

DAMAGE BOOK

**THE BOOK WAS
DRENCHED**

TEXT LITE

WITHIN THE

BOOK ONLY

UNIVERSAL
LIBRARY

OU_200261

UNIVERSAL
LIBRARY

ಪುರುಷಾವತಾರ

(ಕಾದಂಬರಿ)

೧೯೩೭-೩೮

ತ. ರಾ. ಸು.

ಪ್ರಕಾಶಕರು

ಸಿಂಧ್ ಬ್ರದರ್ಸ್

—

ಪ್ರಕಾಶಕರು

—

ಬೆಂಗಳೂರು

ಮೊದಲ ಮುದ್ರಣ : ೧೯೫೧

ಎಲ್ಲ ಹಕ್ಕುಗಳೂ ಲೇಖಕರವು

ಬೆಲೆ : ೧—೧೫—೦

ಮುದ್ರಣ :
ಹಂಸ ಲಿಮಿಟೆಡ್
ಸ್ವರಾಯನಕೆರೆ—ಮೈಸೂರು

ನೊದಲ ಮಾತು

“ವುರುಷಾವತಾರ” ಕನ್ನಡ ಕಾವಂಬರಿಗಳಲ್ಲೊಂದು ಹೊಸಬಗೆಯ ಪ್ರಯತ್ನ. ಈ ಕಾವಂಬರಿರಂಗದಲ್ಲಿ ಸುಳಿಯುವ ಪ್ರಧಾನ ಪಾತ್ರಗಳು ಸಮಾಜದ ಗಣ್ಯ ವ್ಯಕ್ತಿಗಳಲ್ಲ, ಕಲಾವಿದರಲ್ಲ, ರಾಜಕಾರಣಿಗಳಲ್ಲ— ಯಾವೊಂದು ಬಗೆಯ ಹೊಳಪೂ ಇಲ್ಲದೆ, ದಿನದ ಅನ್ನಕ್ಕೆ ಮೈ ಮಿದುಳನ್ನು ಮಾರಿಕೊಂಡ ಯಾಂತ್ರಿಕ ಮನುಷ್ಯನುನರ್ಗದ ಜೀವಿಯಲ್ಲ, ಮುಂಬರುವ ಕ್ರಾಂತಿಯ, ಮನೆಯುತ್ತಿರುವ ಕೈದುಗಳಾದ ಕೂಲಿಗಾರರೂ ಅಲ್ಲ: ಯಾರಿಗೂ ಬೇಡವಾದ, ಯಾರ ಕಣ್ಣಿಗೂ ಕಾಣದ ‘ಬೇವಾಸಿ’ಗಳು. ಇವರು ಅರ್ಥ ಮನುಷ್ಯ-ಅರ್ಥ ಮನು, ಹುಟ್ಟು ಮನುಷ್ಯರಂತೆ, ಬದುಕು ಮನುಗಳಂತೆ.

೧೯೪೨ ರ ಕೊನೆಯ ಭಾಗದಲ್ಲಿ ನಾನು ‘ವಿಶ್ವಕರ್ನಾಟಕ’ ದಿನಪತ್ರಿಕೆಯಲ್ಲಿ ಉಪನಂದಕನಾಗಿ ಕೆಲಸಕ್ಕೆ ಸೇರಿದಾಗ, ಉಡಪಿಯ ಹೋಟೆಲಿನ ಹಿಂಭಾಗದ ಎಂಜಲಿಯ ತೊಟ್ಟಿಯ ಬಳಿ ಇವರ ಪ್ರಥಮ ದರ್ಶನವಾಯಿತು. ಬಡತನದ ಹಲವಾರು ದಾರುಣ ಚಿತ್ರಗಳನ್ನು ನೋಡಿದ್ದ ನಾನು, ನನ್ನಂತೆಯೇ ಮಾನವನಂತಿರುವ ಹುಡುಗನೊಬ್ಬ ಎಂಜಲಿಯಿಂದ ಆಯ್ದು, ಹೊಟ್ಟೆ ತುಂಬಿಕೊಳ್ಳುವ ದುರಂತ ಭೃತ್ಯನನ್ನು ಕಂಡುದು ಅದೇ ವೊದಲು. ನೊವಲರಡುಮೂರು ದಿನ ತಿನ್ನುವ ಅನ್ನ, ಅದರ ನೆನಪಿನಿಂದಾಗಿ ಹೊಟ್ಟೆಯೊಳಗೆ ಇಳಿಯದಂತಾಯಿತು. ಅದರೊಂದಿಗೇ ಇವರ ವಿಷಯ ತಿಳಿದುಕೊಳ್ಳಬೇಕೆಂಬ ಕುತೂಹಲವೂ ಮೂಡಿತು. ಆಗಾಗ ಅವರಿಗೆ ಬೀಟಿಗೆ ಕಾಸು ಕೊಟ್ಟು, ಅವರ ‘ಮೋಕ್ಷಿ’ ಮಾಡಿದೆ. ಅವರ ಜೀವನದ ರೀತಿ-ನೀತಿ, ನೆಲೆ-ಬೆಲೆಯನ್ನು ಅರಿತುಕೊಳ್ಳಲು ಯತ್ನಿಸಿದೆ. ಸುಮಾರು ಒಂದು-ಒಂದೂವರೆ ವರ್ಷಗಳ ಕಾಲ ನಡೆಯಿತು ನಮ್ಮ ‘ಸ್ನೇಹ.’

ಆದರೆ ಪರಿಣಾಮವು “ಮುಂಜಾವಿನಿಂದ ಮುಂಜಾವಿ”ನಲ್ಲಿ ಸೂಕ್ಷ್ಮ ಚಿತ್ರವಾಗಿ, ಇಲ್ಲಿ ಕಾದಂಬರಿಯಾಗಿ ಮೂಡಿಬಂದಿದೆ.

ಸಮಾಜದ ಆಕಾಶದಲ್ಲಿ ದಿಕ್ಕುದಿಸೆಯಿಲ್ಲದೆ, ಉಲೈಗಳಂತೆ ಅಲೆಯುವ ಈ ಜೀವಗಳು, ಇಂದಿನ ಸಮಾಜ ಪದ್ಧತಿಯಲ್ಲಿ ಅಂತರ್ಗತವಾಗಿರುವ ಹಲಬಗೆಯ ವಿಷಮತೆಯ ಸಾಕಾರ ಸ್ವರೂಪಗಳು; ವ್ಯಕ್ತಿಯಲ್ಲಿ ಅಂತರ್ಗತವಾಗಿರುವ ಪ್ರತಿಭೆಯನ್ನು ವಿಕಾಸಗೊಳಿಸಿಕೊಳ್ಳಲು ಅವಕಾಶ, ವಿಕಾಸಗೊಳಿಸಿಕೊಳ್ಳಬೇಕೆಂಬ ಅರಿವು—ಎರಡೂ ಇಲ್ಲದೆ, ಹೆಸರು ದೆಸೆ ಇಲ್ಲದೆ ಕುಟ್ಟಿ ಬೆಳೆದು, ಕಡೆಗೆ ಬಹುವುಟ್ಟಿಗೆ ಸಮಾಜಕಂಟಕರಾಗಿ ಪರಿಣಮಿಸುವ ಈ ಮಾನವ ಜೀವಗಳು, ಮಾನವನ ಅಮಾನುಷತೆಯ ಜೀವಂತ ಸಾಕ್ಷಿಗಳು; “ಪ್ರಾಣಿಗಳೊಳು ದಯೆಯಿಡು, ನೋವಾಗುವು ದವಕೆ” ಎಂದು ಹಾಡುತ್ತಾ, ‘ಪ್ರಾಣಿದಯಾ ಸಂಘ’ಗಳನ್ನು ಸ್ಥಾಪಿಸಿ, ಪ್ರಾಣಿಗಳ ಬಗ್ಗೆ ಕಠೋರ ವರ್ತನೆಯನ್ನು ತಡೆಯಲು ಶಾಸನಗಳನ್ನು ನಿರ್ಮಾಣ ಮಾಡಿ, ಧನ್ಯರೆಂದುಕೊಳ್ಳುವ ನಾವು ಮಾನವರ ಬಗ್ಗೆಯೇ ಎಂತಹ ಪಾಶವೀ ತಾತ್ಪಾರದ ಧೋರಣೆಯನ್ನು ತಳೆದಿವೇನೆ ಎಂಬುದರ ಸಜೀವ ದೃಷ್ಟಾಂತ.

ಮಾನವ ಸಹಜವಾದ ಕರುಣೆ, ಕೊಂಚ ಪ್ರೀತಿ, ನಾಲ್ಕು ಆತ್ಮೀಯತೆಯ ಮಾತು, ನೆಲೆ ತಪ್ಪಿದ ಇಂತಹ ಪಶು-ಮಾನವ ಮತ್ತೆ ಮನುಷ್ಯನಾಗಲು ಹೇಗೆ ಕಾರಣವಾಗಬಹುದು ಎಂದು ನಾನು ಈ ಕಾವಂಬರಿಯಲ್ಲಿ ಚಿತ್ರಿಸಿದ್ದೇನೆ. ಹಾಗೇ ಅವನು ಸಮಾಜಕಂಟಕನಾಗಿ ಪರಿಣಮಿಸಲು ಎಂತಹ ಪರಿಸ್ಥಿತಿಗಳು ಕಾರಣವಾಗಬಹುದೆಂದೂ ಸೂಚ್ಯವಾಗಿ ತೋರಿಸಲು ಪ್ರಯತ್ನಿಸಿದ್ದೇನೆ.

ನಾವೆಂದು ನೂತನ ಸಮಾಜ ನಿರ್ಮಾಣದ ಮಾರ್ಗದಲ್ಲಿದ್ದೇವೆ. ಎಲ್ಲ ಬಗೆಯ ಅಸಮತೆ, ವಿಷಮತೆಗಳನ್ನು ಅಳಿಸಿ, ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯಚತುಷ್ಟಯದ ತಳಹದಿಯ ಮೇಲೆ, ಮಾನವನ ಹಿರಿಮೆಯ ಭವ್ಯ ಸೌಧವನ್ನು ನಿರ್ಮಾಣ ಮಾಡುವ ಪ್ರಯತ್ನ ದಲ್ಲಿದ್ದೇನೆ. ಎಂತಲೇ ಇಂಥ ಮಾನವರ ಉದ್ಧಾರದ ಬಗ್ಗೆ ನಮ್ಮ ದೃಷ್ಟಿ, ವಿಚಾರ, ಕರ್ತವ್ಯ ಬುದ್ಧಿ ಹೊರಳಬೇಕು. ಹಾಗಲ್ಲದೆ ಇಂಥ ಅತ್ಯುಜ್ಜವಿಗಳನ್ನು ಮರೆತು, ನೂತನ ಸಮಾಜ ನಿರ್ಮಿಸಲು ಯತ್ನಿಸಿದರೆ, ಆ ಪ್ರಯತ್ನ, ತಳ ಸೋಸದೆ, ಗೆದ್ದಲು

ಹುತ್ತದ ಮೇಲೆ ಮನೆ ಕಟ್ಟಿದಂತಾಗುವುದು ಖಂಡಿತ. ಈ ಎಚ್ಚರಿಕೆಯ ಮಾತನ್ನು ಹೇಳಬೇಕು, ಯಾರ ಪಾಪಕ್ಕೋ ತಮ್ಮ ಬಾಳನ್ನು ಬಲಿ ಗೊಡುತ್ತಿರುವ ಈ ನಿರ್ಭಾಗ್ಯ ಸೋದರರ ಬಾಳು ಹಸನಾಗಬೇಕು ಎಂಬ ಉದ್ದೇಶದಿಂದ ಈ ಕಾದಂಬರಿಯನ್ನು ಬರೆದಿದ್ದೇನೆ.

ಈ ಕಾದಂಬರಿಯನ್ನು ಓದಿ, ಒಬ್ಬಿಬ್ಬರ ದೃಷ್ಟಿಯಾದರೂ ಈ ಅನಾಥರ ಉದ್ಧಾರದತ್ತ ಹೊರಳಿಸಿದರೆ ನನ್ನ ಶ್ರಮ ಸಾರ್ಥಕವಾಗುತ್ತದೆ; ಆ ಬಾಲಕರು ನನ್ನಲ್ಲಿ ತೋರಿದ ವಿಶ್ವಾಸದ ಋಣಕ್ಕೆ ಅಲ್ಪ ಪರಿಹಾರ ಸಂದಾಯವಾದಂತಾಗುತ್ತದೆ.

ಈ ಕಾದಂಬರಿಯನ್ನು ಮುದ್ರಿಸಲು ಮುಂದಾದ ಬೆಂಗಳೂರಿನ ಆನಂದ ಬ್ರದರ್ಸ್ ಸಂಸ್ಥೆಯ ವ್ಯವಸ್ಥಾಪಕರಿಗೂ, ಇದನ್ನು ಮುದ್ರಿಸಿದ ಮೈಸೂರಿನ ಹಂಸ ಮುದ್ರಣಾಲಯದ ಮಿತ್ರರಿಗೂ ನನ್ನ ಕೃತಜ್ಞತೆ.

೨೧-೨-೧೯೫೧
 ೧೩೩೫, ಕೃಷ್ಣಮೂರ್ತಿಪುರಂ
 ಮೈಸೂರು

}

ತ.ರಾ.ಸು.

ಅರ್ಪಣೆ

ದೀನ, ದಲಿತ, ಶ್ರಮಜೀವಿಗಳ ಉದ್ಧಾರಕ್ಕೆ

ತನ್ನ ಬಾಳನ್ನು ಮೀಸಲಿಟ್ಟು

ನಿಸ್ವಾರ್ಥ ಸೇವೆಯ ನಿತ್ಯವ್ರತ ಕೈಕೊಂಡ

‘ ಸತ್ಯಾಗ್ರಹಿ ’

ಗೆ|| ಎ. ಡಿ. ಶಂಕರ್‌ಗೆ

ಪುರುಷಾವತಾರ

೧

“ಹೈ.....ಹಚಾ.....ಹಚಾ”

ಹೋಟಲಿನ ಆಳು, ಕುದಿಯುವ ನೀರು ತುಂಬಿದ್ದ ಬಕೆಟ್ಟನ್ನು ನಾಲ್ವಾರು ಬಾರಿ ಸುತ್ತಿಸಿ, ನೀರನ್ನು ತೂರಿದ. ಸುತ್ತಿ ಸುತ್ತಿ ಬಿಟ್ಟ ಕವಣಿಯ ಕಲ್ಲಿನಂತೆ, ಹೊಗೆಯಾಡುವ ನೀರು ಚಿತ್ತೆಂದು ಚಿಮ್ಮಿ, ಎರಗಿತು—ತೊಟ್ಟೆಯ ಬಳಿ, ಎಂಜಲು ಎಲೆಗಳಿಂದ ಆನ್ನವನ್ನು ಆಯುತ್ತಿದ್ದ ಹುಡುಗರ ಗುಂಪಿನಮೇಲೆ. ಸಿಡಿಲೆರಗಿದಂತೆ ಒಂದು ಗಳಿಗೆ ಸುಸ್ಸುಗಿದ್ದು, ಹುಡುಗರು, ಬಾಯಿಗೆ ಬಂದ ಮಾತುಗಳಿಂದ ರಪಿಸುತ್ತಾ, ಕವಣಿಯಕಲ್ಲು ತಗುಲಿದ. ಗಿಳಿಗಳ ಹಿಂಡಿನಂತೆ ದಿಕ್ಕಾ ಸಾಲಾಗಿ ಓಡಿದರು. ಕುದಿಯುವ ನೀರು, ಬೆಂಕಿಯಂತೆ, ಸಿಡಿದತ್ತ ಅಸರ ವೈಮೋಹ, ಜೊಜ್ಜೆ ಬರಿಸಿ, ಸೂಜಿ ಚುಚ್ಚಿದಂತೆ ನೋವುಂಟು ಮಾಡುತ್ತ. ಗುಂಪಿನ ಮಧ್ಯದಲ್ಲಿದ್ದ, ಬಿದ್ದ ನೀರಿನ ಬಹುಭಾಗವನ್ನು ಬೆನ್ನಮೇಲೆ ಧರಿಸಿದ ಹುಡುಗಿಯೊಬ್ಬಳು, ನೋವು ತಡೆಯಲಾರದೆ ಚೀರುತ್ತಿದ್ದಳು.

“ಇನ್ನೊಂದ್ವಲಾ ಏನಾದ್ರೂ ಬಂದ್ರೆ, ಒಲೆಲಿರೋ ಕೆಂಡ ತಂದು ಹಾಕಿಬಿಡ್ತೇನ, ಸೂಳೆಮಕ್ಕಳ” ಎಂದು ಜೈದು, ಓಡುವ ಹುಡುಗರನ್ನು ಕಂಡು ಗಟ್ಟಿಯಾಗಿ ನಗುತ್ತಾ, ಹೋಟಲ ಆಳು ಬಾಗಿಲು ಹಾಕಿಕೊಂಡು ಹೊರಟುಹೋದ.

“ಅಯ್ಯೋ, ಸತ್ತೋ... ಅವ್ವಾ.. ಉರಿತದೇ.....”

ಬಿಟ್ಟು ಹೋದ ಬಾಣಕ್ಕೆ ಗುರಿಯಾದ ಹುಡುಗ, ನೆಲದಮೇಲೆ ಬಿದ್ದು ಹೊರಳಿ, ಅಳಲಾರಂಭಿಸಿದ್ದಳು. ಅವಳ ಅಳುವನ್ನು ಕೇಳಿ, ಅಷ್ಟು ದೂರ ಓಡುಹೋದ ಹುಡುಗನೊಬ್ಬ, ಹಿಂದಿರುಗಿ ಅವಳ ಬಳಿಗೆ ಓಡಿ ಬಂದು, ನೀರನ್ನು ಹುಡುಗಿಯ ಬರಿದಾದ ಬೆನ್ನಿನಮೇಲೆ, ಚಿತ್ರ

ಕೊರೆದಂತೆ, ಕುದಿನೀರು ಕಂದುಬಣ್ಣದ ಬೊಬ್ಬೆಗಳನ್ನು ಎಬ್ಬಿಸಿತ್ತು. ಅವಳ ಮುಕ್ಕಾಲು ಬೆತ್ತಲೆ ಪೈ, ಬಿರುಗಾಳಿಗೆ ಸಿಲುಕಿದ ಬಳ್ಳಿಯಂತೆ, ಕಂಪಿಸುತ್ತಿತ್ತು. ಕಂಬನಿ ಹರಿದ ಕೆನ್ನೆಗಳ ಮೇಲೆ ಸಣ್ಣ ಧೂಳು ತೊಡೆದು, ಕಣ್ಣೀರು ಹರಿದ ದಾರಿಯನ್ನು ಗುರುತಿಸಿತ್ತು. ಎಂಜಲಹಾಳೆ ಯೊಂದು, ಅವಳ ನೆತ್ತಿಗೆ ಹತ್ತಿತ್ತು.

ಹುಡುಗ ಒಂದು ಗಳಿಗೆ ಸುಮ್ಮನೆ ನಿಂತು, ನೆಲದಲ್ಲೆ ಹೊರಳುತ್ತಿದ್ದ ಹುಡುಗಿಯನ್ನು ನೋಡಿದ. ಅವನದೆಯಲ್ಲಿ ಕ್ರೋಧ ಯೊತ್ತಿ, ಉರಿ ಗೆದರಿ, ಅವನ ಹಸಿರುಬಣ್ಣದ ಬೆಕ್ಕಿನ ಕಣ್ಣುಗಳಲ್ಲೆ ಪ್ರಜ್ವಲಿಸಲಾರಂಭಿಸಿತು. ಜಗತ್ತನ್ನೇ ದಹಿಸುವಂತಿತ್ತು ಆ ದಾವಾಗ್ನಿ. ಸಿಟ್ಟಿನ ಕಡೆತದಲ್ಲಿ ನೆಲದಮೇಲೆ ಹೊರಳುವ ಹುಡುಗಿಯೂ ಅವನ ದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ ಮರೆಯಾಗಿ ಹೋದಳು. ಬಾಗಿವ ಬೆನ್ನು ಸೆಟೆದು ನಿಂತಿತ್ತು. ಉರಿಯುವ ಕಣ್ಣುಗಳಿಂದ, ಮುಚ್ಚಿದ ಬಾಗಿಲನ್ನು ನೋಡಿದ. ಹತ್ತಿರದಲ್ಲೇ ಬಿದ್ದಿದ್ದ ವಸ್ತು ಕಲ್ಲೊಂದನ್ನು ಎತ್ತಿ, ಬಾಗಿಲಿನತ್ತ ಬೀಸಿದ. ಬಲವಾಗಿ ಬೀಸಿದ ಕಲ್ಲು ರೊಯ್ಯೊಂದು ಹಾರಿ, ಬಾಗಿಲಿಗೆ ಬಡಿದು, ಪುಟಹಾರಿತು.

“ಬ್ಯಾಡಣ್ಣ, ಅವು ನಿನ್ನ ಕೊಂದ್ರಾಕ್ಕೆಡ್ತಾರೆ....”

ನೆಲದಮೇಲೆ ಉರುಳಿದ ಹುಡುಗಿ, ಮೇಲೇಳಲಾರದೆ, ಮಲಗಿದ ಹಾಗೇ ಕೂಗಿದಳು.

“ಬರಿ, ಅದ್ಯಾವ್ಯಾವೋನು ಬರತಾನೋ, ಏನಾಗ್ತುಮೋ ಆಗ್ಲಿ”

ಶತ್ರುಸಮೂಹವನ್ನು ಎದುರಿಸಲು ಸಿದ್ಧನಾಗಿ ನಿಂತ ಯೋಧನಂತೆ, ಹುಡುಗ, ಉರಿಗಣ್ಣನ್ನರಳಿಸಿ, ಬಾಗಿಲನ್ನೇ ನೋಡುತ್ತಾ ನಿಂತ. ಆದರೆ ಮುಚ್ಚಿದ ಬಾಗಿಲು ತೆರೆಯಲಿಲ್ಲ. ಕುದಿನೀರಿಗೆ ಬೆದರಿ ದೂರ ಓಡಿ ಹೋದ ಹುಡುಗರು ಒಬ್ಬೊಬ್ಬರಾಗಿ ಬಂದು, ಅವನ ಸುತ್ತ ಕಲೆತರು. ಎಲ್ಲರ ಕಣ್ಣು ಬಾಗಿಲು ತೆರೆವುದನ್ನೇ ನಿರೀಕ್ಷಿಸಿ, ಅಲ್ಲೇ ಕೀಲಿಸಿತ್ತು. ಒಬ್ಬೊಬ್ಬರ ಕೈಯಲ್ಲೂ ಕಲ್ಲು, ಹಾರಲು ಸಿದ್ಧವಾಗಿತ್ತು. ಆದರೆ ಬಾಗಿಲು ತೆರೆಯದೆ, ಅವರ ನಿರೀಕ್ಷೆ ವಿಫಲವಾದುದರಿಂದ, ಕಲ್ಲುಗಳನ್ನು ಬಿಸುಟು, ಮತ್ತೆ ಎಂಜಲು ಗುಂಡಿಯಿಂದ, ಅನ್ನವನ್ನು ಆಯುವುದರಲ್ಲಿ ಉದ್ಯುಕ್ತ

ರಾದರು. ಪ್ರತೀಕಾರತೃಷ್ಣೆಗಿಂತ ಅವರ ಹಸಿವು ಬಲವಾಗಿತ್ತು. ಕಣ್ಣುಮರೆ ಯಾದ ಶತ್ರುವನ್ನು ಕೆರಳಿಸಿ, ಕ್ರೋಧತೃಪ್ತಿಮಾಡಿಕೊಳ್ಳುವುದಕ್ಕಿಂತ, ಕೆದರಿದ ಉದರಾಗ್ನಿಯನ್ನು ತಣಿಸುವುದರಲ್ಲಿ, ಅವರಿಗೆ ಆತುರವಿತ್ತು. ಅದರಲ್ಲಿ ಒಂದು ಗಳಿಗೆ ಸಹಜವಾಗಿ ಮೂಡಿಬಂದ, ಭ್ರಾತೃಭಾವವೂ ಮರೆಯಾಗಿ ಹೋಯಿತು. ಎಂಜಲು ಎಲೆಗಳ ತೊಟ್ಟಿ, ಎಲ್ಲವನ್ನೂ ಮರೆಯಿಸಿ, ಅವರನ್ನು ಕರೆಯಿತು.

“ಹೋಗ್ಲಿ ಬಿಡೋ ಕಣ್ಣ. ಅವನೆಲ್ಲಾದ್ರೂ ಸಿಕ್ಕಿ. ಆಗ ತೋರಿ ಸೋಣ”

—ಎಂದು, ಬಾಗಿಲನ್ನೇ ನೋಡುತ್ತಾ ನಿಂತ ಹುಡುಗನನ್ನು ಕರೆದರು. ಹುಡುಗ ಕಡೆಯಬಾರಿಗೆ ಬಾಗಿಲನ್ನು ಮರುಮರೆನೆ ನೋಡಿ, ಉದವರೊಂದಿಗೆ ತಾನೂ ಎಂಜಲೆಗಳಿಗೆ ಕೈಹಾಕಿ, ಕೈಗೆ ಸಿಕ್ಕಿಷ್ಟನ್ನು ತೆಗೆದುಕೊಂಡು, ನೆಲವಮೇಲೆ ಕುಳಿತಿವ್ವ ಹುಡುಗಿಯ ಹತ್ತಿರ ಬಂದು, ಕೈಯಲ್ಲಿದ್ದ ಅನ್ನವನ್ನು ಹುಡುಗಿಯ ಬಾಯಿಗಿಟ್ಟ. ಗಳಿಗೆ ಗಳಿಗೆಗೂ ಏರುತ್ತಿರುವ ನೋವನ್ನು ಸಹಿಸಲಾಗದೆ ಹುಡುಗಿ ಅಳುತ್ತಿದ್ದಳು.

“ಬಾಳ ನೋಯ್ದದಾ ಇಂದೂ .....”

ಅನ್ನವನ್ನು ಅವಳ ಬಾಯಿಗಿಡುತ್ತಲೇ ಕೇಳಿ, ಕಣ್ಣು ಬೊಬ್ಬೆಗಳು ತುಂಬದ ಅವಳ ಬೆನ್ನಿನಮೇಲೆ ಮೃದುವಾಗಿ ಕೈಯಾಡಿಸಿದ. ಅವನ ಕೈ ಸೋಕಿದ ಕೂಡಲೇ ಹುಡುಗಿ, ಬೆಂಕಿ ತಗುಲಿದವಳಂತೆ ‘ಹಾ’ ಎಂದಳು. ಆ ಕೂಗು ಕಣ್ಣಿನ ಕರುಳನ್ನು ಕಿತ್ತುಚಿತು. ಅವನ ಕಣ್ಣುಲ್ಲೂ ನೀರು ತುಂಬಿತು. ಇಂದು ಮಾತನಾಡದೆ, ಕಣ್ಣು ಬಾಯೊಳಗಿಟ್ಟ ಅನ್ನವನ್ನು ಮಲ್ಲುತ್ತಲೇ ನೋವು ಹೆಚ್ಚಾಗಿದೆಯೆಂದೂ ಸೂಚಿಸಲು ತಲೆಯಾಡಿಸಿದಳು. ಆಗಬಹುದಾದ ನೋವುಗೇ ಬೆದರಿ, ಅವಳ ಮುಖ ಬಿಗಿದು, ಮತ್ತೆ ಕಣ್ಣೀರು ಹರಿಯಲಾರಂಭಿಸಿತು. ಅವಳ ಮುಖವನ್ನು ನೋಡುತ್ತಿದ್ದಹಾಗೇ ಕಣ್ಣಿನ ಬಾಯಲ್ಲಿದ್ದ ಅನ್ನದ ತುತ್ತು ಕಹಿಯಾಗಿ ಹೋಯಿತು. ತನ್ನ ಹೊಟ್ಟಿಯೊಳಗಿನ ಸಿಟ್ಟನ್ನೆಲ್ಲಾ ಕಕ್ಕುವನಂತೆ, ಬಾಯಲ್ಲಿದ್ದುದನ್ನು ಉಗುಳಿ, ಎದ್ದು—

“ಹೋಗೋಣ ಬಾ ಇಂದೂ” ಎಂದ.

ಇಂದು ಮೇಲಕ್ಕೆ ಎಳಲು ಯತ್ನಿಸಿದಳು. ಆ ಪ್ರಯತ್ನಕ್ಕೆ ನೋವು ಕೆರಳಿತೇ ಆಗಲಿ, ಮೇಲೇಳಲಾಗಲಿಲ್ಲ. ಅರ್ಧ ಕುಳಿತು, ಸುಮ್ಮನೆ ಕಣ್ಣಿನ ಮುಖವನ್ನು ನೋಡಿದಳು. ನೋವಿಗೆ ಎಳಲಾಗದೆ, ಧೂಳಿನಲ್ಲಿ ಉರುಳಿದ ಹುಡುಗಿಯ ಅಸಹಾಯಕ ನೋಟ, ಶಲ್ಯದಂತೆ ಅವನ ಎದೆಯನ್ನಿ ಯಿರಿತು. ಬೇರೇನೂ ಮಾತನಾಡದೆ, ಹುಡುಗಿಯನ್ನು ಪ್ರಯಾಸಪಟ್ಟು ಹೆಗಲಿನ ಮೇಲೆ ಹಾಕಿಕೊಂಡು ಹೊರಟ. ಅವಳ ಭಾರಕ್ಕೆ ಅವನ ಕಾಲು ಕುಸಿಯುತ್ತಿತ್ತು. ಆದರೂ, ಕುಸಿದು ಜಾರುವ ಕಾಲನ್ನು ಸಾವರಿಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಾ, ಅದಕ್ಕೆ ಕಾರಣರಾದವರನ್ನು ಶಪಿಸುತ್ತಾ, ಹೆಜ್ಜೆ ಹಾಕಿದ— ಮನೆಯತ್ತ.

ಅವನ ಮನೆ! ಊರವರು ದೆವ್ವದ ಮನೆಯೆಂದು ಹೆದರಿ, ಪಾಳು ಬಿಟ್ಟ ಮನೆಯ ಮುಂದಿನ, ಅರಿಬರೆ ಹೆಂಚು ಹಾರಿಹೋದ ಸೂರಿನ ಕೆಳಗಡೆಯ ಜಗಲಿ—ಅವನ ಮನೆ; ಗಾಳಿಗಾಗಲಿ, ಮಳೆಗಾಗಲಿ, ಬಿಸಲಿಗಾಗಲಿ, ಭಳಿಗಾಗಲಿ—ಯಾವುದಕ್ಕೂ ಮರೆಯಾಗದೆ ಹೋದರೂ, ನೋಡಿಕೊಳ್ಳುವವರಿಲ್ಲದೆ, ಜಗಲಿಗೆ ಹಾಸಿದ ಬಂಡೆಗಳು ಸಂದು ಸಡಲಿ, ಹಾವು ಚೇಳುಗಳ ಮನೆಯಾಗಿದ್ದರೂ, ಗಾಳಿ ಜೋರಾಗಿ ಬೀಸಿದಾಗೊಮ್ಮೆ, ಮುರಿದ ಹೆಂಚು ಹಾರಿ, ಮೈಮೇಲೆಬಿದ್ದು ಪೆಟ್ಟು ಮಾಡಿದರೂ— ಅವನ ಪಾಲಿಗೆ ಮಾತ್ರ ಅದೇ ಮನೆ. ಆ ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಅವನು, ಅವನ ತಂಗಿ ಇಂದು, ಅವನಂಥವರೇ ಆರೇಳು ಜನ ಹುಡುಗರು, ಯಾರಿಗೂ ಬಾಡಿಗೆ, ಕಂದಾಯ ಕೊಡದೆ ವಾಸಮಾಡುತ್ತಾರೆ. ಮನೆ ಕಟ್ಟಿದವರನ್ನು ಹೆದರಿಸಿ ಓಡಿಸಿದ ಭೂತ, ಇವರಿಗೆ ಹೆದರಿದಂತೆ, ಗದ್ದಲ ಮಾಡದೆ ಇವರು ವಾಸಮಾಡಲು ಅವಕಾಶಕೊಟ್ಟಿದೆ. ಒಂದುವೇಳೆ ದೆವ್ವ ಹೆದರಿಸಿದರೂ, ಆ ಆಶ್ರಯವನ್ನು ಬಿಡುವಂತಿಲ್ಲ ಇವರು. ಏಕೆಂದರೆ— ಇಲ್ಲಿ ಅವರಿಗೆ ದೆವ್ವಕ್ಕಿಂತ ಕ್ರೂರವಾಗಿ ಕಾಡುವ ರಾತ್ರಿಯ ‘ಬೀಟ’ನ ಪೋಲೀಸರ ಕಾಟವಿಲ್ಲ.

ಮೊದಮೊದಲು ಇವರ ಗುಂಪು, ಹಗಲನ್ನು ಎಲ್ಲಾದರಲ್ಲಿ ಕಳೆದು, ಕೆಂಪೇಗೌಡ ರಸ್ತೆಯಲ್ಲಿದ್ದ ಧರ್ಮಾರ್ಥ ಆಸ್ಪತ್ರೆಯ ಕಟ್ಟೆಯ ಮೇಲೆ ರಾತ್ರಿ ಕಳೆಯುತ್ತಿದ್ದರು. ಕೆಲವು ತಿಂಗಳ ಕಾಲ ಹಾಗೆ ಕಳೆದಮೇಲೆ, ಒಂದು ದಿನ ಹತ್ತಿರದಲ್ಲೆಲ್ಲೋ, ಯಾರ ಮನೆಯಲ್ಲೋ ಕಳತನವಾಗಿ, ಇವರಿಗೆ ಅಲ್ಲಿಂದ ಉಚ್ಚಾಟನೆಯಾಯಿತು. ಒಂದು ದಿನ ರಾತ್ರಿ ಎರಡು ಗಂಟೆಯ ಹೊತ್ತಿನಲ್ಲಿ, 'ಬೇಟು' ಬಂದ ಪೋಲೀಸಿನವನು, ಕಟ್ಟೆಯ ಮೇಲೆ ಸದ್ದು ಕೇಳಿ, ಬ್ಯಾಟರಿಯ ಬೆಳಕು ಬಿಟ್ಟುನೋಡಿ, ಅಲ್ಲಿ ಮಲಗಿದ್ದ ಹುಡುಗ ರನ್ನು ಕಂಡು, ಗದ್ದಲ ಮಾಡಿ ಎಬ್ಬಿಸಿ, ಬೇಗ ಏಳದವರಿಗೆ ನಾಲ್ಕೇಟು ಬಿಗಿದು, ಅಲ್ಲಿಂದ ಓಡಿಸಿದ. ಬೆಂಗಳೂರಿನ ಕೊರೆವ ಭಳಿಯಾಗಲಿ, ಸಣ್ಣಗೆ ಹಸಿ ಹಾಕುತ್ತಿದ್ದ ಮುಗಿಲಾಗಲಿ, ಬೆದರಿ ಅಳುತ್ತಿರುವ ಹುಡುಗರ ಮುಖ ವಾಗಲಿ— ಯಾವುದೂ ಅವನಿಗೆ ಅಡ್ಡಿಯಾಗಲಿಲ್ಲ. ಇನ್ನೊಂದು ದಿನ ಎಲ್ಲಾದರೂ ಆಕಡೆ ಕಣ್ಣಿಗೆ ಬಿದ್ದರೆ 'ಬಲಿ ಹಾಕುವುದಾಗಿ' ಹೆದರಿಸಿ, ಅವರನ್ನು ಅಲ್ಲಿಂದ ಓಡಿಸಿದ. ಅಲ್ಲಿ ಅವರಿಗೆ ಎಷ್ಟೋ ಚೆನ್ನಾಗಿತ್ತು. ಅವರು ಯಾರಿಗೂ ಏನೂ ಅಪರಾಧಮಾಡಿರಲಿಲ್ಲ. ಆದರೂ ಅಲ್ಲಿಂದ, ಹಸಿ ಮಳೆಯಲ್ಲಿ ಬೆತ್ತಲೆ ಮೈಯನ್ನು ತೋರಿಸುತ್ತಾ ಓಡಬೇಕಾಯಿತು. ಇವರು ಅಲ್ಲಿಂದ ಓಡಿದಮೇಲೆ, ಈಗ ಅಲ್ಲಿ ರಾತ್ರಿಯಹೊತ್ತು, ನಿರ್ಭಯ ವಾಗಿ, ಗುರ್ಧಾರ್ಥಗಳು ಆಸ್ಪತ್ರೆಯ ಕಟ್ಟೆಯನ್ನು ಅಂತಃಪುರವಾಗಿ ಉಪ ಯೋಗಿಸುತ್ತಿವೆ: ಪೋಲಿಯ ದನಗಳು, ಸಿಕ್ಕಿದ್ದನ್ನು ಮೇದುಬಂದು, ಗಂಜಲ ಹರಿಸಿ, ಅಲ್ಲಿ ನಿಶ್ಚಿಂತೆಯಾಗಿ ಮಲಗಿ ನಿದ್ರೆಮಾಡುತ್ತವೆ. ಎಷ್ಟೋ ವೇಳೆ ನೀತಿಗಟ್ಟು ಮಾನವ ಪಶುಗಳು. ಅವುಗಳೊಂದಿಗೆ ಸ್ವಲ್ಪಹೊತ್ತು ಇದ್ದು, ತಮ್ಮ ಅವಸರ ತೀರಿಸಿಕೊಂಡು ಹೋಗುತ್ತಾರೆ. ಅವರಾರಿಗೂ ಪೋಲೀಸರ ಜದಲಕೆಯಿಲ್ಲ. ಪೋಲೀಸರಿಗೂ ಅವರ ಮೇಲೆ ಹಗೆತನವಿಲ್ಲ. ಊರವರ ರೋಗಕ್ಕೆಲ್ಲ ಧರ್ಮಾರ್ಥವಾಗಿ ಔಷಧ ಕೊಡುವ ಆಸ್ಪತ್ರೆಯ ಛಾವಣಿಯೂ, ದಿಕ್ಕಿಲ್ಲದ ಇವರಿಗೆ ನೆಲೆ ನೀಡಲಾರದೆ ಹೋಯಿತು.

ಆ ನೆಲೆ ತಪ್ಪಿದ ಇವರು ಕೆಲವು ದಿನ ಅಲ್ಲಿ ಸುತ್ತುಡಿ, ನಾಲ್ಕಾರು ಕಡೆಯಿಂದ ಓಡಿಸಲ್ಪಟ್ಟು ಕಡೆಗೆ, ಪೋಲೀಸಿನವನು ಎಂದೂ ಮಳೆಯದ

ಗಲ್ಲಿಯಲ್ಲಿದ್ದ, ಯಾರಿಗೂ ಬೇಡವಾದ ದೆವ್ವದಮನೆಯ ಜಗಲಿಯನ್ನು ಆಶ್ರಯಿಸಿದರು. ಕೆಲವು ತಿಂಗಳಿಂದ ಅಲ್ಲವರು ಜೀವಿಸುತ್ತಿದ್ದಾರೆ. ಭೀತಿ ಇಲ್ಲದೆ ಅಲ್ಲವರ ಜೀವನ ನಡೆಯುತ್ತಿದೆ. ಅದೇ ಅವನ ಮನೆ! ಅವರ ಮನೆ!

ಹೆಗಲಮೇಲೆ, ಹೊರಲಾರದೆ ಹೊತ್ತು ತಂದ ಹುಡುಗಿಯನ್ನು, ಕಣ್ಣು, ಮೂಲೆಯಲ್ಲಿ ತುರುಕಿದ ಗೋಣಿಪಟ್ಟಿಯ ಚಿಂದಿಯನ್ನು ಹಾಸಿ, ಅದರಮೇಲೆ ಮಲಗಿಸಿದ. ಬೆನ್ನಮೇಲೆ ಕುದಿನೀರು ಬಿದ್ದು ಬೊಬ್ಬೆಗಳು ಎದ್ದಿದ್ದುದರಿಂದ ಹುಡುಗಿ, ಮುಖಅಡಿಯಾಗಿ ಹೊರಳಿ, ನೋವಿನಿಂದ ನರಳಲಾರಂಭಿಸಿದಳು. ಅವಳನ್ನು ಮಲಗಿಸಿ, ಏದುತ್ತಾ ಕುಳಿತ ಕಣ್ಣಿನಿಗೆ, ಇಂದು ನರಳುವುದನ್ನು ಕೇಳಿ, ಹೊಟ್ಟೆಯಲ್ಲಿ ಕೆಂಡವನ್ನು ಕಲಕಿದಂತಾಗುತ್ತಿತ್ತು. ಆದರೆ ಏನು ಮಾಡಬೇಕೆಂಬುದು ಅವನಿಗೆ ತೋಚಲಿಲ್ಲ. ಸುಳಿಸುಳಿಯಾಗಿ ಸಿಂಬೆಸುತ್ತಿದ್ದ ಎಳೆನಾಗರಹಾವುಗಳ ಹೇಳಿಗೆಯಂತಿದ್ದ, ಕಂದುಬಣ್ಣದ, ಧೂಳುತುಂಬಿ ಜಡೆಗಟ್ಟಿದ ಸೆತ್ತಿಯ ಗುಂಗುರು ಗೂದಲುಗಳನ್ನು ಕೆರೆದುಕೊಂಡ. ಕಣ್ಣು ನೋಟದಿಂದ ಅವಳ ಗಾಯಕ್ಕೆ ಮದ್ದು ಎರೆಯುವನಂತೆ, ನೋವು ತುಂಬಿದ ಕಣ್ಣಿನಿಂದ ಅವಳತ್ತ ನೋಡಿದ. ಆದರೆ ಅವಾವುದೂ ಅವಳ ನೋವಿಗೆ ಪರ್ಯವಾಗಲಿಲ್ಲ. ಗಳಿಗೆಗಳಿಗೆ ಅವಳ ನರಳುವಿಕೆ ಹೆಚ್ಚಾಗುತ್ತಿತ್ತು. ನೋವಿಗೆ ಪರಿಹಾರ ತಿಳಿಯದ ಅವನ ಹೃದಯದಲ್ಲಿ, ಅದಕ್ಕೆ ಕಾರಣನಾದವನ ಮೇಲೆ ಸಿಟ್ಟು ಗರಿಗಟ್ಟುತ್ತಿತ್ತೇ ವಿನಾ, ಬೇರೇನೂ ತೋಚಲಿಲ್ಲ. ತಣ್ಣನೆಯ ನೀರಿನಿಂದ, ಬಿಸಿಯ ಮರಳಿನಮೇಲೆ ಒಗೆಯಲ್ಪಟ್ಟ ಮೀನಿನಂತೆ, ಅವನ ಹೃದಯ ಮೂಕಯಾತನೆಯ ಉಗ್ರಮುಷ್ಠಿಯಲ್ಲಿ ಸಿಲುಕಿ ಚಡಪಡಿಸುತ್ತಿತ್ತು. ಏನುಮಾಡಬೇಕೆಂದು ತೋಚದೆ, ಕಣ್ಣು ಗಟ್ಟಿಯಾಗಿ ಅತ್ತ. ಹರಿದ ಗೋಣಿಪಟ್ಟಿಯ ಚಿಂದಿಯಮೇಲೆ, ಅವನ ಹೃದಯವೇ ನೋವು ತಡೆಯಲಾರದೆ ಹೊರಳುತ್ತಿರುವಂತಿತ್ತು. ಒಂದು ಗಳಿಗೆ, ಬಿಡುವಿಲ್ಲದೆ, ಅವನ ಹೃದಯದಲ್ಲಿ ಕತ್ತರಿಯಾಡಿಸುತ್ತಾ ನರಳುತ್ತಿರುವ ಹುಡುಗಿಯಮೇಲೆ, ಸಿಟ್ಟು ಕಡೆದು ಬಂತು. ಲೇ, ಬಾಯ್ಕುಚ್ಚೊಂಡು ಮಲಕೊಳ್ಳೆ' ಎಂದು

ಗದರಿಸಿದ. ಆದರೆ ಮರುಗಳಿಗೆಯಲ್ಲೇ ತನ್ನ ಮಾತಿಗಾಗಿ ಅವನಿಗೇ ಪಶ್ಚಾತ್ತಾಪವಾಗಿ. 'ಇಂದೂ.... ಇಂದೂ.... ಬಾಳ ನೋವಾಗ್ತದಾ ಇಂದೂ' ಎಂದು ಹಲುವಿದ. ನರಳುತ್ತಾ ಮಲಗಿದ ಹುಡುಗಿಯ ಮುಖ ವನ್ನೇ ನೋಂದ ಪ್ರೀತಿ ತುಂಬಿದ ಕಣ್ಣುಗಳಿಂದ ನೋಡಿದ. ಮುಖವನ್ನು ಹಿಂಡುತ್ತಿರುವ ಯಾತನೆಯಲ್ಲೂ ಮುದ್ದಾಗಿತ್ತು ಅವನ ತಂಗಿಯ ಮುಖ. ಬಿರಿಗಣ್ಣು ಅರಳಿಸಿ ನೋಡುತ್ತಲೇ ಇದ್ದ ಅವಳನ್ನು.

೨

ಅವನ ತಂಗಿ! ಅವಳು ಅವನ ತಂಗಿಯೇ? ಯಾರಾದರೂ ಅವನನ್ನು ಆ ಪ್ರಶ್ನೆ ಕೇಳಿದ್ದರೆ 'ಹೂ' ಎಂದೇ ಉತ್ತರ ಕೊಡುತ್ತಿದ್ದ ಕಣ್ಣು. ಆದರೆ ಅವಳು ಯಾರೋ, ಎಲ್ಲಿಯವಳೋ, ಯಾರ ಮಗಳೋ, ಎಲ್ಲಿ ಹುಟ್ಟಿ ಹೇಗೆ ಬೆಳೆದಳೋ, ಯಾರು ಅವಳನ್ನು ಪಾಲಿಸಿ ಪೋಷಿಸಿದರೋ, ಯಾವ ತಾಯಿಯ ಹಾಲು ಅವಳನ್ನು ಬೆಳೆಸಿ ದೊಡ್ಡವಳನ್ನಾಗಿ ಮಾಡಿತೋ, ಅದಾವುದೂ ಅವನಿಗೆ ಗೊತ್ತಿಲ್ಲ. ಅವಳಿಗೆ ಗೊತ್ತಿದ್ದರೆ ತಾನೇ ಅವನಿಗೆ ಗೊತ್ತಿರುವುದು. ಅವಳದೇಕೆ ಅವನದೇ ಅವನಿಗೆ ಗೊತ್ತಿರಲಿಲ್ಲ.

ಎಷ್ಟೋ ಬಾರಿ— ಇದಕ್ಕಿದ್ದ ಹಾಗೇ ಅವನಿಗೆ ಅವನ ತಾಯಿಯ ನೆನಪಾಗುತ್ತಿತ್ತು. ಯಾರ ತೊಡೆಯಮೇಲೆ ಬೆಚ್ಚಗೆ ಮಲಗಿ, ಎದೆ ಹಾಲು ಕುಡಿದುದು ನೆನಪಿಗೆ ಬರುತ್ತಿತ್ತು. ಆದರೆ ಎಷ್ಟೆಷ್ಟು ಯೋಚಿಸಿದರೂ, ತನ್ನನ್ನು ತೊಡೆಯಮೇಲೆ ಮಲಗಿಸಿಕೊಂಡು, ಮುಖವನ್ನು ಎದೆಗೆ ಅವಚಿಕೊಂಡು, ಹಾಲು ಕುಡಿಸಿದವರ ಮುಖ ನೆನಪಿಗೆ ಬರುತ್ತಿರಲಿಲ್ಲ. ಅದು ಹಾಗಿದ್ದಿರಬಹುದೇ, ಹೀಗಿದ್ದಿರಬಹುದೇ ಎಂದು, ಕಣ್ಣಿಗೆ ಕಂಡ ಹೆಂಗಸರ ಮುಖದೊಂದಿಗೆ ಹೋಲಿಸಿ, ಹೀಗಿದ್ದಿರಬಹುದು ಎಂದು ತಾಳೆ ಹಾಕಲು, ಬುದ್ಧಿಬಂದ ಹನ್ನೆರಡು ವರ್ಷಗಳಿಂದ ಪ್ರಯತ್ನಿಸುತ್ತಿದ್ದನಾದರೂ, ಒಂದೇ ಒಂದು ಬಾರಿಯಾದರೂ ಆ ಸಾಮ್ಯ ನಿಷ್ಕರ್ಷೆಯಾಗಲಿಲ್ಲ. ಅವನಿಗೆ ನೆನಪಿದ್ದು ಬೆಲೆ— ತಾನು ಹುಡುಗನಾಗಿ,

ಯಾರೋ ಗುರುತರಿಯದವರ ಜೊತೆಗೆ ಇಂಥದೇ ಒಂದು ಜಗಲಿಯ ಮೇಲೆ ಮಣ್ಣಿನಲ್ಲಿ ಆಡುತ್ತಿದ್ದುದು.

ಅವನ ಜೊತೆಗಿದ್ದವರೂ ಅವನಂಥವರೇ— ವಿಚಿತ್ರ ಜನ. ಅವರು ಎಲ್ಲಿರುತ್ತಿದ್ದರೋ, ಏನು ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದರೋ, ಏನೋ. ಇವನಂತೆಯೇ ಅವರಿಗೂ ಆ ಜಗಲಿಯೇ ವಾಸಸ್ಥಳವಾಗಿತ್ತು. ಹಗಲು ಎಲ್ಲೆಲ್ಲೋ ಅಲೆದು, ರಾತ್ರಿ ಅಲ್ಲಿ ಕಳೆಯುತ್ತಿದ್ದರು. ಅವರಲ್ಲಿಯೇ ಯಾರಾದ ರೊಬ್ಬರು, ಅವನಿಗೆ ಚೂರು ಅನ್ನವನ್ನು ಕೊಡುತ್ತಿದ್ದರು. ಯಾರಾದರೂ ಒಬ್ಬರು, ಅವನಿಗೂ ಒಂದು ಗೋಣಿ ಚಿಂದಿಯಲ್ಲಿ ಮಲಗಲು ಎಡೆ ಕೊಡುತ್ತಿದ್ದರು. ಅಲ್ಲಿ ಬೆಳಕೆಂದರೆ ಬಿಸಿಲಿನದು, ಇಲ್ಲವೇ ಯಾರಾದರೂ ಹೊತ್ತಿಸಿದ ಬೀಡಿಯದು ; ಇಲ್ಲವಾದರೆ ಮಲಗುವವರೆಗೂ ಕಿಂವಿಯನ್ನು ಹಿಡಿದು, ಸುತ್ತಲ ಜಗತ್ತಿನ ಪರಿವೆಯೇ ಇಲ್ಲದೆ ಹಾಡುತ್ತಿದ್ದವನು ಹೊತ್ತಿಸುತ್ತಿದ್ದ ಗಾಂಜಾ ಸೇದುವ ಮಣ್ಣಿನ ಕೊಳವಿಯಲ್ಲಿಟ್ಟ ಕೆಂಡವ್ವು. ಅದಿಲ್ಲವಾದರೆ—ಸಂಜೆಯಾಯಿತೆಂದರೆ, ಕತ್ತಲೇಕತ್ತಲು. ಸುತ್ತಲ ಮನೆ ಗಳಂತೆ ತಾವೂ ದೀಪ ಹೊತ್ತಿಸಬೇಕೆಂಬ ಚಿಂತೆಯಾಗಲಿ, ಅದರ ಅಗತ್ಯವಾಗಲಿ ಅವರಿಗೂ ಇದ್ದಂತಿರಲಿಲ್ಲ. ಕತ್ತಲೇ ಅವರ ಬಾಳಿಗೆ ಒಂಟಿದ್ದಂತಿತ್ತು.

ಆದರೆ ಇವನಿಗೆ ಮಾತ್ರ ಒಂದೊಂದು ರಾತ್ರಿ—ಏಕೆ ಹೆದರಿಕೆ ಯಾಗಿ, ಕಣ್ಣನ್ನು ಕಸಿದ ನಿದ್ರೆ ಹಾರಿಹೋಗಿ ಅಳಲಾರಂಭಿಸುತ್ತಿದ್ದ. ಹೆದರಿಕೆಯನ್ನು ತಡೆಯಲಾರದೆ, ಹತ್ತಿರವಿದ್ದವರ ಮೈಯಲ್ಲಿ ಹುಡುಗಲು ಯತ್ನಿಸುತ್ತಿದ್ದ. ಆಗ ಅವನ ಭೀತಿಗೆ ಸಿಗುತ್ತಿದ್ದ ಪರಿಹಾರ— ಪಕ್ಕದಲ್ಲಿ ದ್ದವನು ಎದ್ದು, ಗದರಿಸಿಕೊಂಡು, ನಾಲ್ಕೇಟು ಬಿಗಿಯುತ್ತಿದ್ದುದೇ. ಆಗವನು ಅತ್ತತ್ತು, ಬಳಲಿ ನಿದ್ರೆ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದ. ಒಮ್ಮೊಮ್ಮೆ, ಯಾವಾಗಲಾದರೂ ಹೀಗೆ ಹೊಡೆಸಿಕೊಂಡಾಗ ಅವನಿಗೆ ಎಲ್ಲಾದರೂ ಓಡಿಹೋಗಬೇಕು ಎನಿಸುತ್ತಿತ್ತು. ಆದರೆ ಎಲ್ಲಿಗೆ? ಎಲ್ಲಾದರೂ ಹೋದರೆ, ಅವನಿಗೆ ನಿದ್ರೆ ಬಂದಾಗ ಮಲಗಲು ತುವೆಲ್ಲೆ ಹಸಿವಾದಾಗ, ರಾತ್ರಿಯ ಹೂತ್ತಾದರೂ ಹೊಟ್ಟೆಗೆ ಹಾಕುವವರು ಯಾರು? ಎಲ್ಲಾದರೂ

ಹೋಗಬೇಕೆಂಬ ಭಾವನೆ ಬಂದ ಕೂಡಲೇ, ಇವ್ವದ್ದೂ ಹೆದರಿಕೆ ಹೆಚ್ಚು ತ್ತಿತ್ತು. ಕೊರೆವ ಚಳಿಯಲ್ಲಿ, ಇದ್ದ ಕಡೆಯಲ್ಲೇ, ನೊಕಕಾಲನ್ನು ಹೊಟ್ಟೆಯಲ್ಲಿ ಒತ್ತಿಕೊಂಡು, ಕೈಗಳೆವ ಕಾಲುಗಳನ್ನು ದಿಗಮ, ಕಾಲಸಂದಿಯಲ್ಲಿ ಮುಖವನ್ನೂ ಹುದುಗಿಸಿ ಮಲಗುತ್ತಿದ್ದ. ಕೊರೆವ ಚಳಿಯನ್ನು ಇದುರಿಸಲು ಅವನಿಗೆ ಗೊತ್ತಿದ್ದ ಸಾಧನ ಅದೊಂದೇ. ಸ್ವಲ್ಪ ಮೈ ಬಲಿತು ಓಡಾಡಲು ಆಗುವವರೆಗೂ ನೀಗೇ ನಡೆಯಿತು. ಬೆಳೆಯುತ್ತ, ಬೆಳೆಯುತ್ತ, ಇವನೂ ಆ ಜಗಲಿಯ ವಾಸಿಗಳಲ್ಲೆಯೇ ಒಬ್ಬನಾದ. ಹಗಲು ಎಲ್ಲ ಸುತ್ತಿದರೂ, ಸಂಜೆಯಾಗುವ ವೇಳೆಗೆ, ಜಗಲಿಯನ್ನು ಸೇರಿಯಾರಾದರೂ ತನಗೆ ಅನ್ನ ತರುವುದನ್ನು ಕಾಯುತ್ತಿದ್ದ.

ಕೆಲವಾರು ದಿನ— ಎಷ್ಟು ಕಾಲವೋ ಅವನಿಗೆ ತಿಳಿಯದು; ಅವನಿಗೆ ತಿಳಿಯುತ್ತಿದ್ದುದು, ಹಗಲಾಗುವುದು, ಕತ್ತಲಾಗುವುದು ಎರಡೇ— ಕಳೆದಮೇಲೆ ಒಂದು ದಿನ ರಾತ್ರಿ ಇವನು, ಯಾರಾದರೂ ತನಗೆ ಅನ್ನ ತರುವುದೆಂದು ಕಾದುಕುಳಿತಿದ್ದ. ಆ ದಿನ ಅವನಿಗೆ ಯಾರೂ ತಾವೇ ಮುಂದಾಗಿ, ಅನ್ನ ಕೊಡಲಿಲ್ಲ. ಅವನೇ ಹಸಿವು ತಡೆಯದೆ ಕೇಳಿದಾಗ, ಒಬ್ಬನು ಗವರಿಕೊಂಡು—

“ಯೋಗೋ ಬೋ...ಮಗನೆ. ನಾನೇನು ನಿಮ್ಮನ್ನ ಗಂಟು ತಿಂದಿದೇನಾ ದಿನಾ ತಂದು ಹಾಕೋಕೆ? ನೀನೂ ಎಲ್ಲದ್ದೂ ತಿರುಪೆ ಎತ್ತಿಕೊಂಡು ತಿನ್ನು. ಇದ್ದೆಹೋದ್ರೆ ಸಾಯಿ” ಎಂದ.

“ಹಂಗಾದ್ರೆ ನನ್ನೆ ಹೊಟ್ಟೆಗೆ ಯಾರೂ ಹಾಕೋಲ್ಲ”

ತನಗಾರೂ ಅನ್ನ ಕೂಡದಿದ್ದುದನ್ನು ಕಂಡು, ಖಿಂಚಿತವಾಗಿ ಇಲ್ಲವೆಂದ ಅವನ ಮಾತು ಕೇಳಿ, ಹೆದರಿ, ಕಂಗಾಲಾಗಿ ಕೇಳಿದ. ಇವನ ಹೆದರಿಕೆ ಅವನ ಸುತ್ತಲಿದ್ದವರನ್ನೂ ಮರುಗಿಸಲಿಲ್ಲ. ಮೊದಲು ಅವನ ಪ್ರಶ್ನೆಗೆ ಉತ್ತರ ಕೊಟ್ಟವನೇ, ಮತ್ತಷ್ಟು ಕಟುವಾಗಿ ಹೇಳಿದ—

“ನನ್ನೇನು ಕೇಳಿ, ನಿನ್ನ ಹುಟ್ಟಿಸಿದೋನ್ನ ಕೇಳು?”

ಅವನ ಉತ್ತರ ಇವನಿಗೆ ಅರ್ಥವಾಗಲಿಲ್ಲ. ಆದರೆ ಸುತ್ತಲಿದ್ದವರು ಮಾತ್ರ ಅದನ್ನು ಕೇಳಿ ನಗಲಾರಂಭಿಸಿದರು. ಆ ನಗುವೂ ಅವನಿಗೆ

ಅರ್ಥವಾಗಲಿಲ್ಲ. ಅರ್ಥವಾಗದ ಪ್ರಶ್ನೆ, ಅಷ್ಟೇನುಟ್ಟಿಗೆ ಅರ್ಥವಾಗದ ನಗು—ಎಲ್ಲವೂ ಬಿರೆತು, ಹೆದರಿಕೆ ಕವಿದ ಅವನ ಮಿದುಳಿನಲ್ಲಿ ಗೊಂದಲ ವನ್ನೇ ಬೆಳೆಸಿದವು. ಹೊಟ್ಟೆಯಲ್ಲಿ ಹಸಿವು ಗಾಳಿಬೀಸಿದ ಉರಿಯಂತೆ ಕೆದರುತ್ತಿತ್ತು. ಏನು ಮಾಡಬೇಕೆಂಬುದು ಅವನಿಗೆ ತೋಚಲಿಲ್ಲ. ಕತ್ತಲು ಕವಿದ ಮೂಲೆಯಲ್ಲಿ ಹುಡುಗ ಅಳಲಾರಂಭಿಸಿದ.

“ಎ! ಯಾಕೆಂದೋ. ಒಂವೊಂದು ಅನ್ನ ಇಕ್ಕಾಲ್ದಿತ್ತು. ಮಗಾ ಅಕ್ಕದ” ಎಂದು, ಆ ಗುಂಪಿಗೆ ಹೊಸದಾಗಿ ಬಂದುಸೇರಿದ ಹೆಂಗ ಸೊಬ್ಬಳು ಮರುಕ ತುಂಬಿದ ಧ್ವನಿಯಲ್ಲಿ ಹೇಳಿದಳು.

“ಅಲ್ಲೇಳು. ಹೊಟ್ಟೆ ಚುರ್ರಂದ್ರೆ ಮುದ್ದೆ ಹುಡುಕೊಂಡು ಓಗ್ತಾನೆ. ದಿನಾ ತಂದಿಕ್ಕೋಕೆ ಅವನೇನು ಮಾರಾಪ್ಪ ಮಗ್ನಾ? ಲೌಡಿಮಗ ಕೂತ್ಕೊಂಡು—ತಂದು ಕೊಬ್ಬಿದಾನೆ. ರಾತ್ರಿ ಆಯ್ಕೊಂತಂದ್ರೆ ಸಾಲ ಕೊಟ್ಟೋನಾಗೆ ಕೇಳ್ತಾನೆ. ಇವರಪ್ಪನಮನೆ ಗಂಟು ತಿಂದಿದ್ದಾ ನಾನು—ಉರೋರ ಕೈಲೆಲ್ಲಾ ಅನ್ನಿ ಸೊಂಡು, ತಿರುವೇ ತಂದು ಇನ್ನಿಗೂ ಹಾಕೋಕೆ? ಕಾಲಿಲ್ಲೋನು ನಾನು ತರೋಲ್ತು. ಇನ್ನಿ ಗೇನು ಧಾಡಿ.”

“ಇವನಮ್ಮ ಎಲ್ಲಿ?” ಅದೇ ಹೆಂಗಸು ಮತ್ತೆ ಕೇಳಿದಳು.

“ಎಲ್ಲಿ ಸತ್ತೋ, ಯಾವೋನ್ನ ಕಟ್ಟಿಕೊಂಡು ಓಡೋದ್ದೋ, ಯಾರಿಗೊತ್ತು ಹಡೆಯೋತನಕ ತೆವಲಿತ್ತು, ಹಾಳಾಗ್ತೋದ್ದು”

“ನಿನ್ನೊತ್ತೇಲಿ ಇರಲಿಲ್ಲಾ ಅವಳು?”

“ಊಹಾ. ಅದ್ಯಾವೋಳೋ ಯಾರಿಗೊತ್ತು. ಯಾರೋ ಒಂದಿನ ಹಗಲಿಗೆ ಮಗೂನ ತಂದು ಕಟ್ಟಿಮೇಲೆ ಮಲಗಿಸಿ ಓಗಿದ್ದು. ನಿನ್ನಂಗೆ ನಿಂಗೀಂತ ಒಬ್ಬಿದ್ದು ಇಲ್ಲಿ. ಅವಳೇ ಹಾಲಾಕಿ ಬೆಳೆಸಿದ್ದು. ಒಂದಿನ ಅವಳೂ ಎತ್ತಲಾಗೋ ಓಡೋದ್ದು. ಅವತ್ತಿಂದ ನಮ್ಮ ಕುತ್ತಿಗೆ ಬಿದ್ದಿದೆ ಈ ಶನೇಚ್ಚರ. ನಾನೆಷ್ಟು ದಿನಾಂತ ಇದರ ಹೊಟ್ಟೆಗೆ ಹಾಕಲಿ? ಊರೆಲ್ಲಾ ತಿರುಗಿದರೂ ನನ್ನ ಹೊಟ್ಟೆಗೆ ಸಿಕ್ಕೋಕಿಲ್ಲ”

“ಅವನ ಮಾತಿಗೆ ಆ ಹೆಂಗಸು ಏನೂ ಉತ್ತರ ಕೊಡಲಿಲ್ಲ. ಅವನ ಮಾತು ಕೇಳಿ ಏಕೋ ಅವಳ ಬಾಯಿಯೂ ಕಟ್ಟಿಹೋಗಿತ್ತು. ಆ ದಿನ

ರಾತ್ರಿ ಅವಳೇ ಅವನಿಗೆ, ತಾನು ತಂದವರಲ್ಲಿ ಅಷ್ಟು ಅನ್ನ ಕೊಟ್ಟಳು. ಅಂದಿನಿಂದ ಅವಳ ಕತ್ತಿಗೆ ಜೋತುಬಿದ್ದ ಇವನು. ಅವಳಿಗೆ ಇವನಮೇಲೆ ಎಷ್ಟು ಪ್ರೀತಿ. ಎಂದಾದರೊಂದು ದಿನ, ಇವನ ತಲೆಯಲ್ಲಿನ ಹೇನುಗಳಕಡಿತ ತುಂಬ ಹೆಚ್ಚಾಗಿ, ಇವನು ತಲೆಯನ್ನು ಪರಪರ ಕೆರೆಯುತ್ತಿದ್ದುದನ್ನು ಕಂಡಾಗ, ತನ್ನ ಬಳಿ ಇಟ್ಟುಕೊಂಡಿದ್ದ ಮುರುಕು ಹಣಿಗೆಯಲ್ಲಿ ಇವನ ಕೆದರಿ, ಧೂಳು ತುಂಬಿ ಜಡೆಗಟ್ಟಿದ ಕೂವಲನ್ನು ಬಾಚಿ ಹೇನುಗಳನ್ನು ತೆಗೆ ಯುತ್ತಿದ್ದಳು. ತನ್ನ ಕೈಬೆರಳಿನಲ್ಲೇ ಕೂವಲು ಎಳೆಎಳೆಯನ್ನು ಬಿಡಿಸಿ, ಹೇನನ್ನು ತೆಗೆದು, ತನ್ನ ಹೆಬ್ಬೆರಳ ಉಗುರಿನ ಮೇಲಿಟ್ಟು ಕುಕ್ಕಿ ಕೊಲ್ಲುತ್ತಿದ್ದುದು, ಅವನ ಮನನಿನಲ್ಲಿ ಅಕಸಲಾಗದ ಚಿತ್ರವಾಗಿತ್ತು. ಇನ್ನೊಮ್ಮೆ, ಹೇಗೋ ಅವನಿಗೆ ಕಜ್ಜಿಯಾಗಿ, ಮೈಯೆಲ್ಲಾ ಗಾಯತುಂಬಿ ರಣವಾಗಿ, ಸುತ್ತಲವರೆಲ್ಲರೂ ಅವನಿಗೆ ಹೇಸಿಕೊಂಡಾಗ, ಆಕೆಯೇ ಎಲ್ಲೆಲ್ಲೋ ತಿರುಗಿ, ಎಂಥಮೇಲೆ ಹಸಿರು ಸೂಪನ್ನು ತಂದು, ಇವನ ಮೈಗೆ ಹಚ್ಚಿ ಅವನ್ನು ವಾಸಿನಾಡಿದ್ದಳು. ಆಕೆಯೇ ಇವನಿಗೆ 'ಕನ್ಯಾ' ಎಂದು ಹೆಸರಿಟ್ಟಿದ್ದು. ತನಗೆ ಆಕೆ ಹೆಸರಿಟ್ಟು ಕಂಡದಿನ, ಇವನ ಹೃದಯದಲ್ಲೂ, ಅಂದಿನವರೆಗೂ ಇವನ ಆಕೃತಿ ಮೂಡಿಬಂದು—

“ಅವ್ವಾ, ನಿನ್ನ ಎಸರೇನು?” ಎಂದು ಕೇಳಿದ್ದ. ಅವಕ್ಕೆ ಆಕೆ—
“ಗೌರಿ” ಎಂದು ಉತ್ತರ ಕೊಟ್ಟಿದ್ದಳು.

ಅಂದಿನಿಂದ ಅವನ ಪ್ರೀತಿಗೆ ಪಾತ್ರರಾದ ಎಲ್ಲ ಹೆಂಗಸರನ್ನು ನೆನಪಿಟ್ಟುಕೊಳ್ಳಲು ಅವನು 'ಗೌರಿ' ಎಂದು ಕರೆಯುತ್ತಿದ್ದ. ಒಬ್ಬೊಬ್ಬರಿಗೂ ದೀರ್ದೇಶದ ಹೆಸರಿರಬಹುದೆಂದು ಅವನಿಗೆ ಆಗ ಗೊತ್ತಿರಲಿಲ್ಲ.

೨

ಆ ಜಗಲಿಯಮೇಲೆ ಜೀವಿಸುತ್ತಿದ್ದವರೆಲ್ಲಾ ವಿಚಿತ್ರವಾದವರು. ಅವರು ಯಾರೋ, ಎಲ್ಲಿಯವರೋ? ಎಲ್ಲಿಂದ ಬರುತ್ತಿದ್ದರೋ, ಎಲ್ಲಿಗೆ ಹೋಗುತ್ತಿದ್ದರೋ? ಒಂದು ದಿನ ಇವು ಕೈದ್ದ ಹಾಗೇ ಅಲ್ಲಿಗೆ ಬರುತ್ತಿದ್ದರು; ಕೆಲವು ದಿನ ಅಲ್ಲಿದ್ದವರೊಂದಿಗೇ ಅವರೂ ಉಂಡು ಮಲಗುತ್ತಿದ್ದರು;

ಇನ್ನೊಂದು ದಿನ ಬಂದಹಾಗೇ ಎಲ್ಲಿಗೋ ಹೊರಟುಹೋಗುತ್ತಿದ್ದರು. ಹೆಂಗಸರು, ಗಂಪಸರು—ಎಲ್ಲಾ ಗಾಳಿಗೆ ತೂರಿತ ಎಕ್ಕೆಯ ಹತ್ತಿಯ ಎಸಳಿನಂತೆ ಎಲ್ಲಿಂದಲೋ ಬಂದು, ಎಲ್ಲಿಗೋ ಹೊರಟುಹೋಗುತ್ತಿದ್ದರು. ಒಬ್ಬರ ಹೆಸರು, ದಿಸೆಗಳು ಕೂಡಾ ಮತ್ತೊಬ್ಬರಿಗೆ ಗೊತ್ತಾಗುತ್ತಿರಲಿಲ್ಲ. ರಾತ್ರಿಯ ಅನ್ನಕ್ಕೆ ಅವರೇನು ಮಾಡುತ್ತಾರೆಯೆಂದು ಕೂಡಾ ಅವನಿಗೆ ತಿಳಿದಿರಲಿಲ್ಲ. ಈ ಜನರ ಜೀವನದಷ್ಟೇ ಅವರ ಆಚಾರವ್ಯವಹಾರಗಳೂ ವಿಚಿತ್ರವಾಗಿತ್ತು. ಕುಂಟರು, ಕುರುಪರು, ಹೆಳವರು, ಮೂಕರು, ಕೋಲೇ ಬಸವನನ್ನು ಆಡಿಸುವವರು, ಕೋತಿಯನ್ನಾಡಿಸುವವರು, ರಾತ್ರಿಯಲ್ಲಾ ಭಂಗಿ ಸೇಮುತ್ತಾ, ಮೂರುಮೂರು ದಿನ ಉಪವಾಸ ಮಾಡುತ್ತಾ, ಹಗಲಾಗುತ್ತಲೇ, ತಲೆಯಲ್ಲಿ ಉದ್ದವಾಗಿ ಬೆಳೆದ ಕೂದಲನ್ನು ನೆತ್ತಿಯಮೇಲೆ ಗಂಟುಹಾಕಿಕೊಂಡು, ಅದು ತುದಿಗೊಂದು ನವಿಲು ಗರಿಯನ್ನು ಸಿಕ್ಕಿಸಿಕೊಂಡು ಹೋಗುವವರು— ಹೀಗೇ ಎಷ್ಟೋ ತರಹದ ಜನ. ಒಬ್ಬೊಬ್ಬರದು ಒಂದೊಂದು ಭಾಷೆ, ಒಂದೊಂದು ವೇಷ. ಹಗಲು ಹೊತ್ತು ಯಾರು ಎಲ್ಲಿಗೆ ಹೋಗುತ್ತಿದ್ದರೋ, ರಾತ್ರಿಯ ಹೊತ್ತು ಎಲ್ಲರೂ ಕಲಿತು, ತಂದದ್ದನ್ನು ಹಂಚಿತೆಂದು, ನಕ್ಕು, ಹಾಡಿ, ಜಗಳವಾಡಿ ಮಲಗುತ್ತಿದ್ದರು. ಮತ್ತೆ ಹಗಲಾಯಿತೆಂದರೆ, ಯಾರ ದಾರಿ ಅವರಿಗೆ; ಆಷಾಢದ ಮೋಡಗಳಂತೆ.

ಇವನು 'ಅವ್ವಾ' ಎಂದು ಕರೆದ ಹೆಂಗಸೂ ಹಾಗೇ ಒಂದು ದಿನ, ಬಿಸಿಲು ಮಳೆಯಂತೆ ಬಂದವಳು. ಆ ಮಳೆಯಂತೇ ಆಕೆ, ಅವನ ಹುಡುಗು ಹೃದಯದಲ್ಲಿ ತಂಪೆರೆದು, ಯಾರ ಬಗ್ಗೆಯೂ ಮಮತೆ ಚಿಗುರದ ಅವನ ಎದೆಯಲ್ಲಿ ಕೋಮಲ ಭಾವನೆಗಳನ್ನು ಅರಳಿಸಿದ್ದಳು. ಅವನ ಜೀವನಕ್ಕೆ ಒಂದು ರೂಪುಕೊಟ್ಟವಳು ಆಕೆ.

ಅವನು ವಾಸವಾಗಿದ್ದ ಜಗಲಿಯ ಇದಿರು ಒಂದು ಸಾರ್ವಜನಿಕ ಉದ್ಯಾನವಿತ್ತು. ಹಗಲೆಲ್ಲಾ ನಿರ್ಜನವಾಗಿರುತ್ತಿದ್ದ ಪಾರ್ಕು ಸಂಜೆ ಯಾದ ಕೂಡಲೇ, ಜನರಿಂದ ತುಂಬಿ ಜೀವಕಳಿತಳೆಯುತ್ತಿತ್ತು. ರೇಡಿಯೋ ಹಾಡಲಾರಂಭಿಸುತ್ತಿತ್ತು. ಅದನ್ನು ಕೇಳಲು ಎಷ್ಟೋ ಜನ

ಕಶೆಯುತ್ತಿದ್ದರು. ಗಂಡನರೊಂದಿಗೆ, ಹುಡುಗರೂ ಬರುತ್ತಿದ್ದರು—ಹಸಿರು ಹುಲ್ಲಿನಮೇಲೆ ಆಟವಾಡಲು. ಅವರನ್ನೆಲ್ಲರನ್ನೂ ನೋಡಿದರೆ, ಅವನಿಗೆ ಎಷ್ಟೋ ಅಶ್ಚರ್ಯ. ಹೊಸ ಲೋಕವೊಂದನ್ನು ಕಂಡಂತಾಗುತ್ತಿತ್ತು. ಅವರೊಂದಿಗೆ ಹೊಸತನದ ಭೀತಿಯೂ, ಅವನ ಆಶ್ಚರ್ಯದಲ್ಲಿ ಬೆರೆಯುತ್ತಿತ್ತು. ಎಷ್ಟೋ ಬಾರಿ, ಅಲ್ಲಿ ಆಟವಾಡುತ್ತಿದ್ದ ಸಂವಯಸ್ಸಿನ ಹುಡುಗರು, ಅವರ ವೇಷ ಭೂಷಣ, ಕೂಗು— ಕೆಲೆದಾಟ ಕಂಡು, ತಾನೂ ಅವರೊಂದಿಗೆ ಬೆರೆಯಲು ಅವನ ಹೃದಯ ಹಾತೊರೆಯುತ್ತಿತ್ತು. ಆದರೆ, ಅವನಿಗೆ ಅವಿವಾಗದ ಯಾವುದೋ ಹೆವರಿಕೆ, ಮುನ್ನುಗ್ಗ ಬಯಸುವ ಅವನ ಕಾಲನ್ನು ಹಿಂದಕ್ಕೆ ಎಳೆಯುತ್ತಿತ್ತು. ಏಕೆಂದು ಅವನಿಗೆ ತಿಳಿಯದೆಯೇ, ಅವರೊಂದಿಗೆ ಬೆರೆಯಲು ಅವನಿಗೆ ನಾಚಿಕೆ ಯಾಗುತ್ತಿತ್ತು. ಅವರ ಹಾಗೆ ತಾನೂ ಅವನಾದ ಬಟ್ಟೆಗಳನ್ನು ಟ್ಟು, ಅಲ್ಲಿ ಮುರುಬರುವ ತಿಂಡಿಗಳನ್ನು ತಿನ್ನ ಬೇಕೆಂದು ಆಸೆಯಾಗುತ್ತಿತ್ತು. ದಿನದಿನವೂ ಎದೆಯಲ್ಲ ಕೆದರುತ್ತಿದ್ದ ಬಯಕೆಯನ್ನವನು, ಆಕೆಯಿಂದ ಬಹುಕಾಲ ಮುನ್ನಡೆದಾಗಲಿಲ್ಲ. ಒಂದು ದಿನ ರಾತ್ರಿ ಆಕೆಯನ್ನು ಕೇಳಿಯೇ ಬಿಟ್ಟು—

“ಅವನು, ನನಗೊಂದು ಹೊಸ ಅಂಗಿ ಹೊಲಿಸಿಕೊಡ್ತೀಯೆ ?”

ಅವನ ಮಾತನ್ನು ಕೇಳಿ ಅವಳು ಅಪ್ರತಿಭಳಾದಳು. ಈ ಪ್ರಶ್ನೆಯನ್ನಾಕೆ, ಅವನಿಂದ ನಿರೀಕ್ಷಿಸಿರಲಿಲ್ಲ. ಹಾಗೇ ಅವನ ಪ್ರಶ್ನೆಗೆ ಏನು ಉತ್ತರಕೊಡಬೇಕೆಂದೂ ಅವಳಿಗೆ ತೋಚಲಿಲ್ಲ. ಸುಮ್ಮನಿದ್ದು ಮಾತು ಮರೆಸಲು ಯತ್ನಿಸಿದಳು. ಆದರೆ ಅವನು ಸುಮ್ಮನಾಗಬೇಕಲ್ಲ.

“ಆ ಹುಡುಗೈಲ್ಲ ಎಂಥ ಅಂಗಿ ‘ಹಾಕ್ಕೋತಾರೆ. ನಾನೂ ಹಾಕ್ಕೋಬೇಕು ಕಣವ್ವಾ”

ಯಾವ ಹುಡುಗರು ?’

“ಅಲ್ಲಿ ದಿನಾ ಸಂಜೆ ಆಡಲಿಕ್ಕೆ ಬರತ್ತರಲ್ಲಾ ಆ ಹುಡುಗು”
ವಾರ್ಕಿನ ಕಡೆ ಕೈತೋರಿಸಿ ಕಣ್ಣು ಉತ್ತರ ಕೊಟ್ಟು.

“ಆ ಪುಣ್ಯ ನನಗೂ, ನಿನಗೂ ಇಲ್ಲ ಕಣ್ಣು.”

“ಯಾಕವ್ವಾ?”

“ಯೋಗಿ ಪಡೆದದ್ದು ಯೋಗೀಗೇ, ಜೋಗಿ ಪಡೆದದ್ದು ಜೋಗೀಗೇ. ಅವ್ರೆಲ್ಲಾ ದುಡ್ಡಿಬೋಲರ ಮಕ್ಕಳು.”

“ನಾನು?”

“ನೀನು. . . .”

ಒಂದು ನಿಮಿಷ ಹೇಗೆ ಹೇಳಬೇಕೆಂದು ತೋಚದೆ, ತಡೆತಡೆದು ಉತ್ತರ ಕೊಟ್ಟಳು ಆಕೆ. ಆಕೆಯ ಹೃದಯವನ್ನೇ ಹಿಂಡಿಬಂದಂತಿತ್ತು ಆ ಮಾತು—

“ನೀನು ನನ್ನಂಥ ತಿರುಪೆಯೋಳ ಮಗ ಕಲ್ವಾ”

“ಅಂಗಾಡ್ರೆ, ನನಗ್ಯಾರೂ ಹೊಸಂಗಿ ಹೊಲಿಸಿಕೊಡಾಕಿಲ್ಲಾ”

“ಊಹು”

“ಯಾಕೆ?”

ಆಕೆ ಅವನ ಮಾತಿಗೆ ಉತ್ತರ ಕೊಡಲಿಲ್ಲ. ಕತ್ತಲಲ್ಲಿ ಆಕೆಯನ್ನು ತಬ್ಬಿ ಮಲಗಿದ, ಅವನ ಕೆನ್ನೆ ಒದ್ದೆಯಾಯಿತು. ತನ್ನ ಕೈಯಿಂದ ಆಕೆಯ ಕಣ್ಣನ್ನು ತಡವಿ ನೋಡಿದ. ಆಕೆಯ ಕಣ್ಣಿನದೇ ನೀರು. ತಣ್ಣಗಿರುವ ಕಣ್ಣೀರ ಹನಿ, ಕೆಂಡದಂತೆ ಅವನ ಕೈ ಸುಟ್ಟಿತು.

“ಯಾಕವ್ವ ಅತ್ತೀಯ?”

ಆ ಪ್ರಶ್ನೆಗೂ ಆಕೆಯಿಂದ ಉತ್ತರ ಬರಲಿಲ್ಲ.

“ನಾನು ಅಂಗಿ ಕೇಳ್ವೆಂತ ಕವಾಪ ಬಂತಾ ಅವ್ವಾ”

“ಇಲ್ಲ ಕಣ್ಣ” ತನ್ನ ದುಃಖವನ್ನು ನುಂಗಿಕೊಂಡು ಆಕೆ ಉತ್ತರ ಕೊಟ್ಟಳು.

“ಮತ್ಯಾಕವ್ವ ಅಳೋದು?”

“ಕಣ್ಣಾ. ಇನ್ಮಾಕ್ಕೆ ನೀನು ಆ ವುಡುಗರ ಜೊತೆಗೆ ಓಗಬ್ಯಾಡ”

“ಯಾಕವ್ವಾ?”

“ದೊಡ್ಡೆತವ ಮಡ್ಡೆ ಅಟ ಅಡಬಾರ್ಡು ಕಣ್ಣಾ. ನನ್ಮಾತು ಕೇಳೋಕಿಲ್ಲಾ?”

ಅವಳಾಡಿದ ಮಾತಿನ ಅರ್ಥ ಅವನಿಗೆ ಆಗದಿದ್ದರೂ, ಅವಳ ಮೇಲಿನ ಪ್ರೀತಿ ಅವನಿಂದ ಆಡಿಸಿತು.

“ಕೇಳೋನಿ ಕಣವ್ವಾ”

ಸಕ್ಕದಲ್ಲ ಮಲಗಿದ್ದ ಜೋಗಿಯೊಬ್ಬನು “ತಾಯಿ-ಮಕ್ಕಳ” ಸಂವಾದ ಎಷ್ಟು ಹೊತ್ತಾದರೂ ಮುಗಿಯದಿದ್ದುದನ್ನು ಕಂಡು, ರೇಗಿ ಕೂಗಿದ—

“ಏ, ಬಿದ್ಯೊಳ್ಳೊ, ರಾತ್ರಿಯೆಲ್ಲಾ ಪರಸಂಗ ಓದ್ಬೈಡ.... ಇವಳದಂತೂ ಕೇಳಾಕಿಲ್ಲ. ಹಡದೋಲ್ಲಿಂತ ಹೆಚ್ಚಾಗಿ ಮುಲಗತ್ತಾಳೆ, ಬೇವಾಸಿ.”

ಅವನ ಮಾತು ಕೇಳಿ, ಏಕೋ ಅವಳಿಗೂ ರೇಗಿತು. ಸಿಟ್ಟು ಉಕ್ಕುವ ಧ್ವನಿಯಲ್ಲಿ ಹೇಳಿದಳು—

“ನಿಮ್ಮಷ್ಟು ಬೇವಾಸಿ. ಅಲ್ಪ ಬಡ್ಡಿಮಗನೆ. ನಿದ್ದೆ ಬರದಿದ್ದೆ ಎದ್ದೋಗು. ನಿಮ್ಮಜ್ಜಂದೇ ಈ ಕಟ್ಟಿ”

ಅವಳ ಕಂಠಸ್ವರಕ್ಕೇ ಆ ಜೋಗಿ ಮೆತ್ತಗಾದ. ಅವಳಿಗೆ ಯಾರ ಮೇಲೋ ತುಂಬಾ ಸಿಟ್ಟು ಬಂದಂತಿತ್ತು. ‘ಅಲ್ಪ ಪ್ರಪಂಚ, ಅಲ್ಪಜನ’ ಎಂದ ಒಟಗುಟ್ಟುತ್ತಿದ್ದಳು. ಅವಳು ಸಿಟ್ಟಾದುದನ್ನು ಕಂಡು, ಕಣ್ಣಿನಿಗೂ ಅವಳನ್ನು ಮಾತನಾಡಿಸುವ ಧೈರ್ಯವಾಗಲಿಲ್ಲ. ಸುಮ್ಮನೆ ಮಲಗಿ ನಿದ್ದೆ ಹೋದ.

ಅಂದಿನಿಂದ, ಅವನು, ಸಂಜೆ ಪಾರ್ಕಿನ ಬಳಿ ಕುಳಿತು, ಆಡುವ ಹುಡುಗರನ್ನು ನೋಡುವಾಗ, ಆಕೆ ಹೇಳಿದ ಮಾತು ನೆನಪಿಗೆ ಬಂದು ದೂರ ಕುಳಿತುಕೊಳ್ಳುತ್ತಿದ್ದ. ಬಾಲ ಸಹಜವಾದ ಉತ್ಸಾಹ, ಅವನನ್ನು ಅವರತ್ತ ಸಮ್ಮೋಹಿಸುತ್ತಿತ್ತು. ತಾನೂ ಅವರೊಂದಿಗೆ ಕುಣಿದು, ಕುಪ್ಪಳಿಸಬೇಕು ಎನ್ನುತ್ತಿತ್ತು. ಆದರೆ ಹೋಗಲು, ಆಕೆಯ ಮಾತು ಅಡ್ಡಿ ಯಾಗುತ್ತಿತ್ತು. ಹೋದರೆ ಹೇಗೋ ಏನೋ ಎಂಬ ಭೀತಿ. ಹೀಗಾಗಿ ಅವನು ಅವರ ಆಟಗಳನ್ನು, ದೂರದಲ್ಲಿ ಕುಳಿತು, ಆಡುತ್ತಿರುವ ಹಾವನ್ನು ದೂರ ಕುಳಿತು ನೋಡುವನಂತೆ, ಆಕರ್ಷಿತ ನೇತ್ರನಾಗಿ ನೋಡುತ್ತಿದ್ದ.

ಒಂದು ದಿನ ಸಂಜೆ ಹಾಗೇ ನೋಡುತ್ತಾ ಕುಳಿತಿದ್ದ. ಇಬ್ಬರು ಹುಡುಗರು ಹತ್ತಿರದ ಹುಲ್ಲಿನಮೇಲೆ 'ಭೂ' ಟಾಟಿ ಆಡುತ್ತಿದ್ದರು. ದೊಡ್ಡವನು 'ಭೂಟ್' ಎಂದು ಒಡುತ್ತಿದ್ದ. ಸಣ್ಣವನು ಅವನನ್ನು ಹಿಡಿಯಲು ಓಡುತ್ತಿದ್ದ. ಒಂದು ಸಲ ದೊಡ್ಡವನು, ಇನ್ನೇನು ಸಿಕ್ಕುತ್ತೇನೆ ಎನ್ನುವಾಗ, ಸಣ್ಣವನಿಗೆ ತೊಡರುಕಾಲು ಕೊಟ್ಟು, ಚಿಮ್ಮಿದ. ಜೋರಾಗಿ ಓಡಿ ಬಂದ ಮಗು ನೆಲಕ್ಕೆ ಬಿದ್ದು, ಚಿಟಾರನೆ ಚೀರಿತು. ಸುಮ್ಮನೆ ಕುಳಿತು ಅವರ ಆಟವನ್ನು ನೋಡುತ್ತಿದ್ದ ಕಣ್ಣು ಏನು ಮಾಡುತ್ತೇನೆಂದ ರಿಯದೆ, 'ಸರಕ್ಕನೆ ಮಗುವಿನ ಸನಿಹಕ್ಕೆ ಹಾರಿ, ಅದನ್ನು ಮೇಲೆತ್ತಿದ. ಅದರ ಮುಂಡಿ ತಲೆಮುಚ್ಚೋಗಿ ರಕ್ತ ಸುರಿಯುತ್ತಿತ್ತು. ಕಣ್ಣು ಗಾಯಕ್ಕೆ ಹತ್ತಿದ ಮಣ್ಣನ್ನು ಒರೆಸಲಿಟ್ಟು ಸಿದ. ಮಗು ಮತ್ತಷ್ಟು ಗಟ್ಟಿಯಾಗಿ ಅಳಲಾರಂಭಿಸಿತು. ಎಷ್ಟು ಮುದ್ದಾದ ಮಗು ಅದು. ಕಣ್ಣು ಅದರ ಕಣ್ಣಿನಿಂದ ಹರಿಯುತ್ತಿದ್ದ ನೀರನ್ನು ಒರೆಸಿ 'ಅಪ್ಪಾಯಿತ' ಎಂದು ಸಮಾಧಾನ ಮಾಡಲಿಟ್ಟು ಸಿದ. ಅದರೆ ಮಗು ಆ ಮಾತಿಗ ಸಮಾಧಾನ ವಾಗದೆ, ಮತ್ತಷ್ಟು ಗಟ್ಟಿಯಾಗಿ ಅಳಲಾರಂಭಿಸಿತು.

ಅದರ ಅಳುವನ್ನು ಕೇಳಿ, ಮಗುವಿನ ಹಿರಿಯರು ಬೇಗ ಬೇಗ ಅತ್ತಕಡೆ ಬಂದುನೋಡಿದರು. ಅವರಿಗೇಕೆ ಅವನ ಮೇಲೆ ಸಿಟ್ಟು ಬಂದಿತೋ, ತಾನೇನು ಮಾಡಬಾರದ್ದನ್ನೂ ಮಾಡಿದನೋ, ಕಣ್ಣುನಿಗೆ ಯಾವುದೂ ತಿಳಿಯಲಿಲ್ಲ. ಇವನನ್ನೂ ಅಳುವ ಮಗುವನ್ನೂ ನೋಡಿದ ಕೂಡಲೇ ಅವನು—

“ಮಗೂಗೆ ಏನ್ಮಾಡ್ತೊ ಕಳ್ಳ ಸೂ....ಮಗನೆ” ಎಂದು ಗುಡುಗಿ, ಕಣ್ಣುನಿಗೆ ಮಾತಾಡಲೂ ಅವಕಾಶ ಕೊಡದೆ, ನೆತ್ತಿ ಸುತ್ತುವಂತೆ ಕವಾಳಕ್ಕೆ ಬಿಗಿದರು. ಹೊಡೆತದ ವೇಗಕ್ಕೆ ಕಣ್ಣು ಅಷ್ಟು ದೂರ ಹಾರಿ ಬಿದ್ದ. ಅದು ವರೆಗೂ ಅಳುತ್ತಿದ್ದ ಮಗು, ಇವನು ಬಿದ್ದದ್ದನ್ನು ಕಂಡ ಕೂಡಲೇ 'ಹಾಗೇ ಆಗಬೇಕು, ಹಲ್ಲು ಮುರಿಬೇಕು, ನೀನಳಬೇಕು, ನಾನಳಬೇಕು' ಎಂದು ಹೇಳಿಕೊಂಡು, ಚಪ್ಪಾಳೆ ತಟ್ಟಿ ಕುಣಿಯಲಾರಂಭಿಸಿತು.

“ಇನ್ನೊಂದ್ವಲ ಮಗೂನೇನಾದ್ರೂ ಮುಟ್ಟು, ತಗ್ಗು ತೆಗೆದು ಹೂತು ಬಿಡ್ತೇನೆ” ಎಂದವನೇ ಆತ ಮಗುವನ್ನು ಎತ್ತಿಕೊಂಡ.

ಕಣ್ಣ ದಿಗ್ಭ್ರಮೆಯಾದವನಂತಿದ್ದ. ಹೊಡೆತದ ಜೋರಿಗೆ, ಕೆನ್ನೆ ಊದಿ, ತಲೆ ಸುತ್ತುತ್ತಿತ್ತು. ನೆಲಕ್ಕೆ ಬಿದ್ದಾಗ ಹುಲ್ಲಿನಲ್ಲಿದ್ದ ಚೂಪಾದ ಕಲ್ಲು ಹಣೆಗೆ ಹೊಡೆದು, ಹಣೆಯಿಂದ ರಕ್ತ ಸುರಿಯುತ್ತಿತ್ತು. ನೋವು ತಡೆಯಲಾರದೆ, ಕಣ್ಣು ಚರಲಾರಂಭಿಸಿದ.

ಅವನು ಚೀರಿದ್ದನ್ನು ಕಂಡು, ಅವನನ್ನು ಹೊಡೆದವನಿಗೆ ಮರುಕ ಮೂಡಲಿಲ್ಲ. ಹುಡುಗನೆಂದು ಕರುಣೆಯೂ ಕೊನರಲಿಲ್ಲ; ಸಿಟ್ಟೇ ಏರಿತು.

“ಮಗೂನ ಕೆಡವಿ, ನೀನೇ ಅಕ್ರೀಯ ರ್ಯಾಷ್ಕಲ್” ಎಂದು ಮತ್ತೆ ನಾಲ್ಕೈಟು ಏರಿಸಿದ ಆತ.

ಅವರ ಕೂಗು, ಕಣ್ಣಿನ ಅಳು ಕೇಳಿದ ಸುತ್ತಮುತ್ತಲಿದ್ದ ಜನ ಗುಂಪು ಸೇರಿದರು. ಹಣೆಯೊಡೆದು ನೆತ್ತರಿಡುತ್ತಿದ್ದ ಕಣ್ಣಿನನ್ನು ಯಾರೂ ವಿಚಾರಿಸಲಿಲ್ಲ. ಎಲ್ಲರೂ ಅವನ ಘೆಗಲ ಮೇಲಿದ್ದ ಮಗುವನ್ನು ನೋಡಿ “ಏನಾಯಿತು ಸಾರ್” ಎಂದು ವಿಚಾರಿಸುವರೇ.

“ನೋಡಿ. ಇದ್ರಾವುದೋ ಪಿರಾಚಿ, ಮಗೂನ ಕೆಡವಿ, ತಾನೇ ಆರಚ್ಚಾ ಇದಾನ್” ಎಂದ, ಅವರ ಸ್ಪರ್ಶಿಗೆ ಉತ್ತರ ಕೊಡುತ್ತಾ, ಮಗುವನ್ನು ಎತ್ತಿಕೊಂಡಾತ.

“ನಾಲ್ಕೈಟು ಬಿಗೀಬೇಕಾಗಿತ್ತು” ಯಾರೋ ಹೇಳಿದರು.

“ಒಂದೈಟು ಕೊಟ್ಟೆ” ಎಂದ ಆತ.

“ಇನ್ನೂ ನಾಲ್ಕು ಬಿಗೀಬೇಕಾಗಿತ್ತು. ಸೊಕ್ಕಿದಾರೆ ಈ ಸೂ.... ಮಕ್ಕಳು. ಅವನಿರೋದು ನೋಡಿ! ಅವನೋ, ಅವನ ಅವತಾರಾನೋ, ಚಿಂದಿನೋ, ಚಿಂಪರು ಕೂದಲೋ.... ಒಂದಕ್ಕಿಂತ ಒಂದು. ಶುದ್ಧ ಕಳ್ಳ ಕೊರನು! ಚರ್ಮ ಸುಲಿದು ತಮಟೆ ಮಾಡಿದರೂ ಪಾಪ ಬರೋಲ್ಲ” — ಮತ್ತೊಬ್ಬಾತ ಘರ್ಜಿಸಿದ.

ಆ ಗುಂಪಿನಲ್ಲಿ ಅವನಿಗೆ ಅಯ್ಯೋ ಎನ್ನುವವರು ಒಬ್ಬರೂ ಇರಲಿಲ್ಲ. ನಾಯಿಗಳ ಗುಂಪಿನ ನಡುವೆ ಸಿಕ್ಕು ಬೆಕ್ಕಿನಂತಾಗಿದ್ದ ಕಣ್ಣು. ನೋವಿಗಿಂತ ಅವನಿಗೆ ಹೆದರಿಕೆಯೇ ಹೆಚ್ಚಾಯಿತು. ಮೊದಲ ನೋಟಕ್ಕೆ ಮುದ್ದಾಗಿ ಕಂಡ ಮಗು, ಕಿಲಿಕಿಲಿ ನಗುತ್ತಾ ‘ಹಾಗೇ ಆಗಬೇಕು.....’ ಎಂದು ಚಪ್ಪಾಳೆ ತಟ್ಟುತ್ತಿತ್ತು.

“ತುಂಬಾ ಸುಟಿಯಾದ ಮಗು” ಎಂದರು ಮತ್ತೊಬ್ಬರು, ಆದರ ನೆತ್ತಿಯನ್ನು ನೇವರಿಸಿ.

ಕಣ್ಣು ಮಗುವನ್ನೇ ನೋಡಿದ. ಅದರ ಬಗ್ಗೆ ಅವನ ಹೃದಯವಲ್ಲ ದ್ವೇಷ ಕಡೆದು ಬಂತು. ಯಾರೂ ಇಲ್ಲವಾಗಿದ್ದರೆ, ಅದರ ಕತ್ತನ್ನೇ ಮುರಿದು ಹಾಕುತ್ತಿದ್ದನೇನೋ ಆ ಸಿಟ್ಟಿನಲ್ಲಿ. ಆದರೆ ಸುತ್ತ ಕೂಡ ಜನ, ಅವನಲ್ಲಿಯ ಆ ಭಾವನೆ ಕಾರ್ಯಗತವಾಗಲು ವೋಷಕವಾಗಲಿಲ್ಲ. ನೋಟದಲ್ಲೇ ನುಂಗುವಂತೆ, ಆ ಜನರನ್ನೂ, ಅಷ್ಟೆಲ್ಲಕ್ಕೂ ಕಾರಣವಾದ ಆ ಮಗುವನ್ನೂ ದುರುಗುಟ್ಟು ನೋಡುತ್ತಾ ನಿಂತ. ಹಣೆಯ ಗಾಯ ದಲ್ಲಿ ಒಡೆದ ರಕ್ತ ಧಾರೆಗಟ್ಟಿ ಅವರ ಕಣ್ಣಿನ ಮೇಲೆ ಹರಿಯುತ್ತಿತ್ತು.

“ಹೋಗೋ.... ಏನು ನೋಡ್ತಾ ನಿಂತಿದೀಯೋ ಹಜಾಮ” ಎಂದು ಹತ್ತಿರವಿದ್ದವನು, ಅವನ ಕಪಾಳಕ್ಕೆ ಮತ್ತೊಂದು ಏಟು ಏರಿಸಿದ.

“ಮನೇಗೆ ಹೋದ ಕೂಡಲೇ ಮಗೂಗೆ ವೃಷ್ಟಿ ತೆಗೆಸಿ ಸಾರ್” ಎಂದ ಮತ್ತೊಬ್ಬ.

“ಇನ್ನೂ ನಿಂತಿದೀಯಾ....” ಎಂದು ಮೊದಲು ಹೊಡೆದವನು ಮತ್ತೊಮ್ಮೆ ಮುಷ್ಟಿ ಬಿಗಿದ. ಕಣ್ಣು ಹೆದರಿ “ಒಪ್ಪಾ” ಎಂದು ಕೂಗುತ್ತಾ ಓಡಿದ. ವೇಗವಾಗಿ ಹರಿಯಲಾರಂಭಿಸಿದ ರಕ್ತ ಕಣ್ಣಿನ ಮೇಲೆ ಹರಿಯುತ್ತಿದ್ದುದರಿಂದ, ಎದುರಿಗೆ ಬೇಲಿ ಇದ್ದುದೂ ಅವನಿಗೆ ಕಾಣಲಿಲ್ಲ. ಮುಗ್ಧರಿಸಿ ಬಿದ್ದ. ಅವನ ಹಿಂದೆಯೇ ಕಲ್ಲೊಂದು ಹಾರಿಬಂತು. ನೆತ್ತರಿಡುವ ಹಣೆಯನ್ನಾಗಲಿ, ತರೆದ ಮುಖಮಂಡಿಯನ್ನಾಗಲಿ ಲಕ್ಷಿಸದೆ, ಕಣ್ಣು, ಬೇಟೆಯ ನಾಯಿ ಬೆನ್ನಟ್ಟಿದ ಮೊಲದಂತೆ ಹೆದರಿ ಓಡಿದ.

ನೋವು ಅವನನ್ನು ಹುಚ್ಚನನ್ನಾಗಿ ಮಾಡಿತ್ತು. ಅದಕ್ಕಿಂತ ಹೆಚ್ಚಾಗಿ ಅವರೆಲ್ಲಾ ತನ್ನನ್ನೇಕೆ ಹಾಗೆ ಹೊಡೆದರು ಎಂಬ ಪ್ರಶ್ನೆ ಅವನ ಮುಗ್ಧ ಮನಸ್ಸನ್ನು ದಿಗ್ಭ್ರಮೆಗೊಳಿಸಿತ್ತು. ಬಿದ್ದ ಮಗುವನ್ನು ಎತ್ತಿದ್ದಕ್ಕೆ ಇಷ್ಟುಶಿಕ್ಷೆಯೇ? ಎಲ್ಲಕ್ಕಿಂತ ಹೆಚ್ಚಾಗಿ, ತನಗೆ ಏಟು ಬಿದ್ದದ್ದನ್ನು ಕಂಡು, ಚಪ್ಪಾಳೆ ತಟ್ಟುವ ಮಗುವಿನ ನಗುಮುಖ, ಅವನೆಡೆಯಲ್ಲಿ ಕ್ರೋಧವನ್ನು ತಡೆಯುತ್ತಿತ್ತು. ಎಂದೂ ಯೋಚಿಸುವ ಶ್ರಮತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳದ ಅವನ

ಮಿದುಳು, ಹೀಗೇಕಾಯಿತು, ಹೀಗೇಕಾಯಿತು ಎಂದು ಚಿಂತಿಸಿ, ಚಿಂತಿಸಿ ಬಳಲುತ್ತಿತ್ತು. ಜಗುಲಿಯಮೇಲಿನ ಮೂಲೆಯಲ್ಲಿ ನರಳುತ್ತಾ ಮುದುರಿಕೊಂಡ ಕಣ್ಣು.

೪

ರಾತ್ರಿ ಎಷ್ಟೋ ಹೊತ್ತಿನ ಮೇಲೆ, ಅವಳು ಅನ್ನ ತೆಗೆದುಕೊಂಡು ಬಂದಳು. ಮೂಲೆಯಲ್ಲಿ ಮಲಗುತ್ತಿದ್ದ ಕಣ್ಣಿನ ಧ್ವನಿ ಕೇಳಿದ ಕೂಡಲೇ, ಒಂದೇ ಹಾರಿಗೆ ಅವನ ಸಮೀಪಕ್ಕೆ ಹಾರಿ ಕಣ್ಣಿನನ್ನು ಎತ್ತಿ ಎದೆಗವಚಿಕೊಂಡು—‘ಏನಾಯಿತೋ ಕಣ್ಣಾ’ ಎಂದಳು.

ಅವಳನ್ನು ನೋಡಿದ ಕೂಡಲೇ ಕೊಂಚ ಸಮಾಧಾನಕ್ಕೆ ಬಂದಿದ್ದ ಕಣ್ಣಿನ ದುಃಖ ಮರುಳಾಗಿ, ಮತ್ತೆ ಅಳಲಾರಂಭಿಸಿದ. ಅವಳು ಉದ್ದಿಗ್ನಳಾಗಿ, ಕಣ್ಣಿನ ಮುಖ, ಬೈ, ಕೈ ಕಾಲುಗಳನ್ನು ತಡವಿ ನೋಡಿದಳು. ಕತ್ತಲಲ್ಲಿ ಏನೂ ಕಾಣಲಿಲ್ಲ. ಹಾಗೇ ಅವನನ್ನು ಹೆಗಲ ಮೇಲೆ ಹೊತ್ತು ಕೊಂಡು, ದತ್ತಿರದಲ್ಲಿಯೇ ಬೀದಿಯ ದೀಪದ ಬಳಿಗೆ ಓಡಿ, ಬೆಳಕಿನಲ್ಲಿ ಆಗ ತಾನೇ ಆರುತ್ತಿದ್ದ ರಕ್ತ ಸೂರಿನ ಹಣೆಯ ಗಾಯವನ್ನೂ, ತರೆದ ಮೊಳಕಾಲ ಮಂಡಿಗಳನ್ನೂ ನೋಡಿ —

“ಏನಾಯಿತೋ?” ಎಂದಳು.

ಮಾತಾಡುತ್ತ ಆಗುತ್ತಲೇ ಅವಳ ಕಣ್ಣಲ್ಲಿ ಹನಿಯೊಡೆಯುತ್ತಿತ್ತು. ಅವಳ ಕಣ್ಣಲ್ಲಿ ಕಂಬನಿ ಕಂಡ ಮೇಲೆ ಕಣ್ಣಿನ ದುಃಖ ಮತ್ತಷ್ಟು ಒತ್ತರಿಸಿತು.

“ಏನಾಯಿತು ಬಗುಲೋ ಕುನ್ನಿ?”

ಬಿಗಿದ ಧ್ವನಿಯಿಂದ ಅವಳು ಕೇಳಿದಳು. ಅವಳ ಬಿಗಿದ ಧ್ವನಿಯಲ್ಲಿ ಯಾವುದೋ ಭಾವ ಬುಟ್ಟಿಯೊಳಗಿಟ್ಟ ಹಾವಿನಂತೆ ಬುಸುಗುಟ್ಟುತ್ತಿತ್ತು. ಕಣ್ಣನೂ ಹೆಜ್ಜೆಯಿಂದ, ಆ ಮಾತಿನ ತೀವ್ರತೆಗೆ. ಅಳಅಳುತ್ತಲೇ ನಡೆದುದನ್ನು ವಿವರಿಸಿದ. ಅವನ ಮಾತು ಕೇಳಿ, ಅವಳಿಗೇನಾಯಿತೋ ಎನ್ನೋ. ಕಣ್ಣಿನ ಕೈಯನ್ನು ಬಿಗಿಯಾಗಿ ಹಿಡಿದಳೆದು—

“ಅವರ ಸಂಗ ಮಾಡ್ವಾಡಾಂದ್ರೆ, ಹೋಗ್ತಿಯ” ಎಂದು ಅವನ ಮುಖ, ನೋರೆಯನ್ನು ನೋಡದೆ ಹೊಡೆಯಲಾರಂಭಿಸಿದಳು. ಕಣ್ಣು ಏಟು ತಡೆಯಲಾರದೆ, ತಪ್ಪಿಸಿಕೊಳ್ಳಲು ಕೊಸರತೊಡಗಿದ. ಕೊಸರಿ ದಷ್ಟು ಏಟು ಬೀಳುವುದು ಹೆಚ್ಚಾಯಿತು. ಏಟು ಬಿದ್ದಷ್ಟು ಜೋರಾಗಿ ಕಣ್ಣು ಚೀರಲಾರಂಭಿಸಿದ. ಆ ಗದ್ದಲ ಕೇಳಿ ರಸ್ತೆಯಲ್ಲಿ ಹೋಗುತ್ತಿದ್ದವರು ಒಂದಿಬ್ಬರು ಗದ್ದಲ ನೋಡಲು ನಿಂತರು.

ಕಣ್ಣಿನಿಗೆ ಏನಾಯಿತೋ ಏನೋ. ಇದ್ದಕ್ಕಿದ್ದಂತೆ ಅವನಿಗೆ, ನೋವು, ಹೆದರಿಕೆ ಎಲ್ಲಾ ಮರೆತುಹೋಗಿ, ಬಲವಾಗಿ ಕೊಡಹಿಕೊಂಡು ದೂರ ಹಾರಿ, ಕೆರಳಿದ ಪಶುವಿನಂತೆ ಅವಳತ್ತ ನೋಡುತ್ತಾ, ಹತ್ತಿರದಲ್ಲ ಬಿದ್ದಿದ್ದ ಕಲ್ಲನ್ನು ಕೈಗೆ ತೆಗೆದುಕೊಂಡು—

“ನೀನ್ಯಾವೋಳೆ ಬೋ.....ಓ. ಹೊಡೀತೀಯಾ?” ಎಂದ, ಗುರುಗುಟ್ಟುತ್ತಾ.

ಸುತ್ತ ನಿಂತವರು ಅವನ ಮಾತು ಕೇಳಿ ನಗಲಾರಂಭಿಸಿದರು. ಅವನ್ನು ಕೇಳಿ ಅವಳಿಗೆ ಇದ್ದದ್ದೂ ಕೆರಳಿತು.

“ಬೊಯ್ತಿಯಾ” ಎಂದವಳೇ, ಅವನು ಬೀರಿದ ಕಲ್ಲು ಮುಖಕ್ಕೆ ಬಿದ್ದುದನ್ನೂ ಲೆಕ್ಕಿಸದೆ, ಅವನನ್ನು ಹಿಡಿದು ರಾಜಿದಳು. ಅವನು ಬೀರಿದ ಕಲ್ಲು ಅವಳ ಮೂಗಿಗೆ ಬಿದ್ದು, ಅವಳ ಮೂಗಿನಿಂದ ರಕ್ತ ಹರಿಯುತ್ತಿತ್ತು. ಆದರೆ ಅವಳಿಗೆ ಅದರ ಪರಿವೆಯೇ ಇದ್ದಂತಿರಲಿಲ್ಲ ಏನು ನೋಡದಲ್ಲ. ಕೈ ಸುಮ್ಮನೆ ಕಣ್ಣಿನ ಮೈಮೇಲೆ ಯಂತ್ರದಂತೆ ಎರಗುತ್ತಿತ್ತು.

“ಏ....ಏ....ಎಷ್ಟು ಹೊಡೀತೀ ಬಿಡೇ” ಎಂದು ಅದುವರೆಗೂ ನೋಡುತ್ತಾ ನಿಂತಿದ್ದ ದಾರಿಹೋಕ ಬಿಡಿಸಲು ಯತ್ನಿಸಿದ.

ಅವಳ ಸಿಟ್ಟು ಕಣ್ಣಿನಿಂದ ಅವನತ್ತ ತಿರುಗಿತು. ಕಣ್ಣು ಕಳೆದು ಕೊಂಡ, ಗಾಯಗೊಂಡ ಹುಲಿಯಂತಿತ್ತು ಅವಳ ಕ್ರೋಧ.

“ನೀನ್ಯಾವನೋ ಕೇಳೋಕೆ? ಓಗೋ ದಾಸಯ್ಯ. ಮರ್ವಾದೆ ಯಿಂದ ಒಂಬೋಗು” ಎಂದಳು. ಗಳಿಗೆ ಗಳಿಗೆಗೆ ಅವಳಾ ಧ್ವನಿ ಏರುತ್ತಿತ್ತು.

“ನಾತಾಡಿಸಿದರೆ ಮೈಮೇಲೇ ಬರಾಳೆ ಈ ರಂಜೆ” ಎಂದ ಒಬ್ಬ.

“ಯಾರ ಹತ್ತಿರ ಹೋಗಿದ್ದಳೋ. ನಾಲ್ಕು ಕಾಸು ಸಿಕ್ಕಿತೂಂತ ಕಾಣುತ್ತೆ. ಪಟ್ಟುಗಿ ಕುಡಿದಿದಾಳೆ” ಎಂದ ನುತ್ತೊಬ್ಬ. ಅವನ ಮಾತು ಅವಳ ಕ್ರೋಧಕ್ಕೆ ಎಷ್ಟೆಯನ್ನೆರೆಯಿತು.

“ಇನ್ನೊಂದ್ಬಲಾ ಅಂಗಂವ್ರೆ ಕ್ಯಾಕರಿಸಿ ಉಗಬ್ಬಿಡ್ಡೇನೆ ಹಜಾಮ. ಬಾಯಿಗೆ ಬಂದಾಗೆ ಮಾತಾಡ್ತೀಯಾ ? ನಿಮ್ಮಮ್ಮನಿಗೆ ಹೇಳು ಆ ಮಾತು”

“ತಿರುಪೆ ಕೂಳು ಸೊಕ್ಕು ಇವಳಿಗೆ. ಬನ್ನಿ ಸಾರ್ ಹೋಗೋಣ. ಎಲ್ಲಿ ಹಲ್ವಾ ಸವವಾಸ?” ಎಂದು ಮೂರನೆಯವರೊಬ್ಬರು, ಮೊವಲು ಮಾತಾಡಿದವರನ್ನು ಕರೆಮೊಯ್ಯಲು ಯತ್ನಿಸಿದರು.

“ಇವಳ ಮಾತು ಕೇಳಿ. ಮರ್ಯಾದೆ ಒಂದು ಅಳುತ್ತೆ ಇವಳಿಗೆ! ಎನ್ನುತ್ತಾ ಗುಂಪು ಚೆದರಿತು.

“ನೀನೊಬ್ಬೆ ಮನ್ನ. ನಿನ್ನೊಬ್ಬನಿಗೇ ಮರ್ಯಾದೆಇರೋದು— ಬಿಳಿಬಟ್ಟೆ ಹಾಕುಟ್ಟಿ ಮರ್ಯಾದೆ ಬಂಪೋಯ್ತು. ಬಾಯಿಗ್ಬಂದಾಗೆ ಮಾತಾಡ್ತಾನೆ ಲುಚ್ಚಾ ಲುಚ್ಚಾ” ಎಂದು, ಅವನು ಹೋದ ಕಡೆಯತ್ತಲೇ ಕ್ಯಾಕರಿಸಿ ಉಗಿದಳು. ಅವಳ ಸಿಟ್ಟು ಅವರ ಮೇಲೆ ತಿರುಗಿ, ಕಣ್ಣು ಅಲ್ಲರವುದೇ ಅವಳಿಗೆ ಮರೆತುಹೋಗಿತ್ತು. ಗುಂಪು ಚೆದರಿದ ಮೇಲೆ ಅವಳು ಕಣ್ಣನತ್ತ ತಿರುಗಿ ನೋಡಿದಳು. ಕಣ್ಣ ಹೆದರಿ ನಿಂತಂತೆಯೇ ಮುದುರಿಕೊಂಡಿದ್ದ. ಅವಳು ತನ್ನತ್ತ ತಿರುಗಿದ ಕೂಡಲೇ ಹೆದರಿ ಓಡಿದ.

“ಘೂತ್! ಹಾವಿನ ಮರಿ” ಎಂದಳು ಅವಳು. ಆದರೆ ಅವಳ ಕ್ರೋಧವನ್ನು ಮೀರಿ, ಯಾವುದೋ ಮುಖ ಅವಳ ಮೈಯನ್ನು ನಡುಗಿ ಸುತ್ತಿತ್ತು.

ಅವಳಿಗೆ ಹೆದರಿ ಓಡಿದ ಕಣ್ಣು, ಎಲ್ಲಿ ಅಟ್ಟಿಸಿಕೊಂಡುಬರುತ್ತಾಳೋ ಎಂದು ಪಾರ್ಕಿನ ಬೇಲಿಯಲ್ಲಿ ಅವಳು ಕೊಂಡಿದ್ದ. ಅವಳು ತನ್ನ ಹಿಂದೆ ಬರದೆ, ಜಗಲಿಯತ್ತ ಹೋದುದನ್ನು ಕಂಡು, ಅವನ ಭಯ ಕಡಮೆ ಯಾಯಿತು. ಭಯ ಕಡಮೆಯಾದಂತೆ, ಅದುವರೆಗೂ ಮರೆತುಹೋದ ಹಸಿವು ಉಗ್ರವಾಗಿ ಕೆದರಿತು. ಅನ್ನಕ್ಕಿದ್ದುದು ಒಂದೇ ದಾರಿ—ಅವಳ

ಹತ್ತಿರ ಹೋಗುವುದು. ಆದರೆ ಅವಳ ಬಳಿ ಹೋಗಲು ಭೀತಿ. ಹೊತ್ತು ಸರಿದಂತೆ, ಭೀತಿಯಂತೆ ಹಸಿವು ಬಲವಾಯಿತು. ಸಂಜೆಯಿಂದಲೂ ಏಟಿನ ಮೇಲೆ ಏಟು ತಿಂದು ಬಳಲಿದ ಮೈ, ಚಳಿಯಲ್ಲಿ ಎಲ್ಲಾವರೂ ಬೆಚ್ಚಗೆ ಮಲಗಬೇಕು ಎಂದು ಬಯಸುತ್ತಿತ್ತು. ಅದೆಲ್ಲಕ್ಕೂ ಅವನಿಗೆ ಗೊತ್ತಿದ್ದುದು ಒಂದೇ ಸ್ಥಳ—ಜಗಲಿಯ ಕಟ್ಟೆ. ಆದರೆ ಅಲ್ಲಿ ಹೆದರಿಕೆ ಹೆಡಿಯಾಡಿಸುತ್ತಿತ್ತು. ಹೋಗಲು ಹೆದರಿ ಹುಲ್ಲಿನ ಮೇಲೆ ಮಲಗಿಕೊಂಡ. ಆದರೆ ಹಸಿದ ಹೊಟ್ಟೆ ಕೇಳಲಿಲ್ಲ. ಹೆದರಿದರುತ್ತಲೇ ಜಗಲಿಯತ್ತ ಹೆಜ್ಜೆ ಹಾಕಿದ.

ಅಲ್ಲಿಗೆ ಹೋದಾಗ, ಅವನು ನಿರೀಕ್ಷಿಸಿದಂತೆ, ಅವಳು ಅವನ ಮೇಲೆ ಹಾರಿಬೀಳಲಿಲ್ಲ. ಅವಳು ಬಿಕ್ಕಿಬಿಕ್ಕಿ ಅಳುವುದು ಇವನ ಕಿವಿಗೆ ಬಿತ್ತು. ಆದರೂ ಮಾತಾಡಿಸಲು ಹೆದರಿ, ಅವಳ ಹತ್ತಿರ ಮೂಲೆಯಲ್ಲಿ ಹುದುಗಿ ಕೂತುಕೊಂಡ. ಅವಳು ಅವನನ್ನು ಮಾತಾಡಿಸಲೂ ಇಲ್ಲ. ಅವನನ್ನು ನೋಡಿ ಅವಳ ಅಳು ನಿಲ್ಲಲೂ ಇಲ್ಲ. ಅವಳ ರೋಧನ ಗರಗಸದಂತೆ ಅವನ ಎದೆಯನ್ನು ಕುಯ್ಯಲಾರಂಭಿಸಿತು. ಮಾತನಾಡಿಸಿದರೆ ಹೇಗೋ ಏನೋ ಎಂದು ಹೆದರುತ್ತಲೇ—

“ಯಾಕವ್ವ ಅತ್ತೀಯೆ?” ಎಂದ.

ಅವಳು ಅವನಿಗೆ ಉತ್ತರ ಕೊಡಲಿಲ್ಲ. ಅವಳ ಅಳುವೂ ತಗ್ಗಲಿಲ್ಲ. ಅವಳ ಅಳು ಕೇಳಿ, ಗವಿಯಲ್ಲಿ ಬರುವ ಮಾರ್ಗನಿಯಂಕೆ ಅವನ ಹೃದಯ ದಲ್ಲೂ ಅಳು ಉಕ್ಕುತ್ತಿತ್ತು. ಹಸಿವು ಅವನನ್ನು ಹಿಂಡುತ್ತಿತ್ತು.

“ಅನ್ನಾ.... ನನಗೆ ಅನ್ನ ಇಕ್ಕೋಕಿಲ್ವಾ” ಎಂದ, ತಾನೂ ಅಳುತ್ತಲೇ.

ಅವನ ಮಾತು ಕೇಳಿ, ಅವಳು ಅವನನ್ನು ತಬ್ಬಿಕೊಂಡು, ಅಳಲಾರಂಭಿಸಿದಳು. ಕೊಂಚ ಹೊತ್ತಾದಮೇಲೆ ನೆರೆ ಇಳಿದಂತೆ, ಅವರಿಬ್ಬರ ದುಃಖ ಶಮನವಾಯಿತು.

“ಕಣ್ಣಾ.... ಕಣ್ಣಾ....—ನನ್ನ ಕೈ ಸೇದಿಹೋಗ. ಬಾಳನೋವಾಯ್ತೇನೋ?” ಎಂದಳು ಅವಳು.

“ನನಗ್ಯಾಕವ್ವ ಹೊಡೆದದ್ದು?” ತನ್ನ ತಲೆಯನ್ನು ತಿನ್ನುತ್ತಿದ್ದ ಪ್ರಶ್ನೆಯನ್ನು ಕಣ್ಣು ಕೇಳಿದ.

“ಮತ್ತೆ ನೀನು ನನ್ನಾತು ಕೇಳಿ, ಯಾರ್ಯರ ಹತ್ತಿರ ಹೋಗಿ ಹೊಡೆಸಿಕೊಂಡು ಬಂದ್ರೆ ನಾನೇನ್ಮಾಡಿ ಹೇಳು. ನನ್ನಿಟ್ಟು ನಾನಾಚರ ಮೇಲೆ ತೀರಿಕೊಳ್ಳಿ. ಇನ್ನೊಂದ್ವಲಾ ಆ ಹುಡುಗರ ತವ ಓಗ್ವಾಡಿ. ನನ್ನಾತು ಕೇಳುಕಿಲ್ವಾ ಕಣ್ಣಾ!”

ಅವಳ ಧ್ವನಿಯಲ್ಲಿನ ಯಾತನೆ, ಅಸಹಾಯಕತೆ, ದೀನಯಾಚನೆ ಅವನ ಪರುಷದಯವನ್ನೂ ಕರಗಿಸಿತು.

“ಇಲ್ಲಕಣವ್ವ. ಓಗಾಕಿಲ್ಲ. ಸುಂಸುಂಕೆ ಒಮ್ಮ. ಆ ಮಗೀಗೆ ನಾನೇನೂ ಮಾಡಿಲ್ಲ ಕಣವ್ವ” ಎಂದ ಕಣ್ಣ.

“ಓದು. ನಮ್ಮಂಥೋರ್ನು ಕಂಡ್ರೆ ಆಗೆ, ಆ ಜನಕ್ಕೆ.”

“ಯಾಕವ್ವಾ?”

ಅವನ ಪ್ರಶ್ನೆಗೆ ಕೂಡಲೇ ಏನು ಉತ್ತರ ಕೊಡಬೇಕೆಂದು ಅವಳಿಗೆ ತೋಚಲಿಲ್ಲ. ಸ್ವಲ್ಪ ಹೊತ್ತು ಸುಮ್ಮನಿದ್ದು ಹೇಳಿದಳು—

“ನಾವೆಲ್ಲಾ ಗರೀಬ್ಬು, ತಿರುಪೆಯೋರು. ಅದಕ್ಕೆ ಕಣ್ಣ”

“ಗರೀಬ್ರಾದ್ರೆ ಕಂಡೋರೆಲ್ಲಾ ಸುಂಸುಂನೆ ಒದಿಬೇಕೇ?”

“ಹೂ”

“ಅಂಗಾದ್ರೆ ನಾನು ಗರೀಬನಾಗೊಲ್ಲ ಅವ್ವ”

“ಮತ್ತೇನಾಗ್ತೀಯ, ಮಾರಾಜನಾಗ್ತೀಯ?” ಅವನ ಮಾತು ಕೇಳಿ, ನಗುತ್ತಾ ಕೇಳಿದಳು ಅವಳು.

“ಹೂ. ಯಾಕೆ? ಆಗಾಕಿಲ್ವಾ?”

“ಆಗ್ಬೋದು. ಹೊಟ್ಟೆ ಹಸಿಯಾಕಿತ್ತೇನು?”

“ಊಕಣವ್ವಾ. ತುಂಬಾ ಹಸೀತದೆ.”

ಕತ್ತಲಲ್ಲೇ ಅವಳು, ಹತ್ತಿರವಿದ್ದ ಮಡಿಕೆಯನ್ನೆ ಕೆಡುಕೊಂಡು, ಅವನ ಬಾಯಲ್ಲಿ ಅನ್ನದ ತುತ್ತನಿಟ್ಟಳು. ಮಾತನಾಡದೆ ಕಣ್ಣ ತಿಂದು ಮುಗಿಸಿ, ಅವಳು ಕೊಟ್ಟ ನೀರು ಕುಡಿದು—

“ನೀನು ಉಣ್ಣಾಕಿಲ್ವಾ ಅವ್ವ? ಎಂದ.

“ಉಣ್ಣೇನಿ”

“ಈಗ್ಲೇ ಉಣ್ಣಾಕಿಲ್ವಾ?”

“ಈಗಪ್ಪೊಡ”

“ಮತ್ಯಾವಾಗ ಉಣ್ಣೆ?”

“ನೀನು ಮಾರಾಜನಾದಾಗ. ನೀನು ಮಾರಾಜನಾದಾಗ ನಂಗೆ ಉಂಬಾಕಿತ್ತೀಯಾ ಕಣ್ಣಾ?”

“ಓ?”

ಅವಳು ಮಾತಾಡದೆ, ಅವನ ನೆತ್ತಿಯಮೇಲೆ ಚಿಟಕೆ ಮುರಿದು, ಚಳಿಗೆ ನಡುಗುತ್ತಿದ್ದ ಅವನ ಮೈಯನ್ನು ತಬ್ಬಿಕೊಂಡು—

“ಏನಾಗ್ತೀಯೋ ಆಗು. ಈಗ ಮಲಕ್ಕೋ” ಎಂದಳು.

“ಆವ್ವಾ, ಮಾರಾಜ ಅಂದ್ರೆ ಎಂಗಿರಾನೆ?” ಕಣ್ಣುಮುಚ್ಚುತ್ತಲೇ ಕಣ್ಣ ಕೇಳಿದ.

“ನೀನಾಗೋವಾಗ ಗೊತ್ತಾಯ್ತದೆ. ಮಲಕ್ಕೇಕ್ಕೋ ಮೂಳ” ಎಂದು, ಅವನ ಏಟುತಿಂದು ನೊಂದ, ಬೆನ್ನನ್ನು ನೇವರಿಸುತ್ತಾ ಹೇಳಿದಳು ಅವಳು.

ತುಂಬಿದ ಹೊಟ್ಟೆ, ನೊಂದ ಮೈ, ಸೂಜಿಗಲ್ಲಿನಂತೆ ನಿದ್ರೆಯನ್ನು ಆಕರ್ಷಿಸಿತು.

೨೫

ಒಂದು ದಿನ ಏಕೋ ಅವಳು ಇದ್ದಕ್ಕಿದ್ದಂತೆಯೇ ಕಣ್ಣನನ್ನು ಕೇಳಿದಳು.

“ಕಣ್ಣಾ, ನಾನೆಲ್ಲಾದ್ರೂ ಒಂಟೋದ್ರೆ ನೀನೇನ್ಮಾಡ್ತೀಯೆ?”

ಅನಿರೀಕ್ಷಿತವಾದ ಆ ಪ್ರಶ್ನೆ, ಕಣ್ಣನನ್ನು ದಿಗ್ಭ್ರಮೆಗೊಳಿಸಿತು. ಆವಳೊಂದಿಗೆ ಬೆಳೆದ ಕೆಲವು ವರ್ಷಗಳಲ್ಲಿ, ಅವನಿಗೆ, ಒಂದಲ್ಲ ಒಂದು ದಿನ ಅವಳು ತನ್ನನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ಎಲ್ಲಿಯಾದರೂ ಹೋಗಬಹುದೆಂದು, ಎಳ್ಳುಕಾಳು ಮುಳ್ಳುಮೊನೆಯಷ್ಟಾದರೂ ಸಂಶಯ ಬಂದಿರಲಿಲ್ಲ. ಯಾವ ಕಾರಣವೂ ಇಲ್ಲದೆಯೇ ಅವನು, ಅವಳು ತನ್ನನ್ನು ಎಂದೂ ಬಿಟ್ಟು

ಹೋಗುವುದಿಲ್ಲವೆಂದೂ, ತಾವಿಬ್ಬರೂ ಯಾವಾಗಲೂ ಹೀಗೆಯೇ ಜೊತೆ ಯಾಗಿಯೇ ಇರುವೆವೆಂದೂ ನಂಬಿದ್ದ. ಆದರೆ ಈ ದಿನ ಇದ್ದಕ್ಕಿದ್ದಹಾಗೇ ಅವಳು ಆ ಪ್ರಶ್ನೆ ಕೇಳಿ, ಅವನ ನಂಬಿಕೆಯು ಗೋಪುರಕ್ಕೆ ಸಿಡಿಲೇಟು ಜಡಿದಳು. ಕಣ್ಣು ತಪ್ಪಿಬಿಟ್ಟು ಹೋದ. ಅವಳು ಹೊರಟುಹೋದರೆ ತನ್ನ ಗತಿ ಏನು? ತನ್ನ ಹೊಟ್ಟೆಗೆ ಹಾಕುವವರು ಯಾರು? ಊಹು— ಅವಳು ಹೊರಟುಹೋದರೆ ತಾನು ಹೊಟ್ಟೆಗಿಲ್ಲದೆ ಸಾಯುವುದೇ ಸರಿ ಎಂದು ತೋರಿತು ಅವನಿಗೆ. ಆ ಮಾತನ್ನೇ ಹೇಳಿದ.

“ನೀನು ಒಂಟೋದ್ರೆ ನಾನು ಸತ್ತೇ ಹೋಯ್ತೇನಿ”

“ಯಾಕೆ?”

“ಮತ್ತೆ ನನ್ನ ಹೊಟ್ಟೆಗೆ ಹಾಕೋರು ಯಾರು?”

“ನಾನೇ ಆಕೈಕಾ? ನೀನೇನು ಗಂಡಸು ಮಗ ಅಲ್ಲ. ಸಾಕ್ಷಾತ್ ಬಿಕ್ಕ ಎತ್ತಿದ್ರೆ ಒಟ್ಟೆ ತುಂಬುದೆ.”

“ಕೇಳಿದ್ರೆ ಅನ್ನ ಕೊಡ್ತಾರಾ?”

“ಊ”

“ಅಂಗಾರೆ ಅಂಗ್ತಾಡ್ತೀನಿ”

“ಬಿಕ್ಕ ಕೇಳೋದು ಎಂಗೆ ಅಂತ ಗೊತ್ತೈತಾ ನಿನಗೆ?”

“ಊ”

“ಎಂಗೆ ಕೇಳಿಯೆ?”

“ನಿನ್ನ ಕೇಳಿದಾಗ, ‘ಅವ್ವಾ ಹೊಟ್ಟೆ ಹಸೀತದೆ, ಒಂದುತ್ತು ಅನ್ನಾ ನೀಡ್ರವ್ವಾ’ಂತ”

“ಅಂಗೆಲ್ಲ ಕೇಳಿದ್ರೆ ಯಾರೂ ಕೊಡಾಕಿಲ್ಲ”

“ಮತ್ಯಾಕ್ಕೆ ಕೇಳೋಕು?”

ಅವಳು ರಾಗವಾಗಿ ಕವಳಕ್ಕೆ ಕೂಗುವ ರೀತಿಯನ್ನು ಅಂದು ತೋರಿಸಿದಳು. ಅವಳು ಉಸಿರು ಬಿಗಿಹಿಡಿದು, ಎಳೆದಳೆದು, ಇನ್ನೊಂದು ಗಳಿಗೆಯಲ್ಲಿ ಪ್ರಾಣಹೋಗುವುದೇನೋ ಎಂಬ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಕೂಗಿದುದನ್ನು ಕೇಳಿ ಅವನಿಗೆ ನಗು ಬಂತು. ಅವಳು ಆ ರೀತಿ ಕೂಗಿದುದನ್ನು ಅವನು

ಅದುವರಿಗೂ ಕೇಳಿರಲಿಲ್ಲ. ಹಾಗೇ ಆರೀತಿ ಕೂಗುವುದು ತನ್ನಿಂದ ಅಸಾಧ್ಯವೆನಿಸಿತು. ಹಾಗೇ 'ತಾಯಿ ಇಲ್ಲದ ಪಾಪಿ ಪರದೇಶಿ' ಎಂದು ತನ್ನನ್ನು ಕರೆದುಕೊಳ್ಳಲು ಅವನ ಮನಸ್ಸು ಒಪ್ಪಲಿಲ್ಲ.

“ಊಹೂ, ನಾನಂಗಂತ ಕೇಳಾಕಿಲ್ಲ”

“ಯಾಕೆ?”

“ನನ್ನೇನು ನನ್ನವ್ವ ಇಲ್ಲಾ?”

“ಎಲ್ಲಿದಾಳೆ.”

“ಯಾಕೆ? ನೀನೇನು ಸತ್ತೋಗಿದೀಯೆ. ನೀನು ನನ್ನ ಅವ್ವ ಅಲ್ಲಾ? ನೀನಿರೋಗಂಟ ನಾನು ಅಂಗೆಲ್ಲ ಕೇಳಾಕಿಲ್ಲ.”

“ನಾನು ನಿನ್ನ ಅವ್ವ ಅಲ್ಲ.”

“ಇನ್ನೊಂದ್ನಲ ಅಂಗಂದ್ರೆ ನಿನ್ನ ಕೊಂದಾಕ್ಪಿಡ್ಡೀನಿ. ನೀನೇ ನನ್ನ ಅವ್ವ. ಅಲ್ಲಾಂತ ಸುಳ್ಳೇಲ್ಲೀಯೆ?”

ತಾನು ಅವನ ತಾಯಿಯೆಲ್ಲ ಎಂದು ಹೇಳಿದುದನ್ನು ಕೇಳಿ, ಅವನು ಪ್ರಕ್ಷುಬ್ಧನಾದುದನ್ನು ಕಂಡು, ಅವಳು ಆ ವಾಗತನ್ನು ಮರೆಸಲೆತ್ತಿ ಸಿದಳು.

“ಹೋಗ್ಲಿ ಬಿಡು. ನಾನೇ ನಿನ್ನ ಅವ್ವ”

“ಅಂಗಾದ್ರೆ ಸುಳ್ಳೇಳು ಅಂತ ಯಾಕೆ ಏಳೋರು?”

“ನಮ್ಮಂಥೋರು ಸುಳ್ಳು ಹೇಳ್ತೆ ಈ ಪ್ರಪಂಚದಾಗಿ ಜೀವನ ಮಾಡೋಕೇ ಆಗಾಕಿಲ್ಲ, ಕಣ್ಣು. ತಿರುಪೆಯೋರಿಗೆ ಸುಳ್ಳೇ ಮನೆ ದೇವರು. ಆಟಕ್ಕೆ ತಕ್ಕ ಬೈರೂಪ ಕಟ್ಟಿ ಹೋದ್ರೆ, ಸಾಯ್ತಾ ಇದ್ರೂ ಯಾರೂ ಒಂದುತ್ತು ಅನ್ನ ಕೊಡಾಕಿಲ್ಲ ಈ ಚಂಡಾಲ ಪ್ರಪಂಚದಲ್ಲಿ.”

“ನಿನ್ನ ಮಾತು ನಾನು ನಂಬಾಕಿಲ್ಲ”

“ಯಾಕೆ? ನಾನ್ಯಾವತ್ತಾದ್ರೂ ನಿನಗೆ ಸುಳ್ಳು ಹೇಳಿದೇನಾ?”

“ಇಲ್ಲ, ಇವತ್ತು ಹೇಳುತ್ತಾ ಇದಿ.”

“ಎಲ್ಲಿ?”

“ಸಾಯ್ತಾ ಇದ್ರೂ ಯಾರೂ ಅನ್ನ ಕೊಡಾಕಿಲ್ಲಂತ ಹೇಳ್ಳಿಲ್ಲಾ, ಈಗ?”

“ಅದು ಸುಳ್ಳಲ್ಲ, ದಿಟ.”

“ಸುಳ್ಳೆ. ನನ್ನೆ ಹೊಟ್ಟೆಗಿಲ್ಲಾಗ, ನೀನು ನನ್ನೆ ಅನ್ನ ಇಡ್ಲಿಲ್ಲ. ಇಷ್ಟು ದಿನಾನೂ ಎಡ್ಡು ಹೊತ್ತು ಅನ್ನ ಇಕ್ತಾ ಇಲ್ವೆ ನೀನು ನಂಗೆ. ನಿಂಗೇನಾರ ಮೋಸಮಾಡಿ, ಕೇಳಿದ್ನಾ ನಾನು?”

“ಎಲ್ಲಾರೂ ನನ್ನ ಹಂಗೇ ಇರೊಲ್ಲ ಕಣ್ಣು. ನೀನೇನೂ ಅರೀದ ಮಳ್ಳ. ಎಲ್ಲಾರೂ ಅವ್ರ ಹೊಟ್ಟೆನೇ ಭಾರವಾಗಿರೋವಾಗ, ನಿನ್ನ ಬಾಯಿಗೆ ಯಾರು ತಂದು ತಿಸಿಸುತ್ತಾರೆ ಹೇಳು. ನಿನ್ನ ಅನ್ನ ನೀನು ದುಡುಕೋಬೇಕು.”

“ಅಂಗಾದ್ರೆ ಎಲ್ಲರೂ ಸುಳ್ಳು ಹೇಳೇ ಅನ್ನ ತಿನ್ನಾರಾ?”

“ಇಲ್ಲ, ಎಲ್ಲಾದ್ರೂ ಚಾಕ್ರಿ ಮಾಡ್ತಾರೆ.”

“ನಾನೂ ಚಾಕ್ರಿ ಮಾಡ್ತೇನೆ. ನಾನೇನು ಗಂಡಸು ಮಗ ಅಲ್ವಾ? ನಾನಾಕ್ಕೆ ಸುಳ್ಳು ಹೇಳಿ. ಅವತ್ತು ನೀನೇ ಸುಳ್ಳೇಳ್ವಾರ್ರು, ಮೋಸ ಮಾಡ್ವಾರ್ರು ಕಣ್ಣಂತ ಬೊಯ್ದಿರಲಿಲ್ವಾ?”

ಅವನ ಈ ಯಕ್ಷ ಪ್ರಶ್ನೆಗೆ ಏನು ಉತ್ತರ ಹೇಳಬೇಕೆಂದು ಅವಳಿಗೆ ತೋಚಲಿಲ್ಲ. ಅವಳ ಜೀವನದಲ್ಲಿ ಇಂಥ ವಿಚಾರಕ್ಕೆ, ತರ್ಕಕ್ಕೆ ಆಸ್ವದ ವಿರಲಿಲ್ಲ. ಅವಳ ಜೀವನವೇ ಅವಳಿಗೆ ಕೆಲವು ಪಾಠ ಕಲಿಸಿತ್ತು. ಅದು ತೋರಿಸಿದ ದಾರಿಯಲ್ಲಿ ಬದುಕುವುದನ್ನು ಅಭ್ಯಾಸಮಾಡಿಕೊಂಡಿದ್ದಳು. ಅದಕ್ಕಿಂತ ಹೆಚ್ಚಿನದೇನೂ ಅವಳಿಗೆ ತಿಳಿಯದು. ಸುಳ್ಳು ಹೇಳುವುದು, ಮೋಸಮಾಡುವುದು ತಪ್ಪು ಎಂದು ಅವಳಿಗೆ ಗೊತ್ತು. ಹಾಗೇ ಸುಳ್ಳು ಹೇಳದೆ, ಆಟಕಟ್ಟದೆ ತನಗೆ ಯಾರೂ ಅನ್ನವಿಡುವುದಿಲ್ಲವೆಂಬುದೂ ಅವಳಿಗೆ ಗೊತ್ತು. ಅದುವರಿಂದಲೇ ತನಗೆ ತಿಳಿದ ಎರಡು ಮಾತನ್ನು ಅವಳು ಕಣ್ಣಿನಿಗೆ ಹೇಳಿದ್ದಳು. ತನ್ನ ಎರಡು ಮಾತಿನ ನಡುವಿನ ವಿರೋಧಾ ಭಾಸವಾಗಲಿ, ಅವಕ್ಕೆ ಕಾರಣವಾಗಲಿ ಅವಳಿಗೆ ತಿಳಿದಿರಲಿಲ್ಲ. ಅದರ ವಿಚಾರವಾಗಿ ಅವಳು ಎಂದೂ ಯೋಚನೆಮಾಡಿರಲಿಲ್ಲ. ಅದಕ್ಕೆ ಅಗತ್ಯವೂ ಇರಲಿಲ್ಲ. ಈದಿನ ಅವನು ಅವಳ ನಗುತುಗಳಲ್ಲಿನ ವಿರೋಧಾ ಭಾಸವನ್ನು ಎತ್ತಿ ತೋರಿಸಿದಾಗ, ಕೂಡಲೇ ಅದಕ್ಕೆ ಏನು ಉತ್ತರ

ಕೊಡಬೇಕೆಂದು ತಿಳಿಯಲಿಲ್ಲ. ಬುದ್ಧಿಗೆ ನಿಲುಕದ ಮಾತನ್ನು ಅನುಭವ ಆಡಿಸಿತು.

“ಚಾಕ್ರಿ ಮಾಡೋದು ನಮ್ಮಾತಿ ಜನದ ಹಣೇಲಿ ಬರೆದಿಲ್ಲ ಕಣ್ಣಾ. ನಾವು ಬೇಡಿ ತಿನ್ನಲು ಹುಟ್ಟಿದವರು.”

“ಚಾಕ್ರಿಮಾಡಿದ್ರೆ ಏನಾಗ್ತದವ್ವಾ?”

“ಮಾಡಬಾರದ್ದು ಮಾಡಿದರೆ, ಆಗಬಾರದ್ದು ಆಗುತ್ತೆ.”

ಆ ಮಾತು ಆಡುತ್ತಲೇ, ತಟಕ್ಕನೆ ಅವಳ ಮನಸಿನ ಕಣ್ಣೆದಿರು, ಯಾರೂ ಅರಿಯದ ಅವಳ ಜೀವನದ ಅಧ್ಯಾಯವೊಂದು ಮಿಂಚಿತು. ಯಾವುದೋ ಶಕ್ತಿ ಅವಳಿಂದ ಮಾತಾಡಿಸಿತು.

“ಒಂದಿನ ನಿನ್ನಂಗೆ ನಾನೂ ಚಾಕ್ರಿ ಮಾಡ್ಬೇಕಂತ ಒಂಟಿದ್ದೆ ಕಣ್ಣಾ. ಯಾರೋ ಒಬ್ಬರು ದೊಡ್ಡನುಸ್ಯರ ಮನೇಲಿ ಕಸ ಉಡುತ ಪಾತ್ರೆ ತೊಳಿತಾ ಇದ್ದೆ. ತಿಂಗಳಿಗೆ ಎಂಟಾಣೆ, ಅಷ್ಟು ತಂಗಳನ್ನು ಕೊಡ್ತಾ ಇದ್ದು. ನಾನಾಗ ಇಂಗಿರಲಿಲ್ಲ. ಒಳ್ಳೇ ಸೀರೆ ಉಟ್ಟೋತಾ ಇದ್ದೆ; ತಲೆ ಬಾಚಿಕೊಂಡು ಉ ಮುಡ್ಬೋತಾ ಇದ್ದೆ. ನೋಡೋಕೂ ಸಂದಾಗಿದ್ದೆ. ಪ್ರಾಯನೂ ಇತ್ತು. ಒಂದಿನ ಆ ಮನೆಯಾತ, ಮನೆ ಎಂಗಸು ಇಲ್ಲ ಹೊತ್ನಲ್ಲಿ ಹಿಡುಕೊಳ್ಳುಕೆ ಬಂದ. ನಾನು ಒಪ್ಪಿಲ್ಲ. ರೂಪಾಯಿ ಕೊಡಾಕೆ ಬಂದ. ಬ್ಯಾಡಾಂದೆ.....”

“ರೂಪಾಯಿ ಕೊಡಾಕೆ ಬಂದಿದ್ವಾ? ಬ್ಯಾಡಾಂದ್ಬಟ್ಟಾ? ಯಾಕೆ?”

ಕಾಸಿನ ಮುಖವನ್ನೇ ಕಾಣದೆ, ಅದರ ಬೆಲೆಯನ್ನು ಮಾತ್ರ ಅರಿತಿದ್ದ ಕಣ್ಣನಿಗೆ, ಅವಳು ರೂಪಾಯಿ ಕೊಡಬಂದಾಗ ಬೇಡವೆಂದದ್ದು ಕೇಳಿ, ಪವಾಡವನ್ನು ಕಂಡಂತೆ, ಆಶ್ಚರ್ಯವಾಗಿ ಕೇಳಿದ.

“ಯಾಕೇಂದ್ರೆ. ಮರ್ಪಾದೆಗಿಂತ ರೂಪಾಯಿ ದೊಡ್ಡಾ?”

“ಮತ್ತೆ, ರೂಪಾಯಿಗಿಂತ ಮರ್ಪಾದೆ ದೊಡ್ಡಾ?”

“ಹೂ, ರೂಪಾಯಿಗೆ ಮರ್ಪಾದೆ ಮಾರೊದು ಪಾಪ. ದುಡ್ಡು ಸಿಗ್ತದೇಂತ ಮಾನಕೆಬ್ರಿ ದೇವ್ರು ಮೆಚ್ಚಾಕಿಲ್ಲ. ನೀತಿ ಕೆಟ್ಟನೇಲೆ ಜೀವ ಯಾಕಿರಬೇಕು?”

ಅವಳ ನಾತಾವುದೂ ಅವನಿಗೆ ಅರ್ಥವಾಗಲಿಲ್ಲ. ಸುಮ್ಮನೆ ಕುಳಿತು ಕೇಳುತ್ತಿದ್ದ. ಇದೆಲ್ಲಕ್ಕಿಂತ, ಅವಳು ಹೇಳುತ್ತಿದ್ದ ಕಥೆ ಕೇಳ ಬೇಕೆನ್ನಿಸಿತು.

“ಓಗ್ಲಿ ಬಿಡು. ಆಮ್ಯಾಕೇನಾಯ್ತು.”

“ಅವ್ವು ನಾನು ಬ್ಯಾಡಾಂದ್ರೆ ಕೇಳ್ಳಿಲ್ಲ. ಜೋರುಮಾಡಿ ಹಿಡು ಕೊಳ್ಳಾಕೆ ಬಂದ. ನಾನೂ ಕಸುವಾಗಿದ್ದೆ. ತೆಗೆದು ನಾಲ್ಕು ಮಡಗ್ಗೆ, ಮತ್ತೆ ಮಿಸುಕಾಡದ ಹಾಗೆ.”

“ತೆವ್ಗಾದ್ನೊ ಇಬ್ಬೊ?”

“ಮತ್ತೇನ್ಮಾಡ್ತಾನೆ, ಹೀನಸುಳಿ. ಆದ್ರೂ ಅದು ಹಾವಿನ ಜಾತಿ ನೋಡು. ಸಿಟ್ಟು ಮರೀಲಿಲ್ಲ. ಅವತ್ತೇನೂ ಗದ್ದ ಮಾಡ್ಲಿಲ್ಲ. ನಾಲ್ಕೈದು ದಿನ ಆದ ಮ್ಯಾಲೆ, ಸುಂಸುಮ್ಮೆ ಅವನ ಜೇಬಿನಲ್ಲಿದ್ದ ರೂಪಾಯಿ ‘ನೀನೇ ಕದ್ದೆ’ ಅಂತ ಗದ್ದ ಮಾಡ್ಡ.”

“ನೀನು ತಗೊಂಡಿದ್ಯಾ?”

“ಊಹೂ. ಕದಿಯೋಕೆ ನಾನೇನು ಕೊರಮರೊಳ? ಅವನ ಮಾತು ಕೇಳ್ಲಿಲ್ಲ ಅಂತ ಆಟಕಟ್ಟೆ. ನಾನು ತಗೊಂಡಿಲ್ಲ ಅಂತ ಹೇಳಿದೆ. ಆಣೆ ಮಾಡಿದೆ. ಬೇಕಾದ್ರೆ ಕೈಯಲ್ಲಿ ಕೊಡ ಹಿಡಿದು ಹೇಳ್ತೀನಿ ಅಂದೆ. ಯಾರೂ ನನ್ನ ಮಾತು ನಂಬಿಲ್ಲ.”

“ಯಾಕೆ?”

“ಯಾಕೇಂದ್ರೆ—ನಾವು ಬಡವರು. ಮಡ್ಡಿದ್ದೋರು ಹೇಳಿದ್ದೆಲ್ಲಾ ಸತ್ಯ. ನಾವು ಸತ್ಯ ಹೇಳಿದ್ರೂ ಸುಳ್ಳೇ. ಎಲ್ಲಾರೂ ಅವನೇಳಿದ್ದನ್ನೇ ನಂಬಿದರು. ಕೈಕಾಲು ಕಟ್ಟಿ ‘ನಿಜ ಹೇಳು’ ಅಂತ ನಾಲ್ಕಾರು ಜನ ಕೂಡಿ ಕೊಂಡು ಹೊಡೆದರು. ಬೆನ್ನ ಮೇಲೆ ಬರೆ ಹಾಕಿದರು.”

“ಬರೆ ಅಂದ್ರೇನವ್ವಾ?”

ಹೊಡೆಯುವುದೂ, ಬೈಯುವುದೂ ಅವನಿಗೆ ಗೊತ್ತಿತ್ತು. ಬರೆ ಹಾಕುವುದೆನ್ನುವುದು ಅವನರಿಯದ ವಿಷಯ.

“ಕಬ್ಬಿಣದ ಸಲಾಕೀನ ಬೆಂಕೀಲಿ ಕೆಂಪಗೆ ಕಾಸಿ ಬೆನ್ನೇಲೆ ಮಡಗ್ಗಾರೆ.”

“ಆ!”

ಅವಳು ಹೇಳಿದುದನ್ನು ಕೇಳಿ ಕಣ್ಣು ಹಾವು ಹಿಡಿದವನಂತೆ ಬೆಚ್ಚಿಬಿದ್ದ. ಅವಳು ಹೇಳಿದ ಮಾತಿನ ಮೇಲೆ, ಅವನ ಕುಬ್ಜ ಊಹೆ ಚಿತ್ರಿಸಿದ ಚಿತ್ರವನ್ನೇ ಕಂಡು ಗದಗದ ನಡುಗಿಹೋದ ಕಣ್ಣು. ಯಾರೂ ಅಂಥ ಅಮಾನುಷ ಕೃತ್ಯವನ್ನು ಮಾಡಬಹುದೆಂದು ನಂಬುವುದೂ ಅವನಿಗೆ ಅಸಾಧ್ಯವಾಯಿತು.

“ನಿಜವಾಗ್ಲೂ....?”

“ನಂಬಿದ್ದೆ ಹೋದ್ರೆ ನೋಡು” ಎಂದು, ಅವಳು ಬೆನ್ನು ಮುಚ್ಚಿದ ಚಿಂದಿಯನ್ನು ಸರಿಸಿ ತೋರಿಸಿದಳು. ಅವಳ ಬೆನ್ನಮೇಲೆ ಮೂರು ಬೆರಳು ಗಾತ್ರದ ಬರೆಯ ಗುರುತು ಸ್ಪಷ್ಟವಾಗಿತ್ತು. ಅದನ್ನು ನೋಡಿ ಕಣ್ಣಿನ ಕಣ್ಣಲ್ಲಿ ನೀರು ತುಂಬಿತು. ಅದಿನ್ನೂ ಹಸಿ ಗಾಯವೆಂಬಂತೆ, ಆ ಬರೆಯ ಗುರುತಿನ ಮೇಲೆ ಮೃದುವಾಗಿ ಕೈಯಾಡಿಸುತ್ತ, ದುಃಖದಿಂದ ಭಾರವಾದ ಧ್ವನಿಯಲ್ಲಿ ಕೇಳಿದ—

“ಬಾಳ ನೋವಾಗಿತ್ತಾ ಅವ್ವಾ?”

“ಹೂ. ನಾಲ್ಕುದಿನ ನೋವಾಗಿ ಹುಚ್ಚಿಡದಂಗಳಾಗಿತ್ತು.”

“ಆಮ್ಯಾಕೆ?”

“ಕಳ್ಳೇಂತ ಹೇಳಿ ಕೆಲ್ಸದಿಂದ ಬುಡ್ಡುಬಿಟ್ಟು. ಬ್ಯಾರೆ ತವಾ ಕೆಲ್ಸ ಸಿಗ್ಗದೇನೋಂತ ನೋಡ್ಡಿ. ದಿಕ್ಕು ದಿವಾಳಿ ಇಲ್ಲ ಪ್ರಾಯದ ಹೆಂಗ್ಲು ಎಲ್ಲೋದ್ರೂ ಒಂದೇ. ಎಲ್ಲಾರ ಕಣ್ಣೂ ಅವಳ ಮ್ಯಾಲೇ. ಕಡೇಗೊಂದು ದಿನ ತಿರುಕೊಂಡು ತಿಂದ್ರೂ ಪರವಾ ಇಲ್ಲ, ಯಾರತ್ರಾನೂ ಕೆಲ್ಸ ಕೇಳೋದು ಬ್ಯಾಡ ಅನ್ನಿ, ನಾನು ಬಿಕ್ಕಾ ಎತ್ತೋಕೆ ಪ್ರಾರಂಭ ಮಾಡ್ಡೆ. ಪಾಪಿ ಸಮುದ್ರ ಒಕ್ಕಾ ವೊಳ್ಳಾಲುದ್ದಾನೇ ನೀರು. ಕಣ್ಣು, ಮೂಗು ನ್ಯಾರವಾಗಿದ್ದೆ, ಗಂಟುಬೀಳೋರೆಲ್ಲಾ ಗೆಣೆಯರೇ. ಅದ್ಯೇ ಒಂದಿನ ರೋಷ್ಕೆ ಆಗ್ಲೋಗಿ, ನಾನೇ ಮಕ ವಿಕಾರ ಮಾಡಿಕೊಂಡುಬಿಟ್ಟೆ— ಯಾರೂ ಹತ್ರ ಬರ್ಲಿ ಅಂತ”

ಆ ಮಾತು ಹೇಳಿದಾಗ, ಅವಳ ಮನಸಿನ ಇದಿರು, ತನ್ನನ್ನು ರೂಪಯಜ್ಞದ ಘೋರ ಕಾರ್ಯಕ್ಕೆ ಒತ್ತಾಯಮಾಡಿದ ಘಟನಾನಾಲೆ ಮಿಂಚಿಹೋಯಿತು. ತನ್ನ ಮಾನಕ್ಕೆಲ್ಲ ಕೊರೆ ಬಂದೀತೋ ಎಂದು ಹೆದರಿ, ಎಲ್ಲೂ ನೌಕರಿಗೆ ಹೋಗಬಾರದೆಂಬ ನಿಶ್ಚಯದಿಂದ, ಅವಳು ಚಿಂದಿಯುಟ್ಟು ತಿರುಸೆಗೆ ಅಲೆದುದು; ಗಟ್ಟಿಮುಟ್ಟಾಗಿತ್ತು ತಾನು ಬಿಕ್ಷೆ ಬೇಡಲು ಹೋದಾಗ 'ನಿನಗೇನು ಕೇಡು, ಕಲ್ಲುಗುಂಡಿನಹಾಗಿದೀಯೆ. ಯಾರ ಮನೇಲಾದ್ರೂ ಮುಸುರೆ ತಿಕ್ಕಿದರೆ, ಹೊಟ್ಟೆಗೆ ಹಾಕೋಲ್ಲೆ, ಸೋಮಾರಿ ಮುಂಡೆ. ಮೈಗಳ್ಳತನಕ್ಕೆ ತಿರುಸೆ ಬೇಡ್ತೀಯಾ?' ಎಂದು ಕೆಲವರು ಹಂಗಿಸಿದುದು; "ಹಗಲು ತಿರುಸೆ, ರಾತ್ರಿ ಹಾದರ; ನಿಮ್ಮಂಥೋರ ಚಾಳಿಯೆಲ್ಲಾ ನನಗೆ ಗೊತ್ತು. ಯಾವೋನಾದ್ರೂ ಸಿಕ್ಕಾನೇನೋ ಅಂತ, ಮಿಟಕಲಾತಿಹಾಗೆ ಊರೆಲ್ಲ ಅಲಿಯೋದು, ತಿರುಸೆ ಎತ್ತೋ ನೆಸಮಾಡಿಕೊಂಡು. ನಾಚಿಕೆಯಾಗೋಲ್ಲೆ ಇಂಥ ಬಾಳು ಬಾಳಲಿಕ್ಕೆ. ಉರಲು ಹಾಕಿಕೊಂಡು ಸತ್ತರೆ ಕೇಡೆ?" ಎಂದು ಒಬ್ಬಾಕೆ ಘಟ್ಟಿಸಿದ್ದು; ತಿರುಸೆಯ ಹೆಣ್ಣು ಸುಲಭಕ್ಕೆ ಸಿಗಬಹುದೆಂದು, ಕೆಲವರು, ಅವಳು ರಾತ್ರಿ ಒಂದು ಗಳಿಗೆ ನಿರ್ಭಯವಾಗಿ ಮಲಗಲು ಕೂಡಾ ಸಾಧ್ಯವಿಲ್ಲದಂತೆ ಮಾಡಿದ್ದು; ಒಂದೊಂದು ದಿನ ಈ ಬದುಕೇ ಬೇಡವೆಂದು, ಕೆರೆಯಲ್ಲಿ ಮುಳುಗಲು ಹೋಗಿ, ಜೀವಕಳೆದುಕೊಳ್ಳಲು ಹೆದರಿ ಹಿಂದಿರುಗಿದ್ದು; ಕಡೆಗೆ—ತನ್ನ ಮುಖದ ಮೇಲೆ ಕುದಿವ ಎಣ್ಣೆ ಸುರಿದುಕೊಂಡುದು; ಆ ಬಳಿಕ ಅನುಭವಿಸಿದ, ದಾರುಣವಾದ ದೈಹಿಕ, ಮಾನಸಿಕ ವ್ಯಥೆ—ಎಲ್ಲವೂ ವೇಗವಾಗಿ ಸುತ್ತುವ ಚಿತ್ರವರ್ತುಲದಂತೆ, ಸುತ್ತಿತು ಅವಳ ಮಿದುಳಿನಲ್ಲಿ. ಅದರ ನೆನಪಿಗೇ ಮತ್ತೊಮ್ಮೆ ಆ ಬಾಳು ಬದುಕಿದಂತಾಗಿ ಅವಳ ಮೈ ನಡುಗಿತು. ಚಾಲನೆ ಕೊಟ್ಟ ಯಂತ್ರದಂತೆ, ಉದ್ದಕ್ಕೂ ಎಲ್ಲವನ್ನು ಹೇಳಿದಳು. ತನ್ನ ಕಥೆಗೆ ಸಾಕ್ಷಿಯೆಂಬಂತೆ—ತನ್ನ ವಿಚಾರವಾದ ಮುಖನನ್ನನಿಗೆ ತೋರಿಸಿ—"ಬಡವ್ವ ಹಣೇಬರ ಎಲ್ಲಾ ಇಷ್ಟೇನೆ ಕಣ್ಣಾ?" ಎಂದಳು, ವಿಷ-ಬೆಂಕಿ ಬೆರೆತ ಧ್ವನಿಯಲ್ಲಿ.

ಕಣ್ಣು ಅವಳ ಮಾತು ಕೇಳಿ, ಮರುಮಾತನಾಡದೆ ಅವಳ ವಿಚಾರ

ವಾದ ಮುಖವನ್ನೇ ನುಂಗುವಂತೆ ನೋಡತೊಡಗಿದ. ಅವಳು ಹೇಳಿದ ಕರುಣಕಥೆಯ ನಿಜವಾದ ಅರ್ಥ ಅವನಿಗೆ ಅರಿವಾಗದಿದ್ದರೂ, ಮಾನವರ ಕಾಟಕ್ಕೇ ಬೆದರಿ, ಅವಳು ತನ್ನ ಸುಂದರವಾಗಿದ್ದ ಮುಖವನ್ನು ವಿಕಾರ ಮಾಡಿಕೊಂಡಳೆಂಬುದನ್ನು ಕೇಳಿ, ಅವನ ಹೃದಯದಲ್ಲಿ ಕ್ರೋಧ ಉಕ್ಕೇರುತ್ತಿತ್ತು. ಮುಷ್ಟಿಯನ್ನು ಬಿಗಿದು, ತುಟಿ ಕಚ್ಚಿದ. ರೋಷದ ಉದ್ದೇಗದಲ್ಲಿ ಅವನ ಮೂಗಿನ ಹೊಳ್ಳೆಗಳು ಕಂಪಿಸುತ್ತಿದ್ದವು.

“ಅವ್ವಾ, ನಾನೇನಾರ ಆಗಿದ್ದಿದ್ರೆ....” ಎಂದ, ಬಿಗಿದ ಧ್ವನಿಯಲ್ಲಿ.

“ಎನ್ನಾಡ್ತಿದ್ದೆ?”

“ಅವರ ರಕ್ತ ಕುಡೀತಿದ್ದೆ. ಬಿಡ್ತಿದ್ದಲ್ಲ.”

“ಸರದಾರ ನುಗ! ಅದು ಆಗೋಯ್ತಲ್ಲ. ಈಗಲಾರ ನಾ ಎಳೆದಂಗೆ ಕೇಳೋಯೋ ಇಲ್ಲೋ?”

“ಎನವ್ವ?”

“ಚಾಕ್ರಿ ಪಾಕ್ರಿ ಮಾತು ದೊಡ್ಡೋರ್ಗೆ. ನಮ್ಮಂಥೋರ್ಗೆಲ್ಲ. ದೊಡ್ಡೋರ್ಗನಾಸ ನಮಗ್ಬಾಡ ಕಣ್ಣ. ಇರೋ ಅಷ್ಟು ದಿನ, ತಿರುಪೆ ಬೇಡೋ, ಎಸೋ ಮಾಡಿ ಹೊಟ್ಟೆ ಹೊರಕೊಂಡು, ಒಂದು ದಿನ ಪ್ರಾಣ ಬಿಟ್ಟೋದು.”

“ಅಷ್ಟೇನಾ?”

“ಮತ್ತಿನ್ನೇನೈತೆ? ಈ ಜನ್ಮಕ್ಕೆಷ್ಟೇ ಮುಣ.”

“ಅಂಥ ಜನದ ತಾವ ಬಿಕ್ಕಿ ಬೇಡೋಕೆ ನನ್ನೈಲಿ ಆಗೋಕ್ಕಿಲ್ಲವ್ವ.”

“ಮತ್ತೇನ್ನಾಡ್ತಿ, ಉಪಾಸ ಸಾಯ್ತೀಯ?”

“ಊಹೂ.”

ಅವನ ಹಟದ ಮಾತು ಕೇಳಿ, ಅವಳಿಗೆ ಏಕೋ ಇದ್ದಕ್ಕಿದ್ದಂತೆ ಸಿಟ್ಟು ಕೆದರಿ ಬಂತು. ಬಹುದಿನ ಯಾರಿಗೂ ಹೇಳದೆ, ಹೃದಯದಲ್ಲಿ ಹುಗಿದಿಟ್ಟಿದ್ದ ಮಾತನ್ನು ಅಂದು ಆಡಿದುದೂ, ಅವಳ ಮನಸ್ಸನ್ನು ಪ್ರಕ್ಷುಬ್ಧಗೊಳಿಸುತ್ತೇನೋ. ಕೆಣಕಿದ ಸರ್ಪದಂತೆ ಸಿಡಿದು ಹೇಳಿದಳು—

“ಹಂಗಾರೇನು ನಿಮ್ಮನ್ನನ ತಲೆ ಹಿಡೀತೀಯಾ ಹೊಟ್ಟೆ ಹೊರಿ

ಯೋಕೆ ಹಜಾಮು. ಏಳ್ಳಷ್ಟು ಬೊಗ್ಗು.”

ಸುಳಿವು ಕೊಡದೆ, ಆಸ್ಪೋಟನವಾದ ಜ್ವಾಲಾಮುಖಿಯಂತಿದ್ದಳು ಅವಳು. ಅವಳ ಕರಾಳ ರೂಪವನ್ನು ಕಂಡು, ಕಣ್ಣು ತತ್ತರಿಸಿದ. ಬೇರೇನೂ ಎದುರು ಮಾತಾಡಲು ಅವನಿಗೆ ಧೈರ್ಯವಾಗಲಿಲ್ಲ. ಅವಳ ನಿರ್ಧಾರದಿದಿರು ತಲೆಬಾಗಿದ.

ಅಂದಿನಿಂದ ಅವಳು ಕಣ್ಣಿನಿಗೆ ತಿರುಸೆ ಬೇಡುವುದರಲ್ಲಿ ತಯಾರಿ ಕೊಡತೊಡಗಿದಳು. ಸಪ್ತೆ ಮುಖ ಹಾಕಿ, ಕೇಳಿದವರ ಕರುಳು ಕರಗುವಂತೆ ಕೂಗುವುದು, ದೂರವಿದ್ದವರ ಗಮನವನ್ನು ಸೆಳೆಯುವಂತೆ ಕರೆಯುವುದು. ರೋಗ ಬಂದಂತೆ ನಟಿಸುವುದು—ಕಸುಬಿನ ನಾನಾ ರೀತಿ ನೀತಿಗಳಲ್ಲೂ ತರಬೇತು ಕೊಟ್ಟಳು. ಹಾಗೇ ತಾನು ಕಲಿತಿದ್ದ ನಾಲಕ್ಕಾರು ಹಾಡುಗಳನ್ನೂ ಅವನಿಗೆ ಹೇಳಿಕೊಟ್ಟಳು.

ಅವನಿಗೆ ಅವಳು ಹಾಡು ಹೇಳಿಕೊಟ್ಟ ದಿನ, ಪ್ರಕಾಶವಾದ ಅವನ ಕಂಠಮಾಧುರಿ, ಅವಳಿಗಷ್ಟೇ ಅಲ್ಲ, ಸುತ್ತಲಿದ್ದ ತಿರುಕರ ಗುಂಪಿನವರೆಲ್ಲರಿಗೂ ಆಶ್ಚರ್ಯವನ್ನುಂಟುಮಾಡಿತು. ಸಾಣೆ ಹಿಡಿಯದ ವಜ್ರದಂತಿತ್ತು ಅವನ ಕಂಠ. ಅವಳು ಕಲಿಸಿದ “ನಾನ್ಯಾಕೆ ಪರದೇಶಿ, ನಾನ್ಯಾಕೆ ಬಡವಾನಯ್ಯ” ಎಂಬ ದಾಸರ ಕೀರ್ತನೆಯನ್ನು ಹಾಡುವಾಗ ಅವನಿಗೆ ಅರಿವಾಗದಂತೆಯೇ, ಅವನ ಅದೃಢ-ಗಂಭೀರವಾದ ಎಳೆ ಕಂಠದಲ್ಲಿ ಭಾವನಿರ್ಭರತೆ ಮೂಡಿ ಬಂದು, ಸುತ್ತ ಕೇಳುತ್ತಾ ಕುಳಿತವರ ಎದೆಯಲ್ಲಿ ಏನೋ ಒಂದು ಬಗೆಯ ವಿಚಿತ್ರ ಆಶಾವಾದದ ವಾತಾವರಣವನ್ನು ಕಲ್ಪಿಸಿತು. ಮಾಗದ ಇರುಳಿನ ಪ್ರಶಾಂತ ವಾತಾವರಣದಲ್ಲಿ ಅವನ ಹಾಡಿನ ಮಾಧುರಿ, ಏನೋ ಒಂದು ಮೋಡಿಯನ್ನು ಮೂಡಿಸಿ, ಅವನ ಹಾಡಿಗೆ ಜೋಡಿಯಾಗಿ ಏಕತಾರಿಯನ್ನು ಮಿಡಿಯುತ್ತಿದ್ದ ಜೋಗಿ, ಏಕತಾರಿಯ ಬುರುಡೆ ಕೈಯಿಂದ ಜಾರಿದುದನ್ನು ಲೆಕ್ಕಿಸದೆ, ಕಣ್ಣಿನನ್ನು ಬಿಗಿಯಾಗಿ ತಬ್ಬಿ, ಅವನ ನೆತ್ತಿಯ ಮೇಲೆ ಅಶ್ರುಅಕ್ಷತೆಗಳನ್ನು ಕರೆದ. ಅವಳ ಹೆಮ್ಮೆಗಂತೂ ಮಿತಿಯೇ ಇರಲಿಲ್ಲ.

“ಕಣ್ಣು, ನಿನ್ನ ಹಾಡು ಕೇಳೋರಿಗೆ ಹೃದಯವಿದ್ದರೆ ಅದಕ್ಕೆ

ಬೊಗಸೆ ಅಕ್ಕಿಯಲ್ಲ, ಉಡಿಯ ತುಂಬ ರೂಪಾಯಿ ಸುರಿಯುತ್ತಾರೆ. ಇಂಥ ಕಂಠವಿಟ್ಟುಕೊಂಡು, ಇಲ್ಲೇಕೆ ಹುಟ್ಟಿದಿಯೋ ಕಂದಾ” ಎಂದಳು ಆಕೆ.

“ಇಲ್ಲಿ ನನಗೇನು ಕಡಮೆ ಆಗಿದೆ ಅವ್ವಾ. ನೀನಿಲ್ಲವ್ವ” ಎಂದ ಕಣ್ಣು ಆಕೆಯ ಮಾತು ಕೇಳಿ. ತನ್ನ ಹಾಡಿನಲ್ಲಿ ಅವರೆಲ್ಲರನ್ನೂ ಮರುಳು ಗೊಳಿಸುವ ವೈಶಿಷ್ಟ್ಯವೇನಿತ್ತೆಂಬುದು ಅವನಿಗೆ ಅರಿವಾಗಿರಲಿಲ್ಲ. ಆಕೆಯ ಮನುತೆಯ ನೆರವು ದೊರೆತ ಮೇಲೆ ಅವನಿಗೆ ತಾನೆಂದೂ ಪರದೇಶಿಯೆಂದು ಎನಿಸಿರಲಿಲ್ಲ. ಆಕೆ ಇರುವವರೆಗೂ ತಾನು ಪರದೇಶಿಯಲ್ಲ, ಒಡವನಲ್ಲ ಎಂದೇ ನಂಬಿದ್ದ. ಆ ನಂಬಿಕೆಯೇ, ಅವನಿಗರಿವಾಗದಂತೆ ಹಾಡುವಾಗ ಅವನ ಕಂಠದಲ್ಲಿ ಮೂಡಿತ್ತು. ಅವನಿಗೆ, ಅವರೆಲ್ಲರೂ ತಾನು ಹಾಡುವುದನ್ನು ಕೇಳಿ ಮೆಚ್ಚಿದುದನ್ನು ಕಂಡು, ಒಂದೇ ಒಂದು ಭಾವ ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ಮೂಡಿ ಬಂದಿತು—“ಅವಳು ಹೇಳಿದುದು ನಿಜವಾದರೆ, ನಾಳಿನಿಂದ ತಾನೇ ಭಿಕ್ಷೆಗೆ ಹೋಗಿ ಇಬ್ಬರಿಗೂ ಸಾಕಷ್ಟನ್ನು ತರಬಹುದು” ಎಂದು. ಅದಕ್ಕಿಂತ ಹೆಚ್ಚಿಗೆ ಅವನಿಗೆ ಬೇರೇನೂ ತೋರಲಿಲ್ಲ ; ಹೆಚ್ಚಿನ ಆಶೆ ಯಾವುದೂ ಅವನ ಮನೋರಂಗದಲ್ಲಿ ಚಿಗುರಲಿಲ್ಲ.

ಎಲ್ಲರೂ ಮಲಗಿದ ಮೇಲೆ ಅವಳಿಗೆ ತನ್ನ ಹೃದಯದಲ್ಲಿ ಮೂಡಿದ ಭಾವನೆಯನ್ನು ತಿಳಿಸಿದ :

“ಅವ್ವಾ, ನಾಳಿಂದ ನಾನೇ ಬಿಕ್ಕೆ ತರ್ತೀನಿ. ನೀನೆಲ್ಲೂ ಹೋಗಬ್ಯಾಡ.”

“ಯಾಕೆ?”

“ನನ್ನ ಹಾಡು ಕೇಳೋರು ಬೇಕಾದಷ್ಟು ಬಿಕ್ಕೆ ಕೊಡುತ್ತಾರೆಂತ ಹೇಳಿಲ್ಲೇ ನೀನು. ಅದ್ವೈ. ಬಿಸಲ್ವಾಗೆ ಸುತ್ತೋಕೆ ನಿನ್ನೆಲಿ ಆಗಾಕಿಲ್ಲ. ಆ ಕೆಲ್ವ ನಾನು ಮಾಡ್ತೇನೆ.”

“ನೀನಾಕೆ ನನಗೆ ತಂದು ಹಾಕಬೇಕು?”

“ಅಂಗಂದ್ರೆ....ನೀನು ನನ್ನವ್ವ ಅಲ್ಲವ್ವ. ನೀನಾಕೆ ನನಗೆ ತಂದು ಹಾಕ್ತಿದ್ದೆ ಇಷ್ಟು ದಿನ?”

“ನೀನೊಬ್ಬ ನಿನ್ನ ಹೊಟ್ಟೆಗೂ ಹುಟ್ಟಿಸಿಕೊಂಡು, ನನ್ನ ಸಾಕ್ಷಿಯು?”

“ಓ! ಬಿಟ್ಟೋಡು.”

“ಮೂರು ಗೇಣುದ್ದ ಬೆಳಿಲಿಲ್ಲ. ಎಷ್ಟಾತ್ಮತು ಕಲ್ಪುಬಿಟ್ಟಿಯೋ ಕಣ್ಣಾ!” ಎಂದು, ಅವಳು, ಉಕ್ಕಿಬಂದ ಅಭಿಮಾನದಲ್ಲಿ ಹತ್ತಿರ ಮಲಗಿದ ಅವನನ್ನು ಬಿಗಿಯಾಗಿ ತಬ್ಬಿಕೊಂಡು “ಕಣ್ಣಾ, ನಿಮ್ಮನ್ನು ಪಾಪಿ. ಮಗನ ಬಾಯಾಗೆ ಇಂಥ ಮಾತು ಕೇಳೋ ಪುಣ್ಯ ಪಡಕೊಂಡು ಬರಲಿಲ್ಲ. ದೇವ್ರಂತ ಮನಸು ನಿನ್ನದು ಕಣ್ಣಾ. ಇಂಗೇ ಮನಸ್ಸು ಮಡಗಿಕೊಂಡಿರು. ನಿನ್ನ ಅಣೇಲಿ ಏನು ಬರದೈತೋ ಯಾರು ಬಲ್ಲು” ಎಂದಳು. ಅವಳ ಒಂದೊಂದು ಮಾತೂ, ಅಕ್ಕರೆ, ಅಭಿಮಾನ, ಬಯಕೆ, ಕಾರಕೆ ತುಂಬಿ, ಮಿಡಿದ ವೀಣೆಯ ಮಂಜುಳ ಗುಂಜಾರವದಂತಿತ್ತು ಆಲಿಸುತ್ತಿದ್ದ ಕಣ್ಣಿನ ಕಿವಿಗೆ.

“ಅಂಗಾದೈ ನಾಳಿಂದ ನಾನೇ ಓಗ್ಲಾ ”

“ಊಹು. ಬ್ಯಾದ.”

“ಯಾಕವ್ವಾ?”

“ನಾಳಿಂದ ನಾನೇ ಕಳಿಸ್ತೇಕೂಂತ ಇದ್ದೆ. ಇವತ್ತು ನಿನ್ನಯ ಆಗೋಯ್ತು. ನಾನಿರೋಗಂಟ ನಿನ್ನ ತಿರುವೆ ಎತ್ತೋಕೆ ಕಳಿಸಾಕಿಲ್ಲ. ”

“ಯಾಕೆ? ಹುಡ್ಗಾಂತ ನನ್ನೂರೂ ಬಿಕ್ಕ ಕೊಡಾಕಿಲ್ಲಾಂತಾ?”

“ಊಹು. ಅದ್ದಲ್ಲ”

“ಮತ್ಯಾಕೆ?”

“ನಾನಿರೋಗಂಟಾ ನಿನ್ನಾ ಕಷ್ಟಾ ವ್ಯಸನ ಬ್ಯಾಡ. ಆಯಾಗಿದ್ದುಡು. ನಾನೋದವ್ಯಾಕೆ ನಿನ್ನ ಹಣೇಲಿ ಬರದಿದ್ದಂಗಾಗ್ಲಿ.”

“ಅಂಗಾದೈ, ನನ್ನ ಬಿಟ್ಟು ಒಂಟೋಯ್ತೀಯ ನೀನು. ಯಾಕೆ? ನಾನೇನಾರ ತೆಪ್ಪಾಡಿದ್ದಾ?”

“ನೀನೇನೂ ತಪ್ಪಾಡ್ಲಿಲ್ಲ. ಕಣ್ಣ.”

“ಮತ್ಯಾಕೋಗ್ತೀಯಾ? ಇಲ್ಲೇ ಇದ್ದಿಡು.”

“ನನ್ನೇನೋ ನಿನ್ನವಾನೇ ಇರಬೇಕಂತ ಆಸೆ ಹಿತ ಕಣ್ಣು. ಆದ್ರೆ ಆ ಕರಕೊಂಡೋಗೋನು ಬಂದಾಗ, ಇಲ್ಲಾಂತ ಅನ್ನೋಕಾಗೋಕಿಲ್ಲ. ಕಂತೆ ಎತ್ತು ಎಂದೂಡೆ ಎತ್ತೇಕು.”

“ಯಾವೋನವ್ವಾ ಅವ್ವು ?”

“ಮತ್ತಾರು ಕಣ್ಣಾ. ಎಲ್ಲಾರ್ನೂ ಒಂದಲ್ಲ ಒಂದಿನ ಕರಕೊಂಡೋಗೋ ಯಮಧರ್ಮರಾಯ. ಅನ್ನೇ ಕರೆಯೋಕೆ ಬಂದಾಗ ಇಲ್ಲಾಂತ ಹೇಳೋಕಾಯ್ದೆ ?”

ಅವಳ ಮಾತು ಕೇಳಿದ ಕೂಡಲೇ ಅವನ ಹೃದಯದಲ್ಲಿ ಹಿಮ ಗಾಳಿ ಬೀಸಿದಂತಾಯಿತು. ಅಜೇಯ ಭೀತಿ, ಅಲಂಘ್ಯ ಹಿಮಾಚಲದಂತೆ ಅವನನ್ನೆದುರಿಸಿತು. ಆ ಭೀತಿಯಲ್ಲಿ ಮಾತನಾಡದೆ, ತನ್ನನ್ನು ತಬ್ಬಿದ ಅವಳನ್ನು, ತಾನೂ ಬಿಗಿಯಾಗಿ ತಬ್ಬಿಕೊಂಡ. ಅವಳೂ ಮಾತಾಡಲಿಲ್ಲ. ಯಾವುದೋ ಭಾವನೆ ಅವರಿಬ್ಬರ ಬಾಯನ್ನೂ ಬಿಗಿದಿತ್ತು.

ಅಂದಿನಿಂದ ಅವಳು ಯಾವುದೋ ಒಂದು ಆಕಾಂಕ್ಷೆಯ ಆಳಾದಂತೆ, ಕಣ್ಣಿನನ್ನು ಕಾಪಾಡತೊಡಗಿದಳು. ತಿರಿದು ತಂದದ್ದರಲ್ಲಿ ಉತ್ತಮ ವಾದುದನ್ನು ಆರಿಸಿ, ವೊದಲು ಅವನಿಗೆ ಹೊಟ್ಟಿತುಂಬ ಊಟ ಮಾಡಿಸಿ, ಮಿಕ್ಕದ್ದನ್ನು ತಾನು ಉಂಡು ಮಲಗುತ್ತಿದ್ದಳು. ಎಲ್ಲಿಂದಲೋ ಒಂದು ದಿನ, ಯಾರಿಂದಲೋ ತಿರುಪೆ ಬೇಡಿ, ಸ್ವಲ್ಪ ಗಟ್ಟಿಮುಟ್ಟಿಯಾದ ಅಂಗಿಯನ್ನು ತಂದು, ಕಣ್ಣಿನಿಗೆ ತೊಡಿಸಿದಳು. ಆಗಾಗ ಮಾರ್ಕೆಟ್ಟಿನ ಬಳಿ ತಿರುಗಿ, ಹಣ್ಣಿನ ಮಂಡಿಯವರು ಬಿಸುಟಿದ ಕೆಟ್ಟ ಹಣ್ಣುಗಳಲ್ಲಿ, ಸ್ವಲ್ಪ ಚೆನ್ನಾಗಿರುವುದನ್ನು ಆರಿಸಿ ತಂದು ಅವನಿಗೆ ಕೊಡುತ್ತಿದ್ದಳು. ತಾನೂ ಬೃಳು ತಂದುಹಾಕಿದರೇ ಸಾಲದು. ನೆರೆಯ ತಿರುಪೆಯವರು ತಂದದ್ದರಲ್ಲೂ ಏನಾದರೂ ಒಳ್ಳೆಯದಿದ್ದರೆ, ಹೇಗಾದರೂ ಮಾಡಿ, ಅದನ್ನು ಅವರಿಂದ ತೆಗೆದುಕೊಂಡು, ಕಣ್ಣಿನಿಗೆ ಕೊಡುತ್ತಿದ್ದಳು. ‘ಹಡ್ಡೊಳ್ಳಂತ ಹೆಚ್ಚಾಗಿ ಒದ್ದಾಡ್ತೀಯಲ್ಲೆ. ಯಾರ ಮಗನೋ, ನಿನಗ್ಯಾಕೆ ಇಷ್ಟು ಹಂಬಲು’ ಎಂದು ಜೊತೆಯ ಭಿಕ್ಷುಕರು ಹಾಸ್ಯ ಮಾಡಿದರೆ, ‘ಯಾರ್ಬಲ್ಲು-ಕಣ್ಣು ನನ್ನ ಹೋದ ಜನ್ಮದ ಮಗನೋ ಏನೋ. ಈ ಜಲ್ಮದಲ್ಲಿ ಸೇವೆ

ಮಾಡಿಸ್ಕೋತಾನೆ. ಅಂಥ ಮಗನ್ನ ಪಡಿಯೋಕೆ ಪುಣ್ಯ ಬ್ಯಾಡ್ವಾ!" ಎಂದು ಹೆಮ್ಮೆಯಿಂದ ಉತ್ತರ ಕೊಡುತ್ತಿದ್ದಳು. ಅವಳ ಮಾತಿನಲ್ಲಿ ವ್ಯಕ್ತವಾಗುತ್ತಿದ್ದ ಭಾವದ ಉತ್ಕಟತೆಯನ್ನು ಕಂಡು, ಪ್ರಶ್ನೆ ಕೇಳಿದವರೂ ಸುಮ್ಮನಾಗುತ್ತಿದ್ದರು. ಅವಳ ಪ್ರೀತಿಯ ಆಳಕಂಡ ಅವರಾರೂ, ಕಣ್ಣು ಏನು ಮಾಡಿದರೂ ಅನ್ನುವ ಸಾಹಸ ಮಾಡುತ್ತಿರಲಿಲ್ಲ. ತಾವು ಮನುಷ್ಯರೆನ್ನುವುದನ್ನೇ ಮರೆತಿದ್ದ ಅವರೆಲ್ಲರಲ್ಲೂ ಅವಳ ಪ್ರೀತಿ, ಕೊಂಚ ಹೊತ್ತಾದರೂ ತಾವೂ ಮನುಷ್ಯರೆಂಬುದನ್ನು ಜ್ಞಾಪಿಸಿಕೊಳ್ಳುವಂತೆ ಮಾಡಿತ್ತು. ಕಣ್ಣನೂ, ಅವರೆಲ್ಲರ ಪ್ರೀತಿಯ ಬಳ್ಳಿಯಂತೆ ದಿನದಿನಕ್ಕೆ ವೃದ್ಧಿಸುತ್ತಿದ್ದ. ಒಮ್ಮೊಮ್ಮೆ ಅವಳು ತನಗೆ ಏನೋ ಹೇಳಲು ಯತ್ನಿಸಿ, ತಡೆದು, ಸುಮ್ಮನಾಗುತ್ತಿದ್ದಾಳೆಂದು ಕಣ್ಣನಿಗೆ ಅನಿಸುತ್ತಿತ್ತು. ಎಷ್ಟು ಸುಖವಾಗಿತ್ತು ಆಗ ಕಣ್ಣನ ಬಾಳು. ತಾನು ತಿರುಪೆಯವನು, ತಂದೆ-ತಾಯಿಗಳ ಗುರುತರಿಯದ ಭಿಕಾರಿ ಎಂಬುದೆಲ್ಲಾ ಮರೆತುಹೋಗಿತ್ತು ಆಗವನಿಗೆ.

ಮಳೆಗಾಲದಲ್ಲಿ ಜೆನ್ನಾಗಿ ಬಿಸಿಲು ಕಾದ ದಿನ, ತಪ್ಪದೆ ಕಾರ್ಯೋಡ ಕವಿದು, ಮಳೆಗೆರೆಯುವಂತೆ, ಅವನ ಬಾಳಿನಲ್ಲೂ ಆಯಿತು. ಯಾರೂ ನಿರೀಕ್ಷಿಸದಿದ್ದ ಒಂದು ದಿನ, ಅವಳು ನಿರೀಕ್ಷಿಸುತ್ತಿದ್ದ ಕರೆ ಬಂತು. ಆದಿನ ವಿಪರೀತ ಮಳೆ. ಆದಿನವೇನು-ಮೂರು ದಿನದಿಂದ ಹಿಡಿದ ಮಳೆ ಬಿಟ್ಟಿರಲಿಲ್ಲ. ಯಾವಾಗಲಾದರೊಂದು ಗಳಿಗೆ, ಸ್ವಲ್ಪ ಸಣ್ಣ ಗಾದ ಮಳೆ, ಮರುಗಳಿಗೆಯೇ ಮರೆತುದನ್ನು ಜ್ಞಾಪಿಸಿಕೊಂಡಂತೆ ಚೆಚ್ಚಲಾರಂಭಿಸುತ್ತಿತ್ತು. ಮಳೆ ವೋಡದಅರ್ಪಟಕ್ಕೆಬೆದರಿ ತಲೆಮರೆಸಿಕೊಂಡಂತೆ, ಮೂರು ದಿನ ಸೂರ್ಯನ ಮುಖವೇ ಇಲ್ಲ. ಮೂರುಹೊತ್ತೂ ಸುರಿವ ಮಳೆಯಲ್ಲಿ, ಜಗತ್ತಿಗೆ ಬೂದಿ ಕವಿದಂತಾಗಿತ್ತು. ತಾರು ರಸ್ತೆಗಳು ಜಾರು ಬಂಡೆಗಳಾಗಿ, ಮಣ್ಣು ರಸ್ತೆ ಕೆಂಪು ಕೆಸರಿನ ಹೊಂಡಗಳಾಗಿದ್ದವು. ಮಳೆ ಹಿಡಿದ ಮೊದಲ ದಿನವೇ ಕಣ್ಣು ಅವಳನ್ನು ಭಿಕ್ಷೆಗೆ ಹೋಗುವಾಗ 'ಮಳೆ' ಎಂದು ತಡೆದಿದ್ದ. ಆದರೆ ಅವಳು ಕೇಳಲಿಲ್ಲ. 'ಮಳೆ ಅಂತ ಕೂತರೆ, ಮನೇಲೇ ನನ್ನ ಹೊಟ್ಟೆಗೆ ಇಕ್ಕೋರು ಯಾರು? ನಾವೇನು ಸಾವಕಾರಾ?' ಎಂದು, ಅವನ ಬಾಯಿ ಮುಚ್ಚಿಸಿ, ಭಿಕ್ಷೆಗೆ ಹೋದವಳು, ಹಿಂದಿರುಗು

ವಾಗ ಕೆಮ್ಮುತ್ತ ಹಿಂದಿರುಗಿದಳು. ರಾತ್ರಿಯನ್ನೆಲ್ಲ ಕೆಮ್ಮುತ್ತಲೇ ಕಳೆದಳು. ಅವಳ ಸಕ್ಕದಲ್ಲಿ ಮಲಗಿದ ಕಣ್ಣಿನಿಗೆ, ಅವಳ ಮೈ ಸುಡುತ್ತಿದ್ದುದು ಗೊತ್ತಾಗುತ್ತಿತ್ತು. ಆದರೆ ಏಕೆಂದು ಅವನಿಗೆ ತಿಳಿಯಲಿಲ್ಲ. ಮರುದಿನವೂ ಅದರ ಪರಿವೆಯೇ ಇಲ್ಲದವಳಂತೆ ಸುರಿವ ಮಳೆಯಲ್ಲೇ ಹೊರಹೊರಟಳು. ಹಗಲು ಅವಳ ಬತ್ತಿದ ಮುಖ, ಉರಿ ಚಿಮ್ಮುವ ಕಣ್ಣು, ಎಡಬಿಡದೆ ಕೆಮ್ಮುವ ಬಾಯನ್ನು ಕಂಡು ಬೆದರಿದ ಕಣ್ಣು.

“ಅವ್ವಾ, ನೀನೋಗ್ಬಾಡ. ಇವತ್ತೊಂದು ದಿವ್ವ ನಾನೇ ಓಗ್ಗಿನಿ” ಎಂದು, ಅವಳನ್ನು ತಡೆದ.

“ನಾನಾ ಯೋಗಂಟ ನಿನ್ನ ಕಳಿಸೋಕಿಲ್ಲ ಅಂದದ್ದು ಮರತೋಯ್ತೆ?” ಎಂದು ಅವನು ಬೆಚ್ಚಿಬೀಳುವಷ್ಟು ಉಗ್ರವಾಗಿ ಗದರಿಸಿ ಹೊರಟುಹೋದಳು.

ಆ ದಿನವೂ ಹಾಗೇ. ಹಿಂದಿನ ರಾತ್ರಿ ಅವಳ ಮೈ ಕುದಿಯುತ್ತಿದ್ದುದನ್ನು, ಎದೆ ಬಿರಿವಂತೆ ಅವಳು ಕೆಮ್ಮುತ್ತಿದ್ದುದನ್ನು, ಒತ್ತಿದ ತಿಡಿಯಂತೆ ಸದ್ದು ಮಾಡುವ ಅವಳ ಉಸಿರೆಳೆತವನ್ನೂ ಕಂಡು ಕಂಗಾಲಾಗಿಹೋದ ಕಣ್ಣು, ಹಗಲಾತ್ತಲೇ ಅವಳು ಎಂದಿನಂತೇ ತಿರುಸೆಗೆ ಹೊರಟುದನ್ನು ಕಂಡು, ಅಳುತ್ತಲೇ ಹೇಳಿದ—

“ಅವ್ವಾ, ನೀನೋಗ್ಬಾಡ ಈ ಮಳೇಲಿ. ನಿನ್ನ ಮೈಲಿ ಸಂದಾಕಿಲ್ಲ”

“ನನ್ನೇನೂ ಆಗಿಲ್ಲ ಕಣ್ಣು, ಥಂಡೇಗೆ ಅಷ್ಟು ಕೆಮ್ಮಾಗಿದೆ. ಬಿಸಿಲು ಬಿದ್ದೆ ಒಂಟಿಯಾದೆ”

“ಬಿಸಿಲು ಬಿದ್ದ್ಯಾಕೇ ನೀನೋಗೋವಂತೆ, ಈಗ ಬ್ಯಾಡ”

“ನಾನೋಗ್ಗೇ ಓದ್ರೆ, ಬಿಟ್ಟು ಓಡಿಹೋದ ನಿಮ್ಮವ್ವ ತಂದಿಕ್ತಾಳಾ ತಿನ್ನೋಕೆ?”

“ನಮ್ಮವ್ವ ಯಾಕೆ, ನಾನೇ ತಂದಿಕ್ತೀನಿ. ನಾನಷ್ಟೂ ಮಾಡ್ಬಾರ್ತಾ?”

“ಮಾಡ್ಬಂತಿ ಕಣ್ಣು. ನೀನ್ಮಾಡೋದು ಎಷ್ಟೋ ಇದೆ. ತಿರುಸೆ ಎತ್ತೋದೆಲ್ಲಾ ನಂಗಿರಲಿ”

ಎಂದು, ಯಾವುದೋ ಆಸೆ ಹೊಳೆಯುವ ಕಣ್ಣಿನಿಂದ, ಅವನ

ನುಖವನ್ನು ದಿಟ್ಟಿಸಿ, ಸುರಿವ ಮಳೆಯಲ್ಲವಳು ಹೊರಟುಹೋದಳು. ಅವಳ ಮಾತಿನ ಅರ್ಥವರಿಯದೆ, ಅವಳನ್ನೇ ನೋಡುತ್ತಿದ್ದ ಕಣ್ಣು ಮತ್ತೊಮ್ಮೆ ತಡೆಯಲು ಅವಕಾಶವನ್ನೇ ಕೊಡಲಿಲ್ಲ.

ಕತ್ತಲಾಗಿ ಅಷ್ಟು ಹೊತ್ತಾದರೂ, ದಿನ ಬರುವ ವೇಳೆ ನಿರಾರಿದರೂ ಅವಳು ಹಿಂದಿರುಗಲಿಲ್ಲ. ಏಕೋ ವಿಚಿತ್ರ ಭೀತಿ, ಅವಳು ಮನೆ ಬಿಟ್ಟು ಹೋದಾಗಲಿಂದ ಕಣ್ಣಿನ ಹೃದಯವನ್ನು ಹಿಂಡುತ್ತಿತ್ತು. ಎಷ್ಟುಹೊತ್ತಿಗೆ ಹಿಂದಿರುಗುತ್ತಾಳೋ ಎಂದು ಮೈಯೆಲ್ಲ ಕಣ್ಣಾಗಿ ಕಾಯುತ್ತಿದ್ದ ಕಣ್ಣು. ಕಾದುಕಾದು ಅವನ ಕಣ್ಣು ಸೋಲುವ ವೇಳೆಗೆ ಅವಳು ಹಿಂದಿರುಗಿದಳು— ಆ ಜಗಲಿಯ ಮೇಲೆ ಅವನೊಂದಿಗೆ ವಾಸ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದ ಜೊತೆಯ ಭಿಕ್ಷುಕರಿಬ್ಬರ ಹಗಲ ಮೇಲೆ. ಅವಳು ಹೀಗೆ ಹಿಂದಿರುಗಬಹುದೆಂದು ಅವನು ನಿರೀಕ್ಷಿಸಿರಲಿಲ್ಲ.

ಅದನ್ನು ಕಂಡವನೇ ಕಣ್ಣು 'ಅವ್ವಾ' ಎಂದು ಚೀರಿ ಅವಳತ್ತ ಹಾರಿದ. ಅದರಿ ಅವಳು ಅವನ ಕರೆಗೆ ಉತ್ತರ ಕೊಡುವ ಸ್ಥಿತಿಯಲ್ಲಿರಲಿಲ್ಲ. ಅವಳ ಮೇಲೆ ಬೀಳ ಬಂದ ಕಣ್ಣನ್ನವರು ದೂರ ತಳ್ಳಿ— "ನೆಲದ್ಮಾಕ್ಕೆ ಗೋಣಿ ತಟ್ಟು ಹಾಸು" ಎಂದು ಹೇಳಿದರು. ಅವರ ಮಾತು ಅವನ ಕಿವಿಗೇ ಬಿದ್ದಂತಿರಲಿಲ್ಲ. "ನಮ್ಮವನಿಗೆ ಏನಾಯ್ತು?" ಎಂದು ಕೇಳಿದ.

"ಏನೂ ಇಲ್ಲ. ಮೊದಲು ತಟ್ಟು ಹಾಸು. ಆಮ್ಯಾಕೆ ಹೇಳ್ತೀನಿ"

ಏನೂ ಆಗಿಲ್ಲವೆಂದುದನ್ನು ಕೇಳಿ, ಕುದಿಯುತ್ತಿದ್ದ ಅವನ ಹೃದಯಕ್ಕೆ ಕೊಂಚ ಶಾಂತಿಯಾಯಿತು. ಅವಸರವಸರವಾಗಿ ತಟ್ಟನ್ನು ಕೊಡವಿ ಹಾಸಿದ. ಅವರಿಬ್ಬರೂ ಅವಳನ್ನು ಅದರ ಮೇಲೆ ಮಲಗಿಸಿ, ನಾತಾಡದೆ, ಅವಳ ಮೈ ಸುತ್ತಿದ್ದ, ನೀರಿಳಿಯುವ ಚಿಂದಿಯನ್ನು ಕಿತ್ತು ಹಾಕಿ, ಚಿಂದಿಯ ತುಂಡಿನಲ್ಲಿ ಅವಳ ಮೈಯನ್ನು ಒರಸಿ, ಮತ್ತೊಂದು ತುಂಡಿಗೆ ಕಡ್ಡಿ ಕೆರೆದು ಬೆಂಕಿಯಿಟ್ಟು, ಕರಿದಾಗಿ ಹೊಗೆಯಾಡುತ್ತಿದ್ದ ಬಟ್ಟೆಯ ಬಿಸಿ ಬೂದಿಯನ್ನು ಅವಳ ಎದೆಗೆ ಹಾಕಿ ಬಲವಾಗಿ ಉಜ್ಜಿದರು.

"ಕಣ್ಣಾ, ಒಂದೆರಡು ಚಿಂದಿ ಹಚ್ಚಿ, ಆ ಮಡ್ಡಿ ತುಂಡಾಕ್ಕೆ ವಸಿ ನೀರು ಮುಳ್ಳಿಸು" ಎಂದರು.

ಮಾತಾಡದೆ ಕಣ್ಣು ಅವರು ಹೇಳಿದ ಹಾಗೆ ಮಾಡಿದ. ಕೈಗೆ ಸಿಕ್ಕ ಚಿಂದಿಯನ್ನೆ ಲ್ಲಾ ಹಚ್ಚಿ, ದೊಡ್ಡ ಉರಿ ಮಾಡಿ, ಕಳಕಳ ಎನ್ನುವಂತೆ ನೀರನ್ನು ಕುದಿಸಿದ. ಅವರಿಬ್ಬರೂ ಕುದಿವ ನೀರು ಆರಲು ಅವಕಾಶ ಕೊಡದೆ, ಚಿಂದಿಯನ್ನು ಅದರಲ್ಲಿ ಅದ್ದಿ, ಅವಳ ಮೈಯ ಅಂಗಾಂಗಕ್ಕೆಲ್ಲಾ ಶಾಖಕೊಟ್ಟರು. ಕಣ್ಣು ನಾಲಿಗೆ ಸತ್ತವನಂತೆ, ಮೂಕನಾಗಿ, ಅವರು ಮಾಡುವುದನ್ನೂ, ಮಳೆಯಲ್ಲಿ ತೊಯ್ದು ಹೆವ್ವುಗಟ್ಟಿದ ಅವಳ ಮುಖವನ್ನೂ ನೋಡುತ್ತಿದ್ದ. ಉಸಿರೆಳೆವ ಕಷ್ಟಕ್ಕೆ ಎದೆ ಬಿರಿಯುವಂತೆ, ಗೊರ್ ಎಂದು ಸದ್ದು ಮಾಡಿ ತುಯ್ಯುತ್ತಿತ್ತು. ಸಾಕಷ್ಟು ಹೊತ್ತು ಬಿಸಿನೀರಿನ ಕಾವು ಕೊಟ್ಟಮೇಲೆ. ನಿಧಾನವಾಗಿ ಒಂದು ಸಲ ಲೆವ್ವೆಯರಳಿಸಿ ನೋಡಿ, ಮತ್ತೆ ಕಣ್ಣು ಮುಚ್ಚಿದಳು ಅವಳು. ಅದನ್ನು ನೋಡಿ ಕಣ್ಣಿನಿಗೆ, ಅವಳು ಬದುಕಿದಾಳೆ ಎಂದು ನಂಬಿಕೆಯಾಯಿತು. ಅವಳ ಕಣ್ಣು ಅರಳಿದುದನ್ನು ಕಂಡು, ಅವರ ಮನಸಿಗೂ ಕೊಂಚ ನೆಮ್ಮದಿಯಾಯಿತು. ಒಬ್ಬ ಹೋಗಿ ತಾನು ಹೊದೆಯುತ್ತಿದ್ದ ಕಂಬಳಿಯ ತುಂಡನ್ನು ತಂದು ಅವಳ ಮೈಗೆ ಬಿಗಿಯಾಗಿ ಸುತ್ತಿದ.

ಕೊಂಚ ಹೊತ್ತಾಯಿತು. ಮೂವರೂ ಉಸಿರು ಬಿಗಿ ಹಿಡಿದು ಕಾದಿದ್ದರು. ಮೌನವಾಗಿ, ಅಲುಗದೆ, ಸೌದೆಯ ತುಂಡಿನಂತೆ ಒರಗಿದ ಅವಳು ಒಂದು ಬಾರಿ ಹೊರಳಿ 'ಕಣ್ಣಾ' ಎಂದಳು. ಆ ಒಂದು ಮಾತು, ಅವರ ಮನಸ್ಸನ್ನು ಮುಸುಗಿದ ಭೀತಿಯು ರುದ್ರ ಮೋಡಿಯನ್ನು ಭೇದಿಸಿತು.

“ಹೋದ ಉಸಿರು ತಿರುಗಿತು” ಎಂದ ಒಬ್ಬ.

ಅದುವರೆಗೂ ಯಾವುದೋ ಭೀತಿಯಿಂದ ತಡೆದ ಕಣ್ಣಿನ ದುಃಖ ಉಕ್ಕಿಬಂತು. ‘ಅವ್ವಾ’ ಎಂದು ಅವಳನ್ನು ತಬ್ಬಿ ಆಳಲಾರಂಭಿಸಿದ.

“ಏ ನಿನ್ನ ತುತೂರಿ ಸಾಕು ಮಾಡೋ. ಬೆಳಬರೀಲಿ, ಹೊಯ್ಯೋ ನಂತೆ” ಎಂದು ಹೇಳಿ, ಅವರಿಬ್ಬರೂ, ಜಗಲಿಯ ಮತ್ತೊಂದು ಮಗ್ಗುಲಲ್ಲಿ ಒರಗಿ ನಿದ್ರಿಸಲು ಪ್ರಯತ್ನ ಮಾಡಿದರು. ಅವನ ಕೂಗಿಗೋ, ಕಣ್ಣಿನ ಅಳುವಿಗೋ- ಏಕೋ ಒಮ್ಮೆ ಅವಳು ಕಣ್ಣುರಳಿಸಿ ನೋಡಿ, ಪಕ್ಕದಲ್ಲಿ ಕುಳಿತ

ಕಣ್ಣನ ತಲೆಯನ್ನು ತನ್ನೆದೆಯ ಮೇಲೆ ಎಳೆದುಕೊಂಡು, ಮಾತನಾಡದೆ, ಸಿಕ್ಕುಸಿಕ್ಕಾದ ಅವನ ಕೂದಲುಗಳಲ್ಲಿ ಕೈಬೆರಳುಗಳನ್ನಾಡಿಸಿದಳು. ಕಣ್ಣನ ಅಳು ನಡದೇ ಇತ್ತು. ಅವಳು ತನ್ನ ಅಂಗೈಯಿಂದ ಅವನ ಬಾಯನ್ನು ಮುಚ್ಚಿ, 'ಅವರೆಲ್ಲಾ ಮಲ್ಲಿದಾರೆ. ಅಳ್ಳೇಡ' ಎಂದಳು, ಮಾತನಾಡಲಾಗದಿದ್ದರೂ ಮಾತನಾಡಲು ಯತ್ನಿಸಿ. ಅಷ್ಟಕ್ಕೇ ಅವಳ ಎದೆ ಕತ್ತರಿಸುವಂತೆ ಉಸಿರು ಎಳೆಯಲಾರಂಭಿಸಿತು. ಸುಮ್ಮನಾಗಿಬಿಟ್ಟಳು.

ರಾತ್ರಿಯೆಲ್ಲಾ ಹಾಗೇ ಅವಳ ಎದೆಯ ಮೇಲೇ ಮಲಗಿದ್ದ ಕಣ್ಣ. ಅವನಿಗೆ ಯಾವಾಗ ನಿದ್ದೆ ಬಂತೆಂಬುದೂ ಅವನಿಗೆ ತಿಳಿಯದು. ಅವಳು ಕೆಮ್ಮುವಾಗ, ಆದರ ವೇಗಕ್ಕೆ ಅವನ ತಲೆ ಎದ್ದುಬೀಳುತ್ತಿದ್ದುದೂ ಅವನಿಗೆ ಗೊತ್ತಾಗಲಿಲ್ಲ. ಹಾಗೇ ಹಗಲಾಯಿತು. ಹಗಲಾಗುವ ವೇಳೆಗೆ, ಅವಳ ಸ್ಥಿತಿ ಮತ್ತಷ್ಟು ಕೆಟ್ಟಿತ್ತು. ಅವಳು ಪ್ರಯಾಸದಿಂದ ಉಸಿರೆಳೆಯುವುದು ಅಷ್ಟು ದೂರಕ್ಕೆ ಕೇಳುತ್ತಿತ್ತು. ಅವನ ಜೊತೆಯವರು, ಎದ್ದಕೂಡಲೇ ಅವಳ ಮೈ ಮುಟ್ಟಿನೋಡಿ—

“ಭಾರಿ ಜವ ಬಂದೈತೆ” ಎಂದರು.

ಕಣ್ಣನಿಗೆ ಏಕೋ ಮೂತಾಡುವ ರಕ್ತಿಯೇ ಉಡುಗಿಹೋದಂತಾಗುತ್ತ. ಆ ಇಬ್ಬರ ವೈಕಿ ಒಬ್ಬನು ನಾನಂಗಿ ವ್ಯಾಟೀಲಿ ಓಗ್ರೀನಿ. ಎಲ್ಲಾದ್ರೂ ಎಲ್ಲ ಕಾಸು ಸಿಕ್ರೆ ಓಟಿಲ್ಲಾಗೆ ಅಷ್ಟು ಕ್ಷಾಢಿಸೀರು ಒಯ್ಸಿ ಕೊಂಡು ಬತ್ತೀನಿ' ಎಂದು ಹೋದ. ಇನ್ನೊಬ್ಬ ಕಣ್ಣನಿಗೆ—

“ಕಣ್ಣಾ. ವ್ಯಾಟಿ ಕೊನೇಲಿ ಒಂದು ಡಾಕ್ಟ್ರ ಅಂಗ್ಗಿ ಐತೆ ನೋಡು. ಓಗಿ ಮದ್ದು ಕೊಟ್ಟಿ ತತ್ತಾ. ಇಂಗಾಗೈತೇ ಅಂತ ಹೇಳು. ನಾನಿಲ್ಲೇ ನೋಮ್ಮೋತಾ ಇತ್ತೀನಿ, ನಿಮ್ಮಪ್ಪನ್ನ” ಎಂದು ಹೇಳಿ, ತಾನು ನೀರು ಕುಡಿಯಲು ಇಟ್ಟುಕೊಂಡಿದ್ದ ಸಿಗರೇಟಿನ ಡಬ್ಬವನ್ನು ಔಷಧವನ್ನು ತರಲು ಕಣ್ಣನ ಕೈಗೆ ಕೊಟ್ಟುಕಳಿಸಿದ.

ಕಣ್ಣ ಅವನಿಂದ ಡಾಕ್ಟರ ಅಂಗಡಿಯ ಗುರುತನ್ನು ಅರಿತುಕೊಂಡು, ಮೆಳೆಯನ್ನೂ, ಕೆಸರನ್ನೂ ಲೆಕ್ಕಿಸದೆ ಡಾಕ್ಟರ ಅಂಗಡಿಯತ್ತ ಓಡಿದ. ಆದರೆ ಡಾಕ್ಟರ ಅಂಗಡಿಯ ಬಾಗಿಲು ಇನ್ನೂ ತೆರೆದಿರಲಿಲ್ಲ. ಅಲ್ಲೇ

ಪಕ್ಕದಲ್ಲಿದ್ದ ಬೀಡಿ ಅಂಗಡಿಯವನನ್ನು 'ಇದೇನೇನಾ ಡಾಕ್ಟ್ರ ಅಂಗಡಿ?' ಎಂದು ವಿಚಾರಿಸಿದ. 'ಹೂ' ಎಂದು ಉತ್ತರ ಬಂತು. 'ಇನ್ನೂ ಎಷ್ಟೊತ್ತಿಗೆ ಬರ್ತಾರೆ ಡಾಕ್ಟ್ರ?' ಎಂದು ಕೇಳಿದ. 'ಈಗ ಬರಬಹುದು. ಇನ್ನೇನು ಬಾಗಿಲು ತೆಗೆಯುವ ಹೊತ್ತು' ಎಂದು ಹೇಳಿದ ಅಂಗಡಿಯವನು. ಕಣ್ಣು ಅವರು ಬರುವುದನ್ನೇ ಕಾದು ಕಟ್ಟಿಯ ಮೇಲೆ ಕುಳಿತ. ಡಾಕ್ಟರು ಬರುವುದು ಒಂದೊಂದು ಗಳಿಗೆ ತಡವಾದ ಹಾಗೂ ಅವನಿಗೆ ಕೆಂಡವನ್ನು ನುಂಗಿದಂತಾಗುತ್ತಿತ್ತು. ಒಂದು ಕಡೆ 'ಅವ್ವ ಹೆಂಗಿದಾಳೋ' ಎಂಬ ಚಿಂತೆ ಅವನನ್ನು ಕೂಡಲೂ ಬಿಡದೆ, ಓಡಿಹೋಗುವಂತೆ ಪ್ರೇರೇಪಿಸುತ್ತಿತ್ತು. ಮತ್ತೊಂದು—ಔಷಧ ತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳದೇಹೋದರೆ ಏನಾಗುತ್ತದೋ ಎಂಬ ಹೆದರಿಕೆ. ಮಾತನಾಡದೆ ಮಲಗಿದ ಅವಳ ನೆನಪು ಬೇರೆ ಮುಳ್ಳಿನಂತೆ ಅವನದೆಯನ್ನಿರಿಯುತ್ತಿತ್ತು.

ಕಡೆಗೊಮ್ಮೆ ಕಾರಿನಲ್ಲಿ ಬಂದು ಇಳಿದರು ಡಾಕ್ಟರು. ಅವರನ್ನೆಂದೂ ನೋಡಿರಲಿಲ್ಲವಾದರೂ, ಅವನಿಗೇಕೋ ಅವರೇ ಡಾಕ್ಟರಿರಬೇಕೆಂದು ತೋರಿತು. ಅಂಗಡಿಯ ಬಾಗಿಲು ತೆರೆಯುವುದನ್ನೇ ಕಾದಿದ್ದು, ಕೂಡಲೇ ಅವರ ಬಳಿ ಸಾರಿ 'ಅಯ್ಯಾ ಔಸ್ತ ಕೊಟ್ಟೀರಾ?' ಎಂದು ಕೇಳಿದ. ಇವನನ್ನು ನೋಡಿಯೂ ನೋಡದಂತಿದ್ದ ಡಾಕ್ಟರು ಅವನು ಕೂಗಿದುದನ್ನು ಕೇಳಿ, ಅವನತ್ತ ತಿರುಗಿನೋಡಿ—

"ಯಾವೋನೋ ನೀನು?" ಎಂದು ಕೇಳಿದರು.

"ಅಯ್ಯಾ ನಮ್ಮವ್ವ ಸಾಯ್ತಾ ಅವೈ, ವಸಿ ಔಸ್ತ ಕೊಡಿ ಅಪ್ಪಾ?"

ಡಾಕ್ಟರು ಅವನ ಚಿಂದಿಯ ಬಟ್ಟೆ, ಜಡೆಗೆಟ್ಟಿದ ಕೆದರಿದ ಕೂದಲು, ಚಳಿಗಾಳಿಗೆ ಬುದಿಗಟ್ಟಿದ ಮೈ, ತೊಳೆಯದ ಮುಖ ಎಲ್ಲವನ್ನೂ ನೋಡಿದರು. ಅವರ ಮುಖ ಅಸಹ್ಯದಿಂದ ಮುದುಡಿತು. ತನ್ನ ಆತುರದಲ್ಲಿ ತೀರಾ ಅವರ ಹತ್ತಿರಕ್ಕೇ ಬಂದ ಕಣ್ಣಿನಿಗೆ—

"ಏ, ದೂರ ನಿಂತ್ಯೊಳ್ಳೋ. ದುಡ್ಡು ತಂದಿದೀಯೇನೋ?" ಎಂದು ಕೇಳಿದರು.

ದುಡ್ಡು! ತನ್ನ ಅವ್ವನ ಖಾಯಿಲೆಗೆ ಔಷಧ ದುಡ್ಡು ಕೊಡದೆ

ಸಿಗದೆಂಬುದು ಅವನಿಗೆ ತಿಳಿದಿರಲಿಲ್ಲ. ಎಂತಲೇ ಆ ಮಾತು ಕೇಳಿ ತಬ್ಬಿಬ್ಬಲಾದ. ಅವನ ಬಳಿ ದುಡ್ಡೆಲ್ಲಿಯದು? ಎಂದೋ ಒಂದು ಏನ, ಅಪರೂಪವಾಗಿ ಅವಳು ಕೊಟ್ಟ ಮೂರುಕಾಸಿನ ಮುಖ ನೋಡಿದ್ದನೇ ವಿನಾ, ದುಡ್ಡಿನ ವಿಷಯ ಅದಕ್ಕಿಂತ ಹೆಚ್ಚು ಅವನಿಗೆ ತಿಳಿಯದು. ರೋಗದಿಂದ ನರಳುತ್ತಿರುವವರು, ಹಣವಿಟ್ಟುಕೊಳ್ಳದೆ, ಔಷಧವನ್ನು ಸಿರಿಕ್ಷಿಸಲಾಗದೆಂಬ ನಾಗರಿಕತೆ ಅವನಿಗೆ ತಿಳಿಯದು. ಪೆಚ್ಚುಮೋರೆ ಹಾಕಿಕೊಂಡು ಹೇಳಿದ—

“ನನ್ನಾವಾ ಕಾಸಿಲ್ಲ ಬುದ್ಧಿ. ನಮ್ಮವ್ವ ಸಾಯ್ತಾ ಅವೈ. ನಿಮ್ಮವ ಔಷ್ತ ಸಿಕ್ತದೆ ಅಂದ್ರ ಬಂದೆ. ವಸಿ ಕೊಟ್ಟುಡಿ ಅಯ್ಯಾ. ಪುಣ್ಯ ಬರ್ದದೆ.”

“ಪುಗಸಟ್ಟಿ ಔಷಧ ಕೊಡಲಿಕ್ಕೆ ಇವೇನು ನಿಮ್ಮಪ್ಪನ ಜಾಗೀರಿ ಅಂತ ತಿಳಿಕೊಂಡೆಯಾ, ಬೇಕೂಫ, ಬೆಳಗ್ಗೆ ಎದ್ದು ಒಳ್ಳೆ ರಕುನದ ಪಕ್ಷಿ ಹಾಗೆ ಬಂದಿದಾನೆ ಬೇವಾಸಿ. ಹೊರಡೋ ಇಲ್ಲಂದ.”

ತನ್ನ ಮಾತು ಕೇಳಿ ಡಾಕ್ಟರು ಸಿಟ್ಟಾದುದನ್ನು ಕಂಡು, ಕಣ್ಣು ಇದ್ದದ್ದೂ ಕಂಗಾಲಾದ. ಅವನ ಹೃದಯದಲ್ಲಿ ಅವಳ ಬಗ್ಗೆ ಕೊರಗು ಗಳಿಗೆ ಗಳಿಗೆಗೆ ಚೀಳಿನ ವಿಷದಂತೆ ಏರುತ್ತಿತ್ತು. ಔಷಧವೆಂದು ನೀರು ಕೊಟ್ಟಿದ್ದರೂ ಅವನು ಸಂತೋಷದಿಂದ ಓಡಿಹೋಗುತ್ತಿದ್ದ. ಆದರೆ ಡಾಕ್ಟರ ಹೃದಯದಲ್ಲಿ ಅಷ್ಟು ದಯೆಯೂ ಇರಲಿಲ್ಲ. ಔಷಧವಿಲ್ಲದೆ ಹೋಗಲು ಕಣ್ಣಿನಿಗೆ ಮನಸ್ಸಿರಲಿಲ್ಲ. ದುಡ್ಡಿಲ್ಲದ ತನಗೆ ಅವರು ಔಷಧ ಕೊಡಲಾರರೆಂದು ತಿಳಿದಕೂಡಲೇ, ಕಣ್ಣು ಕುಸಿದು, ಅವರ ಕಾಲು ಹಿಡಿದು ಬೇಡಿದ—

“ಅಯ್ಯಾ, ಒಂದೊಸಿ ಔಷ್ತ ಬುಡಿ. ನೀವೇಳಿದ ಚಾಕ್ರೆ ಮಾಡ್ಡಿ ನೀ. ನಮ್ಮವ್ವ ಸಾಯ್ತವಳೆ” ಎಂದು ಅಂಗಲಾಚಿದ.

“ದರಿದ್ರ ಸೂ.... ಮಗನೆ, ಕಾಲು ಮುಟ್ಟೀಯಾ?” ಎಂದು ಡಾಕ್ಟರು, ಕಾಲು ಹಿಡಿಯಬಂದ ಕಣ್ಣಿನನ್ನು ಬೂಟುಹಾಕಿದ ಕಾಲಿನಿಂದಲೇ ರ್ಪಾಡಿಸಿ, ತಮ್ಮ ಶುಚಿಯನ್ನು ಉಳಿಸಿಕೊಂಡರು. ಅವನು ಮುಟ್ಟಿದುದರಿಂದ, ತಮಗೇ ಅಲ್ಲದೆ ತಮ್ಮ ಬೂಟಿಗೂ ಮೈಲಿಗೆಯಾಯಿ

ತೆಂಬಂತೆ ಹತ್ತಿರವಿದ್ದ 'ಡಸ್ಪರಿ'ನಿಂದ, ಹೊಳೆಯುತ್ತಿದ್ದ ಬೂಟನ್ನು ಒರಸಿ ದರು. ಬೂಟಿನಮೇಲೆ ಗಮನವಿದ್ದ ಅವರಿಗೆ, ಆ ಬೂಟು ತಗಲಿದ ಕಣ್ಣು ಏನಾದ ಎಂಬುದೂ ಕಾಣಲಿಲ್ಲ.

ಅವರು ಕಾಲು ಝಾಡಿಸಿದ ಜೋರಿಗೆ ಕಣ್ಣು ಅಷ್ಟುದೂರ ಎಗರಿ ಬಿದ್ದ. ಮೆಟ್ಟಲಿನ ಮೂಲೆಗಲ್ಲಿಗೆ ಅವನ ಮೂಗು ಬಡಿದು, ಮೂಗಿನ ರಕ್ತ ಹರಿದು ಅವನ ಎದೆಯನ್ನು ತೋಯಿಸಲಾರಂಭಿಸಿತು. ಏಟು ಬಿದ್ದ ಸ್ಥಳವನ್ನು ಮುಟ್ಟಿನೋಡಿ, ಕೈ ರಕ್ತವಾದುದನ್ನು ಕಂಡು, ಕಣ್ಣು ಭೀತಿ, ನೋವಿನಿಂದ ಕಿಟಾರನೆ ಕಿರುಚಿದ. ಅವನು ಹಾರಿಬಿದ್ದದನ್ನೂ, ಚೀರಿದುದನ್ನೂ ಕೇಳಿದ, ಪಕ್ಕದ ಬೀಡಿ ಅಂಗಡಿಯವನು, ಕೆಳಗಿಳಿದು ಬಂದು, ನೆಲದಮೇಲಿರುಳಿದ ಕಣ್ಣಿನನ್ನು ಮೇಲೆತ್ತಿ, ನೆತ್ತಿಗೆ ವೀಳೆಯದೆಲೆಗೆ ಚಿಮುಕಿಸಲು ಇಟ್ಟು ನೀರು ತಟ್ಟಿ, ರಕ್ತ ಸೋರುತ್ತಿದ್ದ ಮೂಗನ್ನು ತೊಳೆದು, 'ಏನಾಯ್ತು ಡಾಕ್ಟೈ?' ಎಂದು ವಿಚಾರಿಸಿದ.

“ಎಲ್ಲಿ ಶನೀನಿ, ಬೆಳಗ್ಗೆ ಎದ್ದು ಷಾಪಿನ ಬಾಗಿಲು ತೆಗೆಯೋ ಹೊತ್ತಿಗೆ, ಬಿಟ್ಟ ಔಷಧ ಕೊಡಿ ಅಂತ ಗಂಟು ಬಿದ್ದಿದಾನೆ ಗೂಬೆ.” ಡಾಕ್ಟರು ಕಿಡಿಸೂಸುತ್ತಲೇ ಹೇಳಿದರು.

“ಯಾರಿಗಂತೆ ಸಾರ್, ಔಷಧ.”

“ಅವರಮ್ಮನಿಗೇನೋ ಆಗಿದೆಯಂತೆ, ಹೊತ್ತುಕೊಂಡು ಹೋಗೋ ರೋಗ, ಸಾಯಲಿ. ಈ ಅನಿಷ್ಟಕ್ಕೆಲ್ಲಾ ನಾನು ಗುರೀನೇ?”

“ಅಷ್ಟುಮಾತ್ರಕ್ಕೆ ಹೀಗೆ ಹೊಡೀಬೇಕಾಗಿತ್ತೆ ಡಾಕ್ಟೈ. ಸಾವಿರ ಜನದಿಂದ ದುಡ್ಡು ದುಡಿಯೋರು, ಇವನಿಗೆ ಸ್ವಲ್ಪ ಔಷಧ ಕೊಟ್ಟಿದ್ದರೆ, ನಿಮಗೇನು ನಷ್ಟವಾಗುತ್ತಿತ್ತೆ. ಎನ್ನಾರ್, ನಿಮ್ಮಂಥ ತಿಳಿದೊರೇ ಹೀಗೆ ಮಾಡಿದರೆ? ಪಾಪ! ಏನಾಗಿದೋ ಏನೋ!”

“ನಿಮ್ಮ ಧರ್ಮ ಕರ್ಮ ನನಗೆ ಕಲಿಸಬೇಡಿ. ಅಷ್ಟು ದಯೆ ನಿಮಗಿದ್ದರೆ, ಔಷಧಕ್ಕಾಗೂ ದುಡ್ಡು ನೀವು ಕೊಡಿ. ನನಗೆ ಯಾರೂ ಬಿಟ್ಟು ಔಷಧ ಕಳಿಸೊಲ್ಲ. ದುಡ್ಡಿಲ್ಲೆ ಹೋದ್ರೆ, ಅವನಮ್ಮ ಸಾಯಲಿ. ಪೀಡೆ ಬಗ್ಗೆ ಹರಿಯಿತು. ನನಗೇನು?”

ತನ್ನ ಅನ್ನು ಸಾಯಲಿ ಎಂದು ಡಾಕ್ಟರು ಹೇಳಿದುದನ್ನು ಕೇಳಿ, ಸಾಯುತ್ತಾ ಮಲಗಿದ ಅವಳ ಮುಖ ನೆನಪಿಗೆ ಬಂದು, ಕಣ್ಣಿನ ಭೀತಿ ಎತ್ತಲೋ ತೊಲಗಿ, ಕ್ರೋಧ ಉಕ್ಕಿ ಆರಚಿದ—

“ನಮ್ಮನ್ನು ಸಾಯಲಿ ಅಂತೀಯ. ನಿಮ್ಮನ್ನು ಸಾಯಲಿ, ನಿನ್ನ ಮನೆ ಎಕ್ಕ ಹುಟ್ಟೋಗ್ಲಿ.”

ಕಣ್ಣಿನಮಾತು ಕೇಳಿದ ಡಾಕ್ಟರು ಕೆರಳಿ ಮುಷ್ಟಿ ಬಿಗಿದು

“ಬೋ....ಮಗನೆ, ಬಾಯಿಗೆ ಬಂದಹಾಗೆ ಮಾತಾಡ್ತೀಯಾ” ಎಂದು ಅವನತ್ತ ಹೆಜ್ಜೆ ಹಾಕಿದರು. ಕೂಡಲೇ ಅಂಗಡಿಯವನು, ಕಣ್ಣಿನನ್ನು ಎಳೆದು, ತನ್ನ ಬೆನ್ನಹಿಂದೆ ನಿಲ್ಲಿಸಿಕೊಂಡು, ತಾನೂ ರೇಗಿ ಹೇಳಿ—

“ಸಾಕು ಬಿಡಿ ಡಾಕ್ಟ್ರೆ, ಮಾತುಮಾತಿಗೂ ಕೈ ಮುಂದೆ ಮಾಡಬೇಡಿ. ನಿಮಗೊಬ್ಬರಿಗೇ ದೇವರು ಪೌರುಷ ಕೊಟ್ಟಿರೋದು! ಅನ್ನು ಸಾಯ್ತಾ ಇದಾಳೆ ಅಂತ ನಿಮ್ಮ ಹತ್ತಿರ ಔಷಧಕ್ಕೆ ಬಂದರೆ, ಸಾಯಲಿ ಎಂತ ಹೇಳ್ತೀರಲ್ಲಾ, ನೀವೊಬ್ಬರೇನೇ ಮನುಷ್ಯರು? ನಿಮಗೊಬ್ಬರಿಗೇನೇ ತಾಯಿಯಮೇಲೆ ಪ್ರೀತಿ ಇರೋದು? ಭಿಕಾರಿಯಾಗಿ, ನಿರ್ಗತಿಕನಾಗಿ ಹುಟ್ಟಿದವನಿಗೆ, ಹಣವಿಲ್ಲದಿರಬಹುದು, ಆದರೆ ಹಡೆದ ತಾಯಿಯ ಮೇಲೆ ಪ್ರೀತಿಯೂ ಇರಬಾರದೆ?”

ಅಂಗಡಿಯವನ ಮಾತುಕೇಳಿ, ಡಾಕ್ಟರಿಗೆ ಏಕೋ ನಾಚಿಕೆಯಾದಂತಾಯಿತು. ಆದರೂ ಅದನ್ನು ತೋರಿಸಿಕೊಳ್ಳಲಿಚ್ಛಿ ಇಲ್ಲದೆ—

“ನಿಮ್ಮಂಥ ಧರ್ಮಾತ್ಮರಿಂದಲೇ ಇಂಥ ಕಳ್ಳಕೊರಮದು ಬಲಿತೀರೋದು” ಎಂದು ಹೇಳಿ, ಮಾತು ಬೆಳಸದೆ, ಒಳಗೆ ಹೋದರು. ಅಂಗಡಿಯವನು ಕಣ್ಣಿನಿಗೆ ‘ಇರು’ ಎಂದು ಹೇಳಿ, ಸೆಟ್ಟಿಗೆಯಲ್ಲಿದ್ದ ಚಿಲ್ಲರೆ ತೆಗೆದುಕೊಂಡು ಬಂದು, ಡಾಕ್ಟರ ಅಂಗಡಿಯೊಳಗೆ ಹೋಗಿ “ಒಂದು ದಿನದ ಔಷಧಕ್ಕೆ ಎಷ್ಟಾಗುತ್ತವೋ ಹೇಳಿ. ನಾನು ಕೊಡುತ್ತೇನೆ” ಎಂದು, ಕೈಯಲ್ಲಿದ್ದ ಚಿಲ್ಲರೆಯನ್ನು ಡಾಕ್ಟರ ಮೇಜಿನ ಮೇಲಿಟ್ಟ. ಚಿಲ್ಲರೆಯ ಸದ್ದು ಡಾಕ್ಟರ ಮುಖಕ್ಕೆ ಹೊಡೆದಂತಾಯಿತು. ತಮ್ಮೊಳಗೆ, ತಾನಾಗಿಯೇ ಮೂಡಿಬಂದ ಅವಮಾನದ ಭಾವನೆಯನ್ನು ಮುಚ್ಚಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಾ :

“ಯಾವನೋ ಏನೋ. ನೀವ್ಯಾಕೆಷ್ಟು ತೊಂದರೆ ತಗೋತೀರ. ಎಷ್ಟು ಜನಾನೋ ಇಂಥವರು. ನಾಯಿಕೊಡೆ ಹುಟ್ಟಿದಹಾಗೆ, ಹುಟ್ಟಿ ಸಾಯ್ತಾರೆ. ಒಂದು ಸಲ ಸ್ವಲ್ಪ ದಾಕ್ಷಿಣ್ಯ ತೋರಿಸಿದರೆ ಸರಿ. ಆಮೇಲೆ ನಮ್ಮನ್ನೇ ನುಂಗುತ್ತಾರೆ.” ಎಂದರು.

“ಏನೂ ಆಗೊಲ್ಲ ಸಾರ್. ಕಷ್ಟದಲ್ಲಿರೋರಿಗೆ, ಅಯ್ಯೋಂದರೆ ನಮಗೇನೂ ಕೆಡುಕಾಗೊಲ್ಲ. ಒಬ್ಬರಿಗೆ ನಾವಿವತ್ತು ಅಯ್ಯೋಂದರೆ, ನಾಳೆ ನಮಗೆ ಏನಾದರೂ ಕಷ್ಟ ಬಂದರೆ, ಯಾರಾದರೂ ಸಹಾಯ ವಾಗ್ತಾರೆ. ಆ ಮಾತೆಲ್ಲ ಹೋಗಲಿ ಬಿಡಿ. ಅವನಿಗೆ ಅದೇನು ಔಷಧ ಬೇಕೋ ಕೊಟ್ಟುಕಳಿಸಿ. ಯಾರಿಗೆ ಯಾವ ಗಳಿಗೆಗೆ ಏನು ಬರತ್ತದೋ?” ಎಂದ ಅಂಗಡಿಯವನು.

“ಸರಿಯೇ. ಅವನಮ್ಮನಿಗೆ ಏನಾಗಿದೆಯೋ ಕೇಳಿ?” ಡಾಕ್ಟರು ಅಂಗಡಿಯವನನ್ನು ಕೇಳಿದರು.

“ಏನಾಗಿದೆ ಎಂದು ವಿಚಾರಿಸದೆಯೇ, ದುಡ್ಡಿಗೆ ತಗಾದೆ ಮಾಡಿ ದಿರಾ ಡಾಕ್ಟರೇ!” ಎಂದು ಅಂಗಡಿಯವನು, ಕೈಸಾಲೆಯಲ್ಲಿ ಕಾಯುತ್ತಿದ್ದ ಕಣ್ಣಿನನ್ನು ‘ಏನಾಗಿದೆ’ ಎಂದು ಕೇಳಿದ. ಅವನು ಹೇಳಿದ ವಿವರಣೆಯಿಂದ ಅಂಗಡಿಯವನಿಗಾಗಲಿ, ಡಾಕ್ಟರಿಗಾಗಲಿ, ಅವಳಿಗಾದ ರೋಗ ಅಂಥದೆಂಬುದು ತಿಳಿಯಲಿಲ್ಲ.

“ನ್ಯೂನೋನಿಯಾನೋ, ಟೈಫಾಯಿಡೋ, ಬ್ರಾಂಕಾಯಿಟಿಸೋ ಯಾವುದೂ ತಿಳಿಯೋ ಹಾಗಿಲ್ಲ!” ಎಂದು ಗೊಣಗಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಾ ಡಾಕ್ಟರು, ಒಳಗೆ ಹೋಗಿ, ಔನ್ಸ್‌ಗ್ಲಾಸ್‌ನಲ್ಲಿ ಔಷಧ ತಂದು, ಕಣ್ಣಿನ ಕೈಯಲ್ಲಿದ್ದ ಡಬ್ಬದಲ್ಲಿ ಸುರುವಿ, ಮೇಜಿನಮೇಲಿದ್ದ ಚಿಲ್ಲರೆಯಲ್ಲಿ ತಮಗೆ ಸಲ್ಲಬೇಕಾದ ವಸ್ತನ್ನು, ಡ್ರಾನಲ್ಲಿ ಎಳೆದುಕೊಂಡರು.

ಡಬ್ಬಿಯಲ್ಲಿ ಔಷಧ ಬಿದ್ದ ಕೂಡಲೇ ಕಣ್ಣು ಬಿಲ್ಲಿನಿಂದ ಸೆಳೆದು ಬಿಟ್ಟು ಬಾಣದಂತೆ ಚಿಮ್ಮಿ ಓಡಿದ. ಅದನ್ನು ಕಂಡು ಡಾಕ್ಟರು—

“ನೋಡಿದಿರಾ ನಿಮ್ಮ ಉಪಕಾರಕ್ಕೆ ಕೃತಜ್ಞತೆ! ಕೀಳುಜನ. ನೀವಿಷ್ಟು ತೊಂದರೆ ತೆಗೆದುಕೊಂಡದ್ದಕ್ಕೆ ನಮಸ್ಕಾರ ಕೂಡ ಹೇಳಲಿಲ್ಲ.

ಅದಕ್ಕೆ ಇಂಥವರಿಗೆ ಏನೂ ಉಪಕಾರ ಮಾಡಬಾರದು ಎನ್ನುವುದು.” ಎಂದರು.

“ನಿಜ, ಸಾರ್. ಅವರಿಗೆ ಈ ಒಣ ಸಾಭ್ಯಸ್ತಿಕೆಯೆಲ್ಲಾ ಗೊತ್ತಿಲ್ಲ. ಕೀಳುಜನಕ್ಕೆ ಕೃತಜ್ಞತೆ ಹೃದಯದಲ್ಲಿರುತ್ತದೆ, ನಾಲಿಗೆಯ ಮೇಲಿರುವುದಿಲ್ಲ!” ಎಂದು, ಉಳಿದ ಚಿಲ್ಲರೆಯನ್ನು ತೆಗೆದುಕೊಂಡು, ಅಂಗಡಿಗೆ ಹಿಂದಿರುಗಿದ ಅಂಗಡಿಯವನು.

ಕಣ್ಣಿನಿಗೆ ಅವರಾಡಿದ ಮಾತಾವುದೂ ಕಿವಿಗೆ ಬೀಳಲಿಲ್ಲ. ನಾಗಾ ಲೋಟದಲ್ಲಿ ಜಗಲಿಯತ್ತ ಓಡಿದ—ದಾರಿಯಲ್ಲಿ ಬರುವ ಗಾಡಿ, ಜನ, ಕಾರುಗಳು ಯಾವುದರ ಪರಿವೆಯೂ ಇಲ್ಲವೆ. ಓಟದ ವೇಗಕ್ಕೆ ರಸ್ತೆಯ ಕೆಸರು ಮೈಯೆಲ್ಲಾ ಹಾರಿತ್ತು. ಲಕ್ಷ್ಮಣನ ಜೀವ ಉಳಿಸಲು ಸಂಜೀವನ ಪರ್ವತವನ್ನು ತಂದ ಅಂಜನೇಯನಂತೆ ಓಡಿಬಂದ ಕಣ್ಣ.

ಅವನು ಜಗಲಿಯನ್ನು ತಲುಪಿದಾಗ, ಅಲ್ಲಿ ಯಾರೂ ಇರಲಿಲ್ಲ. ಅವಳೊಬ್ಬಳು ಮಾತ್ರ ಎಳೆಯಲಾಗದ ಉಸಿರನ್ನು ಎಳೆಯುತ್ತಾ ಮಲಗಿದ್ದಳು. ಮುಖದಮೇಲೆ ತುಟಿಯ ಸದದಿನ ಜೊಲ್ಲನ್ನು ತಿನ್ನುತ್ತಾ ನೋಣಗಳು ಕೂತಿರುವುದೂ ಅವಳಿಗೆ ಎಚ್ಚರವಿರಲಿಲ್ಲ. ಅವಳ ಕಣ್ಣು ತೆರೆಯಲಾರದೆ, ಮುಚ್ಚಲಾರದೆ ಅರೆತೆರೆದಿತ್ತು.

“ಅನ್ಯಾ ಔಸ್ತ ತಂದಿದೀನಿ” ಎಂದು ಚೀರುತ್ತಾ ಅವಳ ಬಳಿ ಸೇರಿದ ಕಣ್ಣ. ಅವನ ಕೂಗು ಕೇಳಿ, ಅವಳು ತೆರೆಯಲಾರದ ಕಣ್ಣು ತೆರೆದು, ಕಣ್ಣನನ್ನು ನೋಡಿದಳು. ಕಣ್ಣ ಅವಳ ಬಳಿ ಕುಳಿತು, ತಾನೇ, ತೆರೆಯಲಾಗದಿದ್ದ ಅವಳ ಬಾಯನ್ನು ಬಿಡಿಸಿ, ಡಬ್ಬದಲ್ಲಿದ್ದ ಔಷಧವನ್ನು ಹೊಯ್ದು. ಕಾಲುಭಾಗ ಬಾಯಲ್ಲಿ ನಿಂತು, ಮುಕ್ಕಾಲು ಭಾಗ ಹೊರಗೆ ಹರಿಯಿತು. ಅವಳು ಮೆತ್ತಗೆ ಕಣ್ಣನ ಕೈಯನ್ನು ಹಿಡಿದು ತನ್ನ ಹತ್ತಿರ ಎಳೆದುಕೊಂಡು, ರಾತ್ರಿ ಬಿಚ್ಚಿ ಒಗೆದ ಅವಳ ಚಿಂದಿಯತ್ತ ಕೈತೋರಿಸಿದಳು.

“ಏನವ್ವಾ?” ಎಂದು ಕೇಳಿದ ಕಣ್ಣ. ಕಣ್ಣನ್ನು ಮತ್ತೆ ಚಿಂದಿಯತ್ತ ಹೊರಳಿಸಿದಳು. ಅದು ಬೇಕೇನೋ ಎಂದು ಕಣ್ಣ ಅದನ್ನು ಎತ್ತಿ

ಅವಳ ಕೈಗೆ ಕೊಟ್ಟು. ಅವಳ ಕೈಗಳು ಆ ಚಿಂದಿಯಲ್ಲಿ ತಡಕಾಡಿ, ಒಂದು ಕಡೆಯಿದ್ದ ಗಂಟನ್ನು ಹುಡುಕಿ ಕಣ್ಣಿನ ಕೈಗಿಟ್ಟಳು. ಕಣ್ಣು ಅದನ್ನು ಬಿಚ್ಚಿ ನೋಡಿದ. ಜಿಲ್ಲರೆ ಹಣ! ರಾತ್ರಿಯ ಗದ್ದಲದಲ್ಲ, ಅವಳ ಬಟ್ಟೆಯಲ್ಲಿ ಹಣವಿದ್ದುದು ಅವರಾರಿಗೂ ಗೊತ್ತಾಗಿರಲಿಲ್ಲ.

“ಇದ್ಯಾಕವ್ವಾ?”

ಅವಳಿಗೆ ಉತ್ತರ ಕೊಡಲಾಗಲಿಲ್ಲ. ಅವಳ ಎದೆ ಸುಮ್ಮನೆ ಸೇದು ತ್ತಿತ್ತು. ಗಂಟಲಲ್ಲಿ ಏನೋ ಸಿಕ್ಕಿಕೊಂಡಂತಿತ್ತು ಅವಳಿಗೆ. ಕಷ್ಟದಿಂದ ತುಟಿಯಾಡಿಸಿದಳು. ಆದರೆ ಅದೇನೆಂಬುದು ಕಣ್ಣಿನಿಗೆ ಗೊತ್ತಾಗಲಿಲ್ಲ. ಇದ್ದಕ್ಕಿದ್ದಹಾಗೇ ಒಂದು ಸಲ ಬಿರಿಗಣ್ಣು ಬಿಟ್ಟು ಕಣ್ಣಿನನ್ನು ನೋಡಿದಳು. ಆ ನೋಟವನ್ನು ಕಂಡು ಕಣ್ಣಿನಿಗೆ ದಿಗಿಲಾಯಿತು. ಒಂದೇ ನೋಟ. ಇದ್ದಕ್ಕಿದ್ದಂತೆ ಅವಳ ಕತ್ತು ಓರೆಯಾಗಿ, ಬಾಯಲ್ಲಿ ನಿಂತ ಔಷಧ ಕಟವಾಯಿಯಿಂದ ಕೆಳಗೆ ಹರಿಯಿತು. ಗಳಿಗೆ ಗಳಿಗೆ ಅವಳ ಮೈ ತಣ್ಣಗಾಗುತ್ತಾ, ಅವನ ಕೈ ಹಿಡಿದ ಅವಳ ಮುಷ್ಟಿ ಬಿಗಿಯುತ್ತಿತ್ತು. ಹೆದರಿ, ಕಣ್ಣು ಕೈಬಿಡಿಸಿಕೊಂಡ. ಅವಳ ಕೈ ಕತ್ತರಿಸಿದ ರೆಂಬೆಯಂತೆ ಕೆಳಗೆ ಬಿತ್ತು.

“ಅವ್ವಾ” ಎಂದು ಚೀರಿದ ಕಣ್ಣು. ಅವಳು ಉತ್ತರ ಕೊಡಲಿಲ್ಲ; ಕಣ್ಣುರಳಿಸಿ ನೋಡಲಿಲ್ಲ; ಅರೆಗಣ್ಣಿನ ನೋಟ ಸ್ಥಿರವಾಗಿತ್ತು. ಉಸಿರು ಸೇದುವ ಸದ್ದು ಸತ್ತಿತ್ತು. ಅಷ್ಟು ಹೊತ್ತಿಗೆ, ಎಲ್ಲೋ ಹೋಗಿದ್ದ ಮತ್ತೊಬ್ಬ ಭಿಕ್ಷುಕನು ಅಲ್ಲಿಗೆ ಬಂದು, ಚೀರಾಡುವ ಕಣ್ಣಿನನ್ನು ಕಂಡು, ಅವಳ ಮೈಮುಟ್ಟಿ ನೋಡಿದ. ಹೆಪ್ಪುಗಟ್ಟುವ ಹಿಮದಂತೆ, ಗಳಿಗೆಗಳಿಗೆ ಅವಳ ಮೈ ಶೀತಲವಾಗುತ್ತಿತ್ತು. ಮೂಗಿನ ಹತ್ತಿರ ಕೈಯಿಟ್ಟುನೋಡಿ—

“ಕಣ್ಣಾ, ನಿಮ್ಮನ್ನ ಒಂಟೀದೋದಳು.” ಎಂದ.

“ಆ! ನನ್ನ ಬಿಟ್ಟುಬಿಟ್ಟು, ಒಂಟೀಹೋದ್ದೆ?” ಅದೊಂದೇ ಮಾತು ಅವನು ಕೇಳಿದ್ದು. ಭೀತಿಗೋ ದುಃಖಕ್ಕೋ ಅವನ ಮಾತು ಸತ್ತು ಹೋಯಿತು. ಹುಚ್ಚನಂತೆ ಕೂದಲು ಪರಚಿಕೊಂಡ ಕಣ್ಣು. ಹೊರಗೆ ಮಳೆ ಧೋ ಎಂದು ಸುರಿಯುತ್ತಿತ್ತು.

ಬಿರಿಗಣ್ಣು ಬಿಟ್ಟು ಕಣ್ಣು, ನೆಲದಲ್ಲೊರಗಿದ ಅವಳ ಮುಖವನ್ನೇ ನೋಡಿದ. ನೋಡಲೇ ವಿಕಾರವಾದ ಮುಖ, ಯಾತನಾಮಯವಾದ ಸಾವಿನಲ್ಲಿ ಮತ್ತಷ್ಟು ವಿಕಾರವಾಗಿತ್ತು. ಅವಳು ಜೀವಂತಳಾಗಿದ್ದಾಗ, ಪ್ರೀತಿಯ ಆಕರ್ಷಣೆಯನ್ನು ಸೂಸುತ್ತಿದ್ದ ಕಣ್ಣುಗಳು, ಅರೆ ಮುಚ್ಚಿ, ಕಳೆ ಸತ್ತು, ರೆವೈಗಳ ನಡುವೆ ಸಿಕ್ಕಿಕೊಂಡ ಕಣ್ಣುಗುಡ್ಡೆ ಭಯಂಕರವಾಗಿತ್ತು. ಗಾಳಿಗೆ ಆಡುವ ಧೂಳು ತುಂಬಿದ ಬಿರಿಗಣ್ಣಿನಿಂದಲೂ, ಮೃತ ಮುಖದ ಘೋರತೆಯನ್ನು ಬಲಿಸಿ ಎದೆಗೆಡಿಸುತ್ತಿತ್ತು. ಕಟಿಬಾಯಿಸಿಂದ ಹರಿದ ಔಷಧ ಬಾಯಿಸಿಂದ ಬಂದ ನೊರೆಯೊಂದಿಗೆ ಬೆರೆತು, ನಿಧಾನವಾಗಿ ಒಣಗುತ್ತಿತ್ತು. ಗಳಿಗೆ ಕಳೆದಂತೆ, ಕವ್ವಾದ ಅವಳ ಮುಖದ ಬಣ್ಣ, ಅಸಹ್ಯ ಹಳದಿಯ ಛಾಯೆಯನ್ನು ತಳೆಯುತ್ತಿತ್ತು. ಮುಖದ ತುಂಬಾ ನೋಣಗಳು. ಹಿಂದೆಂದೂ ಸಾವನ್ನು ಕಾಣದ ಕಣ್ಣು, ಅದನ್ನು ಕಂಡು, ಅನಿರೀಕ್ಷಿತ ಭೂತದರ್ಶನವಾದವನಂತೆ, ಕಾಣದೆ ಹಾವು ಹಿಡಿದವನಂತೆ, ಭಯಗ್ರಸ್ತನಾಗಿ ಕಂಗಾಲಾಗಿ ಹೋದ. ಹೊರಗೆ ಸುರಿವ ಮಳೆಯ ಸದ್ದಿನಲ್ಲೂ ಎಂಥದೋ ಒಂದು ಬಗೆಯ ಕರಾಳ ಮೌನ ಕಟ್ಟಿಯನ್ನು ಆವರಿಸಿ, ಕಣ್ಣಿನ ಕಣ್ಣಲ್ಲಿ ಕತ್ತಲೆಯನ್ನು ತುಂಬಿತು. ಎಂಥದೋ ಭಯಂಕರ ಪರು ಅವನನ್ನು ನುಂಗಬಂದಂತೆ ತೋರಿತು. ಅವನ ಮೈಗದಗದ ನಡುಗಿ, ಕಿಟಾರನೆ ಕಿರುಚಿ, ಮೈ ಕೊಡವಿ, ಕುರುಡಾದವನಂತೆ, ಅಲ್ಲಿಂದ ಓಡಿದ—ಅವಳನ್ನು ನುಂಗಿದ ಸಾವು, ತನ್ನನ್ನು ನುಂಗಲೆಳಸಿ, ಬೆನ್ನಟ್ಟಿದವನಂತೆ. ಮಳೆಯಲ್ಲೇ ಎತ್ತಲೋ ದಿಕ್ಕುತೋಚದೇ ಓಡಿದ ಕಣ್ಣು. ಅಂದಿಗೆ ಆ ಜಗಲಿಯೊಂದಿಗೆ ಅವನ ಸಂಬಂಧ ಕತ್ತರಿಸಿಹೋಯಿತು.

೭

ತಾಯಿ ಎಂದು ಪ್ರೀತಿಸಿದ ವಸ್ತುವನ್ನು ಕಳೆದುಕೊಂಡು, ಜಗಲಿಯ ಮನೆಯಿಂದ ಹುಚ್ಚನಂತೆ ಹೊರಬಿದ್ದ ಕಣ್ಣು ಮನ ಬಂದತ್ತ ಅಲೆಯ ಲಾರಂಭಿಸಿದ. ಯಾವುದೋ ದುಃಖ ಆರದ ಕಿಚ್ಚಿನಂತೆ ಅವನನ್ನು ಸುಡುತ್ತಿತ್ತು. ಆಗಾಗ ಆ ಡಾಕ್ಟರು ತಾನು ಕೇಳಿದ ಕೂಡಲೇ ಔಷಧ ಕೊಟ್ಟ

ದ್ದರೆ, ತಮ್ಮನ್ನು ಬದುಕುತ್ತಿದ್ದಳೇನೋ, ತಾನು ಬರಿಗೈಯಲ್ಲಿ ಹೋದುದರಿಂದ, ಔಷಧ ಸಿಗುವುದು ತಡವಾಗಿ, ಸತ್ತಳೇನೋ ಎಂದು ಅವನ ಹೃದಯ ಹಲಬುತ್ತಿತ್ತು. ಅಂಥ ಹೊತ್ತಿನಲ್ಲಿ ದುಡ್ಡಿಲ್ಲದೆ ಔಷಧ ಕೊಡಲು ನಿರಾಕರಿಸಿದ ಡಾಕ್ಟರ ಮೇಲೆ, ಅಂದಿನ ಗದ್ದಲಕ್ಕೆ ಕಾರಣವಾದ ಹಣದ ಮೇಲೆ ಅವನಿಗೆ ಸಿಟ್ಟು ಕೆರಳುತ್ತಿತ್ತು. ಅವನ ಸಿಟ್ಟಿಗೆ ಶಕ್ತಿ ಇದ್ದಿದ್ದರೆ, ಆ ಹೊತ್ತಿನಲ್ಲಿ ಡಾಕ್ಟರು, ಇವನ ಧನದಾಹ, ಹಣ—ಎಲ್ಲವೂ ಸುಟ್ಟುರಿದು ಬೂದಿಯಾಗುತ್ತಿದ್ದವು. ಆದರೆ ಅವನಿಗಾಗಲಿ, ಅವನ ಕ್ರೋಧಕ್ಕಾಗಲಿ—ಯಾವುದಕ್ಕೂ ಶಕ್ತಿ ಇರಲಿಲ್ಲ, ಬೆಲೆಯಿರಲಿಲ್ಲ. ಎದೆ ಸುಡುವ ದುಃಖದ ಬೆಂಕಿಯೊಂದಿಗೆ, ಕ್ರೋಧದ ಕೆಂಡವನ್ನೂ ಹೊತ್ತು ಹುಚ್ಚನಂತೆ ಬೆಂಗಳೂರಿನಲ್ಲಿಲ್ಲಾ ಸುತ್ತಲಾರಂಭಿಸಿದ. ಅನ್ನ-ನಿದ್ದೆ ಯಾವುದೂ ಅವನಿಗೆ ಬೇಕಿರಲಿಲ್ಲ. ಜನಭರಿತವಾಗಿ ಗದ್ದಲ ತುಂಬಿದ ನಗರವೂ ಅವನ ಪಾಲಿಗೆ ನಿರ್ಜನಾರಣ್ಯದಂತಿತ್ತು. ಈ ಕಾಡಿನಲ್ಲಿ ಎಲ್ಲಿದ್ದರೆ ತಾನೇ ಅವನನ್ನು ಕೇಳುವವರು ಯಾರು? ಅವನ ನೆನಪಾದರೂ ಯಾರಿಗೆ?

ಯಾರಿಗೂ ಅವನು ಬೇಕಾಗಿರಲಿಲ್ಲ, ಅವನಿಗೂ ಯಾರೂ ಬೇಕಾಗಿರಲಿಲ್ಲ. ನೆಲದಿಂದ ಎದ್ದ ಸುಂಟರಗಳಾಯಲ್ಲಿ ತೊಟ್ಟು ಕಳಚಿದ ಎಲೆ ಹಾರುವಂತೆ ಸುತ್ತುತ್ತಿದ್ದ ಅವನು. ಕೆಲವೇ ಘಂಟೆಗಳ ಅವಧಿಯಲ್ಲಿ, ತುಂಬಿದ ಅವನ ಬಾಳು ಬರಿದಾಗಿಹೋಯಿತು. ಹಗಲೆಲ್ಲಾ ಅನಿರೀಕ್ಷಿತ ಆಘಾತದಿಂದ ಹೃದಯದಲ್ಲಿ ಹೆವ್ವುಗಟ್ಟಿದ ದುಃಖ, ಆ ರಾತ್ರಿ, ಇದ್ದಕ್ಕೆ ದ್ವಂದ್ವಿಯೇ ಕರಗಿಹೋಗಿ, ಅವನ ಒಳಹೊರಗೆ ಬೆರೆದ, ಶೂನ್ಯದ ಅರಿವು ಅವನಿಗುಂಟಾಯಿತು. ರಾತ್ರಿ ಹತ್ತು-ಹನ್ನೊಂದುಗಂಟೆಯವರೆಗೆ ಗುರಿಯಿಲ್ಲದೆ ಅಲೆದ ಕಣ್ಣು, ಬಳಲಿ ಯಾವುದೋ ಒಂದು ಗಲ್ಲಿಯಲ್ಲಿ, ಯಾರದೋ ಮನೆಯ ಕಟ್ಟೆಯ ಮೇಲೆ ಉರುಳಿಕೊಂಡ. ಅವನ ಮೈ ಮುಚ್ಚಲು ಹಾಕಿಕೊಂಡ ಚಿಂದಿಯ ಹೊರತು, ಬೇರೇನೂ ಇರಲಿಲ್ಲ. ಹಾಗೆಯೇ ಮುದುರಿಕೊಂಡ. ಬಳಲಿದ ಮೈ ನಿದ್ರೆಗೆ ವಶವಾಯಿತು. ಒಂದು ಹೊತ್ತಿನಲ್ಲಿ ಚಳಿ ತುಂಬಾ ಹೆಚ್ಚಾಗಿ, ಅಭ್ಯಾಸಬಲದಿಂದ ಕಣ್ಣು, ಚಳಿಯನ್ನು ನಿವಾರಿಸಲು, ದಿನವೂ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದಂತೆ, ತನ್ನ ಅವನನ್ನು

ತಬ್ಬಿಕೊಳ್ಳಲು ತೋಳು ಚಾಚಿದ. ಆದರೆ ತೋಳು, ಶೂನ್ಯವನ್ನೆ ಕಲ್ಲಿನ ಮೇಲೆ ಬಿದ್ದಿತು. ತಟಕ್ಕನೆ ಎಚ್ಚರವಾಯಿತು. ಹೆದರಿ, ಕಣ್ಣುರಳಿಸಿ ನೋಡಿದ. ತನ್ನ ಬಿಸಿಯಪ್ಪುಗೆಯಿಂದ, ಅವನ ಮೈಗೆ ನಿದ್ರೆಯ ಮಾದಕತೆಯನ್ನೊದಗಿಸುವ ಅವ್ಯ-ಇಲ್ಲ! ಹೊರಗೆ ಹರಡಿದ ಕತ್ತಲು ಅವನ ಹೃದಯವನ್ನೇ ತುಂಬಿ ಬಂತು. ಅದುವರೆಗೂ ಸುಪ್ತವಾಗಿದ್ದ ಅಳು, ಇದ್ದಕ್ಕಿದ್ದಂತೆಯೇ ಜಾಗ್ರತವಾಗಿ, ಮೈಯ ನರನರವನ್ನೂ ಹರಿದು ಬಂತು. ಅವಳನ್ನು ನೆನೆಸಿ “ಅವ್ವಾ, ಅವ್ವಾ” ಎಂದು ಅಳಲಾರಂಭಿಸಿದ. ಆ ದುಃಖದ ತೀವ್ರತೆಯನ್ನು ತಡೆಯಲಾರದೆ, ಮೆಟ್ಟಿಲಿಗೆ ಹಣೆ ಚಚ್ಚಿದ. ಎದೆಯ ಮೇಲೆ ತಾನೆ ಹೊಡೆದುಕೊಂಡ. ಏನೆಂದರೂ ಸಮಾಧಾನವಾಗುವುದಿಲ್ಲವೆಂದಿತು, ಉಕ್ಕಿಬಂದ ದುಃಖ. ಸುತ್ತಲ ಜಗತ್ತನ್ನು ಮರೆಸಿ, ಕಣ್ಣಿನನ್ನು ತನ್ನ ಆಳಾಗಿ ಮಾಡಿಕೊಂಡಿತು. ಅದು. ನಿಶ್ಯಬ್ದವಾಗಿ, ಬರಿದಾಗಿದ್ದ ಇರುಳ ಬಟ್ಟಲನ್ನು ತುಂಬಿತು, ಅವನ ದುಃಖದ ಹೃದಯ ವಿದಾರಕವಾದ ಧ್ವನಿ.

ಅವನು ಎಷ್ಟುಹೊತ್ತು ಹಾಗೆ ಅಳುತ್ತಿದ್ದನೋ ಅವನಿಗೆ ತಿಳಿಯದು. ಇದ್ದಕ್ಕಿದ್ದಂತೆಯೇ ಅವನು ಮಲಗಿದ ಮನೆಯ ಬಾಗಿಲು ತೆರೆದು, ಹೆಣ್ಣುಕಂಠ “ಯಾರದು?” ಎಂದು ಕೇಳಿತು. ಆ ಮಾತು ಕೇಳಿದ ಗಳಿಗೆಯ ಆಶ್ಚರ್ಯದಲ್ಲಿ ಕಣ್ಣಿನ ಅಳು ಮರೆತುಹೋಯಿತು. ಮಾತನಾಡಲು ತೋಚದೆ, ಧ್ವನಿ ಬಂದ ಕಡೆ ನೋಡಿದ. ಮತ್ತೊಮ್ಮೆ ಕೇಳಿತು ಆ ಕಂಠ—

“ಯಾರೋ ಅದು?”

ಧ್ವನಿ ಹತ್ತಿರ ಬಂದಿತು. ಬಾಗಿಲಿಗೆ ಅಡ್ಡವಾಗಿದ್ದ ಆಕಾರ ದಾರಿ ಬಿಟ್ಟುದುದರಿದ, ಮನೆಯೊಳಗಿನ ಬೆಳಕು ಕಣ್ಣಿನ ಮೇಲೆ ಬಿತ್ತು. ಕಣ್ಣಿನಿಗೂ ಅದು ಯಾರೆಂಬುದು ಕಂಡಿತು. ಅರೆಬೆಳಕಿನಲ್ಲಿ ಕಣ್ಣೀರು ಧಾರೆಯಾಗಿ ಹರಿಯುತ್ತಿರುವ ಕಣ್ಣಿನ ಮುಖ ಆಕೆಗೂ ಕಾಣಿಸಿತು. ಅವನ ಚಿಕ್ಕ ವಯಸ್ಸನ್ನು ಕಂಡು, ಆಕೆಯ ಹೃದಯದಲ್ಲಿ ಕರುಣೆ ಮೂಡಿ ರಬೇಕು. ಮತ್ತೆ ಮಾತನಾಡಿದಾಗ, ಆಕೆಯ ಧ್ವನಿ ಮೊದಲಿಗಿಂತಲೂ ಮೃದುವಾಗಿತ್ತು.

ಆಕೆಯ ಮಾತಿನ ಮೃದುತೆ ಕಣ್ಣಿನ ಉರಿಯುತ್ತಿದ್ದ ಹೃದಯಕ್ಕೆ ಏಕೋ ಶಾಂತಿಯನ್ನು ನೀಡಿತು. ಅಪ್ರಯತ್ನವಾಗಿ ಅವನ ಹೃದಯವೇ ಉತ್ತರ ಕೊಟ್ಟಿತು—

“ಅವ್ವಾ, ... ನಮ್ಮವ್ವ .... ಓಗ್ಗಿಟ್ಟು.”

ಅಷ್ಟು ಹೇಳಿ ಮತ್ತೆ ಬಿಕ್ಕಲಾರಂಭಿಸಿದ ಕಣ್ಣು. ಬಳ್ಳಿಯಲ್ಲರಳಿದ ಹೂವಿನಂತೆ ಸಹಜವಾಗಿ ಬಂದ ಮಾತು, ಕೇಳಿದಾಕೆಯ ಹೃದಯದಲ್ಲಿ ಬೇರಾವ ಭಾವನೆಗೂ ಎಡೆಯಿರದಂತೆ, ನಂಬಿಕೆಯನ್ನು ಮೂಡಿಸಿತು. ಏನು ಮಾಡಬೇಕೆಂದು, ಏನು ಹೇಳಬೇಕೆಂದು ತೋಚದೆ ಆಕೆ, ಕಡೆದ ವಿಗ್ರಹದಂತೆ ನಿಂತುಬಿಟ್ಟಳು. ಚಲಿಸದೆ ನಿಂತ ಆಕೆ, ಕಣ್ಣಿನ ಕಣ್ಣಿಗೆ ದೇವತೆಯಂತೆ ಕಂಡಳು. ಆಕೆ ಮಾತಾಡದಿದ್ದರೂ, ತನ್ನ ಹೃದಯದಲ್ಲಿ ಮೂಡಿದ ಅನುಕಂಪವನ್ನು ಯಾವ ರೀತಿಯಲ್ಲೂ ವ್ಯಕ್ತಪಡಿಸದಿದ್ದರೂ, ತನ್ನ ವಿಚಾರದಲ್ಲಾಕೆಯ ಎದೆಯಲ್ಲಿ ಸಹಾನುಭೂತಿ ಮೂಡಿದೆಯೆಂಬುದು ಕಣ್ಣಿನ ಹೃದಯಕ್ಕೆ ಹೇಗೋ ಅರಿವಾಯಿತು. ಮಾತಾಡದೆ ಆಕೆಯನ್ನೇ ನೋಡಿದ.

ಅವನು ತನ್ನ ಜೀವನದಲ್ಲಿ ಅಂಥ ಸುಂದರಿಯನ್ನು ಎಂದೂ ಕಂಡುಬಿಲ್ಲ. ಅರಬಿಳಕಿನಲ್ಲಿ ಮೃದುವಾಗಿ ಹೊಳೆವ ಕಪ್ಪು ಬಣ್ಣದ ರೇಶಿಮೆಯ ಸೀರೆ, ಮೈಗೆ ಒತ್ತುವಂತೆ ಬಿಗಿಯಾಗಿ ತೊಟ್ಟ ಕುಬುಸ, ಜಾರಿದ ಸರಗಿನಿಂದ, ಎದೆಯಮೇಲೆ ಇಳಿದು ಕಾಣುವ ಮುತ್ತಿನ ಸರ, ಮೂಗಿನಲ್ಲಿ ಥಳಥಳಿಸುವ ಮೂಗುಬಟ್ಟು, ಹಣೆಯ ಮೇಲೆ ಎಲ್ಲ ಆಭರಣಕ್ಕಿಂತ ಮಿಗಿಲಾಗಿ ಹೊಳೆವ ಅಗಲವಾದ ಕುಂಕುಮ—ರೆಪ್ಪೆ ಹೊಯ್ಯದೆ ಕಣ್ಣು ಆಕೆಯನ್ನು ನೋಡಿದ. ಅವನ ಅವ್ಯಯವಾಗಲಾದರೊಮ್ಮೆ ಹೇಳುತ್ತಿದ್ದ ಕಥೆಗಳಲ್ಲಿ ಕೇಳಿದ, ಮನುಷ್ಯರ ದುಃಖ ನಿವಾರಣೆಗಾಗಿ, ಭೂಮಿಗೆ ಇಳಿದು ಬರುವ ಸ್ವರ್ಗದ ದೇವತೆಯಂತೇ ಕಂಡಳಾಕೆ. ಯಾವುದೋ ಮೋಡಿಗೊಳಗಾದವರಂತೆ, ಇಬ್ಬರೂ ಒಬ್ಬರನ್ನೊಬ್ಬರು ನೋಡುತ್ತಾ ಇದ್ದರು.

“ಲೇ .... ಸಾಯಿತ್ರೀ ... ಒಳಗವನು ಬಡುಕೊತಾ ಇದಾನೆ.

ಏನ್ಮಾಡ್ತಿದೀಯೆ? ಮಗ್ಗಲಾಗದ್ದೋನ ಬಿಟ್ಟು ಏನು ನೋಡ್ತಾ ನಿಂತ್ಯೊಂಡೆ?" ಪಕ್ಕದಾಗದ್ದೋಳು ಎದ್ದೋದ್ರೆ ಸುಮ್ಮಿ ರಾಕೆ ಅವನೇನು ಕೈಹಿಡಿದ ಗಂಡ್ನಾ? ಒಳೇಕೆ ಬಾ " ಎಂದು ಕೂಗಿದ ಕರ್ಕಶ ಸ್ವರ, ಆ ನೋಡಿಯ ವಾತಾವರಣವನ್ನು ಸಿಡಿದೊಡೆದುಬಿಟ್ಟಿತು. ಆ ಧ್ವನಿ ಕೇಳಿದ ಆಕೆ ಅಪ್ರಯತ್ನವಾಗಿ ನಡುಗಿದಳು. ಏಕೆಂದು ತಿಳಿಯದೆ ಕಣ್ಣನಿಗೂ ಹಾಗೇ ಆಯಿತು.

"ಬಂದೆ ಅವ್ವಾ ...." ಎಂದು ಕೂಗಿ ಹೇಳಿ, ಆಕೆ ಕಣ್ಣನಿಗೆ "ಊಟ ಮಾಡ್ತೀಯಾ?" ಎಂದು ಕೇಳಿದಳು, ಅವಸರವಸರವಾಗಿ. ಕಣ್ಣ ಸಮ್ಮತಿ ಸೂಚಿಸಿ ತಲೆಹಾಕಿದ. ಆಕೆ ಮಿಂಚಿನಂತೆ ಒಳಗೆ ಹೋದಳು. ಕಣ್ಣ ಆಕೆ ಒಳಸರಿದ, ಅರೆತೆರೆದ, ಬೆಳಕು ಹೊರಹೊಮ್ಮುತ್ತಿರುವ ಬಾಗಿಲನ್ನೆ ನೋಡುತ್ತಿದ್ದ.

ಸ್ವಲ್ಪ ಹೊತ್ತಿನಲ್ಲೇ ಆಕೆ ಒಂದು ಎಲೆಯಲ್ಲಿ ಅಷ್ಟು ಕಲಸಿದ ಅನ್ನವನ್ನು ತಂದುಕೊಟ್ಟಳು. ರಸಕವಳ ಕಂಡ ಹಸಿದ ನಾಯಂತೆ ಕಣ್ಣ ಅನ್ನಕ್ಕೆ ಕೈಹಾಕಿದ. ಅವನು ತಿನ್ನುವುದರಲ್ಲಿ ಯಾವ ಆಕರ್ಷಣೆ ಯಿತ್ತೋ, ಒಂದು ಗಳಿಗೆ ಆಕೆ ಅವನನ್ನು ಮಾತನಾಡಿಸದೆ, ಅವನು ತಿನ್ನುವುದನ್ನೇ ನೋಡುತ್ತಾ ನಿಂತಿದ್ದಳು.

"ಲೇ — ಸಾಯಿತ್ರೀಲೇ ...."

ಮತ್ತೊಮ್ಮೆ, ಆ ಮನೆಯೊಳಗೆ ಎಲ್ಲಿಂದಲೋ ಕರ್ಕಶವಾದ ಕೂಗು ಕೇಳಿಬಂತು. ಅದರ ಜೊತೆಗೆ ಇನ್ನೂ ಯಾರೋ ಗಂಡಸು 'ಎಲ್ಲಿ ಹೋದ್ಯಾ ಅವಳು?' ಎಂದು ಕೇಳುತ್ತಿರುವುದೂ, ಮೊದಲು ಕೂಗಿದ ಹೆಣ್ಣು ಧ್ವನಿ 'ಈಗ ಬರ್ರಾಳೆ.' ಎಂದು ಹೇಳಿದುದೂ ಕೇಳಿಸಿತು. ಅದನ್ನು ಕೇಳಿದ ಈಕೆಯ ಮೃದುವಾದ ಮುಖ ಬಿರುಸಾಯಿತು. ನಿಂತಲ್ಲಿಂದಲೇ ಕ್ರೂರವಾದ ಧ್ವನಿಯಲ್ಲಿ ಕೂಗಿದಳು—

"ಯಾಕೆಗೆ ಬಡ್ಕೋತಾನೆ. ಸುಮ್ಮಿ ರೂಂತ ಹೇಳು." ಎಂದು ಉತ್ತರ ಕೊಟ್ಟು, 'ಇಲ್ಲೇ ಮಲಗ್ತೀಯೇನು?' ಎಂದು ಕಣ್ಣನನ್ನು ಕೇಳಿದಳು. ಕಣ್ಣ 'ಹೂ' ಎಂದು ತಲೆಹಾಕಿದ.

“ನಿನ್ನ ಹತ್ರ ಬಟ್ಟೆ ಇದ್ಯಾ?”

“ಇಲ್ಲ”

“ಹೊದ್ದೊಕ್ಕೋಕೆ ಏನಾರ ಕೊಡ್ತೀನಿ ತಾಳು” ಎಂದಾಕೆ, ಮತ್ತೊಮ್ಮೆ ಒಳಗೆ ಹೋಗಿ, ಒಂದು ಹರಕು ಕಂಬಳಿಯ ತುಂಡು, ಒಂದು ಗೋಣಿಪಟ್ಟಿಯನ್ನು ತಂದು ಕಣ್ಣಿನಿಗೆ ಕೊಟ್ಟು “ಅಲ್ಪಾಟ. ಸುಮ್ಮೆ ಮಲಕ್ಕೊ. ಹೊಟ್ಟೆ ತುಂಬಿತಾ?” ಎಂದು ಕೇಳಿದಳು. ‘ಆಗ್ಲಿ’ ಎಂದು ಕಣ್ಣು ತಲೆಹಾಕಿದ.

ಅಷ್ಟರಲ್ಲಿ ಅರೆಮುಚ್ಚಿದ ಬಾಗಿಲು, ಪಟಾರನೆ ತೆರೆದು, ಒಳಗಿನ ಬೆಳಕು ಪೂರಾ ಅವಳ ಮೇಲೆ ಬಿತ್ತು. ಒಳಗಿನಿಂದ ಒಬ್ಬನು, ತೂರಾಡುತ್ತಾ ಹೊರಗೆ ಬಂದು—

“ಯಾವೊನ್ನಾವ ಸದ್ಸ ಮಾಡ್ತಿದೀಯೆ? ದುಡ್ಡು ತಕ್ಕೊಳ್ಳಲ್ಪಲ್ಪಾ. ಬಾ” ಎಂದು, ಅವಳ ಹೆಗಲ ಮೇಲೆ ಕೈಹಾಕಿ, ಎಳೆದ.

“ಏ. ಬರ್ತೀನಿ, ತಡಿ” ಎಂದಳು ಅವಳು.

“ಅದ್ಯಾಕೆ ತಡೀಬೇಕು? ರೂಪಾಯಿ ಎಣಿಸಿ ತಗೊಳ್ಳಲ್ಪಲ್ಪಾ?” ಎಂದು ತೊದತೊದಲುತ್ತಾ ಮಾತಾಡಿ, ಒಳಗಿನಿಂದ ಬಂದವನು, ಅದು ಬೀದಿ ಎಂಬುದನ್ನೂ ಲೆಕ್ಕಿಸದೆ, ಅವಳ ಎದೆಯನ್ನು ತಬ್ಬಿಕೊಂಡು, ಅವಳ ಕೆನ್ನೆಯನ್ನು ಕಚ್ಚಿ, ಅವಳನ್ನು ಒಳಗೆ ಎಳೆದ. ನೋವಿಗೆ ಅವಳು ‘ಹಾ’ ಎಂದು ಕೂಗಿ, ಬಿದ್ದಿಸಿಕೊಳ್ಳಲು ಕೊಸರಿದಳು. ಆದರೆ ಅವನು ಅವಳನ್ನು ಬಲವಾಗಿ ಹಿಡಿದಿದ್ದ.

“ತಪ್ಪಿಸ್ಕೊಂಡೋಗ್ತೀಯಾ? ಅದ್ಯಂಗೋಗ್ತೀಯಾ ನೋಡ್ತೀನೀ” ಎಂದು, ಅವಳುಟ್ಟು ಸೀರೆಯನ್ನು ಕಿತ್ತು, ‘ಈಗ್ಗೋಗು ನೋಡೋಣ’ ಎಂದು ಗಹಗಹಿಸಿ ನಗುತ್ತಾ, ಅವಳು ಮಾತಾಡಲೂ ಅವಕಾಶ ಕೊಡದೆ, ಒಳಗೆ ಎಳೆದುಕೊಂಡುಹೋಗಿ, ಬಾಗಿಲು ಹಾಕಿದ. ಬೀದಿಯಲ್ಲಿ ಬಿದ್ದ ಬೆಳಕಿನ ಕೋಲು ಮರೆಯಾಗಿ ಮತ್ತೆ ಕತ್ತಲಾವರಿಸಿತು. ಒಳಗೆ ಅವನು ವಿಕಟವಾಗಿ ನಗುವುದು, ಅವಳೊಂದು ಬಾರಿ ‘ಅಯ್ಯೋ’ ಎಂದು ಚೀರಿದುದು ಕೇಳಿಸಿತು.

ಗರಬಡಿದವನಂತೆ, ತಿನ್ನುವುದನ್ನು ನಿಲ್ಲಿಸಿ, ಅದನ್ನು ನೋಡುತ್ತಿದ್ದ ಕಣ್ಣು. ಅವನಿಗಾವುದೂ ಅರ್ಥವಾಗಲಿಲ್ಲ. ಮುಚ್ಚಿದ ಬಾಗಿಲನ್ನೇ ಸಿಪ್ಪೆ ಹೊಯ್ಯದೆ ನೋಡುತ್ತಿದ್ದ. ಹೀಗೇಕೆ? ಹೀಗೇಕಾಯಿತು? ಅವಳನ್ನು ಅವನು ಹಾಗೇಕೆ ಎಳೆದುಕೊಂಡುಹೋದ? ಒಳಗಡೆ ಅವಳೇಕೆ ಚೀರಿದಳು?—ನೂರಾರು ಪ್ರಶ್ನೆ ಅವನ ಮಿದುಳನ್ನು ಬಳಲಿಸುತ್ತಿದ್ದವು. ಕಡಿತ ತಡೆಯಲಾರದ ನಾಯಂತೆ ತಲೆಕೊಡವಿದ.

“ಅವ್ವಾ, ನನ್ನೊಲ್ತಾನೇ ಇನ್ನು” ಎಂದು ಆಕೆ ಒಳಗಿನಿಂದ ಕೂಗಿದುದು, ಅವನ ವಿಕಟವಾದ ನಗುವಿನೊಂದಿಗೆ ಬೆರೆತುಬಂದು, ಕತ್ತಲಲ್ಲಿ ಕರಗಿಹೋಯಿತು. ಅಪ್ರಯತ್ನವಾಗಿ ಅವನ ಮೈ ನಡುಗಿತು. ನಗುವವನ ಮೇಲೆ ಸಿಟ್ಟು ಉಕ್ಕಿಬಂತು. ಅಂಗೈಯಮೇಲೆ ಮುಷ್ಟಿಯನ್ನು ಮುದ್ರಿಸಿದ. ಆದರವನ ಸಮಸ್ಯೆ ಬಗೆಹರಿಯಲಿಲ್ಲ.

ಅವಳು ಕೊಟ್ಟ ಗೋಣಿಪಟ್ಟಿಯನ್ನು ಹಾಸಿ, ಕಂಬಳಿಯನ್ನು ಹೊದ್ದು ಮಲಗಿದ. ಚಳಿ ಕೊರೆಯುತ್ತಿದ್ದರೂ ನಿದ್ರೆ ಬರಲಿಲ್ಲ.

ಆ ಮನೆಯೊಳಗೆ ಯಾವುದೋ ನರಕವಿದೆ ಎನಿಸಿತು ಅವನಿಗೆ. ಏಕೋ ಅಲ್ಲಿರಲು ಹೆದರಿಕೆಯಾಯಿತು. ಗೋಣಿಪಟ್ಟಿ, ಕಂಬಳಿಯ ತುಂಡನ್ನು ತೆಗೆದುಕೊಂಡು ಅಲ್ಲಿಂದ ಹೊರಟುಹೋದ.

೮

ಕಣ್ಣು ನೆಲೆತಪ್ಪಿ ಅಲೆಯಲಾರಂಭಿಸಿದ. ಎರಡು ದಿನದಿಂದ ಅವನು ಊಟ ಮಾಡಿರಲಿಲ್ಲ. ಹಸಿವು ಹೊಟ್ಟೆಯೊಳಗೆ ತೋಳದಂತೆ ಸೀಳುತ್ತಿತ್ತು. ಹಿಂದಿನ ರಾತ್ರಿಯಿಂದ, ಹಸಿವಿನ ಧಾಳಿಯಲ್ಲಿ ಉಳಿದುದೆಲ್ಲವೂ ಮರೆ ಯಾಗಿಹೋಗಿತ್ತು. ಉಟ್ಟ ಚಿಂದಿಯನ್ನು ಜಗಿದು ತಿನ್ನ ಬೇಕೆನಿಸುತ್ತಿತ್ತು. ಆಕೆ ಕೊಟ್ಟ ಗೋಣಿಪಟ್ಟಿ ಕಂಬಳಿಯ ತುಂಡನ್ನು ಸುತ್ತಿ, ಬಗಲೊಳಗೆ ಇಟ್ಟುಕೊಂಡು ಅನ್ನದ ಬೇಟೆಗೆ ಹೊರಟಿದ್ದ. ಅದಕ್ಕಾಗಿ ಅವನ ಆವೃತ ಕಲಿಸಿದ ವಿದ್ಯವನ್ನು ನಾಲಕ್ಕಾರು ಮನೆಯ ಮುಂದೆ ಪ್ರಯೋಗಿಸಿದ. ಫಲ—ಬಿಸಿಲಿನಲ್ಲಿ ಗಂಟಲು ಒಣಗಿದ್ದೇ ಆಗಲಿ, ಎಲ್ಲಾ ಒಂದು ತುತ್ತು

ಅನ್ನ ಹುಟ್ಟಲಿಲ್ಲ. ಮೇಲೆಮೇಲೆ, ತನ್ನ ಪ್ರಯತ್ನ ವಿಫಲವಾದಹಾಗೆ, ತನ್ನ ಅನ್ನು, ತನಗೆ, ಅವಳಿಗೆ ಅನ್ನ ತರಲು ಎಷ್ಟು ಸುತ್ತಬೇಕಾಗುತ್ತಿತ್ತೆಂಬುದು ಅವನಿಗೆ ಅರಿವಾಯಿತು. ಅವಳೊಬ್ಬಳಿದ್ದಿದ್ದರೆ ತಾನಿಷ್ಟು ಕಷ್ಟ ಪಡಬೇಕಾಗುತ್ತಿತ್ತು? ಕೈಬಿಟ್ಟು, ಕಣ್ಣು ಮರೆಯಾಗಿಹೋದವಳ ನೆನಪು ಅವನ ಹಸಿವು ದಾಹದೊಂದಿಗೆ, ಕೊರಗಿನ ಉರಿಯನ್ನೂ ಬೆರೆಸಿತು. ತನ್ನ ಪಾಲಿಗೆ ಎಲ್ಲಿಯೂ ಅನ್ನವೇ ಇಲ್ಲವೇ, ತನಗೆ ಅನ್ನವಿಡುವವರು ಯಾರೂ ಇಲ್ಲವೇ ಇಲ್ಲಿ ಎಂದು ಹಂಬಲಿಸಿದ. ಆವೆಲ್ಲಾ ಹೃದಯದಲ್ಲಿ, ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ. ಕಾಲು ಮಾತ್ರ ಕಂಡ ಕಂಡ ಮನೆಯ ಮುಂದೆ ನಿಲ್ಲುತ್ತಿತ್ತು; ಬಾಯಿ ಬೇಡುತ್ತಿತ್ತು; ನೀಡುವ ಕೈ — ಅದೇ ಕಣ್ಣುಮರೆ.

ಕೆಲವರು ಇಲ್ಲ ಎಂದರು; 'ಹನ್ನೊಂದು ಗಂಟೆಗೇ ಮಾಡಿಟ್ಟು ಕೊಂಡು ಕಾದಿರಲು, ನಾನೇನು ನಿನ್ನ ಪರಿಚಾರಕ್ಕೇ' ಎಂದು ಗದರಿಸಿದರು ಕೆಲವರು; 'ಕಡಿದರೆ ನಾಕಾಳಾಗುವ ಹಾಗಿದ್ದಿ. ನಾಜಿಕೆ ಇಲ್ಲದೆ ತಿರುಪೆ ಬೇಡ್ತೀಯಾ?' ಎಂದು ಕೆಲವರು ಹಂಗಿಸಿದರು; 'ಮುಂದೆಗೇ ಗ್ರೀಯೋ, ನಾಲ್ಕೈಟು ಬೇಕೋ' ಎಂದು ಬೆದರಿಸಿದರು; ಕೆಲವರು; ಮತ್ತು ಕೆಲವರು 'ತಿರುಪೆ ನೆಸದಲ್ಲಿ ಕಳ್ಳತನಕ್ಕೆ ಬಂದಿದೀಯಾ, ಭಡವಾ. ಹೋಗಿಯೋ ಪೋಲೀಸರನ್ನ ಕರೆಯೋಣವೋ' ಎಂದು ಹೆದರಿಸಿದರು; ಹಲವರ ಮನೆ ಬಾಗಿಲಂತೂ, ಎಷ್ಟು ಕೂಗಿದರೂ ಕದಲಲಿಲ್ಲ — ಒಳಗಿದ್ದವರ ಹೃದಯದಂತೆ.

ಬೇಡಿ, ಬೇಡಿ ನಿರಾಶನಾದ ಅವನಿಗೆ ಇನ್ನು ಬೇಡಬಾರದು ಎನಿಸಿತು. ಹಸಿದ ಹೊಟ್ಟೆ, ಸುಡುವ ಬಿಸಿಲು ಎರಡೂ ಬೆರೆತು, ತಲೆ ಸುತ್ತಲಾರಂಭಿಸಿತು ಕಣ್ಣಿನಿಗೆ. ಆದರೂ ಹಸಿವು ಅಟ್ಟಿದ ಪಶುವಿನಂತೆ ಮುಂದೆ ನಡೆದ. ಕಣ್ಣುಮುಂದೆ ದೊಡ್ಡ ಮನೆಯೊಂದು ಕಾಣಿಸಿತು. ಬೀದಿಗೂ, ಮನೆ ಬಾಗಿಲಿಗೂ ನಡುವೆ ದೊಡ್ಡ ತೋಟ. ಹೊರಬಾಗಿಲಿನ ಬಳಿಯೇ ನಿಂತು ನೋಡಿದ ಕಣ್ಣು. ಮನೆಯ ಕೈಸಾಲೆಯಲ್ಲಿ ಆಳು ದೊಡ್ಡ ನಾಯಿಯೊಂದಕ್ಕೆ ಅಗಲವಾದ ತಟ್ಟೆಯಲ್ಲಿ ತುಂಬ ನಾಂಸಜಿರೆತ ಅನ್ನ ವನ್ನಿಟ್ಟು ತಿನ್ನಿಸುತ್ತಿದ್ದ. ಅದನ್ನು ಕಂಡು ಅವನ ಹಸಿದ ಹೊಟ್ಟೆಯಲ್ಲಿ

ಆಸೆಯ ಕುಡಿ ಮೊಳೆಯಿತು. ನಾಯಿಗೆ ತಟ್ಟಿಯ ತುಂಬ ಅನ್ನವಿಡುವ ಉದಾರಿಗಳು, ನನಗೆ ಒಂದು ಹಿಡಿ ಅನ್ನ ಕೊಡಲಾರರೇ? ಕೊಡುವ ರಿಂದೇ ತೋರಿತು ಹಸಿದ ಅವನಿಗೆ. ಆ ಆಸೆಯ ಕುಡಿಯ ಆಧಾರದ ಮೇಲೇ—

“ಅವ್ವಾ ಒಂದುತ್ತು ಕವ್ವಾ ನೀಡ್ರಿ ತಾಯೀ” ಎಂದು ಕೂಗಿದ.

ಅವನ ಕೂಗನ್ನು ಕೇಳಿ, ನಾಯಿ ತಿನ್ನುತ್ತಿದ್ದ ಅನ್ನವನ್ನು ಬಿಟ್ಟು, ಅವನ ಕಡಿ ನೋಡಿ, ಕತ್ತಿನ ಸರಪಳಿಯನ್ನು ಎಳೆದು ಸದ್ದು ಮಾಡಿ ಗರ್ರೆಂದು ಬೊಗಳಿತು. ಆಳು ಅವನತ್ತ ನೋಡಿ—

“ಮುಂದಕ್ಕೆ ಹೋಗೋ” ಎಂದ.

“ಎಲ್ಲು ದಿನದಿಂದ ಊಟಾ ಇಲ್ಲ. ಅಯ್ಯ, ಒಂದುತ್ತು ನೀಡ್ರಿ” ಕಣ್ಣು ಅಂಗಲಾಚಿದ.

“ಹೋಗೋ ಅಂವೈ, ಮತ್ತಾತಾಡ್ಡೀಯ?” ಆಳು ಗದರಿಸಿದ.

“ಸಿಟ್ಟಾಗಬ್ಯಾಡ್ರಿ, ಸತ್ಯವಾಗೂ ಎಲ್ಲು ದಿನದಿಂದ ಉಂಡಿಲ್ಲ. ನಿಮ್ಮ ಧರ್ಮ ಒಂದುತ್ತು ಅನ್ನ ಕೊಡಿ ಅಯ್ಯ”

“ಎರಡು ದಿನದಿಂದ ಊಟ ಮಾಡ್ತಿದ್ದೆ ಯಾರಿಗ್ಗೆಲ್ಲ. ರಾಜ ಕುಮಾರ — ಹಸಿದು ಬರಾನೇಂತ ಮಾಡಿಟ್ಟೊಂಡು ಕಾದಿರ್ದೀಕಾಗಿ ತ್ರೇನೊ—ಹೋಗೋ”

ಆ ವೇಳೆಗೆ ಅವರಿಬ್ಬರ ವಾಗ್ವಾದವನ್ನೂ ಒಳಗಿನಿಂದಲೇ ಕೇಳಿದ ಮನೆಯಾತ ಹೊರಬಂದು ನೋಡಿದ. ಬರುತ್ತಲೇ ಸಿಟ್ಟಾಗಿ ಬಂದಿದ್ದ ಅವನು—

“ಅವನ ಕೈಲೇನು ಚರ್ಚೆ ಮಾಡ್ತಿದೀಯೋ. ನಾಲ್ಕೈಟುಕೊಟ್ಟು ಓಡ್ತೋ. ಬೆಳಗಿನಿಂದ ಇವರ ಹಾವಳಿನೇ ಆಗಿಹೋಯ್ತು. ಊಟ ಮಾಡಿ ಒಂದು ಗಳಿಗೆ ಮಲಗಲಿಕ್ಕೂ ಬಿಡೊಲ್ಲ ಹಾಳು ಸೂ...ಮಕ್ಕಳು.”

“ಓಗ್ತಾನೆ ಬಿಡಿ ಬುದ್ಧಿ.” ಆಳು ತನ್ನ ಯಜಮಾನನಿಗೆ ಹೇಳಿದ.

“ಮಾತ್ನಲ್ಲಿ ಹೇಳಿದರೆ ಅವನಲ್ಲಿ ಹೋಗ್ತಾನೆ. ಒಂದ್ವಲ ಸರಿಯಾಗಿ ಬುದ್ಧಿ ಕಲ್ಪಿಸಿದರೇ, ಇವರಿಗೆ ಅರ್ಥವಾಗೋದು. ನೀನು ಶುದ್ಧ

ನಾಲಾಯಕ್ಕು. ಯಾರಾದ್ರೂ ಮಾತಿಗೆ ಬಂದರೆ ಸರಿ ಅಂತ, ಅದನ್ನೇ ನೆಪ ಮಾಡ್ಕೊಂಡು ಮಾತಿಗೆ ನಿಲ್ಲಿಸು. ಕತ್ತೆ” ಯಜಮಾನ ಆಳನ ಮೇಲೆ ರೇಗಿದ.

“ಏ ಓಗ್ತಿಯೇ ಇಲ್ಲವೇ?” ಆಳು ಕಣ್ಣನನ್ನು ಗಟ್ಟಿಯಾಗಿ ಗದರಿಸಿದ.

“ಅಯ್ಯಾ, ನಾಯಿಗಿಕ್ಕೋ ಅನ್ನಾಗೇ ಒಂದುತ್ತು ನನ್ನೂ ಇಕ್ಕುಡಿ, ನನ್ನೂ ಡ್ಯಾ, ಒಂಟೋಯ್ತೀನಿ”

“ಸೊಕ್ಕು ಇವನಿಗೆ. ಆ ಮಾಂಸದ ಅನ್ನವೇ ಬೇಕೇನೋ ಇವನಿಗೆ ಕೊಬ್ಬು ಬೆಳಸಲೆಕ್ಕೇ! ಕೊಡ್ತೀನಿ ತಾಳು” ಎಂದವನೇ ಯಜಮಾನ ನಾಯಿಯ ಸರಪಳಿಯನ್ನು ಬಿಚ್ಚಿ ‘ಭೂ, ರೋಸಿ’ ಎಂದ.

ಕಣ್ಣನನ್ನು ನೋಡಿದ ಕೂಡಲೇ ಗರೆಂದು ಗದರಿಸಿದ ನಾಯಿ, ಯಜಮಾನ ಬೆನ್ನು ಚಪ್ಪರಿಸಿ, ‘ಭೂ’ ಎಂದ ಕೂಡಲೇ ಕಣ್ಣನತ್ತ ಲಂಘಿಸಿತು. ಅದು ಹಾರಿದ ರೀತಿ, ಅದರ ವಿಕಾರವಾದ ಆಕಾರ, ಬೆದರಿಸುವ ಸದ್ದು, ಜೋಲುವ ನಾಲಿಗೆಯನ್ನು ಕಂಡು ಬೆದರಿದ ಕಣ್ಣು, ಜೀವಭೇತಿ ಯಲ್ಲಿ, ಅನ್ನದ ಆಸೆಯನ್ನೂ ಮರೆತು ಓಡತೊಡಗಿದ. ನಾಯಿ ಅವನನ್ನು ಅಟ್ಟಿಸಿಕೊಂಡು ಓಡಿತು. ಹಸಿದು ಬಳಲಿದ ಕಣ್ಣು ಹತ್ತು ಹೆಜ್ಜೆ ಹೋಗುವುದರೊಳಗಾಗಿ, ಚೆನ್ನಾಗಿ ತಿಂದು ಕೊಬ್ಬಿದ ನಾಯಿ, ಅವನಿಗಿಂತ ವೇಗವಾಗಿ ಬಂದು, ಅಡ್ಡಗಟ್ಟಿ, ಹಿಂಗಾಲುಗಳ ಮೇಲೆ ಅವನುದ್ದಕ್ಕೂ ನಿಂತು, ಅವನ ಮುಖದತ್ತ ಮೂತಿ ಚಾಚಿತು. ಮೃತ್ಯುಮುಖದಂತೆ ಕಂಡಿತು ಕಣ್ಣನಿಗೆ ಅದರ ಬಾಯಿ. ಹೆದರಿ, ಹಿಂದಕ್ಕೆ ತಿರುಗಿ ಓಡಲೆತ್ತಿಸಿದ. ರೇಗಿದ ನಾಯಿ ಅವನ ಕಾಲ ಮೀನುಖಂಡಕ್ಕೆ ಬಾಯಿ ಹಾಕಿತು. ಕಿಟಾರನೆ ಕಿರುಚಿ, ನೆಲಕ್ಕುರುಳಿದ ಕಣ್ಣು. ಆ ವೇಳೆಗೆ ನಾಯಿಯ ಹಿಂದೆ ಓಡಿಬಂದ ಆಳು ‘ಛಾ .... ಛಾ.... ರೋಸಿ’ ಎಂದು, ಅದನ್ನು ಹಿಡಿದು ಎಳೆದುಕೊಂಡ. ನೆಲದಿಂದ ಎದ್ದವನೇ ಕಣ್ಣು, ಬೆಕ್ಕು ಬೆನ್ನಟ್ಟಿದ ಇಲಿಯಂತೆ ಅಲ್ಲಿಂದ ಓಡಿದ. ನಾಯಿ ಹಿಡಿದ ಕಡೆ ಅವನ ಕಾಲಿನಿಂದ ರಕ್ತ ಸೋರುತ್ತಿತ್ತು. ಬಿದ್ದ ಜೋರಿಗೆ ಮೈ ವೆಟ್ಟಾಗಿತ್ತು. ಅವನದಣಿದ ಎದೆ

ತೇಕುತ್ತಿತ್ತು. ಆದರೆ ಆದಾವುದರ ಪರಿವೆಯೂ ಇಲ್ಲದವನಂತೆ ಓಡಿ ಕಣ್ಣು, ಜೀವನೀತಿಯಿಂದ ಪಾರಾದೆನೆಂದು ಮನಸ್ಸಿಗೆ ನಂಬಿಕೆಯಾಗುವ ವರೆಗೂ ಓಡುವುದನ್ನು ನಿಲ್ಲಿಸಲಿಲ್ಲ. ಅವನ ಮಿದುಳು ಅವನನ್ನು ಒಂದೇ ಸಮನೆ ಕೇಳುತ್ತಿತ್ತು ; “ನಾನವರಿಗೆ ಏನು ಅನ್ಯಾಯ ಮಾಡಿದೆ ? ಅನ್ನವನ್ನು ಬೇಡಿದುದೇ ತಪ್ಪೇ ? ಅಷ್ಟಕ್ಕೇ ನನ್ನ ಮೇಲೆ ದೆವ್ವದಂಥ ನಾಯನ್ನು ಛೂ ಬಿಡಬೇಕೇ ? ” ತನ್ನ ಮೇಲೆ ನಾಯಿಯನ್ನು ಅಟ್ಟಿದವರ ಬಗೆ ಕಣ್ಣಿನ ಹೃದಯದಲ್ಲಿ ಕ್ರೋಧ ಹೊಗೆಯಾಡುತ್ತಿತ್ತು. ಹಸಿವಿನ ಜೊತೆಗೆ ನೋವನ್ನೂ ಕಟ್ಟಿಕೊಂಡು, ಕುಂಟುತ್ತಾ ನಡೆದ.

ಇನ್ನಾರನ್ನೂ ಬೇಡಬಾರದೆನಿಸಿತು ಅವನಿಗೆ ? ಹಾಗಾದರೆ ಹಸಿದ ಹೊಟ್ಟೆಗೇನು ಮಾಡಬೇಕು ? ಬೇಡದೆಯೆ ತನಗೆ ನೀಡುವವರು ಯಾರು ? ಹಿಂದೊಂದು ದಿನ ರಾತ್ರಿ. ಅಯಾಚಿತವಾಗಿ ತನಗೆ ಅನ್ನ ನೀಡಿದವಳ ನೆನಪು ಬಂದು ಅಲ್ಲಿಗೆ ಹೋಗಬೇ ಎನಿಸಿತು. ಆದರೆ ಮರುಗಳಿಗೆಯೇ ಮುಂಟ ನಡೆದುದು ನೆನಪಾಗಿ, ಅಲ್ಲಿಗೆ ಹೋಗಲೂ ಹೆದರಿವ. ಅವಳರೈ ವಷ್ಟು ದಿನ ಒಂದು ದಿನವಾವರೂ ಕಣ್ಣು ಅನ್ನ ಹೇಗೆ ಸಿಗುವುದೆಂದು ಯೋಚಿಸಿರಲಿಲ್ಲ. ಅವಳು ಸತ್ತ ಬಳಿಕ ಅವನನ್ನು ಕೇಳುವವರೇ ಇದ್ದಂತಿರಲಿಲ್ಲ. ಅವಳು ಸತ್ತದ್ದಕ್ಕೇ ತನಗಿಷ್ಟು ಗೋಳಾಯಿತು ಎನಿಸಿತು. ಸತ್ತವಳ ಮೇಲೂ ಅವನಿಗೆ ಸಿಟ್ಟುಬಂತು. “ಹಾಳ್ತುಂಡೆ, ನಾನಿಂಗ್ನಾಯ್ಲೀ ಅಂತಾನೇ ಸತ್ತೆ” ಎಂದು ಶಪಿಸಿದ. ಆದರೆ ಮರುಗಳಿಗೆಯೇ ತಾನಾಡಿದುದು ತಪ್ಪು ಎನಿಸಿ, ಅವಳನ್ನು ಕಳೆದುಕೊಂಡ ದುಃಖ ಮರುಕಳಿಸಿತು. ಮುಂದೇನು ಮಾಡಬೇಕೆಂದು ತೋಚಲಿಲ್ಲ. ಸುತ್ತಿದುದು, ಓಡಿದುದು, ಹೆದರಿಕೆ ಎಲ್ಲವೂ ಬೆರೆತು ಹಸಿವಿಗಿಂತ ದಣವು ಹೆಚ್ಚಾಗಿತ್ತು. ದಣವಾರಿಸಿ ಕೊಳ್ಳಲೆಂದು, ರಸ್ತೆಯ ಪಕ್ಕದಲ್ಲಿವ್ವ ಮರದ ನೆರಳಲ್ಲಿ ಕುಳಿತುಕೊಂಡ. ಸ್ವಚ್ಛ ತಪ್ಪಿದಂತೆ ನಿದ್ರೆ ಬಂದಿತು. ನಿದ್ರೆಯೊಂದಕ್ಕೆ ನಾತ್ರ ಅವನ ಮೇಲೆ ದ್ವೇಷವಿದ್ದಂತಿರಲಿಲ್ಲ. ಎಲ್ಲವನ್ನೂ ಮರೆತು ನಿದ್ರೆ ಮಾಡಿದ.

ಅವನಿಗೆ ನಿದ್ರೆ ತಿಳಿದು ಎಚ್ಚರವಾದಾಗ, ಬೀದಿಯ ಸಾಲು ವಿದ್ಯು ದ್ದೀಪಗಳು, ಇರುಳಿಗೆ ಕಣ್ಣರಳಿಸಿ ಹೊಳೆಯುತ್ತಿದ್ದವು. ಕಣ್ಣು ಜ್ವಿಕೊಂಡು,

ಎದ್ದು ಕುಳಿತು ಕಣ್ಣು, ರಸ್ತೆಯಲ್ಲಿ ಓಡುವ ಕಾರುಗಳು, ಗಾಡಿಗಳು, ಕೆಂಪು ಬಣ್ಣದ ಮೋಟಾರುಗಳು, ಗಡಿಬಡಿಯಿಂದ ಓಡಾಡುವ ಜನಗಳನ್ನು ನೋಡುತ್ತಾ, ನಗರದ ನಾನಾ ಸದ್ದುಗಳನ್ನಾ ಲಿಸುತ್ತಾ ಕುಳಿತ. ನಿರ್ದ್ರೆಯಲ್ಲಿ ಕಣ್ಣುಮರೆಯಾದ ಹಸಿವು, ಮತ್ತೆ ಮರಳಿ ಅವನನ್ನು ಕಾಡತೊಡಗಿತು. ಹಸಿವಿನ ಜೊತೆಗೆ ಬಾಯಾರಿಕೆಯೂ ಬಲಿತಿತ್ತು. ಅನ್ನ ಸಿಗುವ ಆಸೆಯನ್ನು ತೊರೆದ ಕಣ್ಣು, ಎಲ್ಲಾದರೂ ಕುಡಿಯಲು ಅಷ್ಟು ನಿರಾಧರೂ ಸಿಗುವುದೇನೋ ಎಂದು ಹುಡುಕಿಕೊಂಡು ಹೊರಟೆ

ನಾಯಿ ಕಡಿದ ಕಾಲು ಎಳೆಯಲಾರದೆ, ಕುಂಟುತ್ತಿತ್ತು. ಬಳಲಿದ ಮೈ, ನಿರ್ದ್ರೆಯಲ್ಲೂ ಹೊಸತನವನ್ನು ಗಳಿಸಿಕೊಳ್ಳದೆ, ಒತ್ತಾಯಕ್ಕೆ ಚಲಿಸುವ ಹಳೆಯ ಯಂತ್ರದಂತೆ ನಡೆಯುತ್ತಿತ್ತು. ಕಣ್ಣುಗಳೆರಡೂ ಭಗಭಗ ಉರಿಯುತ್ತಿದ್ದವು. ಸುತ್ತ ವೇಗವಾಗಿ ಸಾಗುವ ಜೀವನದ ಅರಿವಿಲ್ಲದವನಂತೆ ಕಣ್ಣು ಮುಂದೆ ನಡೆದ. ಬಣ್ಣಬಣ್ಣದ ಹೊಳಸಿನ ಬೆಳಕನ್ನು ಕರಿಯ ತಾರು ರಸ್ತೆಯಲ್ಲಿ ಬಿಂಬಿಸುವ ವಿದ್ಯುದ್ದೀಪಾಕ್ಷರಗಳು, ಬಿಡುವಿಲ್ಲದೆ, ಒಂದೊಂದು ಕಡೆ, ಒಂದೊಂದು ಮಟ್ಟದಲ್ಲಿ ಹಾಡುವ ರೇಡಿಯೋ, ಗ್ರಾಮಾಫೋನುಗಳು, ಹಸಿದ ಹೊಟ್ಟೆಯಲ್ಲಿಯ ಉರಿಗೆ ಗಾಳಿ ಬೀಸುವ ಮಿಠಾಯಿ ಅಂಗಡಿಗಳು, ಸಾವಿರ ಬಗೆಯ ಸಾಮಾನುಗಳನ್ನು ಕಣ್ಣನ್ನು ಸೆಳೆಯುವುದಕ್ಕಾಗಿಯೇ ಜೋಡಿಸಿದ ಅಂಗಡಿಗಳು, ವಿದ್ಯುದ್ದೀಪದ ಬೆಳಕಿನಲ್ಲಿ ಕೋರೈಸುವ ಬೆಳ್ಳಿ ಬಂಗಾರದ ಸಾಮಾನುಗಳ ಅಂಗಡಿಗಳು, ಆಳೆತ್ತರದ ವಿಗ್ರಹಗಳಿಗೆ, ಮೋಹಕವಾದ ಉಡುಪುಗಳನ್ನಳವಡಿಸಿ, ಒಳಗೆ ಕರಿಯುವ ಬಟ್ಟೆ ಅಂಗಡಿಗಳು— ಭೂಮಿಯ ಸೌಭಾಗ್ಯ ಸರ್ವಸ್ವವೂ ಬೀದಿಯಲ್ಲಿ ಸಾಲು ಸೂರೆಯಾಗಿತ್ತು.

ಅಂಥ ಬೀದಿಗಳಲ್ಲಿ ಅಲೆದು ಅಭ್ಯಾಸವಿರದ ಕಣ್ಣಿನ ಕಣ್ಣಿಗೆ ಅದೆಲ್ಲವೂ ಯಾವುದೋ ಅದ್ಭುತ ಕನಸಿನಂತಿತ್ತು. ಅಲ್ಲಿ ಎಲ್ಲವೂ ಇತ್ತು—ಆದರೆ ಅಲ್ಲೆಲ್ಲಿಯೂ ಕಣ್ಣಿನಪಾಲಿಗೆ, ಒಂದು ತುತ್ತು ಅನ್ನ ಕಾಣಲಿಲ್ಲ. ಎಲ್ಲಾದರೂ ಸಿಗುವುದೇನೋ ಎಂದು ಕೇಳಲು ಅವನಿಗೆ ಧೈರ್ಯವೂ ಇರಲಿಲ್ಲ. ಸಂಪತ್ತೈಭಾಗ್ಯದ ನಂದನದಲ್ಲಿ ಹೊಟ್ಟೆಗಿಲ್ಲದ

ಭಿಕಾರಿಯೊಬ್ಬನು ಹಿಡಿತ್ತುನ್ನು ಅರಸಿ ಅಲೆಯುತ್ತಿರಬಹುದೆಂದು ಊಹಿಸುವ ಹೃದಯ ಅಲ್ಲಾರಿಗೂ ಇರಲಿಲ್ಲ. ನಡೆಯಲಾಗದೆ ತೂಗಿ ತೂಗಿ ನಡೆಯುವ ಅವನು, ಕಾಲಿಗೆ ಅಡ್ಡವಾದರೆ 'ಕತ್ತೆ, ಕಣ್ಣು ಬಿಟ್ಟುಕೊಂಡು ನಡಿಯೋಕೆ ಗೊತ್ತಿಲ್ಲ' ಎಂದು ಗದರಿಸುತ್ತಿದ್ದರೇ ಏನಾ, 'ಹೀಗೇಕೆ, ನಡೆಯುತ್ತಿದೀಯೆ? ಕುಂಟುತ್ತಿದೀಯಲ್ಲಾ— ಏನಾಗಿದೆ?' ಎಂದು ಅವನನ್ನು ಕೇಳುವ ಸಹನೆ ಯಾರಿಗೂ ಇರಲಿಲ್ಲ. ಯಾರಿಗಾದರೂ ಹೇಳಿದರೆ, ತನ್ನ ದುಃಖ ತೀರಬಹುದೆಂಬ ನಂಬಿಕೆಯೂ, ಕಣ್ಣಿನಲ್ಲಿ ಸತ್ತುಹೋಗಿತ್ತು. ಎಲ್ಲಾದರೂ ಅಷ್ಟು ನೀರು ಸಿಕ್ಕಿದರೆ—

ಭೋಗೋಪಭೋಗದ ಸಹಸ್ರ ಸಾಮಗ್ರಿಗಳಿಂದ ತುಂಬಿದ ನೆಲ ಕಣ್ಣಿನ ಪಾಲಿಗೆ ಮರಳುಗಾಡಿನಂತಿತ್ತು. ಹಸಿದ ಕಣ್ಣುಗಳಿಂದ ಯಾಂತ್ರಿಕ ವಾಗಿ, ಕಾಣುವುದನ್ನೆಲ್ಲಾ ನೋಡುತ್ತಾ ನಡೆದ. ನಡೆದಷ್ಟು ಬಾಯಾರಿಕೆ ಬಲವಾಗುತ್ತಿತ್ತು. ತಲೆ ಸುತ್ತುತ್ತಿತ್ತು. ಬೀದಿಯಲ್ಲಿ ಓಡುವ ಗಾಡಿಗಳ ಚಕ್ರಗಳು, ಅವನ ಕಣ್ಣಲ್ಲಿ, ಹೊಟ್ಟೆಯಲ್ಲಿ ಸುತ್ತಲಾರಂಭಿಸಿದವು. ಒಂದು ಗಳಿಗೆ—ಹೊಳೆಹೊಳೆದು ಕಾಣುತ್ತಿದ್ದ ಎಲ್ಲದರ ಮೇಲೂ ಏನೋ ಮಂಜಿನ ತೆರೆ ಎಳೆದಂತಾಯಿತು. ಹೊಟ್ಟೆಯೊಳಗಿನ ದೆವ್ವ, ಕಣ್ಣು ಬೆಳಕಿನ ಕತ್ತನ್ನೇ ಹಿಸುಕಿಬಿಟ್ಟಿತೇನೋ ಎಂದು ಗಾಬರಿಯಾಯಿತು ಕಣ್ಣಿನಿಗೆ. ಹಾಗೇ ನಿಂತು, ಬೀದಿಯ ಬದಿಯ ದೀಪದ ಕಂಭಕ್ಕೆ ಮೈಯಾನಿಸಿ, ಕಣ್ಣುಜ್ಜಿಕೊಂಡ. ಕಣ್ಣು ಸ್ವಲ್ಪ ಕಾಣುವಂತಾಯಿತು. ಆದರೆ ಕಿವಿಯಲ್ಲೇನೋ ಮೊರೆಯುತ್ತಿತ್ತು. ಬೀದಿಯ ಹಲವು ಸದ್ದುಗಳು ಅವನೊಳಗೆ ಏನನ್ನೋ ಕಲಕುತ್ತಿದ್ದಂತಿತ್ತು. ನಿಲ್ಲಲು ಹೆದರಿಕೆಯಾಯಿತು.

ಮುಂದೆ ಹೆಜ್ಜೆ ಹಾಕಿದ. ಮತ್ತೆ ಹತ್ತು ಹೆಜ್ಜೆ ಹಾಕುವುದರೊಳಗಾಗಿ, ಮತ್ತೆ ಕಣ್ಣು ಮಂಜಾಯಿತು. ಕಿವಿಯೊಳಗಿನ ಮೊರೆತ, ಹೊಟ್ಟೆಯೊಳಗಿನ ಕಲಿತ ಹೆಚ್ಚಾಗಿ, ಮೈ ತೂಗಿ ಬಿಟ್ಟು ರೆಂಬಿಯಂತೆ ರೋಪಿಸಿತು. ನೆಮ್ಮಿ ನಿಲ್ಲಲು ಏನಾದರೂ ಆಶ್ರಯ ಸಿಗುವುದೇನೋ ಎಂದು ಕೈಯಾಡಿಸಿದ. ಯಾವುದೂ ಒರಗಲು ಸಿಗಲಿಲ್ಲ. ಏಕೋ ಇದ್ದಕ್ಕಿದ್ದ ಹಾಗೇ

ಬೀದಿಯ ಇಬ್ಬದಿಯ ಮನೆಗಳು ವಾಲಿ, ಅವನ ಮೇಲೇ ಕವಿಯಲು ಜೋಲಿದಂತೆ ತೋರಿತು. ಹೆದರಿಕೆ ಉಕ್ಕಿ ಬಂತು. ಕಿವಿಯೊಳಗೆ ಸದ್ದು ಭೋರ್ಗರಿಯಿತು. ಅದು ಅವನಿಗೆ ಹಿಂದೆಂದೂ ಆಗದ ಅನುಭವ. ಯಾವುದೋ ಬುಸುಗುಟ್ಟುವ ಹೊಳೆ ತನ್ನನ್ನು ನುಂಗುತ್ತಿದೆ ಎನಿಸಿತು ಕಣ್ಣಿನಿಗೆ. ಅದರಿಂದ ತಪ್ಪಿಸಿಕೊಳ್ಳಲು ಪ್ರಯತ್ನ ಪಟ್ಟ. ಸಾಧ್ಯವಾಗಲಿಲ್ಲ. ರಸ್ತೆಯೇ ನೀರಾಗಿ ಅವನ ಕಾಲನ್ನು ನುಂಗುತ್ತಿತ್ತು. ಬೀದಿಯ ದೀಪಗಳು, ಅಂಗಡಿ ಮುಂಗಟ್ಟುಗಳು, ಜನ, ಸದ್ದು ಎಲ್ಲವೂ ನೀರಿನ ಸುಳಿಯಂತೆ, ತಿರುತಿರುಗಿ, ಅವನ ಮೇಲೆ ಕವಿದವು. ಕಣ್ಣೊಳಗೆ ಕತ್ತಲೆ ವರಿಸಿತು. ಹೊಟ್ಟೆಗಿಲ್ಲದಿದ್ದರೆ ಸಾಯುತ್ತಾರೆಂದು ಕಣ್ಣಿನಿಗೆ ತಿಳಿದಿತ್ತು. ತನಗೂ ಹೊಟ್ಟೆಗಿರಲಿಲ್ಲ. ಹಾಗಾವರೆ, ತನಗೀಗ ಆಗುತ್ತಿರುವುದು ಸಾವಿನ ಸೂಚನೆಯೇ? ಸತ್ತು ಹೋಗುತ್ತೇನೆಯೇ ನಾನು?.....

ಕಿಟಾರನೆ ಕಿರುಚಿ ಉರುಳಿದ ಕಣ್ಣು. ಅವನ ಪಾಲಿಗೆ ಜಗತ್ತು ಸತ್ತು ಹೋಯಿತು.

ಅವನಿಗೇನಾಯಿತೋ, ಎಷ್ಟು ಹೊತ್ತು ಜಗದ ಅರಿವನ್ನು ಮರೆತು ಒರಗಿದ್ದನೋ, ಅವನಿಗೊಂದೂ ತಿಳಿಯದು. ಮುಖದ ಮೇಲೆ ನೀರು ಬಿದ್ದು ತಣ್ಣಗಾಗಿ, ಎಚ್ಚರ ಮರಳಿತು. ಕಣ್ಣು ಬಿಟ್ಟು ನೋಡಿದ. ಸುತ್ತ ಎಂಟು ಹತ್ತು ಜನರ ಗುಂಪು ಕಲೆತಿತ್ತು. ಒಬ್ಬಾತ ಅವನ ಪಕ್ಕದಲ್ಲಿ ಮಂಡಿಯೂರಿ ಕುಳಿತು, ಅವನ ಮುಖಕ್ಕೆ ನೀರು ಸಿಂಪಡಿಸುತ್ತಿದ್ದ. ಚೆನ್ನಾಗಿ ಎಚ್ಚರವಾದಾಗ, ತಲೆ ಮುಖದ ತುಂಬ ನೀರಾಗಿದ್ದುದು ಗೊತ್ತಾಯಿತು. ಕುಡಿಯಲು ನೀರು ಬೇಕೆಂದು ಸನ್ನೆ ಮಾಡಿದ. ಪಕ್ಕದಲ್ಲಿ ಕುಳಿತಾತ, ಬೋಗಸೆಯಲ್ಲಿ ನೀರು ತುಂಬಿಕೊಂಡು ಕುಡಿಸಿದ. ಹೊಟ್ಟೆ ಯೊಳಗೆ ನೀರು ಹೋದ ಮೇಲೆ ಕಣ್ಣಿನಿಗೆ ಕೊಂಚ ಶಕ್ತಿ ಬಂದಂತಾಗಿ, ಎದ್ದು ಕುಳಿತ. ಬೆನ್ನೆಲ್ಲಾ ಕೆಸರಾಗಿತ್ತು. ಮುಚ್ಚಿಹೋದ ಕಿವಿಗಳಿಗೆ ಸುತ್ತಲಿದ್ದವರು ಆಡುತ್ತಿದ್ದ ಮಾತು ಕೇಳಿಸಿತು. ಕಣ್ಣನ್ನು ಕವಿದ ಮಂಜು ನಿಧಾನವಾಗಿ ಕರಗಿ, ಕುಡಿದವರಂತೆ ಜೋಲಿದ್ದ ಅಂಗಡಿ-ಮುಂಗಟ್ಟು, ದೀಪದ ಕಂಭಗಳು, ಹಾಗಿರದೆ, ನೇರವಾಗಿ ನಿಂತಿರುವುದು ಕಾಣಿಸಿತು. ಸುತ್ತ ನಿಂತವರು ಮಾತಾಡುತ್ತಿದ್ದರು—

“ಎಲ್ಲಿ ಶನಿಗಳೋ ಇವು. ಅದೇನು ರೋಗಾನೋ ಇವರಿಗೆ. ಇಲ್ಲಿ ಬೀದೀ ಮೇಲೆ ಬಿದ್ದು ಪ್ರಾಣ ಕೊಡಲಿಕ್ಕೆ ಬತ್ತಾರೆ.” ಒಬ್ಬ ಅಸಹ್ಯ ಪಟ್ಟುಕೊಂಡು ಹೇಳಿದ.

“ಭಂಗಿ ಗಿಂಗಿ ಎಳೆದಿದ್ದಾಂತ ಕಾಣ್ತದೆ.” ಇನ್ನೊಬ್ಬ ಹೇಳಿದ.

“ಗೇಣುದ್ದ ಇದಾನೆ, ಆಗ್ಲೇ ಭಂಗಿ, ಗಾಂಜಾನೇ?” ಮೂರನೆ ಯಾತ ಕೇಳಿದ.

“ಇಂಥವರ ಹಣೇಬರಹ ನಮಗೆ ಗೊತ್ತಿಲ್ಲ. ಊಟಕ್ಕಿಲ್ಲದೆ ಹೋದರೂ, ಕಾಸು ಸಿಕ್ಕಿದರೆ, ಬೀಡಿ, ಹೆಂಡ, ಗಾಂಜಾ—ಬೇಕಾದ್ದು ಲಾಕ್-ಲೀಕ್ ಮಾಡ್ತಾರೆ. ಎಲ್ಲೋ ಎರಡಾಣೆ ಕೂಲಿ ಸಿಕ್ಕುತ್ತಂತೆ ಕಾಣುತ್ತೆ. ಎಳೆದ.”

“ಛಿ! ಅವನ ಮುಖ ನೋಡಿ—ಊಟ ಮಾಡಿ ಎಷ್ಟು ದಿನವಾಗಿ ದೆಯೋ ಪ್ರಾಣ.”

“ಎಲ್ಲೋ ಹೋಗಿ ನಾಯಿ ಕೈಲಿ ಬೇರೆ ಕಡಿಸಿಕೊಂಡು ಬಂದಿರೋ ಹಾಗಿದೆ. ಕಾಲು ನೋಡಿ. ಇಂಥ ಮಕ್ಕಳನ್ನು ಹಡೆದು ಬೀದಿಗೆ ಬಿಡೋ ತಾಯಂದಿರು, ಹುಟ್ಟಿದಾಗಲೇ ಕತ್ತು ಹಿಸುಕಿ ಕೊಂದು ಹಾಕಿದ್ದರೆ, ಪ್ರಸಂಚಕ್ಕೆಷ್ಟೋ ಕ್ಷೇಮವಾಗ್ತಾ ಇತ್ತು.”

“ಸರಿ. ಅವಳೇನು ಬೇಕಾಂತ ಹಡೆದಳೆ. ಏನೋ ತೆವಲಿಗೆ ಹುಟ್ಟಿದ. ಬೀದೀಗೆ ಬಿಟ್ಟು ಹೋದ್ದು. ಅಷ್ಟೆ.”

ಒಬ್ಬೊಬ್ಬರು ಒಂದೊಂದು ಮಾತಾಡುತ್ತಿದ್ದರು. ಏನೂ ಅರ್ಥವಾಗದವನಂತೆ, ಕಣ್ಣು ಒಬ್ಬೊಬ್ಬರ ಮುಖವನ್ನೂ ನೋಡಿದ. ಅವರಿಗೆ ತಮ್ಮ ಮಾತಿನ ಕಡೆ ಗಮನವಿತ್ತೇ ಹೊರತು, ಯಾರಿಗೂ ಅವನಿಗೇನಾ ಗುತ್ತಿದೆ, ಏನು ಬೇಕು ಎಂದು ವಿಚಾರಿಸುವ ಆತುರ ಇದ್ದಂತಿರಲಿಲ್ಲ. ತನ್ನ ಸುತ್ತ ಅಷ್ಟು ಜನ ಕಲೆತದ್ದನ್ನು ಕಂಡು, ಕಣ್ಣುನಿಗೇ ಸ್ವಲ್ಪ ಧೈರ್ಯ ಬಂತು.

“ಅಯ್ಯಾ, ಅಸಿವಾಗ್ತದೆ” ಎಂದು ಕೇಳಿದ.

“ಯಾಕೋ ಬಿದ್ದೆ ? ಸೆಟಿರೋಗೆ ಬತ್ತದೇನೋ?” ಒಬ್ಬತ ಕಣ್ಣು ನನ್ನು ಕೇಳಿದ. ಆ ಮಾತಿನ ಅರ್ಥ ಕಣ್ಣುನಿಗಾಗಲಿಲ್ಲ.

“ಒಟ್ಟೆ ಅಸೀತದೆ ಅಯ್ಯಾ, ಎಲ್ಲ ದಿನದಿಂದ ಊಟ ಇಲ್ಲ ಅಪ್ಪ?”

“ಮನೆ ಮಠ ಇಲ್ಲೇನೋ ನಿನಗೆ? ನಿಮ್ಮಮ್ಮ ಇಲ್ಲ.”

“ಅವ್ವ ಸತ್ತೋದ್ಲು, ಒಟ್ಟೆಗಾನಾರ ಕೊಡಿ ಅಯ್ಯಾ. ಪ್ರಾಣ ಓಗ್ಗದೆ.”

“ಅವನ ಮಾತು ಕೇಳಿ. ಅವ್ವ ಸತ್ತೊದ್ದಂತೆ. ಸೂಳೇಮಗನಿಗೆ ಆ ದುಃಖವೇ ಇಲ್ಲ! ಹೊಟ್ಟೆ ಆತುರವೇ! ಏನು ಕರ್ಮಾನೋ. ಕಾಲ ಕೆಟ್ಟುಹೋಯ್ತು.

“ಬರೀ ಬುರುಡೆ. ಏನಾದರೂ ಗಿಟ್ಟಿಸಬೇಕೂಂತ ಆಟ ಕಟ್ಟಿದಾನೆ.”

“ಹೋಗಲಿ ಬಿಡಿ. ಮಾಡಿದೋರ ಪಾಪ, ಆಡಿದೋರ ಬಾಯಲ್ಲಿ, ನಮಗ್ಯಾಕೆ?” ಎಂದು ಒಬ್ಬತ, ಒಂದಾಣೆಯನ್ನು ತೆಗೆದು ಕಣ್ಣುನ ಕೈಯಲ್ಲಿಡಹೋದ. ಕಣ್ಣು ಆಣೆಯನ್ನು ತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳಲಿಲ್ಲ. ಬೇಡವೆಂದ.

“ಸೊಕ್ಕು ಇವನಿಗೆ, ಒಂದಾಣೆ ಕೊಟ್ಟೆ ಸಾಲ್ವೇನೋ.”

“ದುಡ್ಡು ಬ್ಯಾಡ ಅಯ್ಯಾ. ಒಟ್ಟೆಗೆನಾದ್ರೂ ಕೊಡಿ”

ಇವನಿಗೆ ಸೊಕ್ಕು ಎಂದಾತ, ಕಣ್ಣುನಮಾತು ಕೇಳಿ ಆಶ್ಚರ್ಯಪಟ್ಟು ಕಣ್ಣುನ ಮುಖವನ್ನೇ ನೋಡಿದ. ಕಣ್ಣುನ ಮಾತಿನಲ್ಲಿಯ ಸತ್ಯ ಆತನ ಹೃದಯವನ್ನು ಸೋಕಿತು. ಒಬ್ಬನು ಆಣೆ ತೆಗೆದುಕೊಡ ಹೊರಟದ್ದನ್ನು ಕಂಡು, ಇನ್ನು ತಾವೆಲ್ಲಿ ಕೊಡಬೇಕಾಗುವುದೋ ಎಂದು, ನೆರೆದವರು ಒಬ್ಬೊಬ್ಬರಾಗಿ, ಸ್ಥಳಬಿಟ್ಟು, ಜಾರತೊಡಗಿದರು. ಆಣೆಯನ್ನು ಕೊಡ ಬಂದವರಿಗೆ ಏನು ತೋರಿತೋ ಏನೋ. ಜೇಬಿನಿಂದ ಬೆಳ್ಳಿಯ ನಾಲ್ಕಾಣೆಯೊಂದನ್ನು ತೆಗೆದು, ಕಣ್ಣುನಿಗೆ ಕೊಡಹೋದರು.

ಹಣವೇ ಅನ್ನ ವೆಂಬುದನ್ನ ರಿಯದ ಕಣ್ಣುನಿಗೆ, ಅಡೂ ಬೇಕಾಗಲಿಲ್ಲ. ತಲೆಯಲ್ಲಾ ಡಿಸಿ ಹೇಳಿದ—

“ಒಂದುತ್ತು ಅನ್ನ ಕೊಡ್ತೆಬುಡಿ ಬುದ್ಧಿ, ಒಂಟೋಯ್ತೇನಿ?”

“ದುಡ್ಡು ಕೊಟ್ಟರೆ ಅನ್ನ ಸಿಗೊಲ್ಲವೇನೋ?”

“ಎನೋ ನಂಗೊತ್ತಿಲ್ಲ ಬುದ್ಧಿ”

ಕಣ್ಣನಮಾತು ಕೇಳುತ್ತಾ ಕೇಳುತ್ತಾ ಅವರಿಗೆ ಕಣ್ಣನಲ್ಲಿ ಆಸಕ್ತಿ ಹೆಚ್ಚಿದಂತೆ ತೋರಿತು. ಹಣದ ಬೆಲೆ ತಿಳಿಯದವರೂ ಇದಾರೆಯೇ ಎಂದು ಆಶ್ಚರ್ಯವಾಯಿತು. ಅವನ ವಿಷಯ ಹೆಚ್ಚು ತಿಳಿದುಕೊಳ್ಳಬೇಕೆಂಬ ಕುತೂಹಲ ಮೂಡಿತು.

“ನನ್ನ ಜೊತೇಲಿ ಬರೀಯಾ ಅನ್ನ ಹಾಕಿಸುತ್ತೀನಿ”

“ಹೂ, ಬುದ್ಧಿ”

“ಅನ್ನ ಹಾಕಿಸುತ್ತೀನಿ” ಎಂಬ ಮಾತು ಕೇಳಿದ ಕೂಡಲೇ ಕಣ್ಣ ಹೊಸಜೀವ ಬಂದವನಂತೆ ಮೇಲೆದ್ದು ನಡೆಯಲು ಯತ್ನಿಸಿದ. ನಾಯಿ ಕಡಿದ ಕಾಲು ತುಂಬಾ ನೋವಾಗಿ ಕಾಲು ಊರಲು ಕೂಡಾ ಆಗದಂತಿತ್ತು. ಹಾಗೇ ಮುಗ್ಗರಿಸಿದ. ಆತ ಕೈಹಿಡಿದು ನಡೆಸಿದರು.

“ಕಾಲೇನಾಗಿದೆಯೋ?”

“ಹಾಳಾಯಿ, ಕಡ್ಡುಬಿಡ್ಡು ಬುದ್ಧಿ.”

“ಎಲ್ಲಿ?”

“ಎಲ್ಲೊಂತಾನ ಬಿಕ್ಕ ಕೇಳಿದೆ, ತ್ಯಾಳದಂತ ನಾಯಿ ಚೂ ಬಿಟ್ಟು.

ಅದು ಕಾಲಿಡ್ಡು ಬುಟ್ಟು.”

“ಯಾವಾಗ?”

“ಇವತ್ತು ಬೆಳಿಗ್ಗೆನಾಗ”

“ಔಷಧ ಹಾಕಿಸಲಿಲ್ಲವೇನೋ?”

“ಇಲ್ಲಾ ಬುದ್ಧಿ”

“ಯಾಕೋ?”

“ಔಸ್ತ ಕೇಳಿದೆ ದುಡ್ಡೇಳಾರೆ ಬುದ್ಧಿ”

“ಹಾಗಾದ್ರೆ, ದುಡ್ಡು ಕೊಡಲಿಕ್ಕೆ ಬಂದಾಗ ಬ್ಯಾಡಾಂಧ್ಯಲ್ಲೋ?”

“ನಂಗೊಸ್ತ ಬ್ಯಾಡ, ಅನ್ನ ಬೇಕು ಬುದ್ಧಿ”

“ಔಷಧ ಬ್ಯಾಡಾಂದರೆ, ನಾಯಿ ಕಡಿದರೆ ಏನಾಗುತ್ತೆ ಗೊತ್ತೆ

ನಿನಗೆ?”

“ಇಲ್ಲ ಬುದ್ಧಿ”

“ನೀನೂ ನಾಯಿಯ ಹಾಗೇ ಆಗ್ತೀಯೆ. ಬಗುತ್ತೀಯೆ”

“ಆ! ನಿಜವಾಗ್ಲೂ?”

“ಹೂ”

“ಒಳ್ಳೇದಾಯ್ತಲ್ಲ ಬುದ್ಧಿ”

“ಯಾಕೋ”

“ಬಿಕ್ಕಾಬೇಡೋ ಪಜೀತೀನೇ ತವ್ವಿಯ್ದೆ. ಯಾರಾದ್ರೂ ಪುಣ್ಯಾತ್ಮರು ಮನೆ ಬಾಕಲ್ನಿಗೆ ಕಟ್ಟೊಂಡು ಅನ್ನ ಇತ್ತಾರೆ. ಅನ್ನ ಕೇಳೋಕೋಗಿ ನಾಯಿ ಕೈಲಿ ಕಡ್ಡಿ ಕೊಳ್ಳುಕಿಂತ, ನಾಯಾಗರೋಡೆ ಒಳ್ಳೇದಲ್ವಾ ಬುದ್ಧಿ?”

ಕಣ್ಣನಮಾತು ಕೇಳಿ ಆತ ಮುಳ್ಳು ತುಳಿದವನಂತೆ, ನಡೆಯುತ್ತಿದ್ದವನು ನಿಂತು ಕಣ್ಣನನ್ನು ನೋಡಿದ. ಅವನ ಮುಖದಲ್ಲಾವ ವ್ಯಂಗ್ಯವೂ ಇರಲಿಲ್ಲ. ಬೆಳಗಿನಿಂದ ಅನುಭವಿಸಿದ ಕಷ್ಟ, ಮಾತಾಗಿ ಒಡಮೂಡಿತ್ತು. ಏಕೋ ಆತನ ಬಾಯಿಕಟ್ಟಿದಂತಾಯಿತು. ಅಷ್ಟು ದೂರ ಇಬ್ಬರೂ ಮಾತನಾಡದೆ ನಡೆದರು. ಹೋಟಲೊಂದರ ಮುಂದೆ ನಿಂತು, ಆತ ಕಣ್ಣನಿಗೆ ಹೇಳಿದ—

“ನೀನಿಲ್ಲೇ ಇರು. ತಿಂಡಿತಂದು ಕೊಡ್ತೇನೆ”

ಕಣ್ಣ ಆತ ಬರುವುದನ್ನೇ ಕಾದು ನಿಂತಿದ್ದ. ಸ್ವಲ್ಪ ಹೊತ್ತಿನಲ್ಲೇ ಆತ ಹೋಟಲೊಳಗಿನಿಂದ ತಿಂಡಿಯ ಪೊಟ್ಟಣ ಕಟ್ಟಿಸಿಕೊಂಡು ಬಂದು, ಕಣ್ಣನ ಕೈಗೆ ಕೊಟ್ಟ. ಕುರಿಯಮರಿಯನ್ನು ಕಂಡ ಹಸಿದ ತೋಳದಂತೆ, ಕಣ್ಣ, ದಾರ ಬಿಚ್ಚುವುದಕ್ಕೂ ಹೊತ್ತಿಲ್ಲದವನಂತೆ ಕಾಗದವನ್ನು ಹರಿದು, ಒಳಗಿದ್ದ ತಿಂಡಿಗೆ ಬಾಯಿ ಹಾಕಿದ. ಅವನ ಆತುರವನ್ನು ಕಂಡು ಆತನಿಗೆ ವ್ಯಥೆ ತುಂಬಿದ ನಗು ಬಂತು.

“ಎಲ್ಲಾದರೂ ಕೂತುಕೊಂಡು ತಿನ್ನೋದಕ್ಕೂ ಅವಸರವೇನೋ?”

“ಬಾಳ ಅಸ್ವಾಗದೆ ಬುದ್ಧಿ” ತಿಂಡಿಯನ್ನು ಮುಕ್ಕುತ್ತಲೇ ಹೇಳಿದ

ಕಣ್ಣ.

ಕಣ್ಣು ತಿಂಡಿಯನ್ನು ತಿಂದು ಮುಗಿಸುವವರೆಗೂ ಆತ, ಅವನನ್ನು ಮತ್ತೆ ಮಾತನಾಡಿಸಲಿಲ್ಲ. ತಿಂಡಿ ಮುಗಿಸಿದಮೇಲೆ ಕುಡಿಯಲು ನೀರು ತಂದುಕೊಟ್ಟ. ನೀರು ಕುಡಿಯುತ್ತಾ ಕಣ್ಣು, ಹೋಟಿಲು ದೀಪದ ಬೆಳಕಿನಲ್ಲಿ ತನ್ನ ಅನ್ನದಾತನ ಮುಖ ನೋಡಿದ. ಎತ್ತರವಾದ ಆಳು. ತೆಳ್ಳನೆಯ ಮೈ, ಗಂಭೀರವಾದ ಮುಖ, ಉದ್ದವಾಗಿ, ತುದಿಯಲ್ಲಿ ಮೊನಚಾಗಿ ಬಾಗಿದ ಮೂಗು, ಹೊರವಾಗಿ ಬೆಳೆದ ಹುಬ್ಬುಗಳ ತಳದಲ್ಲಿ ಶಾಂತವಾಗಿ ಹೊಳೆಯುವ ಕಣ್ಣುಗಳು, ಅಗಲವಾದ ಹಣೆ; ತೆಳ್ಳನೆಯ ಸಂಚೆಯುಟ್ಟು, ಮೇಲಿಂದ ಬಿಳಿಯ ಜುಬ್ಬಾ ಹಾಕಿ, ಅದರಮೇಲೆ ಬಿಳಿಯ ವಸ್ತ್ರವನ್ನು ಹೊದಿದ್ದ ಆತ. ಈತನನ್ನೆಂದೂ ಮರೆಯಬಾರದಿಂಬಂತೆ, ಕೃತಜ್ಞತೆ ತುಂಬಿದ ಕಣ್ಣುಗಳಿಂದ, ಕಣ್ಣು ಆತನನ್ನು ನೋಡಿದ.

“ಹೊಟ್ಟೆ ತುಂಬಿತೇನೋ?”

“ಹೂ ಬುದ್ಧಿ”

“ಚಿನ್ನಾ ಗಿತ್ತೇ?”

“ಪಸಂದಾಗಿತ್ತು. ಎಂದೆಂದೂ ಇಂತಾ ತಿಂಡಿ ತಿಂದಿಲ್ಲ ನನ್ನೊಡ್ಯ. ಸಿಪ್ಪೊಟ್ಟಿ ತಣ್ಣಿರಲಿ. ನಾನೋಗ್ಲಾ ಬುದ್ಧಿ?”

“ಎಲ್ಲಿಗೆ ಹೋಗ್ತಿಯೋ?”

“ಮಲ್ಲಾಕೆ”

“ಎಲ್ಲಿ?”

“ಎಲ್ಲಾದ್ರೂ ಸರೀನೇ”

“ಸಿನಗ್ಯಾರೂ ಇಲ್ಲವೇನೋ?”

“ಯಾರೂ ಇಲ್ಲ ಬುದ್ಧಿ. ಅಷ್ಟು ಒಬ್ಬಿದ್ದು. ಅವಳೂ ಸತ್ತೋದ್ದು”

“ಇನ್ನಾರೂ ಇಲ್ಲವೇ?”

“ಇಲ್ಲ”

“ಸಿನ್ನ ಹೆಸರೇನು?”

“ಕಣ್ಣಾಂತಾರೆ ಬುದ್ಧಿ”

“ನನ್ನೊತೇಲಿ ಬರಿಯಾ ಕಣ್ಣು?”

“ಎಲೈ ಬುದ್ಧಿ?”

“ಹೇಳ್ತೀನಿ ಬಾ.” ಆತ ನಡೆಯಲಾರದೆ, ಅವಸ್ಥೆ ಪಡುತ್ತಿದ್ದ ಕಣ್ಣನನ್ನು ಕೈಹಿಡಿದು, ನಡೆಸಿಕೊಂಡು ಹೊರಟ. ಬಗಲೊಳಗೆ ಗೋಣಿಯ ಪಟ್ಟಿ, ಕಂಬಳಿಯ ತುಂಡನ್ನು ಹಿಡಿದುಕೊಂಡು, ಚಿಂದಿ ಯುಟ್ಟು ಹುಡುಗನ ಕೈಹಿಡಿದು, ಲಕ್ಷಣವಾಗಿ ಬಟ್ಟೆ ಧರಿಸಿದ ಆತ ನಡೆ ಯುತ್ತಿರುವುದನ್ನು ಕಂಡು ಬೀದಿಯ ಜನ, ಅವರಿಬ್ಬರನ್ನೂ, ವಿಚಿತ್ರ ಮೃಗಗಳನ್ನು ನೋಡುವಂತೆ ನೋಡುತ್ತಿದ್ದರು. ಆದರೆ ಅವರಿಬ್ಬರಿಗೂ ಅದರ ಪರಿವೆಯೇ ಇರಲಿಲ್ಲ. ಹಾಗೇ ನಡೆದು, ಮೈಸೂರು ಬ್ಯಾಂಕಿನ ಬಳಿ ಬಂದು, ಅಲ್ಲಿದ್ದ ಕಲ್ಲುಬೆಂಚಿನ ಮೇಲೆ ಕೂತರು. ಆತ ತಾನು ಕೂತು ಕಣ್ಣನನ್ನು ಕುಳಿತುಕೊಳ್ಳಲು ಕರೆದ. ಕಣ್ಣು ಆತನ ಜೊತೆಗೆ ಕೂಡದೆ, ಕಾಲುದಾರಿಯ ಮೇಲೆ ಕೂತ.

“ನಾಳೆ ಊಟಕ್ಕೇನು ಮಾಡ್ತೀಯ ಕಣ್ಣು?”

ಕುಳಿತ ಬಳಿಕ, ಒಂದೆರಡು ನಿಮಿಷ ಸುಮ್ಮನಿದ್ದು, ಕೇಳಿದ ಆತ. ಹೊಟ್ಟೆ ತುಂಬಿದ ಕಣ್ಣನ ತಲೆಯಲ್ಲಿ ನಾಳಿನ ಯೋಚನೆಯೇ ಬಂದಿರ ಲಿಲ್ಲ. ಆತನ ಮಾತು, ಮರೆತುದನ್ನು ನೆನಪಿಸಿತು. ಇಂದಾದ್ದನ್ನು ನೆನಪಿಸಿಕೊಂಡು ಗಾಬರಿಯಾದ. ಬೆದರಿಸಿ ಕಣ್ಣುಮರೆಯಾದ ಭೂತ, ಹೋಯಿತು ಎಂದು ಮರೆಯುವಷ್ಟರಲ್ಲಿ ‘ಧುತ್’ ಎಂದು ಎದುರಿಗೆ ಬಂದಂತಾಯಿತು ಕಣ್ಣನಿಗೆ, ಅವರ ಮಾತು ಕೇಳಿ. ಆ ಗಾಬರಿಯಲ್ಲಿ ಏನು ಉತ್ತರ ಕೊಡಬೇಕೆಂಬುದೂ ತೋಚಲಿಲ್ಲ. ಪಿಳಿಪಿಳಿ ಕಣ್ಣು ಬಿಟ್ಟು ಅವರ ಮುಖ ನೋಡಿದ. ಅವರೇ ಮಾತು ಮುಂದುವರಿಸಿದರು—

“ಎಲ್ಲಾದರೂ ಚಾಕರಿ ಮಾಡುತ್ತೀಯಾ ಕಣ್ಣು?”

ತಟಕ್ಕನೆ ಕಣ್ಣನಿಗೆ ಅವನ ತಾಯಿ ಹೇಳಿದ ಮಾತು ನೆನಪಿಗೆ ಬಂತು. ಕೂಡಲೇ, ಏನೂ ಯೋಚನೆ ಮಾಡದೆ ಉತ್ತರ ಕೊಟ್ಟು :

“ಇಲ್ಲಾ ಬುದ್ಧಿ.”

“ಯಾಕೋ?”

“ನನ್ನವ್ವ ‘ತಿರುಪೆಯೋರು ಚಾಕ್ರಿ ಮಾಡ್ಬಾರ್ದು’ ಅಂತ ಹೇಳವೆ?”
 “ಏಕೆ?”

ಕಣ್ಣ ತನ್ನ ಅವ್ವ ತನಗೆ ಹೇಳಿದ ಅವಳ ಜೀವನದ ಕಥೆ, ತನಗೆ ಹೇಳಿದ ಬುದ್ಧಿವಾದ ಎಲ್ಲವನ್ನೂ ಹೇಳಿ—

“ಅದ್ಯೇ ಬುದ್ಧಿ, ನಾನು ಚಾಕ್ರಿ ಮಾಡಾಕಿಲ್ಲ. ದೊಡ್ಡೋರ್ವವಾ ಸಾನೇ ನಂಗ್ಬಾಡ. ನಮ್ಮವ್ವ ಏಳ್ವಂಗೆ ತಿರೈ ಬೇಡ್ತೀನಿ. ಯಾರಾದ್ರೂ ಇಟ್ಟಿ ತಿಂತೀನಿ. ಇಲ್ಲೋದ್ರೆ ಸತ್ತೋಯ್ತೀನಿ. ಅಷ್ಟೇ ನಾನು ಮಾಡಾದು.”

ಅವನು ಹೇಳಿದ ಕಥೆ ಕೇಳಿ, ಕತ್ತಲಲ್ಲಿ ಅವರ ಮೈ ನಡುಗಿದುದು ಕಣ್ಣನಿಗೆ ಕಾಣಲಿಲ್ಲ. ಭಾರವಾಗಿ ನಿಟ್ಟುಸಿರಿಟ್ಟು ಹೇಳಿದರು ಅವರು—

“ನಿನ್ನ ತಾಯಿ ಹೇಳಿದ ಮಾತು, ಅವಳ ಮುಟ್ಟಿಗೆ ಸರಿಯಾಯಿತು ಕಣ್ಣ. ನಾನು ಹೇಳೋದು ಒಂದು ಮಾತು ಕೇಳಿಯಾ?”

“ಏನೇಳಿ ಬುದ್ಧಿ.”

“ಕೈಕಾಲು ಗಟ್ಟಿಯಾಗಿ, ಕೆಲಸಮಾಡಲು ಶಕ್ತಿ ಇರುವ ಮನುಷ್ಯ ಬಿಕ್ಷೆ ಬೇಡಬಾರದು. ಅದು ಅವಮಾನ.”

“ಅವಮಾನ ಅಂದ್ರೆ?”

ಅವಮಾನ ಎನ್ನುವ ಮಾತಿನ ಅರ್ಥವನ್ನು ಅವನಿಗೆ ತಿಳಿಯುವ ಹಾಗೆ ಹೇಗೆ ವಿವರಿಸಬೇಕೆಂದು ಯೋಚಿಸಿ, ನಂತರ ಹೇಳಿದರು—

“ಅದು ಪಾಪ.”

“ಬಿಕ್ಷೆ ಬೇಡೋದು ಪಾಪಾನ!” ದಿಜ್ಜೂಡನಾಗಿ ಕೇಳಿದ ಕಣ್ಣ.

“ಹೌದು. ಕೆಲಸ ಮಾಡಲು ಶಕ್ತಿ ಇರುವವರು ಬಿಕ್ಷೆ ಬೇಡುವುದು ಪಾಪ. ಅದಕ್ಕಿಂತ ದೊಡ್ಡ ಪಾಪ ಬೇರೆಯಿಲ್ಲ. ಕೆಲಸ ಮಾಡಿದರೆ ಸಂಬಳ ಕೊಡುತ್ತಾರೆ.”

“ಸಂಬಳ ಅಂದ್ರೆ?”

“ಸಂಬಳ ಅಂದ್ರೆ ದುಡ್ಡು. ತಿಂಗಳಿಗೊಂದು ಬಾರಿ ದುಡ್ಡುಕೊಡುತ್ತಾರೆ. ಯಾರ ಕೈಲೂ ಅನ್ನಿಸಿಕೊಳ್ಳದೆ, ಇವತ್ತಿನ ಹಾಗೆ ನಾಯಿಯ ಕೈಲಿ ಕಚ್ಚಿಸಿಕೊಳ್ಳದೆ, ರಸ್ತೆಯಲ್ಲಿ ಸಾಯದೆ, ಹಾಯಾಗಿ ಜೀವನ ಮಾಡಬಹುದು. ಹಾಗಿರೋದು ಒಳ್ಳೆಯದಲ್ಲವೇ?”

ಅಂದಿನ ಅನುಭವದಿಂದ ಕಣ್ಣಿನಿಗೆ ಅವರ ಮಾತು ಸರಿ ಎನಿಸಿತು.

“ಔದು ಬುದ್ಧಿ” ಎಂದ. ಆದರೆ ಅವನು ಹೇಳಿದ ಮಾತು?

“ದೊಡ್ಡನುಸರ ತಾನ ಓಗ್ಯಾಡ, ಅವೆಲ್ಲಾ ಹಾವಿನ್ನಾತಿ ಅಂತ ನಮ್ಮವ್ವ ಏಳಿದಾಳಲ್ಲಾ?”

“ಅವಳ ಮಾತು ನಿಜ ಕಣ್ಣ. ಬಹಳ ಮಂದಿ ಕೆಟ್ಟವರುತ್ತಾರೆ, ಆದರೆ ಒಳ್ಳೆಯವರೂ ಇರುತ್ತಾರೆ. ಅಲ್ಲವೇ? ನಾನು ಕೆಟ್ಟವನೇ?”

“ಏ! ಎಲ್ಲಾರಾ ಉಂಟಾ ಬುದ್ಧಿ. ದೇವಂತೋರು ನೀವು.”

“ಅದೇ ನಿನ್ನ ತಪ್ಪು. ದೇವರಂಥ ಮನುಷ್ಯ ಇರುವುದಿಲ್ಲ. ದೇವರು ದೇವರೇ, ಮನುಷ್ಯ ಮನುಷ್ಯನೇ. ನಾವೇ ಮನುಷ್ಯರಲ್ಲಿ ಯಾರು ಒಳ್ಳೆಯವರು, ಯಾರು ಕೆಟ್ಟವರು ಎಂದು ತಿಳಿದುಕೊಳ್ಳಬೇಕು.”

“ಅದೆಂಗೆ ತಿಳ್ಯಲಿಲ್ಲ?”

“ಇವತ್ತು ನಾನು ಒಳ್ಳೆಯವನು ಅಂತ ನಿನಗೆ ತಿಳಿಯಿತು?”

“ಸಾಯಿದ್ವೇನಿಗೆ ಅನ್ನಾ ಇಕ್ಕಲ್ಲಾ? ಎಷ್ಟೇನು ಜೀವಿಸಿ ಕೊಡ್ತೆ. ನಿಮ್ಮವ ನಾನು ಕೇಳಿ ಓಮ್ರಾ ತಿನ್ನಾ ಕೊಡ್ತೆಲ್ಲಾ? ಅದೈ ನೀವು ಒಳ್ಳೇರು.”

“ಹಾಗೇ—ಅನುಭವವಾಗುತ್ತಾ ಆಗುತ್ತಾ, ಯಾರು ಒಳ್ಳೆಯವರು, ಯಾರು ಕೆಟ್ಟವರು ಎಂಬುದು ನಿನಗೇ ಅರ್ಥವಾಗುತ್ತದೆ. ಹೋಗಲಿ— ಈಗ ಹೇಳು. ನಿನಗೆಲ್ಲಾ ದರೂ ಕೆಲಸ ಕೊಡಿಸಿದ ಮಾಡ್ಡಿಯಾ?”

ಕಣ್ಣಿನ ಮಿದುಳಿಗೆ ಅವರಾದುವ ಮಾತಿನ ಪೂರ್ಣ ಅರ್ಥವಾಗದಿದ್ದರೂ, ಅವನ ಹೃದಯ ಅವರು ಹೇಳುವುದು ಸರಿ ಎಂದು ನಂಬಿತು. ಆದರೂ ಅವನು ಹೇಳಿದ ಮಾತು, ಅವನ ನಂಬಿಕೆಯನ್ನು ಅಲ್ಲಾಡಿಸುತ್ತಿತ್ತು.

“ನೀವೇಕೋದು ಸರಿ ಬುದ್ಧಿ. ಆದ್ರೂ....”

“ಅವನ ಮನಸ್ಸಿನೊಳಗಿನ ತಾಕಲಾಟ ಅವರಿಗೆ ಅರ್ಥವಾಯಿತು. ಅದನ್ನು ನಿವಾರಿಸಲು ತಮಗಿದ್ದ ಒಂದೇ ದಾರಿಯನ್ನು ಉಪಯೋಗಿಸಿ ಹೇಳಿದರು—

“ನನ್ನ ಮನೆಯಲ್ಲಿದ್ದು ಕೆಲಸ ಮಾಡುತ್ತೀಯಾ? ನಿನಗೆ ಅನ್ನ ಬಟ್ಟೆ ಕೊಡುತ್ತೀನೇ.”

ಹಿಂದು ಮುಂದು ಯೋಚಿಸದೆ, ಒಂದೇ ಮನಸ್ಸಿನಿಂದ ಕಣ್ಣು ಉತ್ತರಕೊಟ್ಟು—

“ನಿಮ್ಮನ್ಯಾಗಾ? ಓ ಆಗ್ಬೈದು.”

“ಹಾಗಾದರೆ, ಈಗ ನನ್ನ ಜೊತೆಲಿ ಬರಿಯೇ?”

“ಹೂ.”

“ಸರಿ. ಇತತ್ತು ನಾನೊಂದು ಮಾತು ಹೇಳಿಲಿ. ಅದನ್ನು ನೀನು ಎಂದೆಂದೂ ಮರೆಯಬಾರದು ಕಣ್ಣು.”

“ಎನ್ನುದ್ದಿ?”

“ನೀನು ಗಂಡು ಮಗ. ಅಲ್ಲವೇ?”

“ಅಲ್ವಾ ಮತ್ತೆ! ಸರದಾರ ಅಂತ ನನ್ನವ್ವ ಹೆಸರಿಕ್ಕಿದ್ದು.”

“ಹೌದು. ನೀನು ಸರದಾರ, ಗಂಡಸು ಮಗ. ನೋಡು—ಗಂಡ ಸಾಗಿ ಹುಟ್ಟಿದವನು, ತಾನು ದುಡಿಯದೆ, ಇತರರು ದುಡಿದುದನ್ನು ತಿನ್ನಲು ಅಪೇಕ್ಷಿಸುವುದು, ತನ್ನದಲ್ಲದ್ದಕ್ಕೆ ಆಸೆಪಡುವುದು, ಸೋಮಾರಿಯಾಗಿ ತಿರುಗುವುದು ಪಾಪ. ಗಂಡಸಿಗೆ ಅದಕ್ಕಿಂತ ದೊಡ್ಡ ಪಾಪ ಇನ್ನೊಂದಿಲ್ಲ. ಆ ಪಾಪಕ್ಕೆ ಎಂದೂ ಆಸೆಪಡಬೇಡ. ಜ್ಞಾಪಕ ಇಟ್ಟು ಕೊಳ್ಳುತ್ತೀಯಾ ಈ ಮಾತನ್ನು?”

ಕಣ್ಣು ಮೈಯೆಲ್ಲ ಕಿವಿಯಾಗಿ, ಅವರು ಹೇಳಿದ ಮಾತನ್ನು ಮಿದುಳಿನಲ್ಲಿ ಬರೆದುಕೊಳ್ಳುವಂತೆ ಕೇಳಿ, ಬಳಿಕ ಹೇಳಿದ:

“ಹಂಗೇ ಆಗ್ಲಿ”.

“ನಡಿ. ಹಾಗಾದರೆ, ನಮ್ಮ ಮನೆಗೆ ಹೋಗೋಣ.”

ಇಬ್ಬರೂ ಅಲ್ಲಿಂದ ಎದ್ದು ಹೊರಟರು. ಕಣ್ಣು ಆತನ ಕೈಯನ್ನು ಹಿಡಿದು ಅವರನ್ನು ಹಿಂಬಾಲಿಸಿದ.

೯

ಕಣ್ಣು ಆತನೊಂದಿಗೆ ಪ್ರವೇಶಿಸಿದ ಮನೆಯ ಮಾಟವನ್ನೇ ಕಂಡು ಬೆರಗಾದ. ಅನ್ನಕ್ಕಾಗಿ ಅಲೆಯುವ ಕೆಲದಿನಗಳಲ್ಲಿ ಅವನು ದೂರದಿಂದ

ನಿಂತು, ಅಂಥ ಮನೆಗಳನ್ನು ನೋಡಿದ್ದ. ಆದರೆ ಅಂಥ ಮನೆಯೊಂದನ್ನು ಪ್ರವೇಶಮಾಡುವ ಭಾಗ್ಯ ತನಗೊದಗಬಹುದೆಂದು ಕನಸು ಮನಸಿನಲ್ಲೂ ಊಹಿಸಿರಲಿಲ್ಲ.

ಅದು ದೇವಹರ್ಷ್ಯವೂ ಅಲ್ಲ, ಅರಮನೆಯೂ ಅಲ್ಲ, ಭವ್ಯ ಸೌಧವೂ ಅಲ್ಲ, ಮಹಲೂ ಅಲ್ಲ—ಅದೊಂದು ಹೊಸ ನಮೂನೆಯ ಸರಳ ಶಿಲ್ಪದ ಸೀಮೆಂಟು ಮನೆ. ಮುಂದಿನ ಕೈದೋಟ, ಮನೆಯ ಸೌಂದರ್ಯದ ಸಾರ ಸರ್ವಸ್ವ. ಬಗೆಬಗೆಯ ಹೂಕುಂಡಗಳನ್ನು ಮನೆಯ ಮೆಟ್ಟಿಲುಗಳ ಮೇಲೆ ಅಚ್ಚುಕಟ್ಟಾಗಿ ಜೋಡಿಸಿದ್ದರು. ಮೆಟ್ಟಿಲು ದಾಟಿದ ಕೂಡಲೇ ಸಣ್ಣ ಕೈಸಾಲೆ. ಕೈಸಾಲೆಯಿಂದ ಹಜಾರಕ್ಕೆ ಹೋಗುವ ಬಾಗಿಲನ್ನು ತೆಳುವಾದ ತೆರೆ ಮುಚ್ಚಿತ್ತು. ಜಾಲಿಗೆಯ ಬಾಗಿಲು ತೆರೆಯನ್ನು ತೂರಿಕೊಂಡು, ಒಳಗಿನ ದೀಪದ ಬೆಳಕು, ರೇಡಿಯೋದ ಹಾಡಿನ ಧ್ವನಿ, ಒಂದೆರಡು ಮಕ್ಕಳ ಮಾತಿನ ಸದ್ದು ಕೇಳುತ್ತಿತ್ತು. ಕಣ್ಣಿನ ಕಣ್ಣಿಗೆ, ಆ ತೆರೆಯಾಚೆಗೆ ಯಾವುದೋ ನಂದನವಿರಬೇಕೆಂದೆನಿಸಿತು.

ಆತ ಕೈಸಾಲೆಯ ದೀಪ ಹಾಕಿ, ಕಣ್ಣಿನಿಗೆ ಅಲ್ಲಿ ಕೂಡಲು ಹೇಳಿ, ಒಳಗೆ ಹೋದ. ತೆರೆಯಮರೆಯಿಂದ 'ಆಪ್ತಾ ಬಂದ' ಎಂದು ಮಕ್ಕಳು ಕೂಗಿದ ಸದ್ದು ಕೇಳಿಸಿತು ಕಣ್ಣಿನಿಗೆ.

“ಇಂದೂ, ಅಮ್ಮನಿಗೆ ಹೇಳಿ ಒಂದು ಬೇಸಿನ್‌ನಲ್ಲಿ ಅಷ್ಟು ಬಿಸಿನೀರು ತರ್ರೀಯಾ?” ಆತ ಹೇಳಿದುದು ಕೇಳಿಸಿತು.

“ಕುಡೀಲಿಕ್ಕೇನಪ್ಪಾ?” ಹೆಣ್ಣು ಮಗುವೊಂದು ಮಾತಾಡಿತು.

“ಅಲ್ಲ. ಗಾಯ ತೊಳೆಯಲಿಕ್ಕೆ?”

“ನಿನಗೆ ಗಾಯ ಆಯಿತೇನಪ್ಪಾ?” ಗಂಡುಮಗು ಕೇಳಿತು.

“ಊಹೂ, ಇವತ್ತು ನಿಮಗೊಬ್ಬ ಅಣ್ಣನನ್ನು ತಂದಿದೇನೆ, ಅವನಿಗೆ.”

“ಎಲ್ಲಿ? ಬರೀ ಸುಳ್ಳು” ಎರಡೂ ಮಕ್ಕಳು ಬಟ್ಟೆಗೆ ಹೇಳಿದವು.

“ಬೇಗ ಹೋಗಿ ಬಿಸಿನೀರು ತಗೊಂಬಾ ತೋರಿಸ್ತೀನಿ”

“ಅಮ್ಮಾ! ಅಪ್ಪ ಇನ್ನೊಬ್ಬ ಅಣ್ಣನನ್ನು ತಂದಿದಾನೆ ಕಣೀ ನಮಗೇ” ಎಂದು ಹೆಣ್ಣು ಮಗು ಕೂಗುತ್ತಾ ಓಡಿತು. ಐದಾರು

ನಿಮಿಷಗಳ ಕಾಲ ಮತ್ತೇನು ಸದ್ದೂ ಕೇಳಲಿಲ್ಲ. ರೇಡಿಯೋ ಪೂತ್ರ ಸಣ್ಣಗೆ ಹಾಡುತ್ತಿತ್ತು.

ಸ್ವಲ್ಪ ಹೊತ್ತಿನಲ್ಲಿ ಆತ ಕೈಯಲ್ಲಿ, ಲೈಸಾಲ್, ಟಿಂಕ್ಟರ್ ಐಯಡೀನ್ ಸೀಸೆಗಳನ್ನು, ಅಷ್ಟು ಹತ್ತಿಯನ್ನು ಹಿಡಿದುಕೊಂಡು ಹೊರ ಬಂದ. ಆತನ ಹಿಂದೇ ಮಕ್ಕಳೆರಡೂ ಬಂದು ನಿಂತವು. ಮಕ್ಕಳು ಕಣ್ಣಿನನ್ನು ನೋಡಿದವು, ಕಣ್ಣು ಮಕ್ಕಳನ್ನು ನೋಡಿದ. ಮೊದಲ ನೋಟಕ್ಕೇ ಆ ಮಕ್ಕಳಿಗೆ ಮಾರುಹೋಯಿತು ಅವನ ಮನಸ್ಸು. ಎಷ್ಟು ಸುಂದರವಾದ ಮಕ್ಕಳು—ಧಳಧಳ ಜೋಡಿ ನಕ್ಷತ್ರದಂತೆ ಹೊಳೆಯುವ, ಬಟ್ಟಲು ಕಣ್ಣುಗಳು, ಹೂವಿನ ಎಸಳಿನಂತೆ ಬಿರಿದ ಗುಲಾಬಿಯ ತೆಳುವಾದ ತುಂಬುತುಟೆ, ರಿಬ್ಬನ್ ಹಾಕಿದ ಕ್ರಗೆ ತಲೆತುಂಬಿದ ಗುಂಗುರು ಕೂದಲು, ಗೌರವರ್ಣದ ಕೋಮಲವಾದ ಕೋಲುಮುಖ, ಜರತಾರಿಯ ಅಂಚು ಕಸೂತಿ ಹಾಕಿದ ಲಂಗ—ದೇವಲೋಕದ ಅಪ್ಸರ ಶಿರುವಿನಂತೆ ಕಂಡಿತು, ಕಣ್ಣಿನ ಕಣ್ಣುಗಳಿಗೆ ಆ ಹೆಣ್ಣು ಮಗು. ಗಂಡು ಮಗುವೂ ಅಷ್ಟೇ ಮುದ್ದಾಗಿತ್ತು. ಆದರೆ ಹೆಣ್ಣು ಮಗುವಿನ ಮುಖದಲ್ಲಿದ್ದ ಕೋಮಲತೆಯಿರಲಿಲ್ಲ.

“ಅಣ್ಣನನ್ನು ನೋಡಿದಿಯಾ ಇಂದು? ಮೋಹನ್ ಅವನನ್ನು ಮಾತಾಡಿಸುವುದಿಲ್ಲವೇ? ಅವನ ಹೆಸರು ಎಷ್ಟು ಚೆನ್ನಾಗಿರಬೇಕೆಂದು—ಕಣ್ಣು”

“ಕಣ್ಣು, ನಿಂಗೆ ಗಾಯ ಆಗಿದೆಯಾ?” ಇಂದು ಕಣ್ಣಿನನ್ನು ಮಾತಾಡಿಸಿದಳು.

“ಹೂ” ಕಣ್ಣು ತಲೆಹಾಕಿದ.

“ಅಪ್ಪ! ಅವನು ತಲೇನೇ ಬಾಚಿಕೊಂಡಿಲ್ಲ. ಎಷ್ಟು ಕೊಳಕು ಬಟ್ಟೆ ಹಾಕಿಕೊಂಡಿದಾನೆ ನೋಡು.” ಮೋಹನ ಕಣ್ಣಿನನ್ನು ತೋರಿಸಿ ತಂದೆಗೆ ಕೇಳಿದ.

“ಹೂನಪ್ಪಾ, ಅವನಿಗೆ ತಾಯಿಯಿಲ್ಲ, ತಲೆಬಾಚಿ, ಒಳ್ಳೆ ಬಟ್ಟೆ ಹಾಕಲು. ಅಣ್ಣನಿಗೆ ನೀನು ಒಳ್ಳೆ ಬಟ್ಟೆ ಕೊಡುತ್ತೀಯಲ್ಲ?”

ಊಹೂ....ನಂದು ನಾನು ಯಾರಿಗೂ ಕೊಡೋಲ್ಲ”

ಮೋಹನನ ಮಾತು ಕೇಳಿ ಆತನ ಮುಖ ಬಿರುಸಾಯಿತು.

ಇಂದು ಹೇಳಿದಳು—

“ಬೇಡೇಬೇಡ. ನನ್ನೇ ಹೊಸಾ ಫ್ರಾಕ್ ಕೊಡ್ತೀನಿ ಅವನಿಗೆ. ಹಾಕ್ಯೋತೀಯಾ ಕಣ್ಣು?”

ಆತ ಇಂದುವನ್ನು ತಬ್ಬಿ ಮುತ್ತಿಟ್ಟು ‘ಜಾಣ ಹುಡುಗಿ’ ಹೋಗು ಅಮ್ಮ ನೀರು ತಂದಳೇನೋ ನೋಡು’ ಎಂದ. ಇಂದು ಕುಣಿಯುತ್ತಾ ಒಳಗೆ ಓಡಿದಳು.

“ಕಣ್ಣು ನಿನ್ನ ಗಾಯ ಎಲ್ಲಿ?” ಎಂದು ಕೇಳಿದ ಆತ. ಕಣ್ಣು ಕಾಲನ್ನು ಚಾಚಿ, ನಾಯಿಯ ಹಲ್ಲು ಊರಿದ ಭಾಗವನ್ನು ತೋರಿಸಿದ. ಆತ ದೀಪದ ಬೆಳಕಿನಲ್ಲಿ ಗಾಯವನ್ನು ಪರೀಕ್ಷಿಸುತ್ತಿದ್ದ. ಅಷ್ಟರಲ್ಲೇ ಯಾರೋ ಹೇಳಿದರು—

“ಬಿಸಿನೀರು ತಂದಿದೀನಿ ನೋಡಿ”

ಆಕೆಯ ಧ್ವನಿಯನ್ನು ಕೇಳಿ ಕಣ್ಣು ತಲೆಯೆತ್ತಿ ಹೊಸಬರಾರೆಂದು ನೋಡಿದ. ಆಕೆಯೂ ಅವನನ್ನು ನೋಡಿದಳು. ಆ ನೋಟದಲ್ಲಿ, ಅವನನ್ನು ನೋಡಿದ ಕೂಡಲೇ ಮೂಡಿದ ತೀಕ್ಷ್ಣತೆ, ಅವನು ತಲೆ ತಗ್ಗಿಸುವಂತೆ ಮಾಡಿತು.

“ಅಮ್ಮಾ ಅಣ್ಣನ್ನ ನೋಡಿದೆಯಾ?” ತಾಯಿ ಹಿಂದೆ ಬಂದು ನಿಂತು ಇಂದು ಕೇಳಿದಳು.

“ಅವನು ನಿನ್ನ ಅಣ್ಣ ಅಲ್ಲ. ಒಳಕ್ಕೆ ಹೋಗಿ ಮಲಗಿಕೋ.”

“ಅಪ್ಪ ಅಣ್ಣಾಂತ ಹೇಳಿದ.....”

“ಒಂದು ಸಲ ಹೇಳಿದ್ದು ಕೇಳಿಸಲಿಲ್ಲ ಇಂದು. ಹೋಗು, ಮೋಹನ್—ನೀನೂ. ಗಂಟೆ ಒಂಭತ್ತಾಯಿತು.”

ಆ ಮಾತಾಡಿದಾಗ ಎಷ್ಟು ಕರ್ಕಶವಾಗಿತ್ತು ಆಕೆಯ ಧ್ವನಿ. ಕಣ್ಣು ಮಕ್ಕಳತ್ತ ನೋಡಿದ. ಮಕ್ಕಳೆರಡೂ ತಾಯಿ ಮಾತಿಗೆ ಹೆದರಿ ಒಳಗೆ ಸರಿದವು. ಆತ ಆಕೆಯನ್ನು ವ್ಯಥೆ ತುಂಬಿದ ಧ್ವನಿಯಲ್ಲಿ ಕೇಳಿದ :

“ಮಕ್ಕಳನ್ನು ಹಾಗೇಕೆ ಗದರಿಸಿಕೊಂಡೆ ಕುಸುಮಾ?”

“ಗದರಿಸಿಕೊಳ್ಳದೆ ಮತ್ತೇನು ಮಾಡಬೇಕು? ಇಲ್ಲೇ ಇದ್ದು ನಿಮ್ಮ ವಿದ್ಯವನ್ನು ಅವೂ ಕಲಿಯಬೇಕಾಗಿತ್ತೇನು? ಮಕ್ಕಳಿಗಂದು, ಬೆಂಗಳೂರನ್ನೆಲ್ಲಾ ಹುಡುಕಿ, ಆರಿಸಿ ತಂದಿರೇನು ಈ ಮುತ್ತನ್ನು?”

ಆಕೆಯ ಮಾತೇ ಹಸಿಹುಲ್ಲಿನಲ್ಲಿಯ ಬೆಂಕಿಯಂತೆ ಹೊಗೆಯಾಡುತ್ತಿರುವುದೇನೋ ಎನ್ನಿಸಿತು ಕಣ್ಣಿನಿಗೆ. ಆತ ಕಣ್ಣಿನ ಗಾಯವನ್ನು ಲೈಸಾಲ್‌ಹಾಕಿದ ಬಿಸಿನೀರಿನಲ್ಲಿ ಅದ್ದಿದ ಹತ್ತಿಯಿಂದ ತೊಳೆಯುತ್ತಾ ಹೇಳಿದ:

“ಶರಬಾರದ ವಸ್ತುವೇ ಇದು?”

“ಉಂಟೇ? ಆರಿಸಿ ತರಬೇಕಾದದ್ದು! ಬಿಟ್ಟರೆ ಇನ್ನೆಲ್ಲಾದರೂ ಸಿಗುತ್ತದೆಯೇ ಇಂಥ ಅಪರೂಪ ವಸ್ತು! ನಿಮ್ಮೊಬ್ಬರ ಕಣ್ಣಿಗೇ ಕಂಡಿತೇನೋ!”

ವ್ಯಂಗ್ಯಪೂರ್ಣವಾದ ಆಕೆಯ ಮಾತಿಗೆ, ಆತ ಏನೂ ಉತ್ತರ ಕೊಡಲಿಲ್ಲ. ಆಕೆಯೇ ಮುಂದುವರಿಸಿ ಹೇಳಿದಳು:

“ಇದಕ್ಕಿಂತ ಒಂದು ನಾಯಿಯನ್ನು ತಂದಿದ್ದರಾದರೂ ಮೇಲಾಗುತ್ತಿತ್ತು. ಮಕ್ಕಳಿಗೆ ಆಟಕ್ಕೆ, ಮನೆ ಕಾವಲಿಗೆ ಎರಡಕ್ಕೂ ಆಗುತ್ತಿತ್ತು. ಇದನ್ನು ತೆಗೆದುಕೊಂಡೇನು ಮಾಡಬೇಕು—ಭೂಮಿಗೆ ಭಾರ, ಕೂಳಿಗೆ ದಂಡ.”

“ಈ ಮಗುವಿಗಿಂತಲೂ ನಾಯಿಯೇ ಮೇಲೆ?”

“ಸಾವಿರ ಪಾಲು!”

ಮುಳ್ಳಿನಂತೆ ಇರಿಯಿತು ಆ ಮಾತು. ರಕ್ತವನ್ನು ಹೆವ್ವುಗಟ್ಟಿಸುವ ಕಠೋರ ತಾತ್ಪಾರ ತುಂಬಿತ್ತು ಆ ಎರಡು ಮಾತಿನಲ್ಲಿ.

“ನಿನಗಿವನ ಕಥೆ ತಿಳಿಯದು ಕುಸುಮಾ, ಅದಕ್ಕೇ ಹೀಗೆ ಮಾತಾಡುತ್ತಿ. ತಿಳಿದರೆ, ನಿನಗೂ ನನ್ನಂತೆಯೇ ಕನಿಕರವಾಗುತ್ತದೆ.”

“ಏನೇನೂ ನನಗೆ ಅವನ ಕಥೆ ಹೇಳಬೇಕಾಗಿಲ್ಲ.”

“ಈ ಹುಡುಗನಲ್ಲಿ ಉತ್ತಮ ಗುಣವಿದೆ ಕುಸುಮಾ. ಯಾರಲ್ಲೋ

ಅನ್ನ ಬೇಡಲು ಹೋಗಿ, ಅನ್ನ ಸಿಗದೆ ಹಸಿದು ಅಲೆದಲೆದು, ಬೀದಿಯಲ್ಲಿ ಮೂರ್ಛೆಬಂದು ಬಿದ್ದಿದ್ದ.....”

“ಅಲ್ಲೇ ಬಿಟ್ಟು ಬರಬೇಕಾಗಿತ್ತು.....”

“ತಾಯಿ ಇಲ್ಲದ ತಬ್ಬಲಿ ಇವನು ಕುಸುಮ”

“ತಬ್ಬಲಿಯಾದರೆ—ಅವನೂ ಸಾಯಲಿ, ನನಗೇನು? ನೋಡಿ— ನನಗೆ ಅದೆಲ್ಲಾ ಬೇಕಾಗಿಲ್ಲ. ನನಗೀಗಾಗಲೇ ನೋಡಿಕೊಳ್ಳಲು ಎರಡು ಮಕ್ಕಳಿವೆ ಸಾಕು. ಈ ಶನಿಯನ್ನು ಬೇರೆ ಯಾರ ಕತ್ತಿಗಾದರೂ ಜೋಮಾಲೆ ಹಾಕಿ. ನನಗೆ ಬೇಡ. ನನ್ನ ಮನೆ ಅನಾಥಾಲಯವಲ್ಲ.”

“ತಾಯಿಯಾದ ನಿನಗೆ ಕರಳು ಕರಗುವುದಿಲ್ಲವೇ ಕುಸುಮಾ, ಹೆಚ್ಚೇನೂ ಕೇಳುವುದಿಲ್ಲ ಇವನು. ಎರಡು ಹೊತ್ತು ಅನ್ನ ಹಾಕು. ಆದಷ್ಟು ಕೆಲಸಮಾಡಿಕೊಂಡಿರುತ್ತಾನೆ. ಅಷ್ಟೂ ಆಗುವುದಿಲ್ಲವೇ?”

“ಅವನು ಕೆಲಸಮಾಡುವುದೂ ಬೇಡ, ಅವನಿಲ್ಲಿ ಇರುವುದೂ ಬೇಡ— ಅವನಿಗೆ ನಾನು ಅನ್ನ ಹಾಕೋದು ಇಲ್ಲ. ಕರೆದುಕೊಂಡುಬಂದ ತಪ್ಪಿಗೆ ಇನತ್ತೊಂದು ರಾತ್ರಿ ಅನ್ನ ಹಾಕುತ್ತೇನೆ. ಬೆಳಿಗ್ಗೆ ಎಲ್ಲಿಂದ ಕರೆದು ಕೊಂಡು ಬಂದಿರೋ ಅಲ್ಲಿಗೇ ಕಳಿಸಿಬಿಡಿ”

“ಹೋಗಲಿ ಬಿಡು. ಆಮೇಲೆ ಮಾತಾಡೋಣ” ಆತ ಮಾತನ್ನು ಮುಗಿಸಲು ಬೇಸರದ ಧ್ವನಿಯಿಂದ ಹೇಳಿದ.

“ನಾನೇನೋ ಆಡುವುದನ್ನು ಮುಗಿಸಿಯೇ ಬಿಟ್ಟಿದೇನೆ. ನೀವೇ ಕಳಿಸಿಬಿಟ್ಟರೆ ಸರಿ. ಇಲ್ಲವಾದರೆ ನಾನೇ ಬೆಳಿಗ್ಗೆ— ಪೊರಕೆಯಿಂದ ನಾಲ್ಕೈಟು ಬಿಗಿದು ಓಡಿಸುತ್ತೇನೆ.”

“ತಾಯಾದವಳು ಈ ಮಾತಾಡಬಾರದು ಕುಸುಮಾ.”

“ತಾಯಿಯಾದ್ದಕ್ಕೇ ಆ ಮಾತಾಡಿದ್ದು. ಬೆಳಿಯುವ ಮಕ್ಕಳನ್ನು ಮನೆಯಲ್ಲಿಟ್ಟುಕೊಂಡು, ಇಂಥ ಶ್ವಪಚರನ್ನು ಮನೆ ಸೇರಿಸಬಾರದೆಂಬ ಬುದ್ಧಿ ತಂದೆಯಾದವರಿಗಿರದಿದ್ದರೆ, ತಾಯಿಯಾದವಳಿಗೂ ಇರಬಾರದೇ. ಇಂಥವರ ಗಾಳಿ ಸೋಕಿದರೇ ಮಕ್ಕಳು ಕೆಡುತ್ತಾರೆ. ನೀವೇನಾದರೂ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳಿ. ನಾನಂತೂ ಹೇಳುವುದನ್ನು ಹೇಳಿಯಾಯಿತು. ನಿಮ್ಮ

ರಾಜಕುಮಾರನ ಶುಶ್ರೂಷೆ ಬೇಗ ಮುಗಿಸಿ ಬನ್ನಿ. ಅಡಿಗೆ ತಣ್ಣಗಾಗುತ್ತಿದೆ” ಎಂದವಳೇ, ಉತ್ತರಕ್ಕೆ ಕಾಯದೆ, ಕಣ್ಣಿನನ್ನು ಒಂದು ಬಾರಿ ಕಣ್ಣೆತ್ತಿ ಕೂಡಾ ನೋಡದೆ, ಆಕೆ ಬಿರುಗಾಳಿಯಂತೆ ಒಳಗೆ ಹೋದಳು.

ರಸರಸ ಮಳೆ ಹೊಯ್ದು ಬಿಟ್ಟಂತಾಯಿತು. ಕಣ್ಣು ಒದೆ ತಿಂದ ನಾಯಂತೆ ತಲೆ ಬಗ್ಗಿಸಿದ್ದ. ಆಕೆಯ ಮಾತು ಅವನಿಗೆ ಪೂರಾ ಅರ್ಥವಾಗದಿದ್ದರೂ, ಆಕೆಗೆ ತಾನ್ನಿಲ್ಲಿ ಬಂದುದು ಒಪ್ಪಿಗೆಯಾಗಲಿಲ್ಲವೆಂದೂ, ತನ್ನ ನ್ನಿಲ್ಲಿಗೆ ಕರೆತಂದುದಕ್ಕಾಗಿ ಆತನಮೇಲೆ ಸಿಟ್ಟಾದಳೆಂದೂ, ತನ್ನನ್ನು ಆಕೆ ಅಲ್ಲಿಂದ ಓಡಿಸುವುದು ಖಂಡಿತವೆಂದೂ—ಅಷ್ಟು ಅವನಿಗೆ ಅರ್ಥವಾಗಿತ್ತು. ಆತ ಮಾತನಾಡದೆ, ತಲೆ ಎತ್ತಿ ಕಣ್ಣಿನ ಮುಖವನ್ನು ನೋಡದೆ, ಗಾಯವನ್ನು ತೊಳೆದು, ಔಷಧ ಹಾಕಿದ. ಅಪ್ರಯತ್ನವಾಗಿ ಆತನ ಬಾಯಿಂದ ಬಂತು ಮಾತು—

“ಕಣ್ಣು, ಈ ಪ್ರಪಂಚದಲ್ಲಿ ಎಷ್ಟೋ ಜನಕ್ಕೆ ತಾವು ಮನುಷ್ಯರೆಂಬುದೇ ಮರೆತು ಹೋಗಿರುತ್ತದೆ.”

ಆತನ ಕಣ್ಣಿನಿಂದ ಜಾರಿದ ಕಂಬನಿಯೊಂದು ಕಣ್ಣಿನ ಕಾಲ ಮೇಲೆ ಬಿತ್ತು. ಕಣ್ಣನ್ನು ಬಿಗಿದು ಕಟ್ಟಿದ ಕಂಬನಿಗೂ ಅದು ಕೇಲಿಯಾಯಿತು. ಅವನ ಬಾಯಿಂದ ಸದ್ದು ಬರದಿದ್ದರೂ ಕಣ್ಣಿನಿಂದ ನೀರು ಹರಿಯುತ್ತಿತ್ತು. ಆತ ಅದನ್ನು ಕಂಡೂ ಕಾಣದವನಂತೆ, ಔಷಧದ ಸೀಸೆಗಳು, ನೀರಿನ ಪಾತ್ರೆಯನ್ನು ತೆಗೆದುಕೊಂಡು—

“ಈಗ, ನಿನಗಷ್ಟು ಅನ್ನ ತಪ್ಪೇನೆ. ಇರು ಕಣ್ಣು” ಎಂದು ಒಳಗೆ ಹೋದ. ಕಂಬನಿ ತುಂಬಿದ ಕಣ್ಣಿನಿಂದ, ಆತ ಒಳಗೆ ಹೋದ ಬಾಗಿಲನ್ನೇ ನೋಡುತ್ತಾ ಕುಳಿತಿದ್ದ ಕಣ್ಣು. ಅವನದೆಯೊಳಗೆ, ಅವನ ಅರಿವಿಗೆ ನಿಲುಕದ ಯಾವುದೋ ವ್ಯಥೆ ಗರಗಸದಂತೆ ಕುಯ್ಯುತ್ತಿತ್ತು. ನನ್ನ ಮೇಲೆ ಆಕೆಗೆ ಏಕೆಷ್ಟು ಸಿಟ್ಟು? ಆಕೆಗೆ ನಾನೇನು ತಪ್ಪು ಮಾಡಿದೆ? ಎಂದು ಅವನ ಹೃದಯ, ಅವನ ಮಿದುಳನ್ನು ಪ್ರಶ್ನಿಸುತ್ತಿತ್ತು.

ಕಣ್ಣಿನ ಮಿದುಳು ಉತ್ತರ ಸಿಗದ ಆ ಪ್ರಶ್ನೆಯನ್ನು ಹಿಂಜುತ್ತಿರುವಾಗಲೇ, ಆತ ತನ್ನ ಊಟಮುಗಿಸಿ, ದೊಡ್ಡ ಎಲೆಯ ತುಂಬಾ ಕಲಸಿದ ಅನ್ನವನ್ನು ತಂದಿಟ್ಟು “ತಿನ್ನು ಕಣ್ಣು” ಎಂದ.

“ಯಾಕೋ ಒಟ್ಟೆ ಅಸಿಯಾಕೆಲ್ಲ ಬುದ್ದಿ”

“ಚಿಂತೆಯಿಲ್ಲ, ಸೇರಿದಷ್ಟನ್ನು ತಿನ್ನು. ಉಳಿದದ್ದನ್ನು ನಾಳೆ ಗಿಟ್ಟಿಕೊ. ಈ ಮನೆಯಲ್ಲಿ ನಿನ್ನನ್ನು ಇಟ್ಟುಕೊಳ್ಳುವ ಪುಣ್ಯ ನನಗಿಲ್ಲ. ಒಪ್ಪುತ್ತಾದರೂ ನೀನು ಹೊಟ್ಟೆತುಂಬ ಊಟ ಮಾಡಿದ್ದನ್ನು ನೋಡುತ್ತೇನೆ.” ಎಂದ ಆತ.

ಕಣ್ಣನ ಹೊಟ್ಟೆ ಆತನ ಪ್ರೀತಿಯಿಂದಲೇ ತುಂಬಿತ್ತು. ಆದರೂ ಆತನ ಬಲವಂತಕ್ಕಾಗಿ ಎರಡು ತುತ್ತು ಊಟ ಮಾಡಿದ. ಬಲವಂತವಾಗಿ ತುರುಕಿದ ಅನ್ನದಿಂದ, ಹೊರಹೊರಡಿಸಲ್ಪಟ್ಟಂತೆ, ಕಣ್ಣನ ಕಣ್ಣುಗಳಿಂದ ನೀರು ಹರಿದು, ಅವನು ತಿನ್ನುತ್ತಿದ್ದ ಅನ್ನದೊಂದಿಗೆ ಹನಿಹನಿಯಾಗಿ ಬೆರೆಯತೊಡಗಿತು. ಆತ, ಅದನ್ನು ಕಂಡು ತನ್ನ ಕಣ್ಣಲ್ಲಿ ಮೂಡಿದ ತೇವವನ್ನು ಅವನಿಗೆ ಕಾಣದಂತೆ ಒರಸಿತೊಂಡು ಹೇಳಿದ—

“ಕಣ್ಣಾ, ನೀನು ಗಂಡಸು ಮಗ ಅಲ್ಪಾ?”

“ಹೂ”

“ನೋಡು—ಗಂಡಸರು ಅಳಬಾರದು. ಏತಕ್ಕೂ ಅಳಬಾರದು. ಬಂದದ್ದನ್ನೆಲ್ಲಾ ನಗನಗುತ್ತಾ ಸಹಿಸಬೇಕು. ಗೊತ್ತಾಯಿತೆ?”

“ಒಟ್ಟಾಗ್ಯಾಕೋ ಸಂಕಟ ಆಯ್ತದೆ ಬುದ್ದಿ”

“ಏಕೆ?”

“ನಂಗೊತ್ತಿಲ್ಲ ಬುದ್ದಿ. ಅದ್ಯೆ ಅಳುಬರದೆ.”

“ನನಗೆ ಗೊತ್ತಾಯಿತು ಕಣ್ಣ. ಆದರೆ ಅಳಬಾರದು. ಅಳುವವರು ಗಂಡಸರಲ್ಲ. ಇನ್ನು ಮೇಲೆ ಅಳಬೇಡ.”

“ಅಂಗೇ ಆಗ್ಲಿ”

“ನಾಳಿನಿಂದ ಏನು ಮಾಡುತ್ತಿ? ಇಲ್ಲಿಇಟ್ಟುಕೊಂಡು ನಿನಗೇ ನಾದರೂ ವಿದ್ಯೆ ಹೇಳಿಕೊಡಬೇಕೆಂದಿದ್ದೆ. ಆಗಲಿಲ್ಲ. ನಿನ್ನನ್ನು ನಿನಗೇ ನಾದರೂ ವಿದ್ಯೆ ಕಲಿಸಿದಾಳೇನು?”

“ಹೂ”

“ಏನು ಕಲಿಸಿದಾಳೆ?”

“ಬಿಕ್ಕಿ ಬೇಡೋದು.”

“ಅಷ್ಟೇನೇ?”

“ಊಹೂ—ಹಾಡು ಹೇಳೋದೂ ಕಲ್ಪಿದಾಳೆ.”

“ನಿನಗೆ ಹಾಡು ಹೇಳಲಿಕ್ಕೆ ಬರುತ್ತದೆಯೇ ಕಣ್ಣು?” ಆಶ್ಚರ್ಯ ದಿಂದ ಆತ ಕೇಳಿದ.

“ಹೂ.”

“ಹಾಗಾದರೆ ಒಂದು ಹಾಡು ಹೇಳೋಯಾ, ಕೇಳೋಣ”

“ಹೇಳೋನಿ”

ಆತ ಅವನು ಹಾಡುವುದನ್ನು ಆರಂಭಿಸಲು ನಿರೀಕ್ಷಿಸಿ ಕುಳಿತ. ಕಣ್ಣಿನ ಹೃದಯದೊಳಗಿದ್ದ ಮೂಕ ಪೃಥಿಯ ಉರಿಯನ್ನು ಮರೆಸಲು ಆತ ಈ ಪ್ರಶ್ನೆಯನ್ನು ಕೇಳಿದ್ದ. ಕಣ್ಣು ತಲೆಕೆರೆದುಕೊಂಡು, ಅವನ ಅನ್ನು ಕಲಿಸಿದ ಹಾಡುಗಳನ್ನೆಲ್ಲಾ ಜ್ಞಾಪಿಸಿಕೊಂಡು ಮೊದಲು ನೆನಪಿಗೆ ಬಂದುದನ್ನು ಹಾಡತೊಡಗಿದ—

“ನಾಸೂಂದ ಬಗೆದರೆ, ದೈವ ತಾನೊಂದ ಬಗೆಯಿತಲ್ಲಾ |
ನರಳೆಂದು ಹೋದರೆ, ಮರವೇ ತಾನುರುಳಿತಲ್ಲಾ ||”

ಕಣ್ಣಿನಿಗೆ ತಾನು ಹೇಳಲಾರಂಭಿಸಿದ ಹಾಡಿನ ಅರ್ಥವರಿವಾಗದೆ, ಅಂದಿನ ಪರಿಸ್ಥಿತಿಯಲ್ಲಿ ತನ್ನ ಹಾಡುಕೇಳುವವರ ಮೇಲೆ ಅದೆಂಥ ಗಂಭೀರ ಪರಿಣಾಮವನ್ನುಂಟುಮಾಡಬಹುದೆಂದು ತಿಳಿಯದೆ ಹಾಡತೊಡಗಿದ. ಹತ್ತಿ ಕೈದ ದುಃಖದ ಉವ್ವೇಗಕ್ಕೆ ಅವನ ಧೃಢವಾದ ಕಂಠ ನಸುಕಂಪಿಸುತ್ತಿತ್ತು. ತನ್ನ ದೆಯೊಳಗಿನ ದುಃಖವನ್ನೇ ಹಾಡಾಗಿ ತೋಡಿಕೊಂಡಂತೆ, ಹಾಡು ಕೊರಹೊಮ್ಮುತ್ತಿತ್ತು. ಹಾಡಲಾರಂಭಿಸಿದ ಕೂಡಲೇ ಅವನಿಗೆ, ಅದನ್ನು ತನಗೆ ಕಲಿಸಿ ಕಣ್ಣು ಮರೆಯಾದ ಅಷ್ಟನ ನೆನಪುಕ್ಕೆ, ಅನಂತ ಯಾತನೆಗೇ ಸ್ವರ ಮೂಡಿದಂತಾಗಿತ್ತು—ಅವನು ಹಾಡುವುದು. ಅವ ನೊಳಗಿನ ದುಃಖದ ಕಡೆತದ ತೀವ್ರತೆ ಹೆಚ್ಚಿದಂತೆ, ಅವನ ಹಾಡು ವಿಕೆಯೂ ನೆರೆಯಂತೆ ಏರುತ್ತಾ ಹೋಯಿತು.

“ಊರ ಮಂದಿಯ ನೆಚ್ಚಿ, ಹರಿ ನಿನಗೆ ದೂರಾದೆ |

ಬಾರೆಂದು ಕರೆದಾಗ, ಕಾರುಣ್ಯನಿಧಿ ಕೈಬಿಟ್ಟಿಯಲ್ಲೋ ||”

“ಕಣ್ಣಾ, ಸಾಕುಮಾಡು” ನಿನ್ನ ಹಾಡು. ಇದ್ದಕ್ಕಿದ್ದಂತೆ ಆತ ಗಟ್ಟಿಯಾಗಿ ಹೇಳಿದ. ತನ್ನ ಹಾಡಿನಲ್ಲಿ ವೈಮರೆತ ಕಣ್ಣು, ಆತನ ಕರ್ಕಶವಾದ ಧ್ವನಿಯನ್ನು ಕೇಳಿ, ಬೆಚ್ಚಿಬಿದ್ದು ಹಾಡುವುದನ್ನು ನಿಲ್ಲಿಸಿದ.

“ಯಾಕೆ ಸಂದಾಕಿಲ್ವಾ ಅಯ್ಯಾ?” ಕಾತರನಾಗಿ ಕೇಳಿದ ಕಣ್ಣು. ತನ್ನ ಕೆಟ್ಟ ಹಾಡುಗಾರಿಕೆ ಆತನ ಮನಸ್ಸನ್ನು ಅಪ್ರಸನ್ನಗೊಳಿಸಿತೇನೋ ಎಂದು ಅವನಿಗೆ ದಿಗಿಲಾಯಿತು. ಹಾಗೇ ನಾಚಿಕೆಯೂ ಆಯಿತು.

“ಚೆನ್ನಾಗಿದೆ ಕಣ್ಣಾ. ಇಂಥ ಕಂಠವನ್ನು ಉಳಿಸಿಕೊಳ್ಳುವ ಶಕ್ತಿಯನ್ನು ನನಗೆ ದೇವರು ಕೊಡಲಿಲ್ಲ. ನಿನ್ನಲ್ಲಿ ದೇವರು ಅದ್ಭುತ ಶಕ್ತಿಯನ್ನು ತುಂಬಿದಾನೆ ಕಣ್ಣು. ಆದರೆ ನಾವು—ದೇವರನ್ನೇ ಕೊಂದ ಜನ. ಕೊಲ್ಲುವುದೊಂದೇ ನಾವು ತಿಳಿದ ಕಸಬು. ಎಲ್ಲಾದರೂ ಹಾಯಾಗಿ ಬಾಳು ಮಗು. ನಾನೊಂದೇ ಬಯಸುವುದು— ನಿನ್ನೊಳಗಿನ ಶಕ್ತಿ ಜಗತ್ತಿಗೆ ಬೆಳಕಾಗಲಿ.”

ಭಾವ ನಿರ್ಭರತೆಯಿಂದ, ಆತ ಆ ಮಾತನ್ನು ಹೇಳಿದ. ಆತ ಆ ಮಾತನ್ನಾಡಿದ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ, ಅದನ್ನು ಕಣ್ಣನಿಗೆ ಹೇಳುವುದಕ್ಕಿಂತ ಹೆಚ್ಚಾಗಿ, ಬೇರಾವುದೋ ಅದೃಶ್ಯ ವ್ಯಕ್ತಿಯೊಂದಕ್ಕೆ ಹೇಳುತ್ತಿರುವಂತಿತ್ತು. ಯಾರಿಗಿರಬಹುದೆಂದು ಕಣ್ಣು ಕತ್ತಿತ್ತಿ ನೋಡಿದ. ಆಕೆ ಬಾಗಿಲಿನಲ್ಲಿ ನಿಂತಿದ್ದಳು. ಅನಿರೀಕ್ಷಿತವಾಗಿ ಆಕೆಯನ್ನು ಕಂಡು ಕಣ್ಣು ಬೆಚ್ಚಿಬಿದ್ದ. ಕಣ್ಣು ನೋಡಿ, ಬೆಚ್ಚಿಬಿದ್ದುದನ್ನು ಕಂಡು, ಅವನೂ ಬಾಗಿಲತ್ತ ನೋಡಿ, ತನ್ನ ಹೆಂಡತಿಯನ್ನು ಕಂಡು ಅಭಿಮಾನ ತುಂಬಿ ತುಳುಕುವ ಧ್ವನಿಯಲ್ಲೇ ಆಕೆಯನ್ನು ಕೇಳಿದ—

“ಇವನು ಹಾಡುವುದನ್ನು ಕೇಳಿದೆಯಾ ಕುಸುಮ. ಎಂಥ ದಿವ್ಯ ಕಂಠ.”

ಆಕೆ ಆ ಹಾಡು ತನ್ನ ಹೃದಯದ ಮೇಲೆ ಮಾಡಿದ ಪರಿಣಾಮವನ್ನು ಮರೆಮಾಚುತ್ತಾ ಹೇಳಿದಳು :

“ಹೂ. ನಿಮಗೊಬ್ಬರಿಗೇ ಪ್ರೀತಿಯಾಗಬೇಕು!”

“ಕಾಳಿದಾಸ ಹೇಳಿದುದು ನಿನ್ನೊಬ್ಬಳ ವಿಷಯದಲ್ಲಿ ಸುಳ್ಳಾಯಿತು. ನೋಡು.”

“ಆಕೆಯ ಕರಗದ ಹೃದಯವನ್ನು ಕಂಡು ಕಹಿಯಾಗಿ ಹೇಳಿದ.

“ಎನು ಹೇಳಿದಾನೋ ನಿಮ್ಮ ಕಾಳಿದಾಸ?”

“ಹಾಡು— ಪಶುವನ್ನೂ, ಶಿಶುವನ್ನೂ, ಕಡೆಗೆ ಸರ್ಪವನ್ನೂ ಆಕರ್ಷಿಸುತ್ತದೆ ಎಂತ.”

“ನಿಜವೇ. ನಾನು ಆ ಮೂರೂ ಅಲ್ಲ. ಅದಕ್ಕೇ ನನ್ನನ್ನು ಆಕರ್ಷಿಸಲಿಲ್ಲ. ಸಾಕು, ಸುಮ್ಮನಿರಿ. ಅದನ್ನೇನು ಮೆಚ್ಚಿಕೊಳ್ಳುತ್ತೀರ?”

“ಚೆನ್ನಾಗಿರುವುದನ್ನು ಮೆಚ್ಚಬಾರದೆ?”

“ಚೆನ್ನಾಗಿರುವುದನ್ನು ಮೆಚ್ಚಬಾರದೆಂದು ಯಾರು ಹೇಳುತ್ತಾರೆ. ಆದರೆ ತಿಪ್ಪೆಯ ಮೇಲೆ ಬೆಳೆದ ಹೂವು ಎಷ್ಟೇ ಚೆನ್ನಾಗಿದ್ದರೂ ಪೂಜೆಗೆ ಬರೋಲ್ಲ. ತಿಪ್ಪೆ ಹೂವು ತಿಪ್ಪೆಗೇ ಸರಿ.”

“ನಿಜ, ನಿಜ. ನಿನ್ನ ಹಾಗೇ ಅಂದುಕೊಂಡು ಸಮಾಜ, ಎಷ್ಟೋ ಸುಂದರವಸ್ತುಗಳ ಕೊಲೆ ಮಾಡುತ್ತಿದೆ. ನಿನ್ನ ದೇನು ತಪ್ಪು, ಲೋಕವೇ ಹಾಗಿರುವಾಗ.”

“ನೀವೊಬ್ಬರು ಅತಿವಸ್ತುವಾದರೆ ಅದು ಲೋಕದ ತಪ್ಪೆ. ಏನಾದರೂ ಅಂದುಕೊಳ್ಳಿ. ಇನತ್ತೊಂದು ರಾತ್ರಿ-ಎಷ್ಟಾದರೂ ಮೆಚ್ಚಿಕೊಳ್ಳಿ, ಎಷ್ಟಾದರೂ ಹೊಗಳಿ. ಬೆಳಗ್ಗೆ ಮಾತ್ರ ಇದು ಇಲ್ಲಿರದಿದ್ದರೆ ಸರಿ” ಎಂದಾಕೆ, ಬಂದ ಹಾಗೆ ಒಳಗೆ ಹೋದಳು.

“ಸಮಾಜ ಹುಟ್ಟನ್ನು ಮನ್ನಿಸುವುದನ್ನು ಕಲಿತಿದೆಯೇ ವಿನಾ, ಯೋಗ್ಯತೆಯನ್ನು ಮನ್ನಿಸುವುದನ್ನು ಕಲಿತಿಲ್ಲ. ಕಣ್ಣು, ನಿನಗೆ ಸಹಾಯ ಮಾಡುವುದು ನನ್ನಿಂದಂತಲೂ ಆಗಲಿಲ್ಲ. ಆವಳಿಗೆ ಬೇಕಿಲ್ಲದಾಗ, ನಿನ್ನನ್ನು ಇಲ್ಲಿಟ್ಟುಕೊಂಡರೆ, ನಿನಗೆ ಸುಖಕ್ಕಿಂತ ಹೆಚ್ಚಾಗಿ ನಾನು ಕಷ್ಟವನ್ನೇ ಕೊಟ್ಟಂತಾಗುತ್ತದೆ. ಹೋಗು ಕಣ್ಣು. ದೇವರು ತೋರಿಸಿದ ದಾರಿಯಲ್ಲಿ ಹೋಗು. ನನಗಿಂತ ಒಳ್ಳೆಯವರು, ಯಾರಾದರೂ ಪುಣ್ಯಾತ್ಮರು, ನಿನಗೆ ಆಶ್ರಯವಾಗಿ, ನಿನ್ನೊಳಗಿರುವ ಶಕ್ತಿಯನ್ನು ಬೆಳಕಿಗೆ ತರಲಿ. ಅಷ್ಟೇ ನಾನು ಮಾಡಬಹುದಾದುದು. ಹೋಗು. ಈಗ ಹೊತ್ತಾಯಿತು, ಮಲಗಿಕೋ. ಬೆಳಿಗ್ಗೆ ನೀನು ಹೋಗುವ ಮೊದಲು, ನನ್ನಿಂದಾದಷ್ಟನ್ನು ಮಾಡುತ್ತೇನೆ”

ಎಂದು ಹೇಳಿ, ಕೈಸಾಲೆಯ ದೀಪ ಆರಿಸಿ, ಭಾರವಾದ ಹೆಜ್ಜೆ ಹಾಕುತ್ತಾ ಹೋಗಿ ಬಾಗಿಲು ಹಾಕಿಕೊಂಡ. ಬೆಳಕು ಮಾಯವಾಗಿ ಮತ್ತೆ ಕತ್ತಲಾವರಿಸಿತು. ಕಣ್ಣಿನ ಬಾಳಿನಲ್ಲೂ ಬೆಳಕು ಬೀರಬಂದ ಬಿಸಿಲು, ಒಂದು ಗಳಿಗೆ ಯಾವುದೋ ಸುಂದರವಾದ ದೃಶ್ಯವನ್ನು ತೋರಿ ಮತ್ತೆ ಮಾಯವಾದಂತಾಯಿತು. ಹಾಕಿದ ಬಾಗಿಲಿನೊಂದಿಗೆ, ಅವನ ಬಾಳಿನಲ್ಲಿ ತೆರೆದ ಒಂದೇ ಒಂದು ಬಾಗಿಲೂ ಮುಚ್ಚಿದಂತಾಯಿತು.

ಆತನ ಮಾತಿನಿಂದ, ಬೆಳಗ್ಗೆ ತಾನು ಅಲ್ಲಿಂದ ಹೋಗಬೇಕೆಂಬುದು ನಿಶ್ಚಯವಾಗಿತ್ತು. ಆತ ಬೆಳಗ್ಗೆ ತನ್ನಿಂದ ಆದದ್ದನ್ನು ಮಾಡುವುದಾಗಿ ಹೇಳಿದ್ದ. ಆದರೆ ಕಣ್ಣಿಗೆ ಅದಾವುದೂ ಅರ್ಥವಾಗಲಿಲ್ಲ. ಅವನಿಗೆ ಅರ್ಥವಾದುದಿಷ್ಟೆ—ಆಕೆಗೆ ತಾನು ಬಂದಿರುವುದು ಬೇಕಿಲ್ಲ. ಅದರಿಂದಾಗಿ ಅವನಿಗೆ ದುಃಖವಾಗಿದೆ; ಇನ್ನೂ ತಾನಲ್ಲಿದ್ದು ಆತನಿಗೆ ಹೆಚ್ಚಿನ ದುಃಖಕ್ಕೆ ಕಾರಣವಾಗಬಾರದು; ತಾನಲ್ಲಿರಬಾರದು.

ಇರಬಾರದು—ಆಗಲೇ ಎಲ್ಲಾದರೂ ಹೊರಟುಬಿಡುವುದೆಂದು ಕಣ್ಣು ಯೋಚಿಸಿದ. ಆದರೆ ಏಕೋ ಕತ್ತಲು ಹೆದಗಿಸಿತು. ಬೆಳಗ್ಗೆ ಅಷ್ಟು ಹೊತ್ತಿಗೇ, ಯಾರೂ ಏಳುವ ಮೊದಲೇ ಎದ್ದು ಹೊರಟುಬಿಡುವುದು ಎಂದು ನಿರ್ಧರಿಸಿ, ತನ್ನೊಂದಿಗೆ ತಂದಿದ್ದ, ಗೋಣಿಯ ತುಂಡನ್ನು ಹಾಸಿ ಮಲಗಿಕೊಂಡು, ಕಂಬಳಿಯನ್ನು ಎಳೆದುಕೊಂಡ.

ಎರಡು ದಿನಗಳ ನಂತರ ಹೊಟ್ಟೆತುಂಬ ಅನ್ನ ಬಿದ್ದು ಹೊಟ್ಟೆ ಭಾರವಾಗಿ ನಿಡ್ಡೆ ಕಣ್ಣನ್ನು ಎಳೆಯುತ್ತಿತ್ತು. ಆದರೆ ಮನಸ್ಸು ಎಚ್ಚರವಾಗಿತ್ತು. ಮಲಗಿ ನಿಡ್ಡೆ ಹೋದವನು, ಒಂದೆರಡು ಬಾರಿ, ಏನೋ ಕೆಟ್ಟ ಕನಸು ಕಂಡು, ಹೆದರಿ ಮೇಲೆದ್ದು, ಮತ್ತೆ ನಿಡ್ಡೆ ಮಾಡಿದ.

ಅವನಿಗೆ ಮೂರನೆಯ ಬಾರಿ ಎಚ್ಚರವಾದಾಗ, ಕತ್ತಲು ಕರಗಿ, ಮುಂಜಾವಿನ ಮೃದುವಾದ ನೀಲಿ ಬೆರತ ಕೆಂಬೆಳಕು ನೆಲವನ್ನು ಮುತ್ತಿಟ್ಟಿತ್ತು. ಹೊತ್ತಾಗಿಹೋಯಿತೇನೋ ಎಂದು ಗಾಬರಿಯಾಗಿ ಎದ್ದು, ಯಾರಾದರೂ ಎದ್ದಿದ್ದಾರೇನೋ ಎಂದು ಸದ್ದಾಲಿಸಿದ. ಯಾರೂ ಎದ್ದಂತಿರಲಿಲ್ಲ. ಕಂಬಳಿ, ಗೋಣಿಪಟ್ಟಿಯಲ್ಲಿ, ರಾತ್ರಿ ತಿಂದು ಮಿಕ್ಕ ಅನ್ನವನ್ನು

ಸುತ್ತಿಕೊಂಡು ಹೋಗಲಾರದೆ ತುಯ್ಯುತ್ತಿದ್ದ ಎದೆಯನ್ನು ಮುಂದೆ ದೂಡಿ, ಹೊರಬಿದ್ದ.

ಮೆಟ್ಟಿಲು ಬಳಿಯ ಹೂಕುಂಡದಲ್ಲಿ, ಗುಲಾಬಿಯ ಮೊಗ್ಗೆಯೊಂದು ಅರೆಯರಳಿ, ಕಣ್ಣಿನ ಕಣ್ಣನ್ನು ಸೆಳೆಯಿತು. ಏಕೋ ದಿಟ್ಟಿಸಿ ನೋಡಿದ. ಅದನ್ನು ನೋಡನೋಡುತ್ತ ಅವನಿಗೆ ಹಿಂದಿನ ರಾತ್ರಿ ತನ್ನನ್ನು "ಅಣ್ಣಾ" ಎಂದು ಕರೆದ ಹೆಣ್ಣುಮಗುವಿನ ಮುದ್ದಾದ ಮುಖದ ನೆನಪಾಯಿತು. ಅವನ ಕರುಳಲ್ಲಿ ಕತ್ತರಿಯಾಡಿಸಿತು, ಆ ನೆನಪು. ಕಣ್ಣಲ್ಲಿ ನೀರು ತುಂಬಿತು. ಮತ್ತೊಮ್ಮೆ ಆ ಮುಖವನ್ನು ಅವನು ನೋಡಲೂ ಸಾಧ್ಯವಿಲ್ಲ.

ಆರೆಬಿರಿದ ಹೂವಿನ ಮೊಗ್ಗನ್ನು ಎಳೆದುಕೊಂಡು, ತನ್ನ ಆವ್ಷತಾನು ಮಗುವಾಗಿದ್ದಾಗ ಮುತ್ತಿಕೊಡುವಂತೆ, ಹೂವಿಗೆ ತುಟಿ ಒತ್ತಿ ಮುತ್ತಿಟ್ಟು, ಧಗ್ಗೆಂದು ಎದೆಯಲ್ಲಿ ಹೊತ್ತಿದ ವ್ಯಥೆಯ ಉರಿಯನ್ನು ತಡೆಯಲಾರದೆ ಅಲ್ಲಿಂದ ಓಡಿದ ಕಣ್ಣು.

ಎಂದೂ, ಯಾವ ಸಮಸ್ಯೆಯ ವಿಚಾರವಾಗಿಯೂ ಆಳವಾಗಿ ಚಿಂತಿಸಿ, ಅಭ್ಯಾಸವಿರದ ಕಣ್ಣಿನ ಮಿದುಳಿನಲ್ಲಿ ಸಮಸ್ಯೆಯೊಂದು ಕುಣಿಯಲಾರಂಭಿಸಿತ್ತು—

ತನ್ನ ಬಗ್ಗೆ ಕೆಲವರು ವಿಶ್ವಾಸ ವ್ಯಕ್ತಪಡಿಸಿದರೆ, ಮತ್ತೆ ಬಹು ಮಂದಿ ಹಗೆತನವನ್ನೇ ತೋರುತ್ತಾರೆ. ಅವರ ಪ್ರೀತಿಯನ್ನಾಗಲಿ, ಇವರ ದ್ವೇಷವನ್ನಾಗಲಿ ಗಳಿಸಲು ತಾನೇನೂ ಪ್ರಯತ್ನ ಪಡುವುದಿಲ್ಲ. ಆದರೂ ಹಾಗೇಕೆ? ತನಗೆ ಒಳ್ಳೆಯದನ್ನು ಮಾಡುವವರಿಗಿಂತ, ಕ್ರೂರವಾಗಿರುವವರು ಬಲಶಾಲಿಗಳು. ಇವರು ಹೇಳಿದಂತೆ ಅವರು ಕೇಳಬೇಕು, ಇಲ್ಲವಾದರೆ ತನ್ನಂತೇ ಅವರನ್ನೂ ಹಿಂಸಿಸುತ್ತಾರೆ. ಬಹುದಿನಗಳ ಹಿಂದೆಂಬಂತೆ, ಒಂದು ರಾತ್ರಿ ಇವನು ಅಳುತ್ತಿದ್ದಾಗ, ಆಕೆ ಅನ್ನ ಬಟ್ಟಿಯನ್ನು ತಂದು ಕೊಟ್ಟು, ಅವಳನ್ನು ಯಾವನೋ ರಾಕ್ಷಸ ಬೆತ್ತಲೆ ಮಾಡಿ, ಒಳಗೆಳೆದು

ಕೊಂಡು ಹೋದುದು, ಅವಳು ಅಯ್ಯೋ ಎಂದು ಚೀರಿದುದು — ಇಂದು ಅವನಿಗೆ ಮತ್ತೆ ನೆನಪು ಬಂದಿತು. ಈಗ ಈತನಿಗೂ ಹಾಗೇ ಆಗಿತ್ತು. ಆತ ಕಣ್ಣನನ್ನು ಮೆಚ್ಚಿಕೊಂಡು ಮನೆಗೆ ಕರೆತಂದಿದ್ದ. ಆದರೆ ಆಕೆ, ಅವನೇ ಹೋಗದಿದ್ದರೆ ಪೊರಕೆಯಿಂದ ಹೊಡೆದು ಓಡಿಸುವುದಾಗಿ ಹೇಳಿದ್ದಳು. ಆತ ಕಣ್ಣನನ್ನು ಹೊಗಳಿದ್ದ. ಆಕೆ 'ನಾಯಿಗಿಂತ ಕೀಳು, ತಿಪ್ಪೆಯ ಹೂವು' ಎಂದು ಕರೆದು ಹೀಯಾಳಿಸಿದ್ದಳು. ಯಾವುದು ನಿಜ ?

ತಾನು ನಾಯಿಗಿಂತ ಕೀಳೇ? ಬೀದಿಯ ನಾಯಿಗಳನ್ನೆಷ್ಟನ್ನೋ ಕಣ್ಣು ಕಂಡಿದ್ದ. ತನ್ನನ್ನೂ ನೋಡಿಕೊಂಡ. ಏಕೋ ನಾಯಿಗಿಂತ ಕೀಳು ತಾನು ಎಂದುಕೊಳ್ಳಲು ಅವನ ಮನಸ್ಸು ಒಪ್ಪಲಿಲ್ಲ. ಏಕೆಂದು ಕೇಳಿದರೆ, ವಿವರಿಸಲು ಅವನಿಗೆ ತಿಳಿದಿರಲಿಲ್ಲ. ಆದರೂ ಅವನ ಮನಸ್ಸು ಒಪ್ಪಲಿಲ್ಲ. ಆದರೆ ಆಕೆ ತನ್ನನ್ನು ಹಾಗೆ ಕರೆದುದೇಕೆ ?

ಯೋಚನೆ ಹೆಚ್ಚಿದಷ್ಟೂ, ಎಂದೂ ಯೋಚಿಸಿ ಅಭ್ಯಾಸವಿರದ ಅವನ ಮಿದುಳು ಕುದಿರುಬಿಸಿಯಾಯಿತು. ಹಾಳಾಗಲಿ ಎಂದು ತಲೆ ಕೊಡವಿ ಹೊರಟ.

ಬಗಲಲ್ಲಿದ್ದ ಗೋಣಿಯಪಟ್ಟಿಯಲ್ಲಿ ರಾತ್ರಿ ತಿಂದು ಉಳಿದ ಅನ್ನ ಏತ್ತು. ಮುಂದಿನ ಯೋಚನೆ ಅವನಿಗಿರಲಿಲ್ಲ. ಹೊಟ್ಟೆ ಹಸಿದು ಕಾಡುವ ವರೆಗೂ ಎಲ್ಲೆಲ್ಲೋ ಸುತ್ತಾಡಿದ. ಒಂದುಕಡೆ ವೈದಾನದಲ್ಲಿ ಹಾವಾಡಿಸುವವನೊಬ್ಬ ಡೋಲು ಬಾರಿಸಿಕೊಂಡು 'ತಾಲಿ ಬಜಾವ್, ತಾಲಿ ಬಜಾವ್' ಎಂದು ಕೂಗುತ್ತಾ, ಇವನ ಬೆಳೆಯದ ಮಿದುಳನ್ನು ದಿಗ್ಭ್ರಮೆಗೊಳಿಸುವ ಹಲವಾರು ಹಸ್ತಚಮತ್ಕಾರಗಳನ್ನು ಪ್ರದರ್ಶಿಸಿದ. ಖಾಲಿ ಅಲ್ಯುಮಿನಿಯಂ ಬಟ್ಟಲನ್ನು ಬಾರಲು ಹಾಕಿ, ಮಾವಿನ ಗಿಡ ಬೆಳೆಸಿ ತೋರಿಸಿದ; ಬೇವಿನ ಎಲೆಯುಜ್ಜಿ ಚೇಳುಗಳನ್ನು ತೋರಿಸಿದ; ಒಂದು ರೂಪಾಯನ್ನು ಎರಡು ರೂಪಾಯಿ ಮಾಡಿದ; ನೋಡುತ್ತಾ ನಿಂತವರ ಜೇಬಿನಿಂದ ಹಾವೊಂದನ್ನು ತೆಗೆದು, ಆತ ಗಾಬರಿಯಿಂದ ಓಡುವಂತೆ ಮಾಡಿದ. ಅದನ್ನು ನೋಡುತ್ತಾ, ನೋಡುತ್ತಾ, ಆ ನೋಟದಲ್ಲಿ ಮರುಳಾದ ಕಣ್ಣು, ತನ್ನ ಮಿದುಳನ್ನು ಬಳಲಿಸುತ್ತಿದ್ದ ಸಮಸ್ಯೆಯನ್ನು ಮರೆತುಬಿಟ್ಟ.

ಹಾವಾಡಿಗನ ಆಟ ಮುಗಿದು, ಜನ ಚದುರಿದ ಮೇಲೆ, ಕಣ್ಣನೂ ಅಲ್ಲಿಂದ ಹೊರಟ. ದೇವಸ್ಥಾನವೊಂದರ ಮುಂದೆ, ದನಗಳು ನೀರು ಕುಡಿಯಲೆಂದು ಇಟ್ಟ ಕಲ್ಲಿನ ತೊಟ್ಟಿಯಲ್ಲಿ ನೀರು ಕಾಣಿಸಿತು. ನೀರಿ ನೊಂದಿಗೆ ಊಟದ ನೆನಪೂ ಆಯಿತು. ತೊಟ್ಟಿಯ ಪಕ್ಕದಲ್ಲಿದ್ದ ಅರಳಿಯ ಕಟ್ಟಿಯ ಮೇಲೆ ಕುಳಿತು, ಗೋಣಿತಟ್ಟಿನಲ್ಲಿದ್ದ ಊಟವನ್ನು ಮುಗಿಸಿ, ನೀರು ಕುಡಿದ. ಬಲಿಯುವ ಬಿಸಿಲು, ಮರದ ತಣ್ಣನೆ ನೆರಳು, ತುಂಬಿದ ಹೊಟ್ಟೆ, ದಣಿದ ಮಿದುಳು—ಎಲ್ಲವೂ ಸೇರಿ, ಕಣ್ಣು ಕವಿದು ನಿದ್ರೆ ಬಂತು. ಅಲ್ಲೇ ಮಲಗಿ ನಿದ್ರೆ ಹೋದ.

ನಿದ್ರೆ ಮುಗಿದು ಮೇಲೆದ್ದವನೇ ಕಣ್ಣು ತನ್ನ ಬಿಡಾರವನ್ನು ಬಗಲಿ ಗೇರಿಸಿ, ಅಲ್ಲಿಂದ ಮುಂದೆ ಹೊರಟೆ—ಮಧ್ಯಾಹ್ನದ ಇಳಿಬಿಸಿಲಿನಲ್ಲಿ. ನಾಯಿ ಕಡಿದ ಕಾಲು ಇನ್ನೂ ಕೊಂಚ ನೋಯುತ್ತಿದ್ದರೂ, ಅವನ ಮನಸ್ಸೇಕೋ ಹರ್ಷವಾಗಿತ್ತು. ಸಿನಿಮಾದ ಜಾಹಿರಾತಿನ ಗಾಡಿಯೊಂದು ಬ್ಯಾಂಡು ಬಾರಿಸಿಕೊಂಡು, ಅವನ ಮುಂದೆ ಹೋಗುತ್ತಿತ್ತು. ಗೆಲುವಾದ ಅವನ ಮನಸ್ಸಿಗೆ ಬ್ಯಾಂಡುವಾದನ ಇಂಪಾಗಿ ಕೇಳಿಸಿತು. ಅದನ್ನೇ ಹಿಂಬಾಲಿಸಿ ಮುಂದುವರಿದ. ಮಧ್ಯಾಹ್ನ ಸಂಜೆಯಾಗಿ, ಸಂಜೆ ಮಬ್ಬು ಗತ್ತಲಾಗಿ, ರಾತ್ರಿಯಾಯಿತು. ಬ್ಯಾಂಡಿನ ಗಾಡಿ ಹೋದತ್ತ, ಅದರ ವಾದನವನ್ನೇ ಬಾಯಲ್ಲಿ ಅನುಕರಣ ಮಾಡುತ್ತಾ ಹಿಂಬಾಲಿಸಿದ ಕಣ್ಣು, ಅದು ತನ್ನ ನಿತ್ಯಯಾತ್ರೆಯನ್ನು ಮುಗಿಸಿ, ಸಿನಿಮಾಮಂದಿರದ ಮುಂದೆ ನಿಂತ ಕೂಡಲೇ ತಾನೂ ನಿಂತ. ಬ್ಯಾಂಡಿನ ಗಾಡಿಗೆ ಒಂದು ನೆಲೆಯಿತ್ತು, ಗುರಿಯಿತ್ತು, ನಿಲುವಿತ್ತು. ಆದರೆ ಕಣ್ಣುನಿಗೆ? ಅದು ಮತ್ತೆ ಮುಂದೆಲ್ಲಾ ದರೂ ಹೋಗುವುದೇನೋ ಎಂದು ನಿರೀಕ್ಷಿಸಿದ. ಆದರೆ, ಅದು ಅಲ್ಲಿಂದ ಮುಂದೆ ಹೊರಡುವುದಿಲ್ಲವೆಂದು ಅವನ ಮನಸ್ಸಿಗೆ ನೆಮ್ಮದಿಯಾದಾಗ, ತನ್ನ ಅನಿಶ್ಚಿತಯಾತ್ರೆಯನ್ನು ಮುಂದುವರಿಸಿದ.

ಹಾಗೇ ಬರುತ್ತಿರುವಾಗ, ಒಂದು ಕಡೆ, ದೊಡ್ಡ ಬೀದಿಯ ಹಿಂದಿನ ಗಲ್ಲಿಯಲ್ಲಿ, ಹತ್ತಾರು ಜನ ಹುಡುಗರು ಗದ್ದಲ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದುದು ಕೇಳಿ ಸಿತು. ಬಾಲಸಹಜವಾದ ಕುತೂಹಲದಿಂದ, ಅದೇನೋ ಎಂದು ನೋಡಿ

ಹೋದ. ತೊಟ್ಟಿಯಲ್ಲಿ ಬಿದ್ದಿದ್ದ ಎಲೆಗಳಿಂದ, ಆ ಹುಡುಗರು ಅನ್ನವನ್ನು ಆಯುತ್ತಿದ್ದರು. ಎಷ್ಟೊಂದು ಅನ್ನ ! ಅಷ್ಟೊಂದು ಆಹಾರವನ್ನು ಒಂದೇ ಕಡೆ ಕಣ್ಣು ಎಂದೂ ನೋಡಿರಲಿಲ್ಲ. ಕೆಲವರು ತೊಟ್ಟಿಯಿಂದ ತಿನ್ನುತ್ತಿದ್ದರು. ಮತ್ತೆ ಕೆಲವರು ತೊಟ್ಟಿಯಲ್ಲಿ ಬಿದ್ದ ಎಲೆಯನ್ನು ಎತ್ತಿಕೊಂಡು ಹೋಗಿ, ರಸ್ತೆಯ ಮೇಲೆ ಕುಳಿತು ತಿನ್ನುತ್ತಿದ್ದರು.

ತಿನ್ನುತ್ತಿದ್ದವರನ್ನು ನೋಡಿದ ಕಣ್ಣು. ಎಲ್ಲರೂ ತನ್ನಂಥವರೇ. ಎಲ್ಲರ ಬಟ್ಟೆಯೂ ಅವನುಟ್ಟು ಬಟ್ಟೆಯಂತೆಯೇ— ಚಿಂದಿ. ಎಲ್ಲರ ತಲೆಯೂ ಅವನ ಹಾಗೆ ಕೆದರಿದ ತಲೆಗಳೇ. ತನ್ನಂಥವರೇ ಅಷ್ಟೊಂದು ಜನ ಇರಬಹುದೆಂದು, ಕಣ್ಣು ಕನಸು ಮನಸಿನಲ್ಲಿಯೂ ಊಹಿಸಿರಲಿಲ್ಲ. ಒಂದೇ ಬಾರಿಗೆ ಅಷ್ಟು ಜನರನ್ನು ಕಂಡು ಆಶ್ಚರ್ಯವಾಯಿತು. ಕಣ್ಣು ಅವರನ್ನು ನೋಡಿ ಆಶ್ಚರ್ಯಪಟ್ಟಂತೆ, ಅವರೂ ಕಣ್ಣನನ್ನು ನೋಡುತ್ತಿದ್ದರು—ನಾಯಿಗಳ ಗುಂಪು, ಹೊಸದಾಗಿ ಬಂದ ನಾಯನ್ನು ನೋಡುವಂತೆ; ಕುತೂಹಲದಿಂದ, ಸಂಶಯದಿಂದ, ಅಕಾರಣ ಸಿಟ್ಟಿನಿಂದ ನೋಡಿದರು. ಕಣ್ಣನೂ, ಅವರ ನೋಟದಿಂದ ಆಕರ್ಷಿತನಾದವನಂತೆ ಅವರನ್ನೇ ನೋಡಿದ. ಅವರು ಒಬ್ಬರೊಬ್ಬರನ್ನು ನೋಡುತ್ತಿರುವಾಗಲೇ, ತೊಟ್ಟಿಯ ಬಳಿಯ ಬಾಗಿಲು ತೆರೆದು, ಹುಡುಗನೊಬ್ಬ ಮತ್ತಷ್ಟು ಎಲೆಗಳನ್ನು ತೊಟ್ಟಿಯೊಳಗೆ ಹಾಕಿದ. ಮತ್ತಷ್ಟು ಅನ್ನ ! ತಾನು ಮೂರುಮೂರು ದಿನ ಹುಡುಕಿ ಅಲೆದರೂ ಸಿಗದ ಅನ್ನ, ಇಲ್ಲಿ ಅಖಂಡವಾಗಿ, ಬೇಡದೆಯೇ ಸಿಗುತ್ತಿರುವಂತೆ ಕಾಣಿಸಿತು. ಹೋಟೆಲ ಓಂದಿನ ಎಂಜಲೆಗಳ ತೊಟ್ಟಿ, ಕಣ್ಣನ ಕಣ್ಣಿಗೆ ಅನ್ನ ಪೂರ್ಣಿಯ ಅಕ್ಷಯಪಾತ್ರೆಯಂತೆ ತೋರಿತು.

ಅನ್ನದ ಆಗಮನ, ಇವರನ್ನು ಬಂಧಿಸಿದ ದೃಷ್ಟಿಶೃಂಖಲೆಯನ್ನು ಹರಿದು, ತನ್ನತ್ತ ಅವರ ಗಮನವನ್ನು ಸೆಳೆಯಿತು. ಅವರಂತೆಯೇ ಹಸಿದಿದ್ದ ಕಣ್ಣು, ಬಗಲೊಳಗಿದ್ದ ಗಂಟನ್ನು ನೆಲದ ಮೇಲೊಗೆದು, ತಾನೂ ತೊಟ್ಟಿಗೆ ಕೈ ಹಾಕಿದ. ಕೂಡಲೇ ಅಲ್ಲಿದ್ದ ಹುಡುಗರು, ತನ್ನ ಎಲೆಗೆ ಬಾಯಿ ಹಾಕಿದ ನಾಯಿಯನ್ನು ಬೆದರಿಸಿ ಓಡಿಸುವ ನಾಯಂತೆ, ತೊಟ್ಟಿಯನ್ನು ಜಿಟ್ಟು ಕಣ್ಣನ ಮೇಲೆ ಕವಿದರು.

ಒಂದಿಬ್ಬರು ಕಣ್ಣಿನ ಹೆಗಲು ಹಿಡಿದು, ತೊಟ್ಟಿಯಿಂದಾಚೆಗೆ ತಳ್ಳಿದರು. ಅನಿರೀಕ್ಷಿತವಾದ ಧಾಳಿಯಿಂದ ಕಣ್ಣು ಒಂದು ಗಳಿಗೆ ಅಪ್ರತಿಭನಾದ. ಒಂದು ಗಳಿಗೆ ತನ್ನ ಅನ್ನಕ್ಕೆ ಅಡ್ಡವಾದ ಅವರ ಮೇಲೆ ಸಿಟ್ಟು ಬಂತು. ಮುಷ್ಟಿಯನ್ನು ಬಿಗಿದು, ದುರುಗುಟ್ಟಿ ನೋಡಿದ. ಅವರೂ ಅದಕ್ಕೆ ಸಿದ್ಧವಾಗಿಯೇ ಇದ್ದರು. ಅವರ ಗುಂಪಿನಲ್ಲಿಯವನೊಬ್ಬನು—

“ಮೂಂಜಿ ಎನ್ನ ಪಾಕ್ರೆ, ಅಡೀಡಾ ತಿರುಡ ತಾಯವಳೇ” ಎಂದು ಅರಚಿದ.

ಕಣ್ಣಿನಿಗೆ ಆ ಮಾತು ಅರ್ಥವಾಗಲಿಲ್ಲವಾದರೂ, ಅದು ತನ್ನ ಮೇಲೆ ಮತ್ತೊಂದು ದಾಳಿಗೆ ಸೂಚನೆ ಎಂಬುದು ಮಾತಿನ ಧ್ವನಿಯಿಂದ ಅವನ ಹೃದಯಕ್ಕೆ ಅರಿವಾಯಿತು. ಆದರೆ ಏಕೋ ಬೇರೆಯವರನ್ನು ಕಂಡಾಗ ಆಗುತ್ತಿದ್ದಂತೆ ಆ ಗುಂಪನ್ನು ಕಂಡು ಅವನಿಗೆ ಭೀತಿಯಾಗಲಿಲ್ಲ. ಅವನ ನರನರನೂ ಬಿಗಿದು, ಪ್ರತಿಧಾಳಿಗೆ ಸಿದ್ಧವಾಯಿತು. ಅಟ್ಟಿಬಂದ ಬೇಟೆ ನಾಯಿಗಳ ಮೇಲೆ, ತಿರುಗಿ ಬೀಳಲು ಸಿದ್ಧವಾದ ಕಾಡುಹಂದಿಯಂತೆ, ಕಣ್ಣು, ನೆಲದ ಮೇಲೆ ಹೆಜ್ಜೆಗಳನ್ನು ಬಲವಾಗಿ ಊರಿ, ಮೊಳಕಾಲುಗಳನ್ನು ಕೊಂಚ ಬಾಗಿ, ಬೆನ್ನನ್ನು ಹುರಿದು, ಕತ್ತನ್ನು ನಿಗುರಿಸಿ, ಸಿಟ್ಟು ತುಂಬಿದ ಕಣ್ಣುಗಳಿಂದ ಅವರನ್ನು ದುರುಗುಟ್ಟಿ ನೋಡಿದ. ಯಾರೂ ಹೇಳಿಕೊಡದೆಯೇ ಬರುವ ಎಚ್ಚರಿಕೆ, ಅವನಲ್ಲಿ ಜಾಗೃತವಾಯಿತು.

ಒಬ್ಬ ಹುಡುಗ, “ಇಂಗೆ ಪಾರ್, ಅಂಗೆ ಪಾರ್, ಇವನ ಮೂಂಜಿ ಪಾರ್” ಎಂದು ಕೇಕೆ ಹಾಕಿದ. ಅತ್ತಕಡೆಯಿಂದ ಹುಡುಗರು ತನ್ನ ಮೇಲೆ ಬೀಳಬಹುದೆಂದು, ಕಣ್ಣು ಅತ್ತಕಡೆ ಲಕ್ಷ್ಯಕೊಟ್ಟು, ಮತ್ತೊಬ್ಬ ಹುಡುಗ ಬೇರೆ ಕಡೆಯಿಂದ ಕಣ್ಣಿನ ಮೇಲೆ ಹಾರಿ, ಬೆನ್ನಿನ ಮೇಲೆ ಗುದ್ದಿದ. ಬಲವಾಗಿ ಬಿತ್ತು ವೆಟ್ಟು. ಒಂದು ಗಳಿಗೆ ಬೀಳುವಂತೆ ಜೋಲಿದ ಕಣ್ಣು. ಕುರುಡು ಕ್ರೋಧ ಕಡೆಕಡೆದು ಉಕ್ಕಿತು ಅವನ ಎದೆಯಲ್ಲಿ. ಏನು ಮಾಡುತ್ತಿರುವೆನೆಂದು ಅರಿಯದೆಯೇ, ಹತ್ತಿರವಿದ್ದವನ ಮೇಲೆ ಕುರುಡಾಗ ಬಿದ್ದ. ಇವನು ಹಾರಿದ ವೇಗಕ್ಕೆ, ಆ ಹುಡುಗ ನೆಲದ ಮೇಲೆ ಬಿದ್ದ.

ಸಣ್ಣ ಹುಡುಗನೊಬ್ಬ, ನಾಯಿ ಕಡಿದು ಗ್ರಾಯವಾದ ಕಣ್ಣಿನ ಕಾಲನ್ನು ಹಿಡಿದು ಎಳೆದ. ಹಸಿಗಾಯದ ಚರ್ಮವನ್ನು ಎಳೆದಂತೆ ನೋವಾಯಿತು. ನೋವು-ಸಿಟ್ಟು ಬೆರೆತು, ಕಣ್ಣಿನಿಗೆ ಮೈಮೇಲೆ ಎಚ್ಚರ ತಪ್ಪಿದಂತಾಯಿತು. ಒಂದು ಕಾಲು ಹಿಡಿದ ಹುಡುಗನನ್ನು, ಬಿಡಿಯಾಗಿದ್ದ ಕಾಲಿನಿಂದ ರೂಡಿಸಿದ. ಎಟು ಬಿದ್ದು ನೆಲದ ಮೇಲೊರಗಿದ ಹುಡುಗನನ್ನು ಮೇಲೆತ್ತಿ, ತನ್ನ ಮೇಲೆ ಬೀಳಬಂದ ಮತ್ತೊಬ್ಬನ ಮೇಲೆ ಅಪ್ಪಳಿಸಿದ. ಕಣ್ಣಿನ ಮೈಯೊಳಗೆ ಭೀಮಶಕ್ತಿ ಸಂಚರಿಸಿದಂತಾಗಿತ್ತು.

ಅವರೂ, ಅವಕಾಶ ಸಿಕ್ಕಕಡೆ, ಬೆನ್ನು, ಪಕ್ಕೆ, ಎದೆ, ಮುಖ, ಮೂಗು, ಕಣ್ಣುಗಳನ್ನು ನೋಡದೆ, ಕಣ್ಣಿನನ್ನು ಹೊಡೆಯುತ್ತಿದ್ದರು. ನಾಲ್ವಾರು ಜನ ಹುಡುಗರು, ಗದ್ದಲದಲ್ಲಿ ಬೆರೆಯದೆ, ಸ್ವಲ್ಪ ದೂರ ನಿಂತು ಕೇಕೆ ಹಾಕುತ್ತಾ, ವಿಕಾರವಾಗಿ ಕೂಗುತ್ತಾ, ಚಪ್ಪಾಳೆ ತಟ್ಟುತ್ತಾ, ಕುಣಿಯುತ್ತಿದ್ದರು. ಎಟು ಬೀಳುವುದು ಹೆಚ್ಚಾದಂತೆ, ಕಣ್ಣಿನ ಕ್ರೋಧ ಏರುತ್ತಾ ಹೋಯಿತು. ಎದುರಿಗೆ ಸಿಕ್ಕ ಹುಡುಗನೊಬ್ಬನ ಮೂಗಿನ ಮೇಲೆ ಬಲವಾಗಿ ಮುಷ್ಟಿಯಿಂದ ಅಪ್ಪಳಿಸಿದ. ಅವನ ಮೂಗು ಬಿರಿದು, ರಕ್ತ ಹಾರಿತು. ಕೈಯ ರಕ್ತವನ್ನು ನೋಡಿಕೊಂಡ ಕಣ್ಣು. ರಕ್ತ ಅವನಿಗೆ ಹುಚ್ಚು ಹಿಡಿಸಿತು. ಅವನೊಳಗಿದ್ದ ಪಶುಶಕ್ತಿಗೆ ಕಳ್ಳು ಕುಡಿಸಿತು. ತೋಳು ಹಿಡಿದ ಮತ್ತೊಬ್ಬನ ಕೈಯನ್ನು ಬಲವಾಗಿ ಕಚ್ಚಿದ. ಅವನ ಕೈ, ಕಾಲು, ಚಕ್ರದಂತೆ ಸುತ್ತುತ್ತಿತ್ತು. ಅದರ ಇದಿರು ಸಿಕ್ಕವರಾರೂ ಉಳಿಯುವಂತಿರಲಿಲ್ಲ. ಸ್ವಲ್ಪ ಹೊತ್ತು ಉತ್ಸಾಹದ ಕೂಗುಗಳಿಂದ ತುಂಬಿದ ಗುಂಪು, ಆರ್ತಧ್ವನಿಯಿಂದ, ಬೈಗಳ ಕೆಟ್ಟಧ್ವನಿಯಿಂದ ತುಂಬಿ ಹೋಯಿತು.

ಇದನ್ನು ಕಂಡು, ಅದುವರೆಗೂ ಜಗಳದಲ್ಲಿ ಬೆರೆಯದೆ ದೂರದಲ್ಲಿ ನಿಂತು ನೋಡುತ್ತಿದ್ದ, ಬಲವಾದ ಹುಡುಗನೊಬ್ಬ, ನೊದಲು "ಅಡೀಡಾ" ಎಂದು ಕೂಗಿದವನು, ಕಣ್ಣಿನ ಮೇಲೆ, ನಾಯಿಯಂತೆ ಹಾರಿದ. ಉಳಿದವರನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ಕಣ್ಣಿನೂ ಅವನ ಮೇಲೆ ಹಾರಿ, ಕೈಗೆ ಸಿಕ್ಕ ಅವನ ಕೂದಲನ್ನು ಹಿಡಿದು, ಅವನ ಕತ್ತು ಮುರಿಯುವಂತೆ ಅಲ್ಲಾಡಿಸಿ, ಅವನ

ತಲೆಯನ್ನು ಹತ್ತಿರದ ಗೋಡೆಗೆ ಘಟ್ಟಿಸಿದ. ಅವನು 'ಅವ್ವಾ' ಎಂದು ಚೀರಿ, ಮಲಗಿದ. ಅವನು ಚೀರುತ್ತಲೇ ಇದ್ದ. ಕಣ್ಣು ಅವನು ಮತ್ತೆ ಮೇಲೇಳದಂತೆ, ಅವನ ಎದೆಯ ಮೇಲೆ ಕಾಲೊತ್ತಿ, ದೂರ ಸರಿದು ನಿಂತವರನ್ನು ನೋಡಿದ. ನೆತ್ತರಿಡುವ ಅವನ ಮುಖ, ಬಿಗಿದ ಮುಷ್ಟಿ, ಕ್ರೋಧದಿಂದ ಗಾಳಿಯಾಡಿದ ಕೆಂಡದಂತೆ ಹೊಳೆಯುವ ಅವನ ಕಣ್ಣುಗಳನ್ನು ಕಂಡು, ಉಳಿದ ಹುಡುಗರಾರಿಗೂ, ಅವನ ಮೇಲೆ ಬೀಳಲು ಧೈರ್ಯವಾಗಲಿಲ್ಲ.

“ಸೂಳೆಮಕ್ಕ. ಯಾರಾದ್ರೂ ಮುಟ್ಟಾಕೆ ಬಂದ್ರೆ ಕೊಂದಾಕ್ಪಿಡ್ಡಿರೆ” ಎಂದು ಏದುತ್ತಾ ಅಬ್ಬರಿಸಿದ ಕಣ್ಣು.

ಆ ಗುಂಪಿನವರಾರಿಗೂ ಅವನ ಸವಾಲನ್ನು ಎದುರಿಸುವ ಧೈರ್ಯವಾಗಲಿಲ್ಲ. ಸುತ್ತಲಿದ್ದವರು ದೂರ ಸರಿದುದನ್ನು ಕಂಡು, ಕಣ್ಣು ಕೆಳಗೆ ಬಿದ್ದವನನ್ನು ಜುಟ್ಟು ಹಿಡಿದು ಮೇಲೆತ್ತಿ ನಿಲ್ಲಿಸಿ, ಕೆನ್ನೆಯ ಮೇಲೆ ನೆತ್ತಿ ಅದಿರುವಂತೆ ಹೊಡೆದು—

“ಇನ್ನೊಂದ್ವಲಾ ಮ್ಯಾಲೆ ಬೀಳ್ತೀಯಾ?” ಎಂದು ಘರ್ಜಿಸಿದ.

ಕೊಡವಿದ ಬಟ್ಟೆಯಂತೆ ಮೆತ್ತಗಾಗಹೋಗಿದ್ದ ಅವನು—

“ನಿನ್ನಮ್ಮಯ್ಯಾ, ನಿನ್ನ ಮುಟ್ಟಾಕಿಲ್ಲ, ಸಾಯ್ಬೇಡ” ಎಂದ ಅಂಗಲಾಚಿದ ಮೊದಲು ಮೇಲೆ ಬೇಳಬಂದವನು.

“ಅನ್ನ ತಿನ್ನಾಕೆ ಅಡ್ಡ ಬರ್ತೀಯಾ?”

“ಊಹೂ. ನಿನ್ನವಾಸಕ್ಕೆನ್ನು ಬರಾಕಿಲ್ಲ. ಇವತ್ತು ಬುಟ್ಟುಡು.”

“ಇನ್ನೊಂದ್ವಲ ಬೊಯ್ತೀಯಾ?”

“ನಮ್ಮವ್ವನ ಆಣೆ ಬೈಯಾಕಿಲ್ಲ.”

“ಬೋಳಿಮುಗ ಒಳ್ಳೆ ಕಸುವಾಗವ್ವೆ. ನೋಡೋಕೆ ಕಡ್ಡಿ ಅಂಗವ್ವೆ ಅಂತಿದ್ದೆ” ಎಂದ ಗುಂಪಿನಲ್ಲಿದ್ದ ಹುಡುಗನೊಬ್ಬ ಕಣ್ಣುನತ್ತ ನೋಡುತ್ತಾ.

“ಯಾವೋನೋ ಬೊಯ್ತೋನು?” ಕಣ್ಣು ಕೆರಳಿ ಸುತ್ತಲೂ ಈಕ್ಷಿಸಿದ. ಬೈಯುವುದು ಅವರ ನಿಘಂಟಿನಲ್ಲಿ ಪರಮಾವಧಿ ಮೆಚ್ಚಿಗೆಯ ಶಬ್ದ ಎನ್ನುವುದು, ಅಂದಿನ್ನೂ ಕಣ್ಣುನಿಗೆ ತಿಳಿದಿರಲಿಲ್ಲ. ಅವನ .ಉರಿಯುವ

ಕಣ್ಣು ಸೋಕಿದ ಕೂಡಲೇ, ಮಾತಾಡಿದ ಹುಡುಗ, ಬೆಕ್ಕನ್ನು ಕಂಡ ಇಲಿಯಂತೆ ಸರಕ್ಕನೆ ಹಿಂದೆ ಸರಿದ.

“ಏ, ಬೊಯ್ನಿಲ್ಲ ಬಿಡು. ಒಳ್ಳೆ ಬಲವಾಗಿದೀಯ ಅಂತಂದ.”
ಮತ್ತೊಬ್ಬ ಹುಡುಗ ಸಮಾಧಾನ ಮಾಡಿದ.

“ಮತ್ತೆ ಬೋಳಿಮಗ ಅಂದ”

“ಮತ್ತಿನ್ನೆಂಗೆ ಹೇಳ್ಬೇಕಾಗಿತ್ತು? ಇಷ್ಟಕ್ಕೆಲ್ಲಾ ಸಿಟ್ಟಾಗ್ತೀಯಾ. ವಾ ಮೇರೆ ಬೇಟಾ!”

ಆ ಮಾತು ಕೇಳಿ ಕಣ್ಣುನಿಗೂ ಸಮಾಧಾನವಾಯಿತು. ಅವನ ಹೊಟ್ಟೆ ಹಸಿದು ಕಾತರಿಸಿತ್ತು. ಮಾತು ಬೆಳೆಸದೆ, ತೊಟ್ಟಿಯಲ್ಲಿದ್ದ ಅನ್ನದ ಎಲೆಯೊಂದನ್ನೆಳೆದುಕೊಂಡು ತಿನ್ನಲಾರಂಭಿಸಿದ. ಅವರಾರಿಗೂ ಅವನೊಂದಿಗೆ ತೊಟ್ಟಿಗೆ ಕೈಹಾಕಲು ಧೈರ್ಯವಾಗಲಿಲ್ಲ. ಹೊಟ್ಟೆಗೆ ಅನ್ನ ಬಿಟ್ಟ ಕೂಡಲೇ, ಅವನೊಳಗೆ ಕೆದರಿದ್ದ ದ್ವೇಷ ಶಾಂತವಾಯಿತು. ಅವರಾರೂ ತಿನ್ನದೆ, ದೂರ ನಿಂತುದನ್ನು ಕಂಡು, ಆಶ್ಚರ್ಯವಾಗಿ ಕೇಳಿದ—

“ಯಾಕ್ರೋ, ನೀವಾರೂ ತಿನ್ನಾಕಿಲ್ವಾ? ಹಸಿವಾಗಕಿಲ್ವಾ?”

“ಮತ್ತೆ ನೀನು ಹೊಡದೆ....?” ಮೂಗಿನಲ್ಲಿ ರಕ್ತ ಹರಿಯುತ್ತಿದ್ದ ಹುಡುಗನೊಬ್ಬ ಹೇಳಿದ.

“ಊಹೂ. ಒದಿಯಾಕಿಲ್ಲ. ನನ್ಮಾಲ್ ಬಿದ್ರೆ ಒವಿತೀನಿ. ಸುಂಸುಮ್ಮೆ ಒದ್ಯಾಕೆ ನನ್ನೇನು ಉಚ್ಚಾ. ತಿನ್ನಬಾ. ನಮ್ಮಪ್ಪಂದೇನು ಹೋಗ್ತದೆ”

ಅವನ ಮಾತು ಕೇಳಿ, ಉಳಿದವರಿಗೂ ತೆರಳಿದ ಧೈರ್ಯ ಮರಳಿ ಬಂತು. ಅವನೊಂದಿಗೆ ಬೆರೆತು ತಿನ್ನಲಾರಂಭಿಸಿದರು. ಒಬ್ಬ ಅನ್ನವನ್ನು ತಿನ್ನುತ್ತಾ, ಮೆಚ್ಚಿಗೆ ತುಂಬಿದ ಕಣ್ಣುಗಳಿಂದ ಕಣ್ಣಿನನ್ನು ನೋಡುತ್ತಾ ಹೇಳಿದ; “ಒಳ್ಳೆ ಹುಚ್ಚಾಯಿ ಅಂಗೆ ಮಾಡ್ಲೋ!”

ಅವನ ಮಾತು ಕೇಳಿ ಉಳಿದ ಹುಡುಗರೂ ನಕ್ಕರು. ಕಣ್ಣನೂ ನಕ್ಕ. ಆದರೆ, ಕಣ್ಣು, ತಲೆಯನ್ನು ಗೋಡೆಗೆ ಘಟ್ಟಿಸಿದ ಹುಡುಗ, ಮೇಲೇಳದಂತೆ ಮಲಗಿದ್ದ. ಅವನನ್ನು ನೋಡಿ ಕಣ್ಣನ ನಗು ಮಾಸಿ ಹೋಯಿತು. ಅವನದೆಯಲ್ಲಿ ಏಕೋ ವ್ಯಥೆ ಕುದಿದುಬಂತು. ಕೈಯಲ್ಲಿದ್ದ

ಅನ್ನವನ್ನು ತೆಗೆದುಕೊಂಡು, ಅವನ ಬಳಿ ಹೋಗಿ—

“ಬಾಳ ಪೆಟ್ಟಾಯ್ತಾ?” ಎಂದು.

“ಹೂ” ಎಂದು ಹುಡುಗ, ತನ್ನ ತಲೆಯನ್ನು ತೋರಿಸಿದ. ಕಣ ಅವನ ತಲೆಯನ್ನು ತಡವಿ ನೋಡಿದ. ಪೆಟ್ಟುಬಿದ್ದ ಕಡೆ ದಪ್ಪನಾಗಿ ಬುಗುಟೆ ಎದ್ದಿತ್ತು. ನೋವಿನಿಂದ ಹುಡುಗನ ಕಣ್ಣಲ್ಲಿ ನೀರು ತುಂಬಿತ್ತು.

“ಇನ್ನೊಂದ್ರಲಾ ನಿನ್ನ ಹೊಡಿಯಾಕಿಲ್ಲ” ಎಂದು ಅವನ ಮೈಯನ್ನು ನೇವರಿಸಿ, ಅವನನ್ನು ತೊಡೆಯಮೇಲೆ ಎಳೆದುಕೊಂಡು, ಕೈಯಲ್ಲಿದ್ದ ಅನ್ನವನ್ನು ಅವನ ಬಾಯಿನೊಳಗಿಟ್ಟ. ಹುಡುಗ ಅನ್ನವನ್ನು ನುಂಗಿ, ಪ್ರೀತಿತುಂಬಿದ ಧ್ವನಿಯಲ್ಲಿ ಹೇಳಿದ—

“ನೀನು ಬಾಳ ಒಳ್ಳೇವ್ವು”

“ಊಹೂ. ನಾನು ಪಿಶಾಚಿ. ನಿಂಗೆ ಹಂಗೊಡಿಬಾರ್ಡಾಗಿತ್ತು. ಸಿಟ್ಟಾಗೆ ನಂಗೆ ಎತ್ತ ಹಾರೋಗಿತ್ತು. ಇನ್ನಾಕ್ಕೆ ನಾವಿಬ್ಬೂ ಜೊತೆಯಾಗಿ ಉಣ್ಣೋಣ. ಆ....”

ಹುಡುಗ ಸಮ್ಮತಿ ಸೂಚಿಸಿ ತಲೆಹಾಕಿದ.

“ನಮ್ಮೊತೇಲೇ ಇದ್ದುಡು. ನಾವೆಲ್ಲಾ ಇಲ್ಲೇ ಇರಾವಾ” ಎಂದು ಮತ್ತೊಬ್ಬ.

“ಇಲ್ಲಿದೆ ಹೊಟ್ಟೆ ತುಂಬೋದು ಎಂಗೆ. ಅನ್ನ ಯಾರಾಕ್ತಾರೆ?”

“ಇಲ್ಲ ದಿನಾ ಅನ್ನ ಸಿಗ್ತದೆ.”

”ದಿನಾಗ್ಲೂ”

“ಊ”

“ಯಾರೂ ಬೈಯಕಿಲ್ವಾ?” ಆಶ್ಚರ್ಯದಿಂದ ಕಣ್ಣು ಕೇಳಿದ.

“ಇಲ್ಲ. ಎಲ್ಲೊತ್ತೂ ಅನ್ನ ಸಿಗ್ತದೆ.”

“ಅಂಗ್ರಾಧ್ವಿಡ್ಡೀನಿ.”

“ನಿನ್ನ ಹೆಸರೇನೋ?” ಮತ್ತೊಬ್ಬ ಹುಡುಗ ಕೇಳಿದ.

“ಕಣ್ಣ”

“ಕಣ್ಣು ನಾವು ಒಂದು, ಬಾಜಿಮೇಲೆ ಬಂದು, ಆಡಿದಮಾತು ಸಿಂಧು” ಹೆಸರು ಕೇಳಿದ ಹುಡುಗ ರಾಗವಾಗಿ ಹೇಳಿದ. ಕಣ್ಣುನಿಗೆ ಆ ಮಾತು ಅರ್ಥವಾಗಲಿಲ್ಲ. ಕೇಳಿದ :

“ಅಂಗಂದ್ರೆ ಏನು?”

“ಅಂಗಂದ್ರೆ, ನಿಂಗೊತ್ತಿಲ್ವಾ?”

“ಇಲ್ಲ”

“ಅಂಗಂದ್ರೆ, ನಾನೆಲ್ಲಾ ಸಾಯೋವರೂಗ್ಗೆ ಸ್ನೇಹಿತೃಂತ”

“ಅಂಗಾ! ಇನ್ನೊಂದ್ಲ ಹೇಳು, ಕೇಳಾಣ”

“ಕಣ್ಣು ನಾವು ಒಂದು, ಬಾಜಿಮೇಲೆ ಬಂದು, ಆಡಿದಮಾತು ಸಿಂಧು” ಮತ್ತೊಮ್ಮೆ ಹುಡುಗ ರಾಗವಾಗಿ ಹೇಳಿ ನಕ್ಕ. ಅವನು ತಲೆಯಲ್ಲೂ ಡಿಸುತ್ತಾ, ರಾಗವಾಗಿ ಹೇಳಿದ ರೀತಿಯನ್ನು ಕಂಡು, ಎಲ್ಲರೂ ನಕ್ಕರು.

“ಈ ಲೌಡಿಮಗ ಜೋಯ್ಸಪ್ಪ ಕಣ್ಣೋ. ಲಗ್ನಾ ಕಟ್ಟಿಸ್ತಾನೆ” ಎಂದ ಒಬ್ಬ. ಮತ್ತೊಮ್ಮೆ ಎಲ್ಲರೂ ನಕ್ಕರು. ಯಾವ ಕೃತ್ರಿಮ ಪ್ರಯತ್ನವೂ ಇಲ್ಲದೆ ಮೂಡಿ ಬಂದ ನಗುವಿನ ಮಧುರ ಕಾವಿನಲ್ಲಿ, ಅವರೆಲ್ಲರ ಎದೆಗಳೂ ಒಂದಾಗಿ ಬೆಸೆದುಕೊಂಡವು.

ಅಂದಿನಿಂದ ಕಣ್ಣು ಆ ಗುಂಪಿನಲ್ಲಿ ಒಬ್ಬನಾಗಿ ಹೋದ.

ಹೋಟಲ ಹಿಂದಿನ ಎಂಜಲೆಯ ತೊಟ್ಟಿ ಅವನ ಅನ್ನ ಸಮಸ್ಯೆ ಯನ್ನು ನಿವಾರಿಸಿತು. ವೋಲೀಸಿನವನು ಬಂದು, ಒಂದು ದಿನ ಓಡಿಸುವವರೆಗೂ, ಆ ಆಸ್ಪತ್ರೆಯ ಕಟ್ಟಿ ಅವರಿಗೆ ಆಶ್ರಯವಾಗಿತ್ತು.

ಆಸ್ಪತ್ರೆಯ ಕೆಂಪು ಸೀಮೆಂಟು ಹಾಕಿದ, ತಣ್ಣನೆಯ ನುಣುಪಾದ ಕಟ್ಟಿ ಕಣ್ಣನ ಜೀವನದ ಪಾಲಿಗೆ ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾನಿಲಯವಾಯಿತು.

ಆ ದಿನ ಅವನು ಅನ್ನಕ್ಕಾಗಿ ಮಾಡಿದ ಹೋರಾಟ, ಅವನಿಗೆ, ಅವನಂಥವರ ಜೀವನದ ಬಹುದೊಡ್ಡ ಸತ್ಯವನ್ನು ಮನನರಿಕೆ ಮಾಡಿ ಕೊಟ್ಟಿತು : ಹಿಡಿ ಅನ್ನಕ್ಕೆ ಹತ್ತು ಬಾಯಿ ತೆರೆದಾಗ, ಮುಷ್ಟಿ ಬಲವಾಗಿ ಧ್ವನನ ಹೊಟ್ಟೆತುಂಬುವುದು ಎಂಬುವುದನ್ನು ಅವನೊಳಗಿದ್ದು, ಅವನಿಗೆ

ನಾತ್ರ ಅರಿವಾಗದಿದ್ದ ಶಕ್ತಿಯನ್ನು ಅಂದವನು ಕಂಪುಕೊಂಡಿದ್ದ. ಅವನ ಮುಷ್ಟಿಯನ್ನು ಕಂಡು ಅವನಿಗೇ ಹೆಮ್ಮೆಯಾಯಿತು—ಕುಶಲ ಕೆಲಸ ಗಾರನಿಗೆ, ತನ್ನ ಕಸಬಿಗೆ ಉಪಯುಕ್ತವಾದ ಸೂಕ್ಷ್ಮ ಉಪಕರಣದ ಬಗ್ಗೆ ಆಗುವಂತೆ.

ಅದರೊಂದಿಗೆ ಅವನು, ಆ ಗೆಳೆಯರೊಂದಿಗೆ ಜೀವನ ಮಾಡುತ್ತಾ, ಅವರೆಲ್ಲರೂ ತನ್ನಂತೆಯೇ ಕುಲಗೋತ್ರವಿಲ್ಲದೆ, ತನ್ನಹಾಗೇ ಎಲೆ ಲ್ಲಿಂದಲೋ ಬಂದು ಕಲಿತವರೆಂಬುದನ್ನು ಅರಿತು, ಅವರನ್ನು ಪ್ರೀತಿಸುವುದನ್ನು ಕಲಿತ. ಅವನೊಂದಿಗೆ ಅಸರಾಡುತ್ತಿದ್ದ ಹಲವು ಭಾಷೆಗಳನ್ನೂ ಕಲಿತ. ಲಕ್ಕೀಮುಷ್ಟಿ, ಚೌಕಂಬಾರ, ಹುಲಿಕಟ್ಟುವ ಆಟಗಳನ್ನು ಆಡುವುದು, ಹೋಟೆಲುಗಳ ಮುಂದೆ ಅಡ್ಡಾಡುತ್ತಾ, ಮುಖಲಕ್ಷಣದಿಂದ ಯಾರು ಕೇಳಿದ ಕೂಡಲೇ ಕಾಸು ಕೊಡುವರೆಂಬುದನ್ನು ಅರಿತು ಬೇಡುವುದು ಹೋಟೆಲ ಆಳಿನ ಕಣ್ಣುತಪ್ಪಿಸಿ, ಹೊರಗಡೆ ತೋಟದಲ್ಲಿ ಕಾಫಿ ಕುಡಿಯುತ್ತಾ ಕುಳಿತ ಗಿರಾಕಿಯಿಂದ ಕಾಫಿ ಬೇಡಿ ತರುವುದು, ರಸ್ತೆಯಲ್ಲಿ ಅರೆಸೇಡಿ ನಿಗದಿ ಸಿಗಲೇಟನ್ನು, ಹದ್ದಿನಂತೆ ಎತ್ತಿ ಸೇಡುವುದು, ಪೌರಸಭೆಯವರು ನಾರ್ವಜನಿಕರಿಗಾಗಿ ಕಟ್ಟಿಸಿದ ಕಕ್ಕಸುಗಳನ್ನು ಬೇಕೆನಿಸಿದಾಗ ಸ್ನಾನಗೃಹವಾಗಿ ಉಪಯೋಗಿಸುವುದು, ಬೀದಿಯ ಮೂಲೆಯಲ್ಲಿ ಸಂಜೆಯ ಹೊತ್ತು ಉರಿಯುವ ಒಲೆಯಮೇಲೆ ಬಾಣಲೆ ಇಟ್ಟುಕೊಂಡು, ವಡೆ, ನಿಪ್ಪಟ್ಟೆಲು ಮಾಡಿ ಮಾರುವ ಮುದುಕಿಯಿಂದ, ಅದನ್ನು ಜಾರಿಸಿ ತಂದು ತಿನ್ನುವುದು, ಮದುವೆಯ ಮೆರವಣಿಗೆಗಳನ್ನು ಹಿಂಬಾಲಿಸಿ ಹೋಗಿ, ರಸಕವಳದ ಉಚ್ಚಿಷ್ಟವನ್ನು ಸಂಪಾದಿಸುವುದು, ನಾಯಿಗಳೊಂದಿಗೆ ಹೋರಾಡುವುದು, ಗುರಿಯಿಟ್ಟು ಕಲ್ಲೆಸೆಯುವುದು, ಮಿಂಚಿನಂತೆ ನುಸುಳಿ ಓಡುವುದು, ಆವಾಚ್ಯ ಶಬ್ದಗಳನ್ನು ಹಲವಾರು ಭಾಷೆಗಳಲ್ಲಿ ಲೀಲಾ ಜಾಲವಾಗಿ ಪ್ರಯೋಗಿಸುವುದು—ಆ ಬಗೆಯ ಜೀವನ ಕಲಿಸಬಹುದಾದ ಸಕಲ ವಿದ್ಯೆಗಳಲ್ಲೂ ಕಣ್ಣು ಪಾರಂಗತನಾದ. ರಸ್ತೆಯ ಹೆಸರು ತಿಳಿಯದೆಯೇ ಇಡೀ ಬೆಂಗಳೂರನ್ನೂ ಒಂದು ಕಡೆಯಿಂದ ಮತ್ತೊಂದು ಕಡೆಗೆ ಸೋಸಬಲ್ಲ ಶಕ್ತಿ ಅವನಿಗೆ ಸಾಧಿಸಿತು.

ಈ ಬಗೆಯ ಜೀವನದಿಂದಾಚೆಗೆ ಬೇರೊಂದು ಬಗೆಯ ಜೀವನ-
ತನಗಿರಬಹುದೆಂಬುದನ್ನರಿಯದೆಯೇ, ಕಣ್ಣು, ಅರಿವಾಗದಂತೆ, ದಿನ
ಗಳನ್ನೂ, ತಿಂಗಳುಗಳನ್ನೂ, ವರ್ಷಗಳನ್ನೂ ಕಳೆದ—ಆ ಗುಂಪಿಗೆ
ಹೆಗ್ಗಡೆಯಾಗಿ. ಹೀಗೆ ಜೀವಿಸುತ್ತಿರುವಾಗಲೇ ಕಣ್ಣು, ಒಂದು ದಿನ, ತನ್ನ
ಗುಂಪನ್ನು, ಸಮಯ ಬಂದಾಗ ಪ್ರತೀಕಾರಾಸ್ತ್ರವಾಗಿ ಉಪಯೋಗಿ
ಸುವುದನ್ನೂ ಕಲಿತ.

ಒಂದು ದಿನ ಮಧ್ಯಾಹ್ನ ಕಣ್ಣು, ಜೊತೆಯವರೊಂದಿಗೆ ಚೌಕಾಬಾರ
ಆಡುತ್ತಾ ಕುಳಿತಿದ್ದ. ಆ ಗುಂಪಿನಲ್ಲಿದ್ದು, ಮೊದಲ ದಿನದಿಂದಲೇ ಕಣ್ಣು
ನಿಗೆ ಅಪ್ಪ ಸ್ನೇಹಿತನಾಗಿದ್ದ ಮುನಿಸಾಮಿ, ಜೋಲು ಮೋರೆ ಹಾಕಿ
ಕೊಂಡು ಬಂದು ಕುಳಿತ. ಕಣ್ಣು ಅವನನ್ನು ನೋಡಿದ. ಮುನಿಸಾಮಿಯ
ಕಪ್ಪು ಕೆನ್ನೆಯ ಮೇಲೆ ಕೈಬೆರಳಿನ ಬಾಸುಂಡೆ, ಐದೂ, ಕೆಂಪಗೆ ಎದ್ದು
ಕಾಣುತ್ತಿದ್ದವು. ತುಟಿಯೊಂದುಕಡೆ ಒಡೆದು, ರಕ್ತ ಹರಿದು ಗದ್ದದ
ಮೇಲೆ ಒಣಗಿತ್ತು. ಅವನ್ನು ನೋಡಿ ಕಣ್ಣುನ ಹೃದಯ ಚುರುಕೈಂದಿತು.

“ಏನಾಯ್ತೋ ಮುನ್ಯಾ?” ಕಣ್ಣು ಚುರುಕಾಗಿ ಕೇಳಿದ.

“ಯಾರ್ತಾವ ಒದೆತೆಂದು ಬಂದ್ಯೋ? ಏನ್ಯಾಡಾಕೋಗಿದ್ದಿ?”
ಪಳನಿಯೂ ಪ್ರಶ್ನೆ ಮಾಡಿದ.

“ಹಣ್ಣುಂಗ್ಗೀಲಿ ಹಣ್ಣು ಎತ್ತೋಕ್ಕೋಗಿ ಸಿಕ್ಕಿದ್ಯೇನೋ?”
ಅರ್ಕುಗಂ ಕೇಳಿದ.

ಮುನಿಸಾಮಿ ಉತ್ತರ ಕೊಡಲು ಯತ್ನಿಸಿದ. ಆದರೆ ಅವನ
ಬಾಯಿಂದ ಉತ್ತರ ಬರಲಿಲ್ಲ. ಅಳುಬಂದಿತು.

“ಏನಾಯ್ತು ಬೊಗ್ಗೊಲೇ ಕುನ್ನಿ. ಇಲ್ಲೇದ್ರೆ ಬುಲೈನ್ಯಾಲೆಲ್ಲು
ಮಡ್ಗೀನಿ ನೋಡು.” ಕಣ್ಣು ದುಃಖದಲ್ಲಿ ಸಿಟ್ಟಾಗಿ ಕೇಳಿದ.

ಮಾತಾಡದಿದ್ದರೆ ಇನ್ನು ಏಟು ಬೀಳಬಹುದೆಂದು ಹೆದರಿ.
ಮುನಿಸಾಮಿ ಹೇಳಿದ:

“ಇವತ್ತೊಂದ್ರುಪ ಎಲ್ಲಾಣೆ ಸಿಕ್ಕಿತ್ತು ಕಣ್ಣು. ನೋಸನಾತಿ
ತಕೋಂಬಿಟ್ಟು.”

“ಎಲ್ಲಾಣೆ ಎಲ್ಲಿತ್ತು ನಿಂಗಿ?”

“ಬೆಳಿಗ್ಗೆ ಮಾರ್ಕೆಟ್ಟವ ನಿಂತಿದ್ದೆ. ಯಾರೋ ಒಬ್ಬ ಬಂದು ಬೋಲ್ಡೆತ್ತೊಂಟ್ಪರಿಯಾ, ಎಲ್ಲಾಣೆ ಕೊಡ್ತಿವೀಂದು....”

“ಎಂತ ಬೋಲ್ಡು?”

“ಸಿನಿನಾದ್ದು ಕಣ್ಣು. ನನ್ನಂಗೇ ಎಷ್ಟೋ ಹುಡುಗಿದ್ದು. ನಾನೆಲ್ಲಾ ಬೋಲ್ಡೆತ್ತೊಂಡು ಓಗಿದ್ದಿ ಗಾಡಿಯಿಂದ. ಮಜ್ಜಾನ್ನಾಗೆ ಶಿವಾಜಿ ಟಾಕೀಸ್ತಾವ ಎಲ್ಲಾಣೆ ಕೊಟ್ಟು. ತಗೊಂಬರತ್ತಾ ಇದ್ದೆ. ಅಲ್ಲೊಂದೊಡ್ಡ ಮೋರಿ ಇಲ್ವಾ, ಕಸಾಯಿಖಾನೆ ತವ”

“ಹೂ”

“ಅಲ್ಲಿ ಇಬ್ಬು ಕೊತ್ತೊಂಡು ಲಾಡಿ ಆಟ ಆಡ್ತಾ ಇದ್ದು”

“ಅಂಗಂದ್ರೇನೋ?”

“ದೀಪದ ಬತ್ತಿ ಇರಾಕಿಲ್ವಾ....”

“ಹೂ”

“ಅದ್ದು ಸಿಂಬೆ ಸುತ್ತಿ ಮಡಗ್ತಾರೆ. ಅದ್ರಾಗೆ ಕಡ್ಡಿ ಸಿಕ್ಕುಬೇಕು. ಎಲ್ಲಾಗ ಬತ್ತಿ ಸಿಕ್ಕುಂಡ್ರೆ, ಆಣೇಗಾಣೆ ಕೊಡ್ತಾನೆ. ಇಲ್ಲೆ ಓದ್ರೆ ಕೊಟ್ಟಾಣೆ ಆವನ್ನೆ”

“ಅಂಗಾ.... ನೀನಾಡ್ಡೇನು ಆ ಆಟಾನ?”

“ಹೂ. ಅದೆಲ್ಲಾ ಮೋಸ ಕಣ್ಣು. ಮೂರುಮೂರು ಕಾಸು ಕಟ್ಟಿ ಎಂಟ್ಪ ಆಡ್ಡೆ. ಮೊದಲ್ಪಲ ಬಂತು. ಆವ್ಯಾಕೆ ಬರ್ನಿಲ್ಲ. ಎಲ್ಲಾಣೇನೂ ಒಂಟೋಯ್ತು. ಮೋಸ ಮಾಡ್ತೀಯ, ನನ್ನೆಲ್ಲಾಣೆ ಕೊಟ್ಟುಡು ಅಂದದಕ್ಕೆ ಅವ್ನೂ, ಅವನ್ನೊತ್ತೇಲಿದ್ದೊಬ್ಬ ದಡಿಯ ಸಾಬಿನೂ ಇಬ್ಬು ಸೇರೊಂಡು ಒದ್ದು ಕಣ್ಣು” ಒದೆಸಿಕೊಂಡ ನೋವು ನೆನಪಾಗಿ ಮತ್ತೆ ಮುನಿಸಾಮಿ ಅಳಲಾರಂಭಿಸಿದ.

“ನೀನ್ಯಾಕೆ ಆಡೋಕೆ ಓದೋ, ತಿಂಟ್ಲೆಚ್ಚಾಗಿತ್ತಾ?”

“ದುಡ್ಡೋಗಾಕಿಲ್ಲ, ಬರ್ತದೆ ಅಂತ ನಂಬಿದ್ದು ಕಣ್ಣು. ಅದ್ಯೆ.”

“ಬಾಳ ಒಡದ್ರೇನೋ?” ಕಣ್ಣು ಬಿಗಿದ ಧ್ವನಿಯಲ್ಲಿ ಕೇಳಿದ. ಮುನಿಸಾಮಿ ಹೇಗೆ ಹೊಡೆದರೆಂದು ವರ್ಣಿಸದೆ, ಚಿಂದಿ ಮುಚ್ಚಿದ ತನ್ನ

ಬೆನ್ನನ್ನು ತೋರಿಸಿದ. ಬೆನ್ನೆಲ್ಲಾ ಹೊಡೆತದ ಪೆಟ್ಟಿಗೆ ಹಸಿರುಗಟ್ಟತ್ತು. ಕಣ್ಣು ಅದನ್ನು ಮುಟ್ಟಿಹೋದ. ಮುನಿಸಾಮಿ ಚಂಗನೆ ಎಗರಿ “ಮುಟ್ಟಾಕಾಗಾಕಿಲ್ಲ ಕಣ್ಣು. ಬಾಳನೋಯ್ದೆ” ಎಂದ.

ವೈಯ ರಕ್ತ ಮುಖಕ್ಕೆಲಿ, ಕಣ್ಣಿನ ಬಿಗಿದ ಕವ್ವು ಮೋರೆ ಕೆಂಪು ಗಾಯಿತು. ಸುತ್ತ ಕುಳಿತ ಹುಡುಗರೂ ಮಾತಾಡಲಿಲ್ಲ. ಕಣ್ಣು ಮಾತನಾಡದೆ, ಕಿವಿಯ ಸಂದಿಯಲ್ಲಿ ಸಿಕ್ಕಿಸಿಕೊಂಡ ಜೀಡಿಯನ್ನು ತೆಗೆದು, ಹಚ್ಚಿ, ಮೂಗಿನಿಂದ ಹೊಗೆ ಬಿಡುತ್ತಾ, ತನ್ನ ಸಂಗಾತಿಗಳ ಒಬ್ಬೊಬ್ಬರ ಮುಖವನ್ನೂ ನೋಡಿ ಮುನಿಸಾಮಿಯನ್ನು ಕೇಳಿದ—

“ಎಷ್ಟುಜನ ಅವೋ ಅವು, ಮುನ್ಯಾ!”

“ಇಬ್ಬು”

“ಎಂಗವೆ? ಬಲ್ವಾಗವಾ”

“ಊ, ಒಬ್ಬ ಡೆಡಿಯ. ಕಟ್ಟಮಸ್ತಾಗವೆ, ಇನ್ನೊಬ್ಬ ಅಂಗಂಗೆ.”

“ದಿನಾಗ್ಲ ಆಲ್ಲೇ ಇರಾರಾ.”

“ಊ”

“ಎಷ್ಟೊತ್ತಾ ಗಿರಾರೆ?”

“ಅಲ್ಲೇ ಇರಾರೆ ಕಣ್ಣು. ಮೋಲೀಸ್ನೋರು ಬಂದ್ರೆ ಮಾತ್ರ, ಆತೋಟ್ಟಾಗೋಡೋಗಾರೆ. ನಾನೂ ಎಲ್ಲ ಮೂರು ದಿನ ನೋಡಿದೀನಿ ಆವರಾಟಾನಾ” ಅದುವರೆಗೂ ಸುಮ್ಮನೆ ಅವರ ಮಾತನ್ನು ಕೇಳುತ್ತಾ ಕುಳಿತಿದ್ದ ಕಂದಸ್ವಾಮಿ ಹೇಳಿದ.

“ಈಗೋದ್ರಿರಾರಾ?”

“ಇರಬೈದು”

“ನನ್ನೊತೇಲಿ ಯಾರ್ಯಾರು ಬರ್ತೀರಿ?”

ಅವನು ಆ ಪ್ರಶ್ನೆಯನ್ನು ಕೇಳಿದ ರೀತಿಯನ್ನು ಕೇಳಿ, ಅವರೊಬ್ಬರಿಗೂ ಹೆದರಿಕೆಯಾಯಿತು. ಒಬ್ಬರ ಮುಖವನ್ನೊಬ್ಬರು ನೋಡತೊಡಗಿದರು. ಹಿಂದೆಂದೂ ಕಣ್ಣು ಅವರನ್ನು ಈ ಪ್ರಶ್ನೆಯನ್ನು ಕೇಳಲಿಲ್ಲ. ಅವರು ತನ್ನ ಪ್ರಶ್ನೆಗೆ ಕೂಡಲೇ ಉತ್ತರಕೊಡಲು ಹಿಂಜರಿ

ದುದನ್ನು ಕಂಡು, ಕಣ್ಣಿನ ಕ್ರೋಧ ಹೆಚ್ಚಾಯಿತು. ಕಚ್ಚಿದ ಅವನ ತುಟಿ ಕಂಪಿಸುತ್ತಿದ್ದವು. ಕ್ರೋಧ ಕರ್ಕಶವಾದ ಸ್ವರದಲ್ಲಿ ಕೇಳಿದ :

“ಸಮ್ಭ್ರಾನ್ಯರೂ ಬರಾಕೆ ದಂ ಇಲ್ಲೆ ಓದ್ರೆ ಅಂಗಂತ ವೇಳ್ತೆ. ಮುಕ ಏನ್ನೋಡ್ಡಿರ? ಮಕದ್ವೀಲೇನಾರ ಬರಬೈತ?”

“ನಡಿ ಓಗೋಣ” ಅಲ್ಲಿದ್ದ ಆರು ಜನವೂ ಎದ್ದು ನಿಂತರು. ಮುಸಿಸ್ವಾಮಿಯೂ ಅವರೊಂದಿಗೆ ಸೇರಿದ.

ಹುಡುಗರ ಗುಂಪು ಕಣ್ಣಿನ ನಾಯಕತ್ವದಲ್ಲಿ ಬಂಬೂ ಬಜಾರಿನ ಕಡೆ ನಡೆಯಿತು. ದಾರಿಯಲ್ಲಿ ಯಾರೂ ಮಾತಾಡಲಿಲ್ಲ. ಬಂಬೂ ಬಜಾರಿನಲ್ಲಿ ಹೋಗುವಾಗ ಕಣ್ಣು ದಾರಿಯಲ್ಲಿ ಬಿದ್ದಿದ್ದ ಗಟ್ಟಿ ಬಿದರಿನ ತುಂಡುಗಳನ್ನು ಚೋಡಿಸಿಕೊಂಡು, ಜೋಬನಲ್ಲಿ ನಾಲವಾರು ಕಲ್ಲು ತುಂಬಿಕೊಂಡ.

“ಕಂದಾ, ನೀನು ಅವರಿಬ್ಬನ್ನು ನೋಡಿದೀಯಾ ಅಲ್ವೆ?” ಕಣ್ಣು ಕೇಳಿದ.

“ಹೂ”

“ನೀನೊಬ್ಬೆ ಮುಂದೋಗು. ಅವರಲ್ಲಿದ್ದೆ, ಮಾತಾಡ್ಲಿ ಆಟಾ ಆಡ್ಲಾ ಕೂತ್ಯೊ. ನಿನ್ನವ ಕಾಸೈತಾ”

“ಇಲ್ಲ”

“ಯಾರತ್ರೈತ್ತೊ?”

ಎಲ್ಲರೂ ಜೇಬುಗಳನ್ನು, ತಡಕಿಕೊಂಡರು. ಒಂದಾಣೆ ಸೇರಿತು. ಕಣ್ಣು ಅದನ್ನು ತೆಗೆದುಕೊಂಡು, ಕಂದಸ್ವಾಮಿಯ ಕೈಗೆ ಕೊಟ್ಟು—

“ನೀನಾಡ್ಲಾ ಕುಂತಿರು. ನಾವಿಂದೇ ಬರ್ತೀವಿ.” ಎಂದ.

“ಇದ್ಯೂ ಕಸ್ಯೊಂದ್ರೆ?”

“ಅದ್ರಜ್ಜನ್ನೂ ಕಕ್ಕಸ್ತೀನಿ. ಸುಮ್ಮೆ ನಾನೇಳ್ತಾಕ್ಕೆಳು. ಊ, ನೀನೋಗು. ನಾನಲ್ಲಿ ಬಂದಾಗ ಸಿಳ್ಳುಕ್ತೀನಿ. ನೀನು ಗದ್ದಾಮಾಡು”

ದುಡ್ಡು ತೆಗೆದುಕೊಂಡು ಕಂದಸಾಮಿ ಮುಂದೆ ಹೊರಟ. ಅವನ ಅಷ್ಟು ದೂರ ಹೋಗುವವರೆಗೂ ಸುಮ್ಮನಿದ್ದ ಕಣ್ಣು, “ಬನ್ನೋ ನಾವೂ

ಓಗಾಣ. ಲೇ ಮುನ್ಯಾ ಅವ್ರೆಲ್ಲೋ ಕುಂತೊಳ್ಳಾದು?" ಎಂದು ಕೇಳಿದ.

“ಮೋರಿ ಪಕ್ಕಾಗೆ. ತಗಡಿನ್ನುಂಡಿನ ರಾಸಿ ಆಕಿಲ್ವಾ. ಅಲ್ಲೊಂದು ದೊಡ್ಡಮರ ಐತೆ ನೋಡು. ಅದ್ರ ಕೆಳಗೆ.”

“ಓಗಾಣ, ನಡೀರಿ” ಎಂದು ಕಣ್ಣು, ಅಲ್ಲೇ ಮೋರಿಯಲ್ಲಿ ಇಳಿದ. ಉಳಿದ ಹುಡುಗರೂ ಅವನನ್ನು ಹಿಂಬಾಲಿಸಿದರು. ಆಳೆತ್ತರದ ಮೋರಿಯಲ್ಲಿ ಇಳಿದು, ಮೇಲೆ ನಡೆಯುವವರಿಗೆ ತಟಕ್ಕನೆ ಕಾಣಿಸದಂತೆ, ಗೋಡೆಗೆ ಹತ್ತಿಕೊಂಡು ನಡೆಯುತ್ತಾ “ಯಾರಾದ್ರೂ ಸದ್ಮಾಡಿದ್ರೆ ಸಿಗ್ಡಾಕ್ಲೆಡ್ಡೀನಿ” ಎಂದು ಅಪ್ಪಣೆಮಾಡಿದ ಕಣ್ಣು. ಸದ್ಮಮಾಡದೆ ಎಲ್ಲರೂ ಅವನನ್ನು ಹಿಂಬಾಲಿಸಿದರು. ಮೋರಿಯಲ್ಲಿ ಹರಿಯುತ್ತಿದ್ದ ಕೊಳಚೆ ನೀರು, ಬದಿಯಲ್ಲಿಯ ಹೇಸಿಗೆ ಯಾವುದೂ ಅವರಿಗೆ ಲೆಕ್ಕವಿರಲಿಲ್ಲ.

ಚರಂಡಿಯ ಬದಿಯಲ್ಲಿದ್ದ ಜೋಪಡಿಗಳನ್ನು ದಾಟಿ, ತೆಂಗಿನ ತೋಟ ಕಾಣುವವರೆಗೂ ಬಂದರು. ಅಲ್ಲಿ ಕಣ್ಣನ ಹಿಂದೇ ಬರುತ್ತಿದ್ದ ಮುನಿಸಾಮಿ, ಚರಂಡಿಯ ಇನ್ನೊಂದು ಬದಿಗೆ ಸರಿದು, ಮೇಲೆ ಹತ್ತಿ ನೋಡಿ, ಹಿಂದಿರುಗಿ ಬಂದು—

“ಅಲ್ಲೆ ಇದಾರೆ ಕಣ್ಣು” ಎಂದ ಪಿಸುಮಾತಿನಲ್ಲಿ.

“ಯಾರ್ಯಾರಿದ್ದಾರೆ”

“ಅವ್ರೆ—ಮೂರು ಜನ”

“ಇಬ್ಬು ಅಂದೆ”

“ಕಂದಾನೂ ಓಗನ್ನಲ್ಲ”

“ಮತ್ಯಾರೂ ಇಲ್ವಾ”

“ಇಲ್ಲ ಕಣ್ಣು”

“ಇನ್ನೊಂದ್ವಲ ನೋಡು”

ಅಷ್ಟು ದೂರ ನಡೆದು, ಸಮೀಪಕ್ಕೆ ಬಂದಮೇಲೆ ಮುನಿಸಾಮಿ, ಮತ್ತಿನ್ನೊಂದು ಬಾರಿ ಹೋಗಿ ನೋಡಿಬಂದು—

“ಅವ್ರೆ ಮೂರ್ಛನಾನೇ ಇರೋದು” ಎಂದು ಹೇಳಿದ.

ಮೂವರೂ ಆಟ ಆಡುತ್ತಾ ಕುಳಿತಿದ್ದ ಸ್ಥಳಕ್ಕೆ ಅವರು ಬಂದುದು,

ಗಟ್ಟಿಯಾಗಿ ಮಾತಾಡುತ್ತಿದ್ದ ಕಂದಸಾಮಿಯ ಮಾತಿನ ಸದ್ದಿನಿಂದ ಗೊತ್ತಾಯಿತು. ಕಣ್ಣು ಕೆಳದುಟಿಯನ್ನು ಎರಡು ಬೆರಳುಗಳ ನಡುವೆ ಮಡಿಚಿ, ಮೆತ್ತಗೆ ಸಿಕ್ಕುಹಾಕಿ ಉಸಿರು ಬಿಗಿ ಹಿಡಿದು ನಿಂತ. ಸ್ವಲ್ಪ ಹೊತ್ತಿನಲ್ಲಿ ಕಂದಸಾಮಿ ಗಟ್ಟಿಯಾಗಿ ಹೇಳಿದುದು ಕೇಳಿರು—

“ನಿನ್ನಾಟಾ ನಂಗೆಕಾಗಿಲ್ಲ. ಬರೇ ಮೋಸಮಾಡ್ತೀಯ. ನನ್ನಾಸು ಕೊಟ್ಟುಡು.”

“ಸೋತುಬಿಟ್ಟು ಕಾಸ್ಯೇಳ್ತಿಯಾ ಭಾಂಚೋದ್” ಒಪ್ಪಿದ ಗೊಗ್ಗರು ಧ್ವನಿಯಲ್ಲಿ ಒಬ್ಬ ಮಾತಾಡಿದುದು ಕೇಳಿತು.

“ಯಾಕೋ ಸಾಬಿ. ಬಾಂಚೋದ್ ಅನ್ತೀಯಾ? ನಿಮ್ಮಪ್ಪ ಭಾಂಚೋದ್” ಕಂದಸಾಮಿ ಗಂಟಲು ಎತ್ತರಿಸಿದ.

“ನಮ್ಮಪ್ಪನ ಹೆಸರೆತ್ತೀಯ ಲೌಡೀಕೇ, ನಿಮ್ಮಪ್ಪನೋರ ಸ್ತೀನಿ ತಾಳು” ಎಂದ ಮೊದಲು ಮಾತಾಡಿದವನು.

“ಅವ್ವಾ.. ಒದೀತಾನೇ ಈ ಸೂ....ಮಗ” ಎಂದು ಕಿರುಚುತ್ತಾ ಕಂದ, ಮೋರಿಯೊಳಗೆ ಧುಮುಕಿದ. ಎಲ್ಲರಿಗೂ ಗೋಡೆಗೆ ಹತ್ತಿಕೊಂಡು ನಿಲ್ಲಲು ಸನ್ನೆ ಮಾಡಿದ ಕಣ್ಣು.

ತನ್ನನ್ನು ಸೂ....ಮಗ ಎಂದದ್ದು ಕೇಳಿ ರೇಗಿದ ಧಡಿಯ, ಕಂದ ಸಾಮಿಯನ್ನು ಹಿಡಿಯಲು, ಅವನ ಹಿಂದೆಯೇ ತಾನೂ ಮೋರಿಗೆ ಹಾರಿದ. ಅವನು ಧುಮುಕುತ್ತಿದ್ದ ಹಾಗೇ, ಎರಡೂ ಕೈಯಲ್ಲಿ ಗಳವನ್ನು ಬಲವಾಗಿಹಿಡಿದು, ಕಣ್ಣು ತನ್ನ ಶಕ್ತಿಯೆಲ್ಲವನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ಅವನ ಬೆನ್ನಿನ ಮೇಲೆ ಬಾರಿಸಿದ. ಬೀಸಿದ ಗಳ ರೊಯ್ಯೆಂದು ಗಾಳಿಯಲ್ಲಿ ಸದ್ದುಮಾಡಿ, ಸೆಳೆದುಬಿಟ್ಟು ಸಿಡಿಲಿನಂತೆ ಅವನ ಬೆನ್ನಮೇಲೆ ಎರಗಿತು. ಅನಿರೀಕ್ಷಿತ ವಾದ ಆ ಪ್ರಬಲ ಪ್ರಹಾರಕ್ಕೆ ಆ ಧಡಿಯನೂ ತತ್ತರಿಸಿದ. ಅವನು ಉಸಿರು ತಿರುಗಿಸಿಕೊಳ್ಳಲು ಅವಕಾಶ ಕೊಡದಂತೆ, ಎತ್ತಿ ಎತ್ತಿ ಹೊಡೆಯ ಲಾರಂಭಿಸಿದ ಕಣ್ಣು. ಉಳಿದವರೂ ಅವನ ಜೊತೆ ಸೇರಿದರು. ಧಡಿಯನ ಹಣೆ, ಮೂಗುಗಳಿಂದ ರಕ್ತ ಬಿಚ್ಚಿ, ಮೋರಿಯಲ್ಲಿ ಹೊರಳಿದ. ಕೂಡಲೇ ಕಣ್ಣು ಗೋಡೆಯನ್ನು ಹಿಡಿದು ಚರಂಡಿಯಮೇಲೆ ಹಾರಿದ. ಇನ್ನಿಬ್ಬರು ಅವನನ್ನು ಹಿಂಬಾಲಿಸಿದರು.

ಈ ಗುಂಪನ್ನು ಕಂಡ ಕೂಡಲೇ ಮೋರಿಯ ದಂಡೆಯ ಮೇಲಿದ್ದ ವನು ಹೆದರಿ ಓಡಲಾರಂಭಿಸಿದ.

“ಓಡೋಗ್ರಿಯಾ, ನಿನ್ನ ....” ಎಂದು, ಜೇಬಿನಲ್ಲಿ ಕಲ್ಲನ್ನು ತೆಗೆದು, ಗುರಿಇಟ್ಟು ಬೀಸಿದ ಕಣ್ಣು. ಓಡುತ್ತಿದ್ದ ಅವನ ಬೆನ್ನಿಗೆ ಕಲ್ಲು ಬಿದ್ದು ಮುಗ್ಗುರಿಸಿದ “ಅಮ್ಮಾಗೇ” ಎಂದು ಅರಚಿದ. ಮಿಂಚಿನ ವೇಗದಿಂದ ಕಣ್ಣು ಅವನ ಬಳಿ ಸಾರಿ, ಅರಚುತ್ತಿದ್ದ ಅವನ ಬಾಯನ್ನು ಒತ್ತಿಹಿಡಿದು, ಅವನೊಂದಿಗೇ ಚರಂಡಿಗೆ ಹಾರಿದ. ಉಳಿದಿಬ್ಬರು ಕಣ್ಣಿನಿಗೆ ನೆರವಾದರು. ಕಣ್ಣಿನ ಕೈಯಲ್ಲಿ ಸಿಕ್ಕ ಸಾಬಿ ಕೊಸರಲು ನೋಡಿದ. ಹತ್ತಿರದಲ್ಲಿದ್ದ ಪಳನಿ ಗಳುವಿನಿಂದ ಒಂದು ಬಾರಿಸಿದ.

“ನಿನ್ನಿತಿ ಮಾಡ್ಬುಡ್ಡಿ ನಿ. ನಮ್ಮಡುಗನನ್ನ ಒದೀತೀರಾ ಲೌಡಿ ಮಗನೆ?” ಎಂದು ಕಣ್ಣು ಎಡಗೈ ಬಲಗೈ ಎರಡನ್ನೂ ಒಂದು ಗಳಿಗೆಯೂ ಬಿಡುವಿಲ್ಲದಂತೆ, ಅವನ ಕೆನ್ನೆಗಳ ಮೇಲೆ ಪ್ರಯೋಗಿಸಿದ. ಸಾಬಿ ಮೆತ್ತಗಾಗಿ ಥರಥರ ನಡುಗಲಾರಂಭಿಸಿದ.

“ಇವನ ಕೈ ಇಡುಕೊಳ್ಳೊ” ಎಂದ ಕಣ್ಣು. ಪಳನಿ, ಕಂದಸ್ವಾಮಿ ಇಬ್ಬರು ಅವನ ಕೈಹಿಡಿದುಕೊಂಡರು. ಸಾಬಿ ಕಾಲಲ್ಲಿ ಝಾಡಿಸಲು ಯತ್ನಿಸಿದ. ಗಳದಿಂದ ಅವನ ಮೊಳಕಾಲಿನ ಗಂಟಿನ ಮೇಲೆ ಬಿಗಿದ ಕಣ್ಣು. ಎಟೆನ ಜೋರಿಗೆ ನಿಂತ ಕಾಲು ಮಡಚಿಕೊಂಡಿತು.

“ಕಾಲ್ತೊರಸ್ತೀಯಾ ಮಗ್ಗೆ?” ಎಂದು ತುಟಕಚ್ಚಿ ಹೇಳಿದ ಕಣ್ಣು, ಅಸಹಾಯನಾಗಿ ನಿಂತ ಅವನ ಜೇಬುಗಳನ್ನು ಹುಡುಕಿದ. ದುಡ್ಡಿನ ಜೊತೆಗೆ, ಆಟಕ್ಕೆ ಉಪಯೋಗಿಸುತ್ತಿದ್ದ ಲಾಂದರದ ಬತ್ತಿ, ಕಬ್ಬಿಣದ ಕಡ್ಡಿ ಎರಡೂ ಸಿಕ್ಕುವು. ದುಡ್ಡನ್ನು ತನ್ನ ಜೇಬಿನಲ್ಲಿ ಹಾಕಿಕೊಂಡು, ಉದ್ದವಾದ ಲಾಂದರದ ಬತ್ತಿಯಿಂದ ಅವನ ಕಾಲುಗಳನ್ನು ಕಟ್ಟಿದ. ಅವನ ಜೇಬಿನಲ್ಲಿದ್ದ ವಾಸನೆ ನಾರುವ ಗುಲಾಬಿ ಬಣ್ಣದ ಕರವಸ್ತ್ರದಿಂದ ಅವನ ಕೈಗಳನ್ನು ಬಿಗಿದು, ಅವನು ಕಿರುಚದಂತೆ, ಬಾಯಲ್ಲಿ ಹತ್ತಿರವಿದ್ದ ಗಿಡದ ಸೊಪ್ಪು ತರಿದು ತುರುಕಿ—

“ಸಾಯಿ ಬಡ್ಡಿಮಗ್ಗೆ” ಎಂದು ಹೇಳಿ, ಅವನನ್ನು ಅಲ್ಲಿ ಕೆಡವಿದ. ಮೂವರೂ, ಉಳಿದವರಿದ್ದ ಹತ್ತಿರಕ್ಕೆ ಹೋದರು. ಕಣ್ಣು ಬಿಗಿದ ಎಟೆಗೆ

ಮಲಗಿದ ಆ ಧಡಿಯ ಇನ್ನೂ ಎದ್ದಿರಲಿಲ್ಲ. ಇಬ್ಬರು ಅವನು ಎದ್ದರೂ ಮಿಸುಗದಂತೆ ಬೆನ್ನುಹತ್ತಿ ಕುಳಿತಿದ್ದರು. ಮೂರನೆಯವನು ಎದ್ದರೆ ಇವೆಂದು, ಗಳು ಹಿಡಿದು ಸಿದ್ಧನಾಗಿದ್ದ.

“ನಡೀರೊ ಹೋಗೋಣ” ಎಂದ ಕಣ್ಣು.

“ಹಂಗೆ ಹೋಗೋದ್ದಾಡ ತಡಿ. ಈ ಸಾಬಿ ಎದ್ದೆ ಅಟ್ಟಿಸೊಂಡು ಬರಾನೆ. ಬರದಂಗಾಡಬೇಕು” ಎಂದ ಮುನಿಸ್ವಾಮಿ. ಧಡಿಯನ ಕೈಯಲ್ಲಿ ಏಟುತಿಂದ ಅವನಿಗೆ, ಅವನ ಮೇಲೆ ರಚ್ಚಿತ್ತು.

“ಏನ್ಮಾಡ್ತಿ?”

“ಒಂದು ತನಾಸೆ ತೋರಿಸ್ತೀನಿ ತಡಿ.” ಎಂದವನೇ ಮುನಿಸಾಮಿ “ಇವರೈಲ್ಲಾ ಕಳಿಸ್ಪುಡು ಕಣ್ಣು” ಎಂದ.

“ಏನ್ಮಾಡ್ತಿ? ನಾವೂ ನೋಡ್ತೀವಿ” ಉಳಿದವರು ಹೇಳಿದರು.

ಕೂಡಲೇ ಮುನಿಸ್ವಾಮಿ ಮಲಗಿದ ಸಾಬಿಯ ಪೈಜಾಮಾವನ್ನು ಬಿಚ್ಚಿ, ಪಳನಿಯ ಕೈಗೆ ಕೊಟ್ಟು, ಮೋರಿಯಲ್ಲಿ ಹರಿಯುತ್ತಿದ್ದ ನೀರನ್ನು ಅವನ ಮುಖದ ಮೇಲೆ ಚೆಲ್ಲಿ, ದೂರ ಸರಿದು ದಂಡೆ ಹತ್ತಿ ನಿಂತ. ಉಳಿದವರೂ ದಂಡೆಹತ್ತಿ ನಗುತ್ತಾ ನಿಂತರು. ಸ್ವಲ್ಪ ಹೊತ್ತಿನಲೆ ಅವನಿಗೆ ಎಚ್ಚರವಾಯಿತು. ಅವನು ಏಳುತ್ತಿದ್ದ ಹಾಗೇ “ಇನ್ನೊಂದ್ಲಾ ನನ್ನಂಟೀಗೆ ಬರ್ತೀಯಾ?” ಎಂದು ಕಿರುಚಿದ ಮುನಿಸಾಮಿ. ಅವನ ಮುಖ ನೋಡಿದ ಕೂಡಲೇ, ಧಡಿಯ ಎದ್ದು ಅವನನ್ನು ಹಿಡಿಯ ಬೇಕೆಂದುಕೊಂಡವನು, ತನ್ನ ಬರಿ ತೊಡೆಯನ್ನೇ ನೋಡಿ ಕೆಟ್ಟ ಮಾತು ಗಳನ್ನು ಬೈಯುತ್ತಾ ನಿಂತ.

“ಬಾರೋ ಸಾಬಿ, ಒಬ್ಬೇ ಸಿಕ್ಕೇಂತ ಒದೀತೀಯ” ಎಂದು ಕೂಗಿದ ಮುನಿಸಾಮಿ. ಅವನು ಬೇರೇನೂ ಮಾಡಬೇಕೆಂದು ತಿಳಿಯದೆ, ಊರೆಲ್ಲಾ ಕೇಳುವಂತೆ ಕೆಟ್ಟಧ್ವನಿಯಲ್ಲಿ ಅರಚಿದ.

ಇನ್ನಲ್ಲಿದ್ದರೆ ಯಾರಾದರೂ ಬರಬಹುದೆಂದು, ಆರುಜನವೂ ಒಬ್ಬೊಬ್ಬರು ಒಂದೊಂದು ದಿಕ್ಕಿಗೆ ಚಿದುರಿ ಓಡಿದರು.

ಮತ್ತೆ ಅವರೆಲ್ಲಾ ಆಪ್ತತ್ರೆಯ ಕಟ್ಟೆಯ ಮೇಲೆ ಸೇರುವಾಗ ಸಂಜೆ ಏಳುಗಂಟಿಯ ಮೆಲಾಗುತ್ತ.

“ಭಾರಿ ಮಜಾ ಆಯ್ತು” ಎಂದ ಕಂದಸಾಮಿ. ಕಣ್ಣು ತನ್ನ ಜೀವಿನಲ್ಲಿಟ್ಟುಕೊಂಡ, ಲಾಂದರದ ಬತ್ತಿ ಆಟದವರ ದುಡ್ಡನ್ನು ಎಲ್ಲರಿಗೂ ಹಂಚಿದ.

“ಬೇಸ್ ಯೋಚ್ಚೆ ಮಾಡ್ಲೆ ಕಣ್ಣಾ” ಎಂದ ಆರ್ಯಗಂ.

“ಮತ್ತೆ ನಾವೆಲ್ಲಾ ಒಂದಾಗಿರೈ, ಫಲಾತನ್ ಬಂದ್ರಾ ಹೆದ್ದೇಕಾ ಗಿಲ್ಲ” ಎಂದ ಕಣ್ಣು. ಎಲ್ಲರೂ ತಲೆಹಾಕಿ ಅವನ ಮಾತಿಗೆ ಸಮ್ಮತಿ ಸೂಚಿಸಿದರು.

ಅಂದಿನಿಂದ ಕಣ್ಣು ಆ ಗುಂಪಿನ ದಳಪತಿಯಾದ. ಅನ್ನಕ್ಕೆ ಎಂಜಲು ತೊಟ್ಟಿ, ಮಲಗಲು ಆಸ್ಪತ್ರೆಯಕಟ್ಟಿ, ಆಟಕ್ಕೆ ಈ ಸ್ನೇಹಿತರು—ಕಣ್ಣನಿಗೆ ತನ್ನ ಜೀವನದಲ್ಲಿ ಏನೂ ಕೊರತೆ ಇದ್ದಂತೆ ತೋರಲಿಲ್ಲ. ಅವನ ಬಾಳಿನಲ್ಲಿ ಹಗಲಿರುಳೂ ಹೊಳೆವ ಬಿಸಿಲು ತುಂಬಿದಂತಿತ್ತು.

೧೨

ವೋಲೀಸರು ಆ ಗುಂಪನ್ನು ಆಸ್ಪತ್ರೆಯ ಕಟ್ಟಿಯಿಂದ ಕದಲಿಸಿದ ಮೇಲೆ ಅಲ್ಲಿಂದ ತೆರಳಿದ ಅವರು ದೆವ್ವದಮನೆಯ ಜಗುಲಿಯವಾಸಿಗಳಾಗಿ ಜೀರೂರಿದಮೇಲೆ, ಒಂದು ದಿನ ಮಧ್ಯಾಹ್ನ, ಗುಂಪು ದಿನದಂತೆಯೇ ಅನ್ನಕ್ಕಾಗಿ ಎಂಜಲು ತೊಟ್ಟಿಯ ಬಳಿ ಕಲೆತಿದ್ದಾಗ, ಅವರಿಚಿತವಾದ ಎಳೆಯ ಕಂಠದ ಅಳುವಿನ ಧ್ವನಿ ಕೇಳಿ, ಕಣ್ಣು ಚಟಕ್ಕನೆ ತಲೆ ಎತ್ತಿ ಧ್ವನಿ ಬಂದ ಕಡೆ ತಿರುಗಿ ನೋಡಿದ—

ಸೊಂಟಕ್ಕೆ ಹರಿದ ಚಿಂದಿಯೊಂದನ್ನು ಕಟ್ಟಿದ ಹುಡುಗಿ, ಕಣ್ಣಲ್ಲಿ ನೀರು ಸುರಿಸುತ್ತಾ, ಮೂಗಿನಿಂದಿಳಿದ ಸಿಂಬಳವನ್ನು ಮುಂಗೈಯಲ್ಲಿ ತಿಕ್ಕಿ ಕೊಳ್ಳುತ್ತಾ, ಅಳುತ್ತಾ ನಿಂತಿತ್ತು. ಬಿಸಿಲಿನಲ್ಲಿ ಅಲೆದಲೆದು ಅದರ ಮುಖ ಕಪ್ಪಾಗಿದ್ದರೂ, ನೋಡಲು ಮುದ್ದಾಗಿತ್ತು. ಧೂಳುತುಂಬಿದ ಗುಂಗುರು ಕೂದಲು ಗಾಳಿಯಲ್ಲಿ ಆಟವಾಡುತ್ತಿದ್ದವು. ಬಲೆಗೆ ಬಿದ್ದ ಮರಿ ದುಂಬಿಗಳಂತೆ ಕಪ್ಪು ಕಣ್ಣುಗಳು ಹೊಳೆಯುತ್ತಾ, ಕಣ್ಣನ್ನು ತುಂಬಿದ ನೀರಿನಲ್ಲಿ ತೇಲುತ್ತಿದ್ದವು. ಅವಳ ಹೊಟ್ಟೆ ಬೆನ್ನಿಗೆ ಹತ್ತಿ, ಎದೆಯ ಎಲುಬು

ಗಳು ಎಣಿಸಬಹುದಾದಂತೆ ಎದ್ದುಕಾಣುತ್ತಿದ್ದವು. ಕೈಯಲ್ಲೊಂದು ತೆಂಗಿನ ಕರಟೆ. ಎಂಟು ಹತ್ತು ವರ್ಷ ವಯಸ್ಸಿರಬೇಕು ಅವಳಿಗೆ.

ಆ ಹುಡುಗಿಯ ಕೊಳೆ ತುಂಬಿಯೂ ಕೋಮಲವಾದ ಕೋಲು ಮುಖವನ್ನು ನೋಡಿದ ಕೂಡಲೇ ಕಣ್ಣಿನಿಗೇನೋ ಮೋಡಿಮಾಡಿದ ಹಾಗಾಯಿತು. ಸುಮ್ಮನೆ ನೋಡುತ್ತಾ ನಿಂತ. ಅವಳನ್ನು ಮಾತನಾಡಿ ಸಬೇಕೆಂದು ಕೂಡಾ ಅವನಿಗೆ ತೋಚಲಿಲ್ಲ. ಯಾವುದೋ ಮಸುಕಾದ ನೆನಪು ಅವನ ಮಿದುಳನ್ನು ಹಿಂಡತೊಡಗಿತು. ಎಲ್ಲಿ ನೋಡಿದ್ದೆ ನಾನು ಈ ಹುಡುಗಿಯನ್ನು? ಯಾರು ಇವಳು? ಅವಳನ್ನು ನೋಡಿದ ಕೂಡಲೇ ಅವನ ಹೃದಯದಲ್ಲಿ ಮೂಡಿ ಬಂದ ಅಕ್ಕರೆ, ಮಿದುಳಿನಲ್ಲಿ ಮಲಗಿ ಮುಬ್ಬಿದ ನೆನಪನ್ನು ಎಚ್ಚರಿಸತೊಡಗಿತು.

ಹಿಂದೆ ನಡೆದುದಾವುದನ್ನೂ ಮತ್ತೆ ನೆನಸಿಕೊಳ್ಳದೆ ನೆನೆಸಿಕೊಳ್ಳುವ ಯಾವ ಅಗತ್ಯವೂ ಇಲ್ಲದೆ, ಬದುಕುವುದು ಅಭ್ಯಾಸವಾಗಿದ್ದ ಅವನಿಗೆ, ತನ್ನನ್ನೇ ನೋಡುತ್ತಾ ನಿಂತ ಅವಳ ಮುಖ, ಮರೆತು ಹೋದುದನ್ನು ಒತ್ತಾಯವಾಗಿ ಕೆರಳಿಸುತ್ತಿದ್ದುದು, ಒಣಗಬಂದ ಗಾಯದ ಮೇಲಿನ ಸಿಪ್ಪೆಯನ್ನಾರೋ ಬಲವಂತವಾಗಿ ಕಿತ್ತಂತಾಯಿತು. ಹೃದಯದ ಬೇರನ್ನೇ ಹಿಡಿದು ಅಲ್ಲಾಡಿಸಿದಂತಾಗಿ ಉಸಿರುಕಟ್ಟಿದಂತಾಯಿತು.

“ಯಾಕೋ ಆಂಗ್ಲೋಡಿ ಕಣ್ಣಿ?”

ಕಣ್ಣು ಬಿರಿಗಣ್ಣು ಬಿಟ್ಟು ಆ ಹುಡುಗಿಯನ್ನು ನೋಡುತ್ತಾ ನಿಂತ ರೀತಿಯನ್ನು ಕಂಡು, ಅಶ್ಚರ್ಯವಾಗಿ ಕೇಳಿದ ಪಳನಿ ಅವನು ಮಾತನಾಡಿದ ಕೂಡಲೇ, ಯಾವುದೋ ಕೈಗೆ ಸಿಗುವುದರಲ್ಲಿದ್ದ ಜಾರಿಕೆಯಾದ ವಸ್ತು ನುಣುಚಿಕೊಂಡು ಹೋದಂತಾಯಿತು. ಕೊಸಕ್ಕನೆ ಸಿಟ್ಟು ಬಂತು. ಕ್ಷುಬ್ಧನಾಗಿ, ಏಷ್ಯೆಂದು ಪಳನಿಯ ಬಾಯಮೇಲೆ ಹೊಡೆದ. ಅನಿರೀಕ್ಷಿತವಾಗಿ ಎಟುತಿಂದ ಪಳನಿ, ತುಟಿಯನ್ನು ತಿಕ್ಕಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಾ ಹೆದರಿ ಹಿಂದೆ ಸರಿದ.

“ಅಣ್ಣಾ, ...

ತನ್ನನ್ನೇ ನೋಡುತ್ತಾ ಮರವಟ್ಟಂತೆ ನಿಂತ ಕಣ್ಣಿನ ಕಣ್ಣುಗಳ ಮೋಡಿಗೆ ಸೆರೆಯಾದಂತೆ, ಅವನನ್ನೇ ನೋಡುತ್ತಾ ನಿಂತ ಹುಡುಗಿ ಹೇಳಿದಳು.

ಅಣ್ಣಾ !

ಕಣ್ಣನ ಮಿದುಳಿನಲ್ಲಿ ಕಟ್ಟಿಯ ಹಿಂದೆ ನಿಂತ ನೀರನ್ನು, ಕಟ್ಟಿ ಕಡಿದು ಬಿಟ್ಟಂತಾಯಿತು. ಒಂದು ಗಲಿಗೆ ಏನೂ ಅರ್ಥವಾಗದ ಭೋರ್ಗರೆವ ಸದ್ದು ಕೇಳಿಬಂದು, ಮರುಗಳಿಗೆಯೇ ನೆನಪು ಸಿಕ್ಕಿ ವಾಯಿತು.

ಆ ರಾತ್ರಿ ಆತನ ಮನೆಯಲ್ಲಿ ತನ್ನನ್ನು 'ಅಣ್ಣಾ' ಎಂದು ಕರೆದ ಇಂದು, ಅವಳಮ್ಮ ಅವಳನ್ನು ಗದರಿಸಿ ಒಳಕ್ಕೆ ಕಳುಹಿಸಿದುದು, ಮತ್ತೊಮ್ಮೆ ನೋಡಬೇಕೆಂದರೂ ಆ ಮುದ್ದಾದ ಮುಖ ಕಾಣಿಸಿಗರೆ, ಹೇಳದೆ ಕೇಳದೆ ಆ ಮನೆಯಿಂದ ಪಲಾಯನಮಾಡಿ ಬರುವಾಗ, ಅರೆಯರಳಿದ ಗುಲಾಬಿಯಲ್ಲಿ ಇಂದುವಿನಮುಖವನ್ನು ಕಂಡು ಮುತ್ತಿಟ್ಟು, ಎದೆಯಲ್ಲಿ ಕಲಕಿದ ಉರಿನೋವನ್ನು ತಡೆಯಲಾರದೆ ಓಡಿಬಂದುದು....

ಕವಿದ ಕತ್ತಲಿನಲ್ಲಿ ಮೇಲಿನಮೇಲೆ ಸಾಲುಮಿಂಚು ಸೆಳೆದಂತಾಯಿತು, ನೆನಪು ನುಗ್ಗಿದ ಕಣ್ಣನ ಮಿದುಳಿನಲ್ಲಿ. ಈ ರೂಪಿನಲ್ಲಿ ತನ್ನ ಬಳಿಗೆ ಬಂದಳೇ ತನ್ನ ಇಂದು !

ವಿಹ್ವಲನಾಗಿ, ಆ ಹುಡುಗಿಯ ಮೇಲೆ ಕವಿದು, ಅವಳನ್ನು ಬಿಗಿಯಾಗಿ ತಬ್ಬಿ ಮುತ್ತಿಟ್ಟ. ಬಹುಕಾಲದ ಮೇಲೆ ಒಡೆಯನನ್ನು ಕಂಡ ನಾಯಿಯಂತೆ, ಅವಳ ಕಣ್ಣು, ಮೂಗು, ನೆತ್ತಿಯನ್ನು ಮೂಸಿನೋಡಿ, ಅವಳ ತಲೆಯನ್ನು ಬೊಗಸೆಯಲ್ಲಿ ಹಿಡಿದು ಒತ್ತಿ, ಎದೆಗೆ ಒತ್ತಿಕೊಂಡು—

“ಇಂದೂ... ಇಂದೂ ..... ಇಂದೂ” ಒತ್ತಾರು ಬಾರಿ ನುಡಿದ.

ಕಂಬನಿ ಸುರಿವ ಅವಳ ಕಣ್ಣುಗಳನ್ನು ನೋಡಿ—

“ಯಾಕಲ್ಲೀಯಾ? ಯಾರಾದ್ರೂ ಒದ್ದಾ?” ಎಂದು ಕೇಳಿದ.

“ಅಣ್ಣಾ, ಅಸ್ವಾಗ್ತದೆ.”

“ಆ? ಅಸ್ವಾಗ್ತದಾ....ಉಣ್ಣೆ ಲ್ವಾ?”

ಹುಡುಗಿ ಮೂಕಳಂತೆ ತಲೆಯಲ್ಲಾಡಿಸಿದಳು. ಅವಳ ಮುಖವನ್ನೊಮ್ಮೆ ದಿಟ್ಟಿಸಿ ನೋಡಿದ. ಅವಳ ಕೈಯ ಕರಟೆ ಕಾಣಿಸಿತು. ಅವನ ಹೃದಯದಲ್ಲೇಕೋ ದುಃಖ ಉಕ್ಕಿಬಂತು. ಇವಳೂ ತನ್ನಂತೆಯೇ— ಕಂಗಾಲರ ಇಂದು !

“ಇಲ್ಲಾ, ಅದ್ದ ”

ಅವಳ ಕೈಯ ಕರಟವನ್ನು ತೆಗೆದುಕೊಂಡು ಕಣ್ಣು ತೊಟ್ಟೆಯ ಬಳಿ ನೋಡಿ, ಅಲ್ಲಿ ತಿನ್ನುತ್ತಿದ್ದ ಒಂದಿಬ್ಬರನ್ನು ಸರಿಸಿ, ಕರಟವ ತುಂಬಾ ಅನ್ನುವನ್ನು ತುಂಬಿಕೊಂಡುಬಂದು, ಅವಳಿಗೆ ಕೊಟ್ಟ. ಹುಡುಗಿ ಮರು ನೂತಾದದೆ, ನೆಲದಮೇಲೆ ಕೂತು ತಿನ್ನುಲಾರಂಭಿಸಿದಳು. ತಲೆಯ ಮೇಲೆ ಬಿಸಿಲು ಹೊಯ್ಯುತ್ತಿದ್ದುದೂ ಅವಳಿಗೆ ಹಸಿವಿನಲ್ಲಿ ಎಚ್ಚರ ಎರಲಿಲ್ಲ.

ತಾನೇ ಅವಳನ್ನು ಎತ್ತಿ ಸ್ವಲ್ಪ ನೆರಳಿದ್ದ ಗೋಡೆಯ ಪಕ್ಕದಲ್ಲಿ ಕೂಡಿಸಿ, ತಾನೂ ಒಂದು ಎಂಜಲೆಯಲ್ಲಿದ್ದ ಅನ್ನವನ್ನು ತೆಗೆದುಕೊಂಡು ಬಂದು, ಅವಳ ಪಕ್ಕದಲ್ಲಿ ತಿನ್ನುತ್ತಾ ಕುಳಿತ ಕಣ್ಣು. ಅವನ ಕಣ್ಣು, ತಿನ್ನಲು ಬಾಗಿಸಿದ ತಲೆಯನ್ನು ಮೇಲೆತ್ತದೆ, ತಿನ್ನುತ್ತಿದ್ದ ಅವಳನ್ನೇ ನೋಡುತ್ತಿತ್ತು. ಅವಳು ಊಟ ಮಾಡುವುದನ್ನು ನೋಡುತ್ತಿದ್ದ ಅವನಿಗೆ, ತಾನೇ ಊಟ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದಂತಿತ್ತು. ಹಿಂದೆಂದೂ ಅವನಿಗೆ ಹಾಗನಿಸಿ ರಲಿಲ್ಲ. ಅವನಿಗೆ ಅರ್ಥವಾಗದ ಅಲೌಕಿಕ ಆನಂದ, ಅವನ ಮೈಯಲ್ಲಿ ತೆರಿತೆರೆಯಗಾಡಿ, ಆ ಹರ್ಷ ನಿರ್ಭರತೆಯಲ್ಲಿ ಅವನ ನೆತ್ತಿ ಹಗುರಾಗಿ, ಎಲ್ಲೋ ಬೆಳಕು ತುಂಬಿದ ಗಾಳಿಯಲ್ಲಿ ತೇಲುತ್ತಿರುವಂತಿತ್ತು. ಎಂದಿನಂತೆಯೇ ಎಲೆಯಲ್ಲಿದ್ದದನ್ನೆಲ್ಲಾ ಕಲಸಿ, ತಿನ್ನಹೋದ. ಏಕೋ ಬೇಕಾಗಲಿಲ್ಲ. ತಾನು ತಿನ್ನುವುದನ್ನೂ ಬಿಟ್ಟು, ಅರ್ಥ ಬರಿದಾದ ಅವಳ ಕರಟಕ್ಕೆ ತುಂಬಿ “ತಿನ್ನು ಇಂದೂ” ಎಂದು ಹೇಳಿ, ಅವಳನ್ನು ನೋಡುತ್ತಾ ಕುಳಿತ. ಮತ್ತೆ ತನ್ನ ಕರಟಕ್ಕೆ ಅನ್ನವನ್ನು ತುಂಬಿದ ಅವನನ್ನು, ಅವಳು ಕೃತಜ್ಞತೆ ತುಂಬಿದ ಕಣ್ಣುಗಳಿಂದ ನೋಡಿ, ಮತ್ತೆ ತಿನ್ನುವುದನ್ನು ಮುಂದುವರಿಸಿದಳು.

“ಲೋ ಮುನ್ಯಾ, ವಸಿ ನೀರ್ದಂದ್ಯೋಡೋ” ಅವಸರವಸರವಾಗಿ ತಿನ್ನುತ್ತಿದ್ದ ಅವಳಿಗೆ, ಗಂಟಲಾರಿ ಬಿಕ್ಕು ಬರುತ್ತಿದ್ದುದನ್ನು ಕಂಠ ಕಣ್ಣ ಕೂಗಿ ಹೇಳಿದ.

ಅವರಾಗಿಗೂ ಅವನ ಅಂದಿನ ನಡತೆ ಅರ್ಥವಾಗಲಿಲ್ಲ. “ಮತ್ತೆ ಯಾವುದೋ ಶನಿ ಬಂದಿತಲ್ಲಾ” ಎಂಬ ದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ ಅವರು ಆ ಹುಡುಗಿಯತ್ತ ನೋಡುತ್ತಿದ್ದರು. ಮೊದಲು ಅವಳು ಕಣ್ಣಿನ ಕಣ್ಣಿಗೆ ಬೀಳದೆ, ಅವರ ಕಣ್ಣಿಗೆ ಬಿದ್ದಿದ್ದರೆ, ಗದ್ದಲವೆಬ್ಬಿಸಿ, ಅವಳನ್ನು ಅಲ್ಲಿಂದ ಓಡಿಸುತ್ತಿದ್ದರು. ಆದರೆ ತಮ್ಮೆಲ್ಲರಿಗೂ ನಾಯಕನಾದ ಕಣ್ಣು, ಅವಳಿಗೆ ಆಶ್ರಯವಿತ್ತವೇನೆ ಅವರಾಗಿಗೂ ಎದುರು ಮಾತಾಡುವ ಧೈರ್ಯವಾಗಲಿಲ್ಲ. “ಹಾಳಾಗಿಹೋಗಲಿ” ಎಂದು ಸುಮ್ಮನಾಗಿದ್ದರು. ಎಲ್ಲಿಂದಲೋ ಬಂದ ಅವಳಿಗೆ, ಅವನು ಮುಚ್ಚಟೆ ಮಾಡುವುದು, ಊಟಮಾಡಿಸುವುದು, ಅವರಿಗೆ ಅರ್ಥವಾಗಿರಲಿಲ್ಲ. ಈಗ ಅವನು ತಾವೂ ಅವಳ ಸೇವೆ ಮಾಡಬೇಕೆಂದುದನ್ನು ಕೇಳಿ ಮುನಿಸಾಮಿಗೆ ಸಿಟ್ಟೇ ಬಂದಿತು. ಹಾಗೇ ಹೇಳಿದ :

“ಅವಳೇನು ಮಾರಾಣೆನಾ. ಎದ್ದೋಗಿ ಕುಡಿ ಅಂತ ಏಳು. ಕತ್ತೇಮುಂಡೆ. ಅವಳಿಗೆ ನಾನ್ಯಾಕೆ ಚಾಕ್ರಿ ಮಾಡ್ಡಿ”

ಕಣ್ಣು ಆ ಮಾತನಾಡಿದ ಮುನಿಸಾಮಿಯನ್ನು, ಎಳೆದುಕೊಂಡು ಬಿನ್ನವೇನೆ ಗುದ್ದಿ ಅಬ್ಬರಿಸಿದ—

“ಏಳಷ್ಟು ಬಾಯ್ತುಚ್ಚೊಂಡು ಮಾಡಾಕಾಗಾಕಿಲ್ಲ”

ಆ ಕಾರಣವಾಗಿ ಕಣ್ಣು ತನ್ನ ಮೇಲೆ ಕೈ ಮಾಡಿದುದನ್ನು ಕಂಡು ಮುನಿಸಾಮಿಗೂ ರೇಗಿತು. ನೀರಿನ ತೊಟ್ಟಿ ಹತ್ತಿರವೂ ಇರಲಿಲ್ಲ. ದಿನವೂ ಎಂಜಲು ತೊಟ್ಟಿಯ ಊಟ ಹೊಟ್ಟಿತುಂಬಿಸಿದ ಮೇಲೆ, ಎಲ್ಲರೂ ಜೊತೆಯಾಗಿ ಹೋಗಿ ದೇವಸ್ಥಾನದ ಬಳಿ ದನಗಳು ನೀರು ಕುಡಿಯಲೆಂದಿಟ್ಟಿ ನೀರಿನ ಕಲ್ಲು ಬಾಣಿಯಲ್ಲಿ ನೀರು ಕುಡಿಯುತ್ತಿದ್ದರು. ಯಾರೂ ಯಾರಿಗೂ ನೀರು ತಂದುಕೊಡುತ್ತಿರಲಿಲ್ಲ. ಹೀಗಿರುವಾಗ ಗುರುತೇ ತಿಳಿಯದ ಈ ಹುಡುಗಿಗೆ ತಾನೇಕೆ ನೀರು ತಂದುಕೊಡಬೇಕು? ಅವಳಿಗೇನು ಕಾಲುಬಿದ್ದುಹೋಗಿದೆಯೆ? ಬೇಕಾದರೆ ಹೋಗಿ ನೀರು ಕುಡಿಯಲಿ ಎನಿಸಿತು ಅವನಿಗೆ. ಅದೇ ಮಾತನ್ನೇ ಬಾಯಿಬಿಟ್ಟು ಅಡಿ, ಕಣ್ಣಿನ ಕೈಗೆ ಸಿಗದಂತೆ ದೂರ ಕುಳಿತ.

“ನಿನ್ನೇನೋ ಇವತ್ತು ಗಾಸಾರ ಆಡುತ್ತೈತೆ. ಒಳ್ಳೆ ಮಾತ್ನಾಗೆ ತಂದ್ಬೊಡ್ಡಿಯೋ ಇಬ್ಬೋ. ಇಲ್ಲಾಂದ್ರೆ ಬಲಿ ಹಾಕುಪ್ಪಡ್ಡೀನಿ ಬಡ್ಡಿಮಗ್ಗೆ” ಕಣ್ಣ ಕೆರಳಿದ ನಾಯಿಯಂತೆ ಗುರುಗುಟ್ಟಿ ಮೇಲಕ್ಕೈದ್ದ.

“ಅದ್ಯಾಕೆಂಗ್ರೇಗ್ಗಿ ಕಣ್ಣ. ನಾನು ತಂದ್ಬೊಡ್ಡೀನಿ.” ಎಂದು ಕಂದಸ್ವಾಮಿ ಅವಳ ಬರಿದಾದ ಕರಟವನ್ನು ತೆಗೆದುಕೊಂಡು ಸೀರು ತರಲು ಹೋದ. ಕಣ್ಣ ರೇಗಿವರೆ ಯಾರಾರ ಎಲುಬು ಮೆತ್ತಗಾಗುವುದೋ ಎಂದು ಅವನಿಗೆ ಹೆದರಿಕೆ ಇತ್ತು. ಅಲ್ಲದೆ ಅವನು ಎಂದೂ—“ಹಿಂಗಾಡಿ ರ್ನಿಲ್ಲ!”

“ಕಂದ ನಿನ್ನುಳಿಸ್ತೆ, ಬಡ್ಡಿಮಗ್ಗೆ ಇಬ್ಬೊಗದ್ರೆ ಸೌದೆ ಸೀಳ್ದಂಗೆ ಸೀಳುಪ್ಪಡ್ಡಿದ್ವೆ.” ಎಂದ ಕಣ್ಣ ದೂರ ಕುಳಿತ ಮುನಿಸಾಮಿಯನ್ನು ನೋಡಿ.

“ಯಾಕೆ, ಅವಳೇನು ನಿನ್ನೆಡ್ಡಿನಾ, ನಾವೆಲ್ಲಾ ಗುಲಾಮ್ನಿರಿ ಮಾಡೋಕೆ?”

ಮುನಿಸಾಮಿಯ ಮಾತು ಕೇಳಿ, ಕಣ್ಣ ಅವಳ ಮುಖವನ್ನೊಮ್ಮೆ ನೋಡಿದ. ಅವರ ಮಾತಾವುದೂ ಅರ್ಥವಾಗದಂತೆ, ಅರಳಿದ ಕಣ್ಣಲ್ಲಿ ತೃಪ್ತಿ ಸೂಸುತ್ತಾ ಕುಳಿತಿದ್ದಳವಳು. ಮತ್ತೆ ಅವನದೆಯಲ್ಲಿ ಪ್ರೀತಿ ತೂಗಿತು. ಮುನಿಸಾಮಿಯ ಮಾತು ಕೇಳಿ ನಗುಬಂತು. ಗಟ್ಟಿಯಾಗಿ ನೆಲದಮೇಲೆ ಹೊರಳಿ ನಗಲಾರಂಭಿಸಿದ. ಎರಡೂ ಕೈಯಲ್ಲಿ ಮಣ್ಣನ್ನು ತೆಗೆದುಕೊಂಡು ಮುನಿಸಾಮಿಯಮೇಲೆ ತೂರಿದ.

“ಥೂ, ಅಲ್ಪಾ ಬಡ್ಡಿಮಗ್ಗೆ....ನಿನ್ನೇನೇನೂ ತಿಳಿಯಾಕಿಲ್ಲ. ಎಡಿ ಅಂತೆ...” ಎಂದು ಬಿದ್ದುಬಿದ್ದು ನಗಲಾರಂಭಿಸಿದ ಕಣ್ಣ. ಅದನ್ನು ಕಂಡು ಮುನಿಸಾಮಿಗೆ ಡಿಗ್ಭ್ರಮೆಯಾದಂತಾಯಿತು.

“ಒಲ್ಲಾಂದ್ರೆ ಮತ್ಯಾಕೆಂಗ್ಗಾಡಿ?”

ಅವನ ಪ್ರಶ್ನೆಯನ್ನು ಕೇಳಿ ಕಣ್ಣನ ನಗು ಮತ್ತಷ್ಟು ಹೆಚ್ಚಾಯಿತು ಹತ್ತಿರವಿದ್ದ ಪಳಸಿಯನ್ನು ತೋಳಲ್ಲಿ ತಬ್ಬಿಕೊಂಡು,—

“ಪಳ್ಳಿ, ಕೇಳ್ಪ್ಯಾ ಅವನ ಮಾತ್ನ. ಇನ್ನು ನನ್ನೆಂಡ್ಡಿ ಅಂತೆ.. . ಎಂದು ಗಹಗಹಿಸಿದ. ಪಳಸಿಗೂ ಅವನ ರೀತಿ ಅರ್ಥವಾಗಲಿಲ್ಲ. ಅವನ ಅಷ್ಟು ನಕ್ಕುದನ್ನೇ ಅವರಾರೂ ನೋಡಿರಲಿಲ್ಲ.

“ಅಂಗಾರೆ... ಇವಳೇನಾಗಬೇಕು ನಿನಗೆ?” ಪಳನಿಯೂ ಪ್ರಶ್ನೆ ಮಾಡಿದ.

“ನಿಂಗೂ ತಿಳಿನಿಲ್ವಾ ಮಂಕು ನನ್ನ ಮಗನೆ. ನನ್ನ ತಂಗೆವ್ವ ಕಣ್ಣಾ ಇನ್ನು, ತಂಗೆವ್ವ” ಎಂದು ಹತ್ತಿರದಲ್ಲಿದ್ದ ಹುಡುಗಿಯನ್ನು ತಬ್ಬಿ ಮುತ್ತಿಟ್ಟು “ಇವತ್ತೆಲ್ಲೋ ಹುಡುಕೊಂಡು ಬಂದುಟ್ಟು ಅಣ್ಣನಾವ.” ಎಲ್ಲೋಗಿದ್ದೇ ಇಷ್ಟು ದಿನಾ?” ಎಂದು ನಗುತ್ತಾ ಅವಳ ಕೆನ್ನೆಯನ್ನು ಹಿಂಡಿ ಕೇಳಿದ ಕಣ್ಣ. ಹುಡುಗಿಗೂ ನಗುಬಂತು. ನಕ್ಕುಬಿಟ್ಟಳು. ಕೋಟಿ ವೀಣಾರವಕ್ಕಿಂತ ಮಂಜುಳವಾಗಿತ್ತು ಕಣ್ಣನ ಕಿವಿಗೆ ಅವಳ ನಗುವಿನ ಕುಲುಕುಸದ್ದು. ಅಭಿಮಾನ ತುಂಬಿದ ಹೃದಯದಿಂದ ಅವಳನ್ನು ಅಪ್ಪಿ ಕೇಳಿದ—

“ಸಂದಾಕಿತ್ತೇನಲ್ಲಾ ಪಳ್ಳಿ ನನ್ನತಂಗೆವ್ವ?”

ಕಣ್ಣ ಅವಳನ್ನು ತನ್ನ ತಂಗಿ ಎಂದೆಂದು ಅವರೆಲ್ಲರಿಗೂ ಆಶ್ಚರ್ಯ ವನ್ನುಂಟುಮಾಡಿತು. ಬೇಕೆಂದೇ ಸುಳ್ಳು ಹೇಳುತ್ತಿದಾನೆಂದು ಎನಿಸಿ, ಅವರು ನಗಲು ಆರಂಭಿಸಿದರು. ಆ ವೇಳೆಗೆ ನೀರು ತೆಗೆದುಕೊಂಡು ಬಂದ ಕಂದಸಾಮಿ ಎಲ್ಲರೂ ಹುಚ್ಚುಚ್ಚಾಗಿ ನಗುವುದನ್ನು ಕಂಡು, ಏನೂ ತಿಳಿಯದೆ—

“ಯಾಕ್ಲಾ, ಏನಾಯ್ತು ಇಷ್ಟು ನಗಾಕೆ?” ಎಂದು ಕೇಳಿದ.

“ಕಂದ....ಈ ಲಾಡಿ ಕಣ್ಣನ ತಂಗೆವ್ವ ಅಂತೆ ಕಣ್ಣಾ” ಎಂದು ಆರ್ಮುಗಂ ನಗುತ್ತಾ.

“ವಾ ಮೇರೆ ಬೇಟಾ, ! ಇಷ್ಟು ದಿನಾ ಎಲ್ಲಿದ್ದೋ ಕಣ್ಣಾ ನಿನ್ನ ತಂಗಿ? ಇಲ್ಲೆಂಗೆ ಬಂದ್ಲ?” ಕಂದಸಾಮಿಯೂ ಪ್ರಶ್ನೆಯನ್ನೂ ತೋರಿಸಿದ.

“ಎಲ್ಲಾ ಮಂಕೆಣ್ಣೇಗೈ, ಒಬ್ಬರೂರಾ ಆರ್ಥಾ ಆಗಾಕಿಲ್ಲ” ಎಂದು ಕಣ್ಣ, ಆ ಹುಡುಗಿ ತನಗೆ ಹೇಗೆ ತಂಗಿಯಾದಳೆಂದು ಹೇಳಲು, ಅದುವರೆಗೂ ಅವರಿಗೆ ಹೇಳದ ತನ್ನ ಜೀವನದಲ್ಲಿ ಇಂದುವನ್ನು ಕಂಡ ಘಟನೆಯನ್ನು ವಿವರಿಸಿದ. ಅವರೂ ಮೂಕರಂತೆ ಕೇಳಿದರು. ತನ್ನ ಕಥೆಯನ್ನು ಮುಗಿಸಿ ಕಣ್ಣ ಹೇಳಿದ—

“ಇವ್ವೂ ಅವಳಿಗೆ ಅವೈ. ಅಲ್ವಾ?”

ಇಂದುವನ್ನು ನೋಡದ ಹುಡುಗರು ಕಣ್ಣಿನ ಮಾತನ್ನು ನಂಬಿ ‘ಔದೋದ’ ಎಂದರು. ಆ ಹುಡುಗಿ ಏನೂ ಮಾತಾಡದೆ, ಇವರ ಮಾತನ್ನೆಲ್ಲಾ ಕಣ್ಣರಳಿಸಿ ಕೇಳುತ್ತಿತ್ತು. ಕಥೆ ಹೇಳಿ ಮುಗಿಸುವ ವೇಳೆಗೆ, ಕಣ್ಣಲ್ಲಿ ಚಿಮ್ಮಿದ ನಗು ಮಾಯವಾಗಿ, ಮಾರ್ದನ ಮೈದೋರಿತ್ತು. ಹೃದಯದಲ್ಲಿ ತಲೆವೂಗುತ್ತಿದ್ದ ದುಃಖನಿಶ್ಚಿತ ಕೋಮಲತೆ, ಅವನ ಕಣ್ಣಲ್ಲೂ ಹೊಳೆಯುತ್ತಿತ್ತು. ಅದುವರೆಗೂ ಮಾತನಾಡಿಸದ ಹುಡುಗಿಯನ್ನು ಮೃದುವಾದ ಧ್ವನಿಯಲ್ಲಿ ಕೇಳಿದ—

“ಒಟ್ಟಿ ತುಂಬಾ?”

ಹುಡುಗಿ ತೃಪ್ತಿಸೂಚಕವಾಗಿ ತಲೆಯಲ್ಲಾಡಿಸಿದಳು. ಅವಳನ್ನೇ ನೋಡುತ್ತಾ ಇವ್ವ ಕಣ್ಣಿನಲ್ಲೇಕೋ ಸಂಶಯ ಹೊಗೆಯಾಡಿತು. ಕೇಳಿದ—

“ನನ್ನೊತೇಲೆ ಇರಿಯಾ ನೀನು?”

ಹುಡುಗಿ ಅದಕ್ಕೂ ಸಮ್ಮತಿ ಸೂಚಿಸಿ ತಲೆಹಾಕಿದಳು.

“ನಿಮ್ಮಪ್ಪ ಅವ್ವ ಬೊಯ್ಯಾಕೆಲ್ವಾ?”

ಆ ಮಾತು ಕೇಳಿ, ಅರ್ಥವಾಗದವಳಂತೆ ಹುಡುಗಿ, ಪ್ರಶ್ನೆ ಕೇಳಿದ ಕಣ್ಣಿನ ಮುಖವನ್ನೇ ನೋಡಿದಳು. ಅವಳ ಸಂದಿಗ್ಧತೆ ಕಣ್ಣಿನಿಗೆ ಅರಿವಾದಂತಾಯಿತು. ಅದೇ ಮಾತನ್ನೇ ಬೇರೆ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಕೇಳಿದ—

“ನಿನಗನ್ನ ಹಾಕೋರು ಯಾರೂ ಇಲ್ವಾ?”

“ಇಲ್ಲ”

“ಅಂಗಾರೆ ನನ್ನೊತೇಲೆ ಇದ್ದುಡು.” ಎಂದ ಕಣ್ಣ ನಿರ್ಧಾರವಾಗಿ.

“ದಿನಾಗ್ಲೂ ಅನ್ನ ಆಕ್ತಿಯಾ?” ಹುಡುಗಿ ಸಂಶಯತೂಗುವ ಧ್ವನಿಯಲ್ಲಿ ಕೇಳಿದಳು.

“ತೊಟ್ಟಿಲಿರೋದ್ದ ತಿನ್ನೋಕೆ ಅನ್ನೆ ಆಕ್ತೇಕಾ?” ಕಂದಸಾಮಿ ನಗುತ್ತಾ ಕೇಳಿದ.

“ಅಂಗಂತ ಅಂದು ತೊಟ್ಟಿಲಿ ಕೈ ಇಕ್ಕೋ ಗಂಡಸ್ಮಗ ಯಾವೋನೋ ನೋಡ್ತೀನಿ.” ಕಣ್ಣ ಹೆದರಿಸಿದ.

“ಎನ್ನಾಡ್ತಿ?”

“ನಿನ್ನೆ ಲುಬ್ಬೆ ಕೇಳೋ ಎನ್ನೇತ್ತದೊ.”

ಮತ್ತೆ ಯಾರೂ ಆ ಮಾತನ್ನು ಮುಂದುವರಿಸುವ ಸಾಹಸ ಮಾಡಲಿಲ್ಲ. ಮಾತು ತೊಟ್ಟಿಯತ್ತ ಹೊರಳಿದಾಗ, ಕಣ್ಣಿನಿಗೂ ದ್ಯಾವೆ ಹೊಟ್ಟಿಯತ್ತ ಹೊರಳಿತು. ತಂಗಿಯನ್ನು ಕಂಡ ಸಂತೋಷದಲ್ಲಿ ಅಮವರೆಗೂ ಅವನಿಗೆ ತನ್ನ ಹೊಟ್ಟೆಗೇನಾದರೂ ಹಾಕಬೇಕೆಂದಾಗಲಿ, ಅದು ಹಸಿದಿರುವುದಾಗಲಿ ನೆನಪಿಗೆ ಬಂದಿರಲಿಲ್ಲ. ಈಗ ನೆನಪಿಗೆ ಬಂದಿತು.

“ನನ್ನೇನಾರ ಅಷ್ಟೈತೇನ್ನಾ ತೊಟ್ಟೀಲಿ? ಇಲ್ಲಾ ಎಲ್ಲಾ ನೀವೇ ತಿಂದು ಮುಗ್ಗಿಬಿಟ್ಟಾ” ಎಂದು ಕೇಳುತ್ತಲೇ ಕಣ್ಣು ತೊಟ್ಟಿಯತ್ತ ಕಾಲು ಹಾಕಿದ. ತೊಟ್ಟಿಯ ಬಳಿ ಹುಡುಗವಾರ ಗದ್ದೇವೂ ಇಲ್ಲದ್ದರಿಂದ, ಆಕಳೊಂದು, ತೊಟ್ಟಿಯಲ್ಲಿದ್ದದನ್ನು ಮೇಯುತ್ತಿತ್ತು. ಅದರ ಮೂತಿಯ ಮೇಲೆ ಒಂದೇಟು ಬಿಗಿದು, ಓಡಿಸಿ, ಕಣ್ಣು ನಾಲತ್ತರು ಎಲೆಗಳನ್ನು ಕೆದಕಿ, ಸಿಕ್ಕಿದ್ದನ್ನೆಲ್ಲವನ್ನೂ ಒಂದು ಎಲೆಗೆ ಹಾಕಿಕೊಂಡು ತಿಂದ. ತಿಂದು ಉಳಿದಿದ್ದರಲ್ಲಿ, ಉಂಡು ಮಿಕ್ಕುದು, ಹಸಿವು ಕೆದರಿದ ಅವನ ಹೊಟ್ಟೆಗೆ ಸಾಕಾಗಲಿಲ್ಲ.

“ಎಂಥ ನನ್ನಕ್ಕೋ ನೀವು-ಎಲ್ಲಾ ನೀವೇ ತಿನ್ನುವುದಾದಾ? ನಿಮ್ಮೊಟ್ಟಿಗೇನು ದೈಯ ಒಕ್ಕೆತ್ತಾ? ನಂಗೊಂದೊಸಿ ಇಡಾಕಾಗ್ಲಿಲ್ಲಾ?” ಕಣ್ಣು ಅರಹೊಟ್ಟಿಯಿಂದ ಅತ್ಯಪ್ತನಾಗಿ, ತನ್ನ ಗೆಳೆಯರನ್ನು ಕೇಳಿದ.

“ನೀನುಣ್ಣೆಲ್ಲಾಂತ ನನ್ನೇನು ಗೊತ್ತು?”

“ನಾನುಣ್ಣೆಲ್ಲಾ ನನ್ನೇನು ನಂಗೇ ಮರ್ದೋಗತ್ತು” ಕಣ್ಣು ನಗುತ್ತಾ ಹೇಳಿದ.

“ಯಾಕೆ, ತಂಗಿ ಸಿಕ್ಕೊಂತ ಸಂತೋಷದ್ದಾಗಿ ಉಣ್ಣೋದು ಮರ್ದೋಗತ್ತು, ಬಿಷ್ಣುನೃಗನೆ. ಅವಳೊಕ್ಕ ನೋಡಿದ್ದ ಹೊಟ್ಟೆ ತುಂಬುದಾ?”

“ಅದ್ಯಾಕೋ ತುಂಬುಗೆ ಇತ್ತು.”

“ಯಾಕೆ?”

ಆ ಪ್ರಶ್ನೆಗೆ ಉತ್ತರ ಹೇಳಲು ಕಣ್ಣಿನಿಗೆ ಕೂಡಲೇ ತೋಚಲಿಲ್ಲ. ಮನಸಿಗನಿಸಿದ್ದನ್ನು ಯೋಚನೆ ಮಾಡದೆ ನೆರವಾಗಿ ಹೇಳಿದ. ಪ್ರಶ್ನೆ ಮತ್ತು ಅವನ ಮನಸ್ಸನ್ನು ಕೆಣಕಿತು. ಒಂದು ಗಳಿಗೆ ತಲೆ ಕೆರೆದುಕೊಂಡ, ಏನೋ ಹೊಳೆದಂತಾಯಿತು. ಅದನ್ನೇ ಹೇಳಿದ :

“ಅನ್ನಾ ತಿನ್ನಾಕೆ ದಿನಾ ಸಿಕ್ಕೈತೆ. ತಂಗಿ ಸಿಕ್ಕಾಳಾ, ಅದೈ.”

“ಸಂಗೇನೋ ಮಾಟ ಮಾಡವೈ ಇವ್ವು, ಅಷ್ಟೆ” ಎಂಬ ಕಂದಸ್ವಾಮಿ. ಅವನ ಮಾತು ಕೇಳಿ ಕಣ್ಣು ಹುಡುಗಿಯತ್ತ ನೋಡಿದ. ಹೊಟ್ಟೆ ತುಂಬಿದ ಹುಡುಗ, ಇವರ ಮಾತುಗಳಿಗೆ ಕಿವಿ ಕೊಡದೆ, ನೆರಳಿ ನಲ್ಲಿ ಗೋಡೆಗೆ ಒರಗಿಕೊಂಡೇ ನಿದ್ರೆ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದಳು. ಅದನ್ನು ಕಂಡು ಕಣ್ಣು—

“ಬೇವಾರ್ವಿ ಮುಂಡೇಮು ಎಂಗ್ನಿದ್ದೆ ಮಾಡೈತೆ ನೋಡು” ಎಂದು ಹೇಳಿ, ಮಲಗಿದವಳನ್ನು ಎತ್ತಿ ಹಗಲ ಮೇಲೆ ಹಾಕಿಕೊಂಡು, ತಮ್ಮ ವಾಸಗೃಹಕ್ಕೆ ಅವಳನ್ನು ಕರೆದೊಯ್ದು, ಹಿಂದೆ ಬಂದ ಮುನಿಸಾಮಿಗೆ—

“ಮುನ್ಯಾ ಆ ಗೋಣಿಯತಟ್ಟು ಹಾಸ್ಪಡೋ” ಎಂದ.

ಮುನಿಸಾಮಿ, ಧೂಳು ತುಂಬಿದ ಗೋಣಿಯತಟ್ಟನ್ನು ಕೊಡವಿ ಹಾಸಿದ. ಕಣ್ಣು ಹುಡುಗಿಯನ್ನು ಅದರ ಮೇಲೆ ಮೆತ್ತಗೆ ಮಲಗಿಸಿ, ತನ್ನ ಕಂಬಳಿಯ ತುಂಡನ್ನು ಅವಳಿಗೆ ಹೊದಿಸಿದ. ಬೀದಿಯ ಆ ಕೊನೆಯಿಂದ ಆರ್ಮ್ಯುಗಂ ಕಣ್ಣಿನನ್ನು ತಾರಸ್ವರದಲ್ಲಿ ಕೂಗಿದ—

“ಕಣ್ಣಾ ಮರಕೋತಿ ಆಡಾಕೆ ಬರಾಕಿಲ್ಪಾ?”

ಕಿವಿ ಜರಿಯುವ ಅವನ ಕೂಗನ್ನು ಕೇಳಿ ಮಲಗಿದ ಹುಡುಗಿ, ಹೊರಳಾಡಿದಳು. ಅದನ್ನು ಕಂಡ ಕಣ್ಣು, ಅರ್ಮ್ಯುಗನಮೇಲೆ ಸಿಟ್ಟಾಗಿ ಹೇಳಿದ—

“ಮೆತ್ತಗೆ ಮಾತಾಡಲೇ ಕತ್ತೆ. ತಂಗಿವ್ವ ಮಲಗವೈ”

“ಹಲ್ಲು ಕಡಿಯುತ್ತಾ, ಕಣ್ಣು, ಗಟ್ಟಿಯಾಗಿ ಮಾತನಾಡಲಾರದೆ, ಧ್ವನಿಯನ್ನು ಬಿಗಿ ಹಿಡಿದು ಹೇಳಿದುದನ್ನು ಕೇಳಿ ಮುನಿಸ್ವಾಮಿಗೆ ನಗು ಬಂತು. ಆದರೆ ಗಟ್ಟಿಯಾಗಿ ನಗದೆ ಕೇಳಿದ—

“ಒಳ್ಳೆ ತಂಗೆವ್ವ ಬಂದು ನಿನ್ನೆ. ಓಗ್ಗಿ, ನಾನೋಗ್ಗೀನಿ. ಬರ್ತೀಯಾ ಇಲ್ಲವ್ವ?”

ಒಂದು ಗಳಿಗೆ ಕಣ್ಣು ತಲೆ ಕೆರೆದುಕೊಂಡು ಯೋಚಿಸಿದ. ಅಟಿ ಅವನ ಮನಸ್ಸನ್ನು ಸೆಳೆಯುತ್ತಿತ್ತು. ಆದರೆ ಅವಳನ್ನು ಒಬ್ಬಳನ್ನೇ ಬಿಟ್ಟು ಹೋಗುವುದು ಹೇಗೆ? ಏಕೋ ಅವನಿಗೆ ಅದು ಸರಿ ಹೋಗಲಿಲ್ಲ.

“ನಾ ಬರಾಕೆಲ್ಲ, ನೀವೇ ಓಗ್ಗಿ. ತಂಗೆವ್ವ ಏಳೋಗಂಟಿ ನಾನಿಲ್ಲೇ ಇರ್ತೀನಿ” ಎಂದು ಹೇಳಿ, ಎಲ್ಲರನ್ನು ಕಳಿಸಿದ.

ಎಲ್ಲರೂ ಹೋಗಿ ಸದ್ದಡಗಿದಮೇಲೆ, ಕಣ್ಣು ಮಲಗಿದ ತಂಗಿಯ ಮುಖವನ್ನೇ ನೋಡುತ್ತಾ ಕುಳಿತ. ನಿವ್ರಿಯಲ್ಲಿ ಅವಳ ಮುಖ ಅವನ ಮನಸ್ಸನ್ನು ಮತ್ತಷ್ಟು ಆಕರ್ಷಿಸಿತು. ಸಿಂಬಳದಿಂದ ಕರೆಗಟ್ಟಿದ ಮೂಗಿನ ಮೇಲೆ ಬಂದು ಕುಳಿತ ನೋಣವನ್ನು ಕೈಯನ್ನು ದೀಪಿಸಿ ಓದಿಸುತ್ತಾ ಕುಳಿತ. ಏಕೋ ಅವನ ಹೃದಯ ತೃಪ್ತಿಯಿಂದ ಭಾಗುತ್ತಾ.

ಅವಳ ಮುಖವನ್ನು ನೋಡನೋಡುತ್ತಲೇ ಅವನೂ ಅವಳ ಮೇಲೆ ಕೈಹಾಕಿ, ಮಲಗಿ ನಿದ್ರೆಹೋದ.

ಸದ್ದಿಲ್ಲದೆ ಪ್ರವೇಶಿಸಿದ ಹುಡುಗಿ, ಅಂದಿನಿಂದ ಅವನ ಬಾಳ ಒಡತಿಯಾದಳು.

೧೨

ಯಾವುದೋ ಮಧುರ ನೆನಪಿನ ಬಲದಮೇಲೆ “ಇಂದು” ಎಂದು ಕರೆದು, ತನ್ನ ತಂಗಿಯನ್ನಾಗಿ ಮಾಡಿಕೊಂಡ ಹುಡುಗಿ, ಅವನ ಬಾಳ ವನವನ್ನು ಹೊಗುವ ನೊದಲು, ಬಿರುಗಾಳಿಯಲ್ಲಿ ಬಟ್ಟೆ ಗಾಳಿಯ ಪಟದಂತೆ ಆಡುತ್ತಿದ್ದ ಕಣ್ಣಿನ ಜೀವನ, ಅವಳು ಆಗಮಿಸಿದ ಮೇಲೆ, ಹುಟ್ಟುಹಾಕಿ ನಡೆಸುವ ದೋಣಿಯಂತಾಯಿತು; ಅವಳ ಅಳು, ನಗುಗಳಿಗೆ ಆಳಾಗಿ ನಡೆಯಲಾರಂಭಿಸಿತು.

ಬಂದ ಮೊದಲ ನಾಲ್ಕು ದಿನ ಮಂಕಾಗಿ, ಮದ್ದಾಗಿದ್ದ ಅವಳು, ಕೆಲದಿನಗಳಲ್ಲೇ, ಕಣ್ಣಿನ ಪ್ರೀತಿಯ ಕಾವಲಿನಲ್ಲಿ, ನೀರೆರೆದ ಶುಷ್ಕ ಲತೆ

ಯಂತೆ ಚಿಗಿತು, ಕಳಕಳಿಸಲಾರಂಭಿಸಿದಳು. ಕಣ್ಣು ಅವಳಿಗೆ ಮಾರು ಹೋದಂತೆ, ಅವಳೂ ಕಣ್ಣನನ್ನೇ ಅವಲಂಬಿಸಿದಳು. ಅವಳಿಗೆ ಎಲ್ಲವೂ ಕಣ್ಣನಿಂದಲೇ ಆಗಬೇಕು. ಊಟ ಮಾಡಿಸುವುದಕ್ಕೆ, ನೀರು ಕುಡಿಸುವುದಕ್ಕೆ, ತಿರುಗಾಡಿಸಲು, ಮಲಗಿಸಿ ನಿದ್ರೆಮಾಡಿಸಲು—ಎಲ್ಲದಕ್ಕೂ ಅವನೇ. ಬೇರಾರ ಕೈಯಲ್ಲೂ ಮುಟ್ಟುತ್ತಿರಲಿಲ್ಲ. ಎದ್ದ ಕೂಡಲೇ “ಅಣ್ಣಾ” ಎನ್ನುತ್ತಿದ್ದಳು. ಮಲಗುವಾಗ, ಅವನ ಮುಖವನ್ನೇ ನೋಡುತ್ತಾ, ಕಣ್ಣನ್ನು ಬಾಡಿಸಿ ನಿದ್ರೆಮಾಡುತ್ತಿದ್ದಳು. ಕಣ್ಣನಿಗೂ ಅವಳೇ—ಅವಳಿಗೆ ಎಷ್ಟು ಸೇವೆ ಮಾಡಿದರೂ ತೃಪ್ತಿ ಇರಲಿಲ್ಲ. ಅವಳ ಆಗಮನದಿಂದ, ಅವನ ಹೃದಯದಲ್ಲಿ ಸುಪ್ತವಾಗಿದ್ದ ಆಕೃರೆಯ ಅಕ್ಷಯ ಬನಿಯ ಬಾಗಿಲು ತೆರೆದಂತಾಗಿತ್ತು.

ಹಗಲು ಎದ್ದಾಗಿನಿಂದ, ಮತ್ತೆ ರಾತ್ರಿ ಮಲಗುವವರೆಗೆ, ಊರು ಸುತ್ತುವ ಕಣ್ಣು ಎಷ್ಟೋ ಜನ, ಅವಳ ವಯಸ್ಸಿನ ಹುಡುಗಿಯರನ್ನು ನೋಡಿದ್ದ. ಅವರ ಉಡುಪು, ಕೇಶಾಲಂಕಾರ, ಸಿಂಗಾರ ಎಲ್ಲವೂ ಅವನ ಕಣ್ಣನ್ನು ಹೊಕ್ಕು ಹೃದಯದಲ್ಲಿಳಿದಿದ್ದವು. ಈಗ ಇವಳು ಬಂದಮೇಲೆ, ಇವಳನ್ನು ಅವರ ಹಾಗೆ ಮಾಡಬೇಕೆಂಬ ಆಸೆ, ಅವನ ಹೃದಯದಲ್ಲಿ ಅಂಕುರಿಸಿತು. ಅವಳನ್ನು ನೋಡಿದಾಗ, ಬೇರೆ ಹುಡುಗಿಯರನ್ನು ಕಂಡಾಗ ಸಾವಿರ ಬಗೆಯಲ್ಲಿ ಹೊರಗಿರಲು ಯತ್ನಿಸುತ್ತಿತ್ತು ಅವನೊಳಗಿನ ಬಯಕೆ.

ಒಂದು ದಿನ ಅವಳನ್ನು ತನ್ನ ಗೆಳೆಯರ ಕಾವಲಲ್ಲಿ ಬಿಟ್ಟು, ಎಲ್ಲಿಯೋ ಹೋದವನು, ಹಿಂದಿರುಗುತ್ತಿರುವಾಗ, ದಾರಿಯಲ್ಲಿ ಒಂದೆರಡು ಹಲ್ಲುಹೋದ ಬಾಚಣಿಗೆ ಸಿಕ್ಕಿತು. ಆ ಹಣಿಗೆಯನ್ನು ಮಣ್ಣಿನಿಂದೆತ್ತಿ, ಧೂಳು ಒರೆಸಿ ನೋಡಿದ. ಅದರ ಹಲ್ಲುಗಳ ಮೇಲೆ ಬೆರಳಾಡಿಸಿದ. ಮುರುಕು ಬಾಚಣಿಗೆಯ ಹಲ್ಲುಗಳ ಮೆಟ್ಟಿಲ ಮೇಲೆ, ಏರಿ ಅವನ ಮನಸ್ಸು ಯಾವುದೋ ಕನಸನ್ನು ಕಾಣತೊಡಗಿತು; ಅದರ ಮೋಡಿಗಿ ಸಿಲುಕಿ ಧೂಳು ಹಿಡಿದು, ಕೆದರಿದ ಕೂದಲು, ಔರಣವಾಗಿ ಮಿಂಚುವ ಚಿತ್ರ ಅವನ ಮನಸಿನ ಕಣ್ಣಿನಿದಿರು ಕಂಡಿತು. ಆಗವನಿಗೆ ಆ ಮುರುಕು

ಬಾಚಣಿಗೆ, ಯಾರೋ ಕೆಲಸಕ್ಕೆ ಬಾರದ್ದೆಂದು ಬೀದಿಯಲ್ಲಿ ಒಗೆದ ಕಸ ವಾಗಿ ಕಾಣದೆ, ಅಸಿದ್ಧ ವಜ್ರಕ್ಕೆ ಮೆರುಗಿಡುವ ಸಾಣೆಗಲ್ಲಿನಂತೆ, ಭಿಕಾರಿ ಹುಡುಗಿಯನ್ನು ರಾಜಕುಮಾರಿಯಾಗಿ, ಪರಿವರ್ತಿಸುವ ಶಕ್ತಿಯನ್ನುಳ್ಳ ದಿವ್ಯಾಸ್ತ್ರದಂತೆ ಕಾಣತೊಡಗಿತು. ತಾನು ನೋಡಿದ ಹುಡುಗಿಯೊಬ್ಬಳಂತೆ, ಲಕ್ಷಣವಾಗಿ ಬಾಚಿ ಹೆರಳು ಹಾಕಿ, ಹೂ ಮುಡಿಸಿದರೆ, ತನ್ನ ಇಂದು ಹೇಗೆ ಕಾಣಬಹುದು ಎಂದು ಯೋಚಿಸಿದ. ಅವನ ಮನಸಿನಲ್ಲಿಯ ಊಹಾಚಿತ್ರಕ್ಕೆ ರಂಗೇರಿದಂತೆ, ಅವನ ಬಯಕೆ ಬಲವತ್ತರವಾಗಿ, ನಡಿಗೆಯ ವೇಗ ಹೆಚ್ಚಿತು.

ದಾರಿಯುದ್ದಕ್ಕೂ, ಇಬ್ಬದಿಯ ದೊಡ್ಡ ಮನೆಗಳ ಮುಂದಿನ ಕೈತೋಟದಲ್ಲಿ ಹಲವಾರು ಬಣ್ಣದ ಹೂವುಗಳು, ಅವನ ಕಣ್ಣನ್ನು ಸೆಳೆದು, ಕನಸನ್ನು ಕೆಣಕುತ್ತಿದ್ದವು. ಹಾಗೇ ಹೂವನ್ನು ತೆಗೆದುಕೊಂಡು ಹೋಗಬಾರದೇಕೆ ಎಂದು ತೋಚಿತು. ಎರಡು ಕಡೆಯಲ್ಲೂ ಇಷ್ಟು ಕೋಟಿ ಹೂವುಗಳು ಕಾಣುತ್ತಿರುವಾಗ, ತನ್ನ ಇಂದುವಿನ ಹೆರಳಿಗೆ ಎರಡು ಹೂವು ಇಲ್ಲವೇ. ಹೂವುಗಳೇನೋ ಬೇಕಾದಷ್ಟಿದ್ದವು. ಆದರೆ ಹೂವಿಗೂ ಬಯಕೆಗೂ ನಡುವೆ, ಇಟ್ಟಿಗೆಯ ಗೋಡೆ, ಮುಳ್ಳು ಹಸುರಿನ ಬೇಲಿ ಅಡ್ಡನಿಂತಿದ್ದವು. ಅನನ್ನು ನಿವಾರಿಸಿ ಹೂವನ್ನು ಪಡೆಯುವುದು ಹೇಗೆ? ಎಲ್ಲಿಯಾದರೂ ಸುಲಭ ಸಿಗಬಹುದೋ ಎನೋ ಎಂದು ಎರಡು ಕಡೆಯಲ್ಲೂ ನೋಡುತ್ತಾ ಹೊರಟ.

ಒಂದು ಕಡೆ, ಮುಳ್ಳುಹಸಿರಿನ ಬೇಲಿಯಲ್ಲಿ ದೊಡ್ಡದೊಂದು ರಂಧ್ರವಿದ್ದುದು ಕಾಣಿಸಿತು. ಕಣ್ಣು ಅದರ ಬಳಿ ಸಾರಿ, ನೆಲದಮೇಲೆ ಮಲಗಿ, ಆ ರಂಧ್ರದಲ್ಲಿ ಇಣಕಿ ನೋಡಿದ. ರಂಧ್ರಕ್ಕೆ ಸ್ವಲ್ಪ ದೂರದಲ್ಲಿ ಗುಲಾಬಿಯ ವೊದೆಯೊಂದು, ನೂರಾರು ಹೂವುಗಳನ್ನು ಅರಳಿಸಿರುವುದು ಕಾಣಿಸಿತು. ಆಸೆತುಂಬಿದ ಕಣ್ಣುಗಳಿಂದ ಅದನ್ನು ನೋಡಿದ. ಆದರೆ ಕೈಗೆ ಎಟುಕದಷ್ಟು ದೂರದಲ್ಲಿದ್ದ ಹೂವನ್ನು ಪಡೆಯುವುದು ಹೇಗೆ? ಹಾಗೇ ನೋಡುತ್ತಿರುವಾಗ ಮಾಲಿಯೊಬ್ಬನು, ದೊಡ್ಡ ಬುಟ್ಟಿಯೊಂದರಲ್ಲಿ, ಕುಯ್ಯ ಹೂವುಗಳನ್ನು ತುಂಬಿಕೊಂಡು, ಗುಲಾಬಿಯ ವೊದರಿನ ಬಳಿ ಬಂದುದು ಕಣ್ಣಿನಿಗೆ ಕಾಣಿಸಿತು.

“ಅಯ್ಯಾ” ಕಣ್ಣು ಅವನನ್ನು ಕೂಗಿದ. ಮೊದಲಬಾರಿ ಕೂಗಿದುದು ಅವನ ಕಿವಿಗೆ ಬಿದ್ದಂತಾಗಲಿಲ್ಲ. ಮತ್ತೊಂದು ಬಾರಿ ಸ್ವಲ್ಪ ಗಟ್ಟಿಯಾಗಿ ಕೂಗಿದ ಕಣ್ಣು. ಅವನು ಕೂಗು ಬಂದ ಕಡೆ ತಿರುಗಿಸೋಡಿ, ಯಾರೂ ಕಣ್ಣಿಗೆ ಬೀಳದುದರಿಂದ, ಮತ್ತೆ ಹೂವಾಯುವುದರಲ್ಲಿ ತೊಡಗಿದ. ಮತ್ತಷ್ಟು ಗಟ್ಟಿಯಾಗಿ ಕೂಗಿದ ಕಣ್ಣು. ಫುನಿ ಬೇಲಿಯತ್ತಲಿಂದ ಬರುತ್ತಿದ್ದುದನ್ನು ಅರಿತು, ಅವನು ಬೇಲಿಯ ಹತ್ತಿರ ಬಂದು, ಬೇಲಿಯ ಹೊರಗಡೆ, ರಂಧ್ರದಲ್ಲಿ ತಲೆಯಿಟ್ಟು ಕೂಗುತ್ತಿದ್ದ ಕಣ್ಣನನ್ನು ನೋಡಿದ.

“ಎನ್ನೂ ಅದು?”

“ಒಂದೂವಾ ಕೊಡ್ತಿಯಾ?”

ಕಣ್ಣನ ಪ್ರಶ್ನೆಯನ್ನು ಕೇಳಿ, ಅವನ ಮುಖವನ್ನು ನೋಡಿದ. ಅವನ ಆಸೆತುಂಬಿದ ಕಣ್ಣುಗಳು, ಮಾಲಿಯ ಹೃದಯವನ್ನು ಹೊಕ್ಕವು. ಆದರೂ ಅವನ ಚಿಂದಿ, ಕೆದರಿದ ಕೂದಲನ್ನು ನೋಡಿ, ಇವನಿಗೇಕೆ ಹೂವೆಂದು ಸಂದೇಹವಾಯಿತು.

“ಅಯ್ಯೋ ದರಬೇಶಿ ಬಡ್ಡಿಮಗ್ನಿ, ನಿಂಗ್ಯಾಕ್ಲಾ ಹೂವು?”

“ನಂಗಲ್ಲ. ನನ್ನ ತಂಗೀಗೆ.”

“ಎಲ್ಲೈತೋ ನಿನ್ನಂಗಿ?”

“ಅಲ್ಲೈತೆ. ಒಂದೂವಾ ಕೊಟ್ಟುಕು. ಒಂಟಿಯಿತ್ತೇನಿ.

“ನಿಮ್ಮತ್ತವಂದೇನೆ ತೋಟಾ—ಹೂ ಕೇಳಾಕೆ? ಪುಕ್ಕಟ್ಟಿ ಸಿಕ್ಕದಾ ಹೂವ?”

“ಮತ್ತೆ ಕಾಸ್ಯೊಡಬೇಕಾ? ಎಷ್ಟೊಂದೈತೆ ಅಲ್ಲಿ?”

“ಇದ್ರೆ, ಬಿಟ್ಟು ಕೊಡಾಕಾ ನೀರಾಕಿ ಬೆಳಸಿರೋದು?”

“ಬೇವಾರ್ಸಿ ನನ್ನಗ, ನನ್ನವ ಕಾಸೆಲ್ಲೈತೆ?”

“ಇಲ್ಲವೇ!”

“ನಮ್ಮಂತೊರೈಲ್ಲ ಯಾರು ಕೊಡ್ತಾರೆ?” ನೀನು ಹೂವಾನೇ ಕೊಡಕಿಲ್ಲಂತಿ, ಮತ್ತ್ಯಾರಾದ್ರೂ ಕಾಸ್ಯೊಡ್ತಾರೆ?”

ಅವನ ಮಾತು ಕೇಳಿ ಮಾಲಿಗೆ ನಗುಬಂತು.

“ಓಗ್ಗಿ, ಕಾಸಿಲ್ದಿದ್ರೆ ನಾನೇಳ್ವಂಗೆ ಕೇಲ್ತೀಯಾ ; ಹೂ ಕೊಡ್ತೀನಿ.”

“ಎನ್ನಾಷ್ಟೇಕು?”

“ಬೆಳಗ್ಗಿಂದ ಚಾಕ್ರಿ ದುಡ್ಡು ಸೊಂಟ ಬಿದ್ದೊಗೈತೆ. ನೀನೊಸಿ ಹೂ ಕಿತ್ಯೊಡು. ನಿಂಗೂ ಒಂದೆಲ್ತು ಉ ಕೊಡ್ತೀನಿ.”

“ಇಲ್ಲಿಂದ ನಾ ಯಂಗೆ ಕೇಳ್ತೆ. ಕೈಗೆ ಸಿಕ್ಕೋಹಾಂಗಿದ್ರೆ, ನಾನೇ ಕಿತ್ಯೊತಾ ಇದ್ದೆ.”

“ಕಳೆಬಡ್ಡಿಮಗ್ಗೆ. ಅಂಗೇನಾರ ಹೇಳ್ತೆ ಕೇಳ್ತೆ ಹೂ ಕಿತ್ಯೊಂಡಿದ್ರೆ ಚರ್ವಾ ಸುಲೀತಿದ್ಲೆ ”

“ಆ ಬುಡು. ನಾ ನಿನ್ನೆಗೆ ಸಿಕ್ತಾ ಇದ್ದಾ. ಆತ್ತಾಗ್ತೋರ್ಪಿ ಇತ್ತಾಗ್ತೋರ್ಪಿಯತ್ತಾ ಇದ್ದೆ. ಮುದಿಗೊಲ್ತು, ನೀನು ನನ್ನ ಸಮಕ್ಕೆ ಓಡೋಕಾಯ್ತದಾ? ಫಲೀಸನ್ ಕೈಗೂ ಸಿಕ್ತಾ ಇರಲಿಲ್ಲ. ಓಗ್ಗಿ-ಹೂ ಕೊಡ್ತೀಯಾ?”

ಕಣ್ಣನ ಹೆಮ್ಮೆಯ ಮಾತು ಕೇಳಿ ಮಾಲಿಗೆ ನಗು ಬಂತು. ನಗುತ್ತಲೇ ಹೇಳಿದ—

“ಈಗ್ಯಾಕಾಮಾತು. ನಾನಾಗ್ಲೇ ಹೇಳಿದ್ದಲ್ಲ. ನಂಗಷ್ಟು ಹೂ ಕೊಯ್ಯೊಟ್ಟಿ, ನಿಂಗೂ ಒಂದೆಲ್ತು ಹೂ ಕೊಡ್ತೀನಿ. ಏನೇಳು?”

“ನಾನೊಳ್ಳಬ್ಬರಬೋದಾ ?”

“ಯಾರೂ ಇದ್ದಂಗಿಲ್ಲ. ಬಾ.”

ಕಣ್ಣ ರಂಧ್ರದಲ್ಲಿ ಚೂಟಿಯಾಗಿ ನುಸುಳಿದ. ಮಾಲಿ ಕಣ್ಣನ ಕೈಗೆ ಹೂ ಬಿಡಿಸುವ ಬುಟ್ಟಿಯನ್ನು ಕೊಟ್ಟು, “ಬಡ್ಡೇಲೇ ಕೊಯ್ಯೊಡ. ವಸಿ ತೊಟ್ಟಿರಿ. ಕುಂಡಾಗೆ ಮಡಗಾಕೆ” ಎಂದು ಹೇಳಿದ.

“ಕುಂಡಾಗೆ ಮಡಗಾಕೇ!” ಮಾಲಿಯ ಮಾತು ಕೇಳಿ ಕಣ್ಣನಿಗೆ ಆಶ್ಚರ್ಯವಾಯಿತು. ಅವನು ಹೆಂಗಸರು ಹೂ ಮುಡಿಯುವುದನ್ನು ನೋಡಿ, ಹೂವಿರುವುದು ಅದಕ್ಕಾಗಿ ಎಂದು ತಿಳಿದಿದ್ದನೇ ವಿನಾ ಅದನ್ನು ಕುಂಡದಲ್ಲಿಟ್ಟು ಒಣಗಿಸುವುದು ಅವನಿಗೆ ಗೊತ್ತಿರಲಿಲ್ಲ. “ಮುಡ್ಯೊಂಬೋ ಹೂನ ಕುಯ್ದು ಕುಂಡಾಗೆಟ್ಟು ಒಣಗತ್ತಾರಾ?” ತನ್ನ ಆಶ್ಚರ್ಯ ವನ್ನೇ ಪ್ರಶ್ನೆಯಾಗಿ ಕೇಳಿದ ಕಣ್ಣ.

“ಮತ್ತೆ ಇಷ್ಟೊಂದು ಹೂವಾ ಮುಡ್ಯಾತಾರ, ಅವ್ರೇನು ಅಣ್ಣನ್ನು? ದಿನಾ ಎಲ್ಲೆಲ್ಲೋ ತ್ತೂ ಕುಂಡ್ಲಾಗೆ ಹೋಸಾ ಹೂ ಇಡ್ತಾರೆ. ಸ್ವಲ್ಪ ಬಾಡಿತು ಅಂದ್ರೆ ತಿಪ್ಪೇಗಾಕ್ತಾರೆ. ಇಷ್ಟೊಂದು ಹೂ ಏನ್ಮಾಡಬೇಕು?”

“ಯಾರ್ಗರ ನನ್ನಂಥೋರೆ ಮುಡ್ಕಂಬಾಕೆ ಕೊಟ್ಟಿ ಆಗಾಕಿಲ್ಲಾ? ಇಂಥ ಒಳ್ಳೆ ಹೂ, ಕುಯ್ದು ಒಣಗ್ತಾದಾ?” ಕಣ್ಣಿನಿಗೆ ನಗುನಗುವ ಹೂವನ್ನು ಮುಡಿದು ಸಂತೋಷ ಪಡದೆ, ಕುಂಡದಲ್ಲಿಟ್ಟು ಒಣಗಿಸುವುದು ಪರಮ ಅನ್ಯಾಯವೆಂದು ತೋರಿತು. ಮಾತನ್ನು ಮುಚ್ಚಿಡುವ ಅಭ್ಯಾಸ ವಿಲ್ಲದ ಅವನು, ತೋರಿದ ಮಾತನ್ನು ಸ್ಪಷ್ಟವಾಗಿ ಹೇಳಿದ. ಮಾಲಿಗೂ ಅವನ ಮಾತು ಸರಿಯೆಂದು ತೋರಿತೇನೋ.

“ಈ ದೊಡ್ಡ ಮನುಸು ಕತೆ ಎಲ್ಲಾ ಇಂಗೇನೇ. ಪುನುಗು ಎಚ್ಚಾ ಗಿದೇಂತ, ಎಲ್ಲೆಲ್ಲೋ ಅಚ್ಚೊಂಡಂಗೆ. ಹೋಗ್ಲಿ ಬಿಡು ನಂಗ್ಯಾಕೆ ದೊಡ್ಡೋರ ಸಮಾಚಾರ. ಅದೆಲ್ಲಾ ನಮ್ಮೇನು ತಿಳಿತದೆ. ಅವರನ್ನು ತಿಂದದ್ದಕ್ಕೆ ಎಳ್ಳಷ್ಟು ಗೈಯ್ದು ಬಿಡೋದು. ನನ್ನ ಬೀಡಿ ಮುಗಿಯೋ ತಂಕ ಆಷ್ಟು ಹೂ ಬಿಡ್ಬಿಬಿಡು. ಬೆಳಗ್ಗಿಂದಾ ಬೀಡಿ ಕುಡಿಯೋಣಾಂದ್ರೆ ಪುರಸತ್ತಿಲ್ಲ” ಎಂದು ಹೇಳಿ ಅವನು ಬೀಡಿ ಹಚ್ಚಿದ.

ಅವನ ಮಾತು ಕೇಳಿ ಕಣ್ಣಿನಿಗೆ ದೊಡ್ಡ ಮನುಷ್ಯರೆಂಬುವರು ವಿಚಿತ್ರಮೃಗಗಳೆಂದು ತೋರಿತು. ಎಷ್ಟೊಂದು ಹೂವಿದೆ. ಅದನ್ನು ತಾವೂ ಮುಡಿಯುವುದಿಲ್ಲ, ಇತರರಿಗೂ ಕೊಡುವುದಿಲ್ಲ. ಮುಡಿಯಲ್ಲಿಡ ಬೇಕಾದ ಹೂವನ್ನು ಕುಂಡದಲ್ಲಿಟ್ಟು ಒಣಗಿಸುತ್ತಾರೆ. ಇದರ ತರ್ಕ ಅವನಿಗೆ ಅರ್ಥವಾಗಲಿಲ್ಲ ಮಾಲಿಯಂತೇ ಅವನೂ “ಎಲ್ಲಾರ ಆಳಾಗೋಗ್ಲಿ” ಎಂದು ತಾತ್ಪಾರದಿಂದ ಹೂ ಬಿಡಿಸತೊಡಗಿದ.

ಕುಯ್ದುಷ್ಟು ಹೆಚ್ಚಾಗುತ್ತಿದ್ದಂತಿತ್ತು ಮೊದೆಯಲ್ಲಿನ ಪುಷ್ಪಭಂಡಾರ. ನರುಗೆಂಪು ಕಾಂತಿಯಿಂದ ಜೀವವಿದ್ದಂತೆ ಹೊಳೆಯುವ ಹೂವನ್ನು ಕುಯ್ದು ಬುಟ್ಟಿಗೆ ಹಾಕುವಾಗ, ಅವನಿಗೆ ಜೀವವಿರುವ ವಸ್ತುವನ್ನು ಚಿವುಟೆ ಕೊಲ್ಲುತ್ತಿದ್ದಂತೆ ತೋರಿತು. ಕುಯ್ಯುತ್ತಿದ್ದ ಹೂವನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ನಿಂತು, ಒಂದು ಗಳಿಗೆ ಅರಳಿ ನಗುವ ಹೂವನ್ನೇ ನೋಡುತ್ತಾ ನಿಂತ.

ತನ್ನ ತಂಗಿ ಇಂದುವಿನ ನಗುಮುಖದಂತೆ ಕಂಡಿತು, ಅವನಿಗೆ ಬೋಗಸೆ ಯಗಲದ ಗುಲಾಬಿ. ಕೀಳಬಾರದು ಎನಿಸಿತು. ಆದರೆ ಮರುಗಲಿಗೆಯೇ ಕೀಳದಿದ್ದರೆ, ಗಿಡದಲ್ಲರಳದ ಹೂವು ತನ್ನ ತಂಗಿಯ ಮುಖದ ಮೇಲೆ ಹೊಳೆಯುವ ದಾರಿ ಏನು ಎನಿಸಿತು. ಈ ಹೂವು ಗಿಡದ ಮೇಲೆ ಅರಳಿ, ಹೀಗೆ ಕೊಯ್ತಿಕೊಳ್ಳುವುದಕ್ಕಿಂತ, ದಿನಾ ಗಿಡದಲ್ಲಿ ಹೂವರಳುವಂತೆ ಹೆಂಗಸರ ಕೂದಲಿನಲ್ಲೇ ಹೂವರಳಿದರಾಗದೇ! ದೇವರು ಹಾಗೇಕೆ ಮಾಡಲಿಲ್ಲ ಎಂದು ಚಿಂತಿಸಿದ. ಇವು ಹೀಗೆ ಕುಯ್ತಿಕೊಂಡು ಸಾಯ ಲೆಂದೇ ದೇವರು ಸೃಷ್ಟಿಸಿದ್ದಾನೆ ಎಂದು ತೋರಿ, ಅವನ ಹೃದಯ ಕಹಿ ಯಾಯಿತು. ನಿಟ್ಟಿಸಿರು ಬಿಟ್ಟು ಹೂವನ್ನು ಕುಯ್ತು ಬುಟ್ಟಿಗೆ ಹಾಕಿದ.

ಎಂದೂ ಹೂ ಕೊಯ್ತು ಅಭ್ಯಾಸವಿಲ್ಲದ ಕಣ್ಣಿನಿಗೆ, ಬೆನ್ನನ್ನು ಎತ್ತಿ ಇಳಿಸಿ, ಗುಲಾಬಿಯ ಮುಳ್ಳು ಚುಚ್ಚಿಸಿಕೊಂಡು, ಒಂದು ಪೊದೆಯ ಹೂ ಬಿಡಿಸುವುದರಲ್ಲೇ ಸಾಕಾಯಿತು. ಪುಟ್ಟೆಯನ್ನು ತೆಗೆದುಕೊಂಡು ಹೋಗಿ ಮಾಲಿಯ ಬಳಿ ಇಟ್ಟು—“ಇನ್ನು ಕೀಳಾಕೆ ನನ್ನೆಲಾಗಾಕಿಲ್ಲ. ಸಾಕಾ ಗೋಯ್ತು. ಒಂದೆಲ್ಲಾ ಹೂ ಕೊಡು. ಹೊಂಟೋಯ್ತೀನಿ” ಎಂದ.

“ಫೂ ಸೋಮಾರಿ ನನ್ನಗ್ಗೆ. ಏನೇನೋ ಕಿಸಿತೀನೀಂತ ಕೊಚ್ಚಾತಾ ಇದ್ದೆ. ಒಂದು ಗಿಡದಾಗಿನ್ನು ಹೂ ಬಿಡಿಸೋದ್ರಾಗೇ ಸುಸ್ತಾ ಗೋಯ್ತು. ಇನ್ನು ಚಾಕ್ರಿ ಏನ್ನಾಡ್ಡಿ?”

“ನಾನ್ಯಾಕ್ಪಾಕ್ರಿ ಮಾಡ್ಲಿ.”

“ಮತ್ತೆ. ಹೊಟ್ಟೆಗೇನು ಮಣ್ಣಿನಿಯಾ?”

“ನಿಂಗಷ್ಟೆ ಗೊತ್ತಿರಾದು. ಹೊಟ್ಟೆಗೋಸ್ಕರ ಚಾಕ್ರಿ ಮಾಡ್ತಾರ ?

“ಮತ್ತೇನ್ನಾಡ್ಡಿ?”

“ಎಲೊತ್ತು ಹೊಟ್ಟೆಂದೆ ತೊಟ್ಟೇಲಿ ಸಿಕ್ಕಾಕಿಲ್ಲಾ ಆಯಾಗಿ” ಎಂದು ಮಾಲಿಯ ಮೂರ್ಖತನವನ್ನು ಅಣಕಿಸುವನಂತೆ ನಕ್ಕು “ನಿನ್ನದೆಲ್ಲ ತಿಳಿಯಾಕಿಲ್ಲ. ದುಡೀತಿ ಅಷ್ಟೆ. ಓಗ್ಲಿ. ಹೂ ಕೊಟ್ಟುಡು, ಒಂಟೋಯ್ತೀನಿ” ಎಂದ. ಮಾಲಿಯ ಮುಖದಲ್ಲಿ ಕಣ್ಣಿನಿಗೆ ಅರ್ಥವಾಗದ ಯಾವುದೋ ಒಂದು ಭಾವ ಸುಳಿದು, ಮರೆಯಾಯಿತು.

“ಮನಸ್ಸಾಗಿ ಉಟ್ಟು ತೊಟ್ಟೀಲಿ ತಿಂತೀಯಾ?” ವಾಲಿಯು ಧ್ವನಿಯಲ್ಲಿ ನೋವು ತುಂಬಿತ್ತು. ಕಣ್ಣಿಗೆ ಅದು ಏಕೆಂದು ಗೊತ್ತಾಗಲಿಲ್ಲ.

“ನಿನ್ನಂಗೆ ಹಿಡಿಯೂಟಕ್ಕೆ ಮೂರೊತ್ತು ಚಾಕ್ರಿ ಮಾಡಿ ಸಾಯ್ಲಾ” ಎಂದ ಕಣ್ಣು. ವಾಲಿಗೆ ಏಕೋ ಕಣ್ಣಿನ ವಾತು ಸರಿ. ಎಮ ತೋರಿತು. ಕರ್ಕಶವಾಗಿ ಹೇಳಿದ.

“ಈ ಹೂ ತಗೊಂಡುಹೋಗು, ಎಂದು ಒಂದು ಹೂ ಕೇಳಿದ ಕಣ್ಣನಿಗೆ, ಹತ್ತು ಹೂವುಗಳನ್ನು ಕೊಟ್ಟು. ಕಣ್ಣು ಅವು ಬಿಸಲಿಗೆ ಬಾಡದಂತೆ, ತನ್ನ ಹರಿದ ಅಂಗಿಯ ಒಳಗೆ ಹಾಕಿ ಕೆಳಗೆ ಬೀಳದಂತೆ ಅಂಗಿಯನ್ನು ನಿಕ್ಕರಿನಲ್ಲಿ ಸಿಕ್ಕಿಸಿ ಹೊರಡಲು ಸದ್ಧನಾದವನು, ಇದ್ದಕ್ಕಿದ್ದಂತೆ ಮೂಲಯ ಮುಖದಲ್ಲ ಮೂಡಿದ ಭೀತಿಯನ್ನು ಕಂಡು, ನಿಬ್ಬಿರಗಾಗಿ ನೋಡಿದ. ಅವನಿಗೂ ಗಾಬರಿಯಾಯಿತು.

“ಇವತ್ತು ಸಿಕ್ಕಾ ಕಳ್ಳ.....ಮಗನೆ. ನನಗೆ ಗೊತ್ತಿತ್ತು ನಿನ್ನ ಅಟ” ಎಂಬ ಹೆಂಗಸಿನ ಕ್ರೂರತೆ ತುಂಬಿ ತುಳುಕುವ ತೀವ್ರವಾದ ಮಾತು, ಆ ಭೀತಿಯ ಬೆನ್ನು ಹತ್ತಿ ಬಂದಂತೆ ಕೇಳಿ, ತಟಕ್ಕನೆ ತಿರುಗಿ ನೋಡಿದ ಕಣ್ಣು. ಸುಂದರವಾದ ವಸ್ತ್ರಾಲಂಕಾರಗಳನ್ನು ಧರಿಸಿದ ಸ್ತ್ರೀಯೊಬ್ಬಳು, ಕ್ರೋಧವಿಕಾರವಾದ ಮುಖದಿಂದ ಆರಚಿದಳು—

“ನನಗೆ ಗೊತ್ತಿತ್ತು ನಿನ್ನ ಚಾಳಿ. ಅಷ್ಟೊಂದು ಹೂ ಏನಾಗ್ತದೆ ಅಂತ ನೋಡ್ತಾನೇ ಇದ್ದೆ. ದಿನಾ ಹೂ ಕದ್ದು, ಇವನ ಕೈಲಿ ಮಾರಾಟ ಮಾಡ್ತೀಯಾ? ನಿಮ್ಮಿಬ್ಬರನ್ನು ಜೈಲಿಗೆ ಹಾಕಿಸಿ, ಮೈ ಮುರಿಸುತ್ತೇನೆ. ಉಂಡಮನೆಗೆರಡು ಬಗೀತೀಯಾ? ಬುದ್ಧಿ ಕಲಸ್ತಿನಿ ತಡಿ ನಿನಗವತ್ತು. ನೆಮ್ಮ ರಾಯರನ್ನೇ ಕರೆದು ತೋರಿಸ್ತೀನಿ, ನಿನ್ನ ವಿದ್ಯಾನ. ನಿನ್ನ ಕಳ್ಳ ಬಾಳಗಿಷ್ಟು ಬೆಂಕಿ ಹಾಕಾ.”

“ಇಲ್ಲವಾ, ನಾನು ಹೂ ಮಾರ್ತಿಲ್ಲ. ಒಂದು ಹೂ ಕೊಡೊಂದ. ಕೊಟ್ಟೆ. ಒಟ್ಟೆ ಮೇಲೆ ಒಡೀಬೇಡ್ರವಾ. ಇನ್ನೂಕೆಂಗೆ ಕೊಡಾಕಿಲ್ಲ” ದೈನ್ಯ ತುಂಬಿದ ಸ್ವರದಲ್ಲಿ, ಅಂಗಲಾಚಿದ ಅವನು.

“ಒಂದು ಹೂ ಕೊಟ್ಟೋ. ಅವನು ಮಡಲಿನಲ್ಲಿ ತುಂಬಿಕೊಂಡಿ ರೋದು ಒಂದೇ ಹೂವು. ಅದೆಲ್ಲಾ ಹೇಳಿಸ್ತಾನಿ. ತಡಿ. ಅವನಿಗೂ ನಾಲ್ಕು ಒದೆ ಬಿದ್ದೆ ಬಾಯ್ಬಿಡ್ತಾನೆ. ಲೋ... ಮಾದಾ.... ಕಳ್ಳ ಸಿಕ್ಕಿ ಬಿದ್ದಿದಾನೆ, ಬಾರೋ....”

ಎಂದು ಆಕೆ ಮನೆಯಲ್ಲಿದ್ದ ಮತ್ತೊಬ್ಬ ಆಳನ್ನು ಕೂಗಿ, ಕಣ್ಣಿನ ತೋಳನ್ನು ಹಿಡಿದುಕೊಂಡಳು. ಕಣ್ಣಿನಿಗೆ ಗಾಬರಿಯಾಯಿತು. ಕೈ ಕೊಸರಿಕೊಳ್ಳಲು ಯತ್ನಿಸಿದ.

“ತಪ್ಪಿಸ್ಕೋತೀಯಾ, ಸೂ...ಮಗನೆ” ಎಂದು ಆಕೆ, ಅವನ ಕೆನ್ನೆಗೆ ಬಾರಿಸಿದಳು. ಕಣ್ಣು ಎಟು ತಿಂದು ಎಪ್ಪೋದಿನವಾಗಿತ್ತು. ಚುರುಕಾಗಿ ಬಿದ್ದ ಎಟಗೆ, ಅವನಲ್ಲಿ ಸಿಟ್ಟು ಕೆರಳಿತು.

“ಏ, ಕೈಯ್ಯಿಡೇ” ಎಂದು ಗುರುಗುಟ್ಟಿದ.

“ಏ ಅನ್ನೀಯಾ ಬೇಕೂಫ್?” ಎಂದು ಆಕೆ ಮತ್ತೆ ನಾಲ್ಕೇಟು ಎರಿಸಿದಳು. ಸಿಟ್ಟಿನಲ್ಲಿ ಕಣ್ಣಿನ ಗಾಬರಿ ಮರೆತುಹೋಯಿತು. ತೋಳು ಹಿಡಿದ, ಅವಳ ಮುಂಗೈಗೆ ಬಾಯಿ ಹಾಕಿ ಕಚ್ಚಿ, ಕೊಸರಿದ.

“ಅಯ್ಯಯ್ಯೋ” ಎಂದು ಚೀರಿ, ಕಣ್ಣಿನ ಕೈ ಬಿಟ್ಟಳಾಕೆ. ಇಬ್ಬರು ಮೂವರು ಓಡಿಬರುವ ಸದ್ದು ಕೇಳಿಸಿತು. ಒಂದು ಗಳಿಗೆ ಮರೆಯಾದ ಹೆದರಿಕೆ ಪ್ರವಾಹವಾಗಿ ಹರಿದಿತು. ಅವಳು ತೋಳು ಬಿಟ್ಟು ಕೂಡಲೇ ಕಣ್ಣು, ಒಲೆ ಜಾರಿದ ಜಿಂಕೆಯಂತೆ ಚಿಮ್ಮಿ, ಸೊಂಟದತ್ತರವಿದ್ದ ಬೇಲಿಯನ್ನು ಹಾರಿ ಓಡಿದ. ಹೆದರಿಕೆಯಲ್ಲಿ ಅವನಿಗೆ ದಿಕ್ಕು ದೆಸೆ ಯಾವುದೂ ತಿಳಿಯಲಿಲ್ಲ. ಆ ಗಾಬರಿಯಲ್ಲಿ ಅವನು ರಸ್ತೆಗೆ ಹಾರದೆ, ಪಕ್ಕದ ಮನೆಯ ಕಾಂಪೌಂಡಿನೊಳಗೆ ಧುಮುಕಿದ್ದ. ನೆರೆಮನೆಯ ಗದ್ದಲದಿಂದ, ಕೆರಳಿ ಅತ್ತಿತ್ತ ನೋಡುತ್ತಿದ್ದ ಆ ಮನೆಯ ನಾಯಿ, ಹಾರಿದ ಇವನನ್ನು ಕಂಡ ಕೂಡಲೇ, ಇವನತ್ತ ಚಿಮ್ಮಿತು. ಒಂದುಬಾರಿಯಾಗಲೇ ನಾಯಿಯಿಂದ ಕಡಿಸಿಕೊಂಡ ಕಣ್ಣು, ಮತ್ತೊಂದು ಬಾರಿ ಅದರ ಬಾಯಿಗೆ ಸಿಗಲಿಚ್ಚಿಸದೆ, ಎತ್ತರವಾಗಿ ಬೆಳೆದ ಮರವೊಂದನ್ನು ಸರನೆ ಎರಿ, ಬೀದಿಯ ಕಡೆಗೆ ಭಾಗದ, ಅದರ ರೆಂಬೆಯ ಮೇಲೆ, ವೇಗವಾಗಿ ತೆವಳಿ ಧುಮುಕಿದ.

ಪಕ್ಕದ ಮನೆಯ ಗದ್ದಲ, ರೇಗಿದ ನಾಯಿಯ ಬೊಗಳುವಿಕೆಯನ್ನು ಕೇಳಿದ ಆ ಮನೆಯವರು, ಹೊರಬಂದು ಅತ್ತಿತ್ತ ಹುಡುಕಿ, ಕೊಂಬೆಯ ಮೇಲೆ ಹೋಗುತ್ತಿದ್ದ ಕಣ್ಣನನ್ನು ಕಂಡು, “ಕಳ್ಳ, ಕಳ್ಳ” ಎಂದು ಕೂಗಿದರು.

ಕಣ್ಣ ಜೀವಕ್ಕೆ ಅಪಾಯವಾಗಬಹುದೆಂಬುದನ್ನೂ ಯೋಚಿಸದೆ, ಐದಾರು ಆಳು ಎತ್ತರವಾಗಿದ್ದ ಕೊಂಬೆಯಿಂದ ಒಂದೇ ಹಾರಿಗೆ ಬೀದಿಯಲ್ಲಿ ಹಾರಿ, ಉಸಿರು ತಿರುಗಿಸಿಕೊಳ್ಳಲೂ ನಿಲ್ಲದೆ ಓಡತೊಡಗಿದ. ಅವನ ಹಿಂದೆ ಅಟ್ಟಬರುವವರ ಕಾಲಸದ್ದು, ನಾಯಿಯ ಬಗಳುವಿಕೆ ಕೇಳುತ್ತಿತ್ತು. ಹಿಂತಿರುಗಿ ನೋಡದೆ, ಓಡುತ್ತಾ ರಾಜಮಾರ್ಗವನ್ನು ಬಿಟ್ಟು, ಬದಿಯ ಗಲ್ಲಿಯಲ್ಲಿ ನುಸುಳಿ, ಮನಸ್ಸುಬಂದ ಕಡೆ ಓಡಿದ.

ಎಷ್ಟುಹೊತ್ತು ಹಾಗೆ ಓಡಿದನೋ, ಎಷ್ಟು ತಿರುವು ಸುತ್ತಿ ಗಲ್ಲಿಗಳನ್ನು ದಾಟಿದನೋ, ಓಟದಲ್ಲಿ ಅವನಿಗೆ ಗೊತ್ತಾಗಲಿಲ್ಲ. ಸಾಕಷ್ಟು ದೂರ ಬಂದೆನೆಂದು ಮನಸಿಗೆ ನೆಮ್ಮದಿಯಾದಮೇಲೆ, ಹಿಂದೆ ಓಡಿಬರುವವರ ಕಾಲಸದ್ದು ಕೇಳುವುದು ನಿಂತಮೇಲೆ, ಸೋತು, ನಿರ್ಜನವಾದ ಒಂದು ಕಡೆ ಕುಳಿತುಕೊಂಡ. ಓಟದ ಆಯಾಸ, ಗಾಬರಿಗೆ ಅವನ ಮೈ ನಡುಗುತ್ತಿತ್ತು. ಏರಿಏರಿ ಬರುವ ಉಸಿರು, ಎದೆಯನ್ನು ಸೀಳುವಂತಿತ್ತು. ಬೆವರು ಧಾರಾಕಾರವಾಗಿ ಸುರಿಯುತ್ತಿತ್ತು. ಮರದಿಂದ ಹಾರಿದಾಗ ಮಂಡಿ ತರೆದಿದ್ದುದಲ್ಲದೆ, ಮರದಲ್ಲಿ ವೇಗವಾಗಿ ತೆವಟುವಾಗ, ಕಡ್ಡಿಗಳು ತಗಲಿ ಕೈಮೈಯೆಲ್ಲಾ ತರಚಿತ್ತು. ಇವಕ್ಕೆ ಕಾರಣಳಾದ ಹೆಂಗಸಿನ ಮೇಲೆ ಸಿಟ್ಟು ಉರಿದುಬಂತು.

“ಮಂಡರಗಳೆ. ಎಲ್ಲಾ ಹೂ ತಗೊಂಡ್ರೆ ಅವಳಪ್ಪನ್ನನೆ ಗಂಟಿಯತ್ತಾ?” ಎಂದು, ತನ್ನ ಸಿಟ್ಟನ್ನೆಲ್ಲಾ ತೀರಿಸಿಕೊಳ್ಳುವಂತೆ ಕ್ರೂರವಾಗಿ ಉಗಿದ. ನೆತ್ತರಿದ್ದು ಗಾಯಗಳಿಗೆ ಕೈಯ್ಯಲ್ಲ ಉಗುಳು ಕೊಂಡು, ಲೇಪಮಾಡಿದ. ಅಬ್ಬಾ! ಬದುಕಿದೆ ಎಂದು ಕಣ್ಣ ಉಸಿರು ತಿರುಗಿಸಿಕೊಳ್ಳುವಹೊತ್ತಿಗೆ, ಪಕ್ಕದಲ್ಲೇ ‘ಬಾ’ ಎಂದದ್ದು ಕೇಳಿಸಿ, ತಿರುಗಿನೋಡಿದ. ಅದೇ ಆ ಮನೆಯ ನಾಯಿ! ಮನುಷ್ಯರು ಬಿಟ್ಟರೂ

ತಾನು ಬಿಡದೆ ಬೆನ್ನಟ್ಟಬಂದಿದೆ. ಆದರ ಸಣ್ಣ ಕಣ್ಣು, ಜೋಲುನ ನಾಲಿಗೆಯನ್ನು ನೋಡಿದ ಕಣ್ಣು. ಸಿಟ್ಟು, ಹೆದರಿಕೆಗಳು ಒಟ್ಟೊಟ್ಟಾಗಿ ಕವಿದು, ಅವನ ಕಣ್ಣನ್ನು ಕುರುಡುಮಾಡಿದವು. ಸೆಳೆದುಬಿಟ್ಟ ಉಕ್ಕಿನ ಕಂಬಿಯಂತೆ, ಸಕ್ಕದಲ್ಲಿದ್ದ ದೊಡ್ಡ ಕಲ್ಲೊಂದನ್ನೆತ್ತಿ ನಿಂತ. ನಾಯಿ, ಒಂದು ಗಳಿಗೆ, ಅತ್ತಿತ್ತ ಕತ್ತು ತಿರುಗಿಸಿ, ಕಣ್ಣನ ಮೇಲೆ ಹಾರಿತು.

“ಫೂ ನಿನ್ನಷ್ಟು” ಎಂದವನೇ ಕಣ್ಣು ಶಕ್ತಿಯೆಲ್ಲನನ್ನೂ ಬಿಟ್ಟು, ಕಲ್ಲನ್ನು ನಾಯಿಯ ನೆತ್ತಿಯಮೇಲೆ ಅಪ್ಪಳಿಸಿದ. ಬೊಗಳಿ ಹಾರಿದ ನಾಯಿ ಕುಯ್ಯಾಡುತ್ತಾ ಮಲಗಿತು. ಆದರ ಮೇಲೆ ರೋಷ ಉಕ್ಕಿಬಂತು, ಕಣ್ಣನಿಗೆ. ಮಲಗಿದ ನಾಯಿಯ ಕಾಲುಗಳನ್ನು ಹಿಡಿದು, ಗರಗರ ತಿರುಗಿಸಿ, ನೆಲಕ್ಕೆ ಅಪ್ಪಳಿಸಿದ. ಅದು ಬದುಕಿರುವುದೋ, ಸತ್ತಿತೋ ಎಂಬುದನ್ನು ನೋಡದೆ, ನೆಲಕ್ಕೆ ಸೆಳೆಯುತ್ತಲೇ ಇದ್ದ. ಆಗ ಅವನ ಕೈಗೆ ನಾಯಿಯಲ್ಲದೆ ಮನುಷ್ಯರು ಸಿಕ್ಕಿದ್ದರೂ ಹಾಗೇ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದನೇನೋ.

ನಾಯಿಯನ್ನು ಸೆಳೆಸೆಳೆದು ಕೈಸೋತು, ನಿಲ್ಲಿಸಿದ ಕಣ್ಣು. ಇಳಿಸಿದ ಕಯ್ಯಿಂದ ಹಿಂಡಿದ ಒಟ್ಟಿಯಂತೆ ಜೋಲಾಡಿತು ನಾಯಿ. ಆದನ್ನು ದೂರ ಒಗೆದು ಕೈಕೊಡವಿಕೊಂಡು, ಮತ್ತಾರಾದರೂ ಅದನ್ನು ನೋಡಿಯಾ ರೆಂದು, ಅಲ್ಲಿಂದ ಓಡಿದ ಕಣ್ಣು. ಮತ್ತೆ ತಮ್ಮ ಜಗಲಿಯನ್ನು ಸೇರುವ ವರೆಗೂ ನಿಲ್ಲಲಿಲ್ಲ.

ದಣೆದು ಬೇಸತ್ತ ಕಣ್ಣು ಜಗಲಿಯನ್ನು ಸೇರುವ ವೇಳೆಗೆ, ಅವನ ತಂಗಿ ಅಳುತ್ತಿರುವ ಸದ್ದು ಕೇಳಿಸಿತು. ಸಿಟ್ಟು ಕೆರಳಿ ಬಂತು ಅವನ ಮೈಯ್ಯಲ್ಲಿ.

“ಯಾವೋನೇ ಅಲ್ಲೋರು?” ಎಂದು ಅರಚಿದ ಕಣ್ಣು. ಅವನ ಧ್ವನಿಯನ್ನು ಕೇಳಿ, ಇಂದುವನ್ನು ನೋಡಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಾ ಕುಳಿತಿದ್ದ ಕಂದಸಾಮಿ, ಅರುಗಂ ಇಬ್ಬರೂ ಬೆಂಕಿ ಮುಟ್ಟಿದಂತೆ ಬಿಚ್ಚಿಬಿದ್ದರು. ಅಷ್ಟು ಕರ್ಕಶವಾಗಿತ್ತು ಕಣ್ಣನ ಧ್ವನಿ. ಅವನ ಮುಖ ನೋಡಿದರು. ಎಂದೂ ಅವರ ಕಣ್ಣಿಗೆ ಅಷ್ಟು ಭಯಂಕರನಾಗಿ ಕಂಡಿರಲಿಲ್ಲ ಕಣ್ಣು. ಅವರ ಮೈ ಅಪ್ಪಯತ್ನವಾಗಿ ಕಂಪಿಸಿತು.

“ಯಾಕೋ ಅಳೋದು ಅವು, ಭಾಂಚೋತ್ ”

“ನಾವೇನೂ ಮಾಡಿಲ್ಲ ಕಣ್ಣು. ನೀನೋದಾಗಿಂದ ಅಣ್ಣಾ ಅಣ್ಣಾ ಅಂತ ಅಟತಗವುಟ್ಟವೈ. ಎನ್ನಾದಿದ್ರೂ ಸುಮ್ಮನಾಗಿಲ್ಲ.” ಭೀತಿಯಿಂದ ನಡುಗುವ ಧ್ವನಿಯಲ್ಲಿ ಹೇಳಿದ ಕಂದಸಾವು.

“ಓದೇನೆ ಇಂದೀ?” ಕಣ್ಣು ಅವರ ಮಾತನ್ನು ನಂಬದೆ ತುಗಿಯನ್ನು ಕೇಳಿದ.

ಕಣ್ಣನನ್ನು ನೋಡಿದ ಕೂಡಲೇ ಅವಳು ಅಳುವನ್ನು ನಿಲ್ಲಿಸಿ, “ಅಣ್ಣಾ” ಎಂದು ಅವನತ್ತ ಹಾರಿದಳು ಕಣ್ಣು ಅವಳನ್ನು ಎತ್ತಿ, ಎದೆಯ ಮೇಲೆ ಮಲಗಿಸಿಕೊಂಡು. ಅವಳ ಮೈ ಸೋಕಿದ ಕೂಡಲೇ, ಕಣ್ಣನಲ್ಲಿ ಹೆಡೆತೂಗುತ್ತಿದ್ದ ಕ್ರೋಧ, ಕರ್ಕಶತೆ ಎಲ್ಲಾ ಮಾಯವಾಗಿಹೋದವು.

“ನಿನ್ನೂ ರಾದ್ರೂ ಒಡದ್ರೂ ಇಂದೀ?”

“ಇಲ್ಲ.” ಬಿಕ್ಕುತ್ತ ಹೇಳಿದಳು ಅವಳು.

“ಮತ್ಯಾಕತ್ತರೋದು?”

“ನಿನ್ನಾಕೆ ನನ್ನ ಬಿಟ್ಟೋಗಿದ್ದು?”

“ನಾನೆಲ್ಲಾರ ಓದ್ರೆ ಅತ್ತಾರ ಉಚ್ಚಿ !

“ಊ. ನೀನೆಲ್ಲೋಗಿದ್ದೆ ?”

ತಟ್ಟಕ್ಕನೆ ಕಣ್ಣನಿಗೆ ಹೂವಿನ ನೆನಪು ಬಂತು. ಮಡಿಲಲ್ಲಿ ಬಿಗಿಯಾಗಿ ಸಿಕ್ಕಿಸಿದ ಹೂವುಗಳನ್ನು ಹೊರತೆಗೆದ. ಅವು ಅವನ ಮೈಯಕುದಿಗೆ ಸಿಕ್ಕಿ ಬಾಡಿದ್ದರೂ, ಪೂರಾ ಕಳೆಗೆಟ್ಟಿರಲಿಲ್ಲ.

“ನಿಂಗೆ ಹೂ ತರಾಕೆ ಹೋಗಿದ್ದೆ ” ಎಂದು ಹೇಳಿ, ಅವಳನ್ನು ತನ್ನ ಬಳಿಗೆ ಎಳೆದುಕೊಂಡು, ಅವಳ ಕೆದರಿದ ತಲೆಯಲ್ಲೇ ನಾಲ್ಕು ಹೂ ಮುಡಿಸಿ, ಅವಳ ಮುಖವನ್ನೇ ದಿಟ್ಟಿಸಿ ನೋಡಿದ. ಅವಳ ಮುಖ ದಿವ್ಯಸುಂದರವಾಗಿ ಕಂಡಿತು, ಅವನಿಗೆ. ಅವಳನ್ನು ಬಾಚಿ ಮುತ್ತಿಟ್ಟು, ಮತ್ತೊಮ್ಮೆ ನೋಡಿ, ಪಕ್ಕದಲ್ಲಿವ್ವವರನ್ನು ಕೇಳಿದ—

“ಸಂದಾಕಿ ಕಾಣಾಕಿಲ್ಲೇನಲ್ಲ ಲೌಡಿ ”

ಅನರಿಬ್ಬರೂ ಅವನ ಅಭಿಪ್ರಾಯಕ್ಕೆ ತಮ್ಮ ಒಪ್ಪಿಗೆಯನ್ನು ಸೂಚಿಸಿದರು. ಕೆದಾದ ಕೂದಲಲ್ಲಿ ಹೇಗೋ ಸಿಲುಕಿದ ಹೂಗಲು ಬಳ್ಳಿಯಲ್ಲಿ ಅರಳಿದ ಹೂವುಗಳಂತೆ ತೋರಿದವು. ಪುಷ್ಪಕಾಂತಿಯಿಂದೆಂಬಂತೆ, ಅತ್ತು ಕೆಂಪಾದ ಅವಳ ಮುಖ ರಂಜಿಸಿತು. ಕಣ್ಣೊಳಗೆ ಅವಳನ್ನು ಕುಡಿಯುವನಂತೆ ನೋಡಿದ ಕಣ್ಣು. ಅವನ ದಣಿಸಲಾ ಮರೆತುಹೋಯಿತು. ಅದುವರೆಗೂ ಬರೀ ಎಲೆಗಳೇ ತುಂಬಿದ ಅವನ ಹೃದಯದ ಬಳ್ಳಿಯಲ್ಲೇ ಹೂನರಳಿದಂತಾಯಿತು, ಮೈ ಪುಲಕಿತವಾಗಿ.

೧೪

ಒಂದು ದಿನ ರಾತ್ರಿ ಎಲ್ಲರೂ ಮಲಗಿದ್ದರು. ಇವ್ವಕ್ಕೆದ್ದಹಾಗೆ ಯಾರೋ “ಕಣ್ಣಾ” ಎಂದು ಕಿರುಚಿದರ.. ನಿದ್ರೆಯಲ್ಲಿ ಮೈಮರೆತ್ತಿದ್ದ ಕಣ್ಣು ಭೀತಿಯಿಂದ ಆ ಕೂಗನ್ನು ಕೇಳಿ, ಮೈಮೇಲೆ ನೀರು ಸುರಿಸಿದಂತಾಗಿ ಎದ್ದು ಕುಳಿತು, ಕಣ್ಣುಜ್ಜಿಕೊಂಡು ನೋಡಿದ. ನಾಲ್ಕೈದು ಜನ ಕೈಯಲ್ಲಿ ಲಾಂದರ ಹಿಡಿದುಕೊಂಡು ನಿಂತಿದ್ದರು. ಒಬ್ಬತ ಕತ್ತಲು ಕವಿದ ಕಟ್ಟಿಯ ಮೂಲೆ ಮೂಲೆಗೂ ಬ್ಯಾಟರಿಯ ಬೆಳಕು ಚೆಲ್ಲಿ ನೋಡುತ್ತಿದ್ದ. ಏಕೆಂಬುದು ಅವನಿಗೆ ಅರ್ಥವಾಗಲಿಲ್ಲ. ಕಟ್ಟಿಯ ಇನ್ನೊಂದು ಕಡೆ, ಪಳನಿ, ಭೀತಿಯಿಂದ ಕಣ್ಣಿನಿಂದ ಆ ಗುಂಪನ್ನು ನೋಡುತ್ತಿದ್ದ. ಅವರು ಯಾರು, ಮಾತಾಡದೆ ಏನು ನೋಡುತ್ತಿದ್ದಾರೆ ಎಂಬುದು ಅರಿವಾಗದೆ, ಕಣ್ಣಿನಿಗೂ ದಿಗಿಲಾಯಿತು. ಹೆದರಿದರುತ್ತಲೇ ಕೇಳಿದ—

“ಏನೇಕಾಗಿತ್ತಣ್ಣು?”

“ಇನರದೊಂದು ಎಂಟು ಹತ್ತು ವರ್ಷದ ಹೆಣ್ಣು ಮಗು ತಪ್ಪಿಸಿಕೊಂಡಿದೆ. ಸಂಜೆಯಿಂದ ಮಡುಕುತ್ತಾ ಇದೀವಿ. ಇಲ್ಲೆಲ್ಲಾದರೂ ಬಂದು ಮಲಗಿದೆಯೇನೋ ಎಂದು ನೋಡಿದಿವಿ. ಇಲ್ಲಿ ಯಾವುದಾದರೂ ಬಂದಿತ್ತೇನು?” ಬ್ಯಾಟರಿ ಹಾಕಿ ನೋಡುತ್ತಿದ್ದಾತ ಕೇಳಿದ.

ಇನ್ನು ಪೂರಾ ನಿಜವೆ ತೋಲದ ಕಣ್ಣಿನ ಮೆದುಳಿನಲ್ಲಿ ಅಪಾಯ ಸೂಚನೆಯ ಗಂಟೆ ಮೊಳಗಿತು. ಇಂದುವನ್ನು ಕರೆದುಕೊಂಡು ಬೋಗಲು ಬಂದಿದಾರೆಯೋ ಇವರು? ತಬ್ಬಿಕ್ಕನೆ ತನ್ನ ಪಕ್ಕದಲ್ಲಿ ನಿದ್ರೆ ಹೋಗುತ್ತಿದ್ದ ಇಂದುವಿಗೆ ಅಡ್ಡವಾಗಿ ಸಂದು—

“ಇಲ್ಯಾರೂ ಬರ್ತಿಲ್ಲ” ಎಂದ. ಅವನ ಮಾತು ಏಕೋ ತೊದಲು ತ್ತಿತ್ತು.

“ಅದ್ಯಾರು ನಿನ್ನ ಪಕ್ಕದಲ್ಲಿ ಮಲಗಿರೋದು?” ಎಂದು ಗಡುಸಾಗಿ ಕೇಳಿದ ಮೊದಲು ಮಾತಾಡಿಸಿದಾತ.

“ಇಲ್ಲೆಲ್ಲಾ ಇರಲಿಕ್ಕೆಲ್ಲ ಅವಳು. ಇವರ ಹತ್ತಿರ ಯಾಕೆ ಬರಾಳೆ?” ಇನ್ನೊಬ್ಬತ ತಗ್ಗು ಧ್ವನಿಯಲ್ಲಿ ಹೇಳಿದ.

“ನಿಮಗೆ ಗೊತ್ತಿಲ್ಲ ಸಾರ್. ಇವರೆಲ್ಲಾ ಐನಾತಿ ಕೊರಮರು. ನೋಡಲಿಕ್ಕೆ ಹೀಗಿದಾರೆ. ನಿಮ್ಮ ಹುಡುಗಿ ಮೈಮೇಲೆ ಒಡವೆ ಬೇರೆ ಇತ್ತು ಎತ್ತೀರಾ? ಪುಸಲಾಯಿಸಿ ಕರೆದುಕೊಂಡು ಬಂದಿರಬಹುದು. ನೀವು ಸ್ವಲ್ಪ ಸುಮ್ಮನಿರಿ. ನಾನು ಹೊರಡಿಸುತ್ತೇನೆ” ಎಂದು ಆತ, ಕಣ್ಣಿನ ಕಡೆಗೆ ತಿರುಗಿ “ಅದ್ಯಾರೋ ನಿನ್ನ ಪಕ್ಕದಲ್ಲಿ ಮಲಗಿರೋದು?” ಎಂದು ಮತ್ತಷ್ಟು ಚೋರಾಗಿ ಕೇಳಿದ.

“ನ.....ನ.....ನನ್ನಂಗಿ.....” ಕಣ್ಣು ತೂಡರುತ್ತಾ ಹೇಳಿದ. ಅವನು ತೊದಲು ಮಾತನಾಡಿದುದನ್ನು ಕೇಳಿ ಆತನ ಅನುಮಾನ ಮತ್ತಷ್ಟು ಬಲವಾಯಿತು. “ಇತ್ತಗಿದ್ದು ಬಾರೋ, ನಿನ್ನಂಗಿ ಹೇಗಿ ದಾಳೋ ನೋಡೋಣ” ಎಂದ. ಕಣ್ಣಿನ ಹೆದರಿಕೆ ಹೆಚ್ಚುತ್ತಾ ಹೋಯಿತು.

“ಇವಳು ನಿಮ್ಮ ಹುಡುಗಿಯಲ್ಲ, ನನ್ನ ತಂಗಿ”

“ನಿನ್ನ ತಂಗಿಯಾದರೆ, ಈ ಕಡೆ ಬಾ. ನೋಡೋಣ ಹೆಂಗಿ ದಾಳೋ. ನೋಡಿದರೆ ಮಾಸಿ ಹೋಗ್ತಾಳೇನೋ ನಿನ್ನ ತಂಗಿ!

“ನಿನ್ನದ್ದಾಣೆ, ಇವಳು ನಿಮ್ಮ ಹುಡುಗಿಯಲ್ಲ”

“ಇತ್ತಾಗ್ಬಾರೋ ಅಂದ್ರೆ ಮತ್ತದೇ ಬೊಗ್ಗೇಯಾ ಕತ್ತಿಮಗನೆ. ನಿಮಗೆ ಒಳ್ಳೆ ಮಾತಿನಲ್ಲಿ ಹೇಳಿದರೆ ಹಾಗೇ, ಚಂಡಾಲದೇವರು, ಚಪ್ಪಲಿ

ಇಲ್ಲದೆ ಮಾತಾಡೋಲ್ಲ” ಎಂದು, ಆತ ಮೆಟ್ಟಲು ಹತ್ತಿ ಕಣ್ಣು ಮಲಗಿದ್ದಲ್ಲಿಗೆ ಬಂದ. ಲಾಂದರ ಹಿಡಿದವರೂ ಆತನನ್ನು ಹಿಂಬಾಲಿಸಿದರು. ಕಣ್ಣು ಹತ್ತಿರವಾದ ದೀಪದ ಬೆಳಕಿನಲ್ಲಿ ಉದ್ವವಾದ ಕಾಕಿ ಬಣ್ಣದ ನಿಲುವಂಗಿಯನ್ನು ಗುರುತಿಸಿದ. ಪೋಲೀಸಿನವರು—ಭೀತಿಯಿಂದ ಅವನ ಎದೆ, ನೀರಾಯಿತು. ಇಂದು ತನ್ನ ಕೈಬಿಟ್ಟು ಹೋಗುತ್ತಾಳೆ ಎನಿಸಿತು. ಅವಳನ್ನು ತಬ್ಬಿಕೊಂಡು, ಅವಳಮೇಲೆ ಮರೆಯಾಗಿ ಮಲಗಿದ.

ಮೆಟ್ಟಲಿಗೂ, ಕಣ್ಣು ಮಲಗಿದ್ದ ಜಾಗಕ್ಕೂ ನಡುವೆ ಕಂದಸ್ವಾಮಿ ಮಲಗಿ ಗೊರಕೆ ಹೊಡೆಯುತ್ತಿದ್ದ. ಕತ್ತಲಲ್ಲಿ ಅವನನ್ನು ಕಾಣದೆ, ಪೋಲೀಸಿನವನು, ಬಾಟುಗಾಲಿನಿಂದ ಕಂದಸ್ವಾಮಿಯ ತೊಡೆಯನ್ನು ತುಳಿದ. ಆ ನೋವಿಗೆ ಕಂದಸ್ವಾಮಿ ಕಿಟಾಕೆಂದು ಕಿರುಚಿ, ಮೇಲಕ್ಕೆ ಚಿಮ್ಮಿದವನೇ, ಅಷ್ಟು ಜನರನ್ನು ಬ್ಯಾಟರಿ ಬೆಳಕು, ಲಾಂದರಗಳನ್ನು ಕಂಡು, ಭೂತವನ್ನು ಕಂಡವನಂತೆ ಗಡಗಡ ನಡುಗತೊಡಗಿದ. ಅವನ ಕೂಗಿನಿಂದ ನಿದ್ರೆ ಕೆಟ್ಟ ಆರ್ಮ್ಯುಗಂ “ಲೇ ಯಾಪೇ ನೋ ಕೂಗೋನು. ಬಿದ್ಯೋಕ್ತಿಯೋ ಹಲ್ಮುರಲೋ” ಎಂದು ಹೊದಿಕೆಯೊಳಗಿನಿಂದಲೇ ಅಬ್ಬರಿಸಿದ. ಅವನ ಪಕ್ಕದಲ್ಲೇ ಮಲಗಿದ್ದು, ಎಚ್ಚರವಾಗಿ ಎಲ್ಲವನ್ನು ನೋಡಿದರೂ ಬಾಯಿ ಬಿಡಲು ಧೈರ್ಯವಾಗದಿದ್ದ ಮುನಿಸಾಮಿ “ಲೇ ಆರ್ಮ್ಯುಗಂ, ಪೋಲೀಸ್ಸವು, ಬಂದವ್ರೆ ಕಣ್ಣು” ಎಂದು, ಆರ್ಮ್ಯುಗನ ಪಕ್ಕೆಯನ್ನು ಮೊಳಕೈಯಿಂದ ತಿವಿದು, ಸಿಸುದನಿಯಲ್ಲಿ ಹೇಳಿದ. “ಅವ್ವಾ ಕೆಟ್ಟಿ” ಎಂದು ಆರ್ಮ್ಯುಗನೂ ನಡುಗುತ್ತಾ ಎದ್ದು ಕುಳಿತ. ಆಸ್ಪತ್ರೆಯ ಕಟ್ಟೆಯಿಂದ ಇವನನ್ನು ಓಡಿಸಿದ ಪೋಲೀಸಿನವನು, ಇವನಿಗೆ ಪೋಲೀಸರ ಚುರುಕನ್ನು ಚೆನ್ನಾಗಿ ಯೇ ಮುಟ್ಟಿಸಿದ್ದ.

ಒಬ್ಬೊಬ್ಬರಾಗಿ ಎದ್ದು ಕುಳಿತ ಅವರನ್ನು ನೋಡಿ, ಬಂದವರಿಗೂ ಆಶ್ಚರ್ಯವಾಯಿತು—“ಎಷ್ಟು ಜನ ಸೇರಿಕೊಂಡಿದಾರೆ ಇಲ್ಲಿ?” ಎಂದು.

“ನೋಡಿದ್ರಾ ಸಾರ್. ಎಷ್ಟು ಜನ ಇದಾರೆ ಇಲ್ಲಿ. ಒಳ್ಳೆ ಹಾವಿನ ಹುತ್ತ” ಎಂದು ಹೇಳಿ ಪೋಲೀಸಿನವನು, ಕಣ್ಣಿನ ಬಳಿ ಸಾರಿ, ಇಂದುವಿನ ಮೇಲೆ ಮಲಗಿದ್ದ ಅವನನ್ನು ಜುಟ್ಟು ಹಿಡಿದು, ಮೇಲಕ್ಕೆಳೆದು. ಒಂದು

ಪಕ್ಕಕ್ಕೆ ದಬ್ಬಿದ. ಕಣ್ಣು ಆಕಾಶವೇ ನೆತ್ತಿಯಮೇಲೆ ಕವಿದುಬೀಗಲೆರು
ನವನಂತೆ, ನಡುಗುತ್ತಾ ನಿಂತುಕೊಂಡ. ಅವರು ತನ್ನ ತಂಗಿಯನ್ನು
ಕರೆದುಕೊಂಡು ಹೋಗುತ್ತಾರೆ ಎಂಬ ದುಃಖ, ಕ್ರೋಧ ಅವನೊಳಗೆ
ಆಲೆಆಲೆಯಾಗಿ ಅಪ್ಪಳಿಸುತ್ತಿತ್ತು. ಬೇರೆ ಯಾರಾದರೂ ಆಗಿದ್ದರೆ,
ಮೇಲೆ ಬೀಳಲು ಹಿಂಜರಿಯದಿದ್ದ ಕಣ್ಣು, ಪೋಲೀಸಿನವನನ್ನು ಕಂಡು,
ಧೈರ್ಯಗೆಟ್ಟು, ಸುಮ್ಮನೆ ಬೆರಳುಗಳನ್ನು ಹೊಸಗಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಾ ನಿಂತ.

ಪೋಲೀಸಿನವನು ಮುಖದ ತುಂಬಾ ಹೊದ್ದಿಕೆ ಹೊದ್ದು,
ಯಾವುದನ್ನು ಆರಿಯದ ಗಾಢವಾದ ನಿದ್ರೆಯಲ್ಲಿ ಮಲಗಿದ, ಇಂದುವಿನ
ಹೊದ್ದಿಕೆಯನ್ನು ಕಿತ್ತು, ಅವಳನ್ನು ಮುಖ ಮೇಲಾಗಿ ಮಲಗಿಸಿ, ಅವಳ
ಮುಖದ ಮೇಲೆ ಬೆಳಕು ಬಿಟ್ಟು ನೋಡಿದ. ಒರಟಾದ ಎಳೆತಕ್ಕೆ
ಎಚ್ಚರವಾದ ಇಂದು, ಕಣ್ಣು ಬಿಟ್ಟು, ಕಣ್ಣು ಕೊಯ್ಯುವ ವಿದ್ಯುದ್ದೀಪದ
ಬೆಳಕನ್ನು ಕಂಡು, ಗಾಬರಿಯಾಗಿ "ಅಣ್ಣಾ" ಎಂದು ಚೀರಿ, ಕಿರುಚಿ
ದಂತೆಯೇ ಸುಮ್ಮನಾಗಿಬಿಟ್ಟಳು.

ಪೋಲೀಸಿನವನು ತನಗೆ ಅಡ್ಡವಾಗಿದ್ದುದರಿಂದ, ಅವನೇನು
ಮಾಡಿದನೆಂಬುದನ್ನು ತಿಳಿಯದೆ ಕಣ್ಣು, ಎಳದ ಇಂದುವಿಗೆ ಹೊಡೆದ
ನೇನೋ ಎಂದು ಊಹಿಸಿದ. ದುಃಖ ಒತ್ತರಿಸಿ ಬಂದಿತು.

"ಏ ಪೋಲೀಸ್ವಾರ ಆಕೇನ ಹೊಡಿಬ್ಯಾಡ. ಸಿನೈನಾದ್ರೂ ಇದೆ
ನನ್ನ ಒಡಿ. ಸಿಮ್ಮಡುಗಿ ಆಗಿದೆ ಕರಕೊಂಡೋಗು. ಆಕೇನ ಆಳಸ್ವ್ಯಾಡ"
ಎಂದ.

ಅವನ ಮಾತು ಕೇಳಿ ಪೋಲೀಸಿನವನು ತಟಕ್ಕನೆ ಹಿಂದಿರುಗಿ
ಕಣ್ಣಿನ ಮುಖದ ಮೇಲೆ ಬೆಳಕು ಚೆಲ್ಲಿ ನೋಡಿದ. ಅವನ ಮುಖದ
ಮೇಲೆ ಅಶ್ಚರ್ಯವಿತ್ತು. ಆದರೆ ಅದನ್ನಾವುದನ್ನೂ ತೋರಿಸದೆ, ದೂರ
ನಿಂತಿದ್ದವರಿಗೆ—

"ನೋಡಿ ಸಾರ್. ಇಲ್ಲಿಂದ ಹುಡುಗಿ ಇದೆ. ಸಿಮ್ಮ ಹುಡುಗೀ
ನೇನೋ ನೋಡಿ" ಎಂದ. ಗುಂಪಿನಲ್ಲಿದ್ದವರ ಪೈಕಿ ಒಬ್ಬ ಬಂದು,
ಬ್ಯಾಟರಿಯ ಬೆಳಕಿನಲ್ಲಿ, ಮಾತು ಸತ್ತು, ಕಣ್ಣುರಳಿಸಿ ಭೀತಿಯ ಸಾಕಾರ

ಚಿತ್ರದಂತಿದ್ದ ಇಂದುವನ್ನು ನೋಡಿ “ನಮ್ಮ ಹುಡುಗ ಅಲ್ಲ. ಅನ್ಯಾಯವಾಗಿ ನಿನ್ನ ಕೆಡಿಸಿದ ಹಾಗಾಯಿತು ಪಾಪ ಈ ಮಗೂಗೆ” ಎಂದು ಹಿಂದಕ್ಕೆ ಹೋದರು. ಅರೆಗತ್ತಲಿನಲ್ಲೂ ಆತನ ಕಣ್ಣಲ್ಲಿ ನೀರು ಹೊಳೆಯುತ್ತಿರುವುದು ಕಣ್ಣಿನಿಗೆ ಕಾಣಿಸಿತು. ಅವನ ಕರಳು ಚುರುಕೈಂದಿತು.

ಮಗುವನ್ನು ಕಳೆದುಕೊಂಡವರಿಗೆ, ತಮ್ಮ ಮಗು ಅಲ್ಲಿಲ್ಲವೆಂದು ಸಮಾಧಾನವಾದರೂ, ಪೋಲೀಸಿನವನಿಗೆ ಸಮಾಧಾನವಾದಂತಿರಲಿಲ್ಲ. ಹೋಗುವ ಮೊದಲು, ನಾಲ್ಕು ಕಡೆಗೆ ಬ್ಯಾಟರಿ ಹಾಕಿ ನೋಡಿ, ಕಣ್ಣಿನ ಮುಖದ ಮೇಲೆ ಪೂರಾ ಬೆಳಕು ಚಿಲ್ಲಿ ದಿಟ್ಟಿಸಿ ನೋಡಿದ. ಕಣ್ಣು ಗಾಬರಿಯಿಂದ ನಡುಗುತ್ತಾ ನಿಂತಿದ್ದ. ಪೋಲೀಸಿನವನು ತನ್ನನ್ನು ಹಾಗೆ ನೋಡುವುದನ್ನು ಕಂಡು, ಅವನ ಹೆದರಿಕೆ ಇದ್ದದ್ದೂ ಹೆಚ್ಚಾಯಿತು. ತೋಳುಗಳಿಂದ ಮುಖ ಮುಚ್ಚಿಕೊಂಡ.

“ನಿನ್ನ ಹೆಸರೇನೋ?”

“ಕಣ್ಣು.”

“ಕಣ್ಣು.... ಕಣ್ಣು....” ಎಂದು ಅವನ ಹೆಸರನ್ನು ತನಗೆ ತಾನೇ ಮೂರು ನಾಲ್ಕು ಬಾರಿ ಹೇಳಿಕೊಂಡು, ಮಲಗಿದ ಹುಡುಗಿಯ ಮೇಲೆ ಒಂದು ಬಾರಿ ಬೆಳಕು ಹಾಯಿಸಿ ನೋಡಿ, ಮೆಟ್ಟಿಲಿಳಿದು ಹೊರಟು ಹೋದ ಪೋಲೀಸಿನವನು. ಉಳಿದವರೂ ಅವನ ಹಿಂದೆಯೇ ಹೋದರು. ಅವರು ಮನೆಯಿಂದ ಮುಂದೆ ಸ್ವಲ್ಪದೂರ ಹೋದ ಮೇಲೆ, ಕಣ್ಣು ನಿಂತಿದ್ದಲ್ಲಿಂದ ಮುಂದೆ ಸರಿದು, ಅವರು ಗಲ್ಲಿಯನ್ನು ತಿರುಗಿ ಕಣ್ಣುಮರೆಯಾಗುವವರೆಗೂ ನೋಡುತ್ತಲೇ ಇದ್ದು, ಅವರ ಹೆಜ್ಜೆ, ಮಾತಿನ ಸದ್ದು ಕೇಳುವುದು ನಿಂತ ಮೇಲೆ, ಇಂದುವಿನ ಬಳಿ ಹೋಗಿ, ಅವಳನ್ನು ತಬ್ಬಿಕೊಂಡ.

ಅದುವರೆಗೂ ಭೀತಿಯಿಂದ ಮೂಕಳಾಗಿದ್ದ ಇಂದು, ಕಣ್ಣು ತನ್ನನ್ನು ತಬ್ಬಿಕೊಂಡ ಕೂಡಲೇ ಗಟ್ಟಿಯಾಗಿ ಅಳಲಾರಂಭಿಸಿದಳು. ಅರಸಿದ್ದೆ, ಹೆದರಿಕೆ ಎಲ್ಲವೂ ಬೆರೆತಿತ್ತು ಅವಳ ಅಳುವಿನಲ್ಲಿ.

“ಇಂದೀ ಮಲಕ್ಕೋ ಇನ್ಯಾರೂ ಬರಾಕಿಲ್ಲ. ಅಳಬೇಡ” ಎಂದು ಕಣ್ಣು, ಅವಳಿಗೆ ಸಮಾಧಾನ ಹೇಳುತ್ತ ತಟ್ಟಿದ. ಅವಳ ಅಳು ಸಮಾಧಾನ

ವಾಗಿ, ನಿನ್ನ ಬರಲು ಅರ್ಥಘಟಿಯ ಮೇಲಾಯಿತು. ಉಳಿದವರಾರೂ ಮಲಗದೆ ಎದ್ದು ಕುಳಿತಿದ್ದರು. ಒಬ್ಬಿಬ್ಬರು ಬೀಡಿ ಹಚ್ಚಿದ್ದರು.

“ಯಾವತ್ತಾದ್ರೂ ಒಂದು ಬೀಡಿ ಇವು ಕೊಡೋ” ಎಂದು ಕೇಳಿದ ಕಣ್ಣ. ಯಾರೋ ಅವನ ಕಡೆಗೆ ಬೀಡಿ, ಕಡ್ಡಿಯ ಪಟ್ಟಣವನ್ನು ಒಗೆದರು. ಕಣ್ಣ ಬೀಡಿಯನ್ನು ಹಚ್ಚಿ, ಮೂಗು, ಬಾಯಿಗಳೆರಡರಿಂದಲೂ ಹೊಗೆ ಬಿಡುತ್ತಾ, ಆಕಾರದಲ್ಲಿ ಹೊಳೆಯುತ್ತಿದ್ದ ನಕ್ಷತ್ರಗಳನ್ನು ನೋಡುತ್ತಾ ಕುಳಿತಿದ್ದ. ಯಾವುದೋ ಭೀತಿ, ಭಾರವಾದ ವಾತಾವರಣವಲ್ಲ ಬೆರೆತು, ಅವರೆಲ್ಲರ ಹೃದಯವನ್ನು ಒತ್ತುತ್ತಿರುವಂತಿತ್ತು.

“ಕಣ್ಣ, ನಾವಿಲ್ಲಿಂದೂ ಕಂಬಿ ಕೇಳೋಕಾಗ್ತದೇನೋ?” ಎಂದು ಆರ್ಮಿಗಂ ಅವರೆಲ್ಲರನ್ನೂ ಕಾಣಿಸುತ್ತಿದ್ದ ಭೀತಿಗೆ ಬಾಯಿ ಕೊಟ್ಟು.

“ಹಾಳೂ ಕೇಳುವಕ್ಕೂ. ಎತ್ತೋವ್ರೂ ನಮ್ರಾಳೇ ಕಣ್ಣ. ಅವರಿಗೆ ಎಲ್ಲಿಂದ ವಾಸ್ನೆ ಬತ್ತದೋ? ಏನಾದ್ರೂ ನಮ್ರಾಳೇ ಬೀಳಾರ” ಮುನಿಸ್ವಾಮಿ ಹೇಳಿದ.

“ಅವರೂ ಕಂತ್ರೇನೇ ನಂಗಾಗಾಕಿಲ್ಲ. ಮನ್ನೆ ಮಾರ್ಕೆಟ್ಟನ್ನಾವ ಒಬ್ಬನ್ನೂ, ಅವನೆಂದು ಆಳಾಗ, ಬಿಟ್ಟನೇ ಒಂದುಟ್ಟಿ ಹೂಸ್ಸಿ, ಎರಡೈಲಿ ನವಸ್ತಿಟ್ಟಿ ನಮ್ಮಂತಾವ್ರೂಂದ್ರ, ಕೊಂಡೊಂಡೋರಂಗ್ವಾ ಡ್ತಾರೆ. ಯಾವತ್ತೂರ ಅವು ಚಲ್ಪ ಎಗ್ರಸಬೇಕು ನೋಡು” ಎಂದು ಪಳನಿ ತನ್ನೆದೆಯ ಕುಯನ್ನು ತೋಡಿಕೊಂಡ.

“ನಿನ್ನೂ ಕೋ ಬಾಳ ನೋಡೊಂದು, ಹೆಪ್ಪು ಕೇಳೊಂಡು ಓದ, ಆ ನನ್ನೂ. ವಸಿ ಅವನ್ನೂಳೇ ನಿಗಾ ಮಡಗಿರು ಕಣ್ಣ” ಎಂದು ಮುನಿಸ್ವಾಮಿ ಎಚ್ಚರಿಸಿದ.

ಅದುವರೆಗೂ ಅವರ ಮಾತನ್ನು ಕೇಳಿಯೂ ಕೇಳದವನಂತೆ, ಬೀಡಿಯನ್ನು ಎಳೆದು ಹೊಗೆ ಬಿಡುತ್ತಾ, ಹೊಗೆಯ ಮರೆಯಲ್ಲಿ ಕಾಣುವ ಮುಗಿಲನ್ನು ನೋಡುತ್ತಾ ಕುಳಿತಿದ್ದ ಕಣ್ಣ ಆಗ ಮಾತನಾಡಿದ—

“ನನ್ನೇನು ಮಾಡ್ತಾನೆ. ನನ್ನಿರೋಡೆಲ್ಲಾ ಇಂದೀದೇ ಎದ್ರಿಕೆ. ಅವೊಬ್ಬು ಆಯಾಗದ್ರೆ, ನಾನಿನ್ನೂತ್ಯೂ ಹದರಾಕಿಲ್ಲ. ಎನ್ನಂದ್ರೂ ಒಂದೈ ನೋಡೋತೀನಿ.”

“ನಿನ್ನೀವೈ ಇದೊಂದು ಕಡ್ಡಿ ಆಗಿತ್ತು. ಆಳುಡ್ಡಿ. ಬಂದಾಗ್ಲಿಂದ ನಿನಗೆ ಬರೀ ಗಾಸಾರಾನೇ. ಆಯ್ಯೊಂದು ತಿನ್ನೋರು ನಮ್ಮೆ ಯಾಕೆ ಇದೆಲ್ಲಾ. ನಾನೊಂದ್ಯಾತೇತ್ತೀನಿ ಕೇತ್ತೀಯಾ ಕಣ್ಣಾ?” ಆಯ್ಯುಗಂ ಕೇಳಿದ.

“ಏನು?”

“ಎಲ್ಲಾರೂ ಈ ವುಡ್ಡೀನ ಅಟ್ಟಿಡು. ಇವಕ್ಕೇವೆ ಮಾಡಿ ನಿನ್ನೇನು ಸುಕಾ ಆಗ್ಬೇಕಾಗ್ಯೆತೆ? ನಿನ್ನೇನು ಮಾಡಾಕ್ತಾಳಾ ಚಿನಾಲಿ.....”

ಆಯ್ಯುಗ ಮಾತು ಮುಗಿಸುವುದರೊಳಗಾಗಿ, ಅವನು ನಾಲಿಗೆಯನ್ನು ಕಚ್ಚಿಕೊಳ್ಳುವಂತೆ ಅವನ ಬಾಯಿನ ಮೇಲೆ ಹೊಡೆದ ಕಣ್ಣು. ಹೊಡೆದೇನೊ ಹೊಡೆದ. ಆದರೆ ಮರುಗಳಿಗೆಯೇ ಎಳೆಯ ಮಗುವಿನಂತೆ ಗಟ್ಟಿಯಾಗಿ ಅಳುತ್ತಾ ಕಣ್ಣು,

“ಆಯ್ಯುಗಾ, ನನ್ನಂಗೀಸ್ವಿಟ್ಟು ನಾನ್ಯಂಗೋ ಇರ್ದೀ” ಎಂದು ಕೇಳಿದ.

ಆಯ್ಯುಗ ಪೋಲೀಸಿನವನ ಭೀತಿಯಿಂದ, ಆ ಗಳಿಗೆಯಲ್ಲಿ ತೋಚಿದ ಮಾತಾಡಿ, ಮರುಗಳಿಗೆಯೇ, ಕಣ್ಣುನಿಗೆ ಅವಳ ಮೇಲಿರುವ ಪ್ರೀತಿಯ ನೆನಪು ಬಂದು, ಆಡಿದ ಮಾತಿಗೆ ಪಶ್ಚಾತ್ತಾಪ ಪಡಲಾರಂಭಿಸಿದ್ದ. ಕಣ್ಣುನ ಅಳುವನ್ನು ಕಂಡು, ಅವನು ಏಟು ಬಿದ್ದುದನ್ನು ಮರೆತು ಹೇಳಿದ,

“ನನ್ಯಾಕೋ ಬುದ್ಧಿ ನೆಟ್ಟೆಲ್ಲ ಕಣ್ಣು. ಏನೇನೊ ಮಾತಾಡ್ತೀನಿ.” ಎಂದ.

“ನಿನ್ನುದ್ಡಿ ಅಲ್ಲ, ನಾವಿವತ್ತು ಎದ್ದೆಗಳೇನೇ ನೆಟ್ಟೆಲ್ಲ,” ಎಂದ ಕಣ್ಣು.

“ಎದ್ದೆಗಳೆ ಏನು, ನಾವುಟ್ಟಿದ ದಿನಾನೇ ಸಂದಾಕೆಲ್ಲ. ನಮ್ಮಂತೋರು ಭೂಮಿ ಮ್ಯಾಲರಬಾರ್ಡು. ಎಲ್ಲಾರ ಕಣ್ಣು ನಮ್ಮನ್ನಂತ್ರೆ ಚುಚ್ಚೈತೆ.” ಎಂದ ಸಳಿನಿ, ತಾನು ಕಂಡಂತ ಬಾಳಕಹಿಯನ್ನೆಲ್ಲಾ ಆ ಮಾತಿನಲ್ಲಿ ಭಟ್ಟಿ ಇಳಿಸಿ.

ಅದುವರೆಗೂ ಹಾಯಾಗಿ ಮಲಗಿದ್ದ ಇಂದು, ಕನಸಿನಲ್ಲೇನೋ ಕಂಡವಳಂತೆ, ಚಿಟ್ಟನೆ ಚೀರಿದಳು. ಚಾಟಿಯ ಏಟು ತಿಂದವನಂತೆ ಕಣ್ಣು

ಎಗರಿಬಿದ್ದು, ಅವಳನ್ನು ತಬ್ಬಿಕೊಂಡು, ನಂಜುಬೆರೆತ ಕರ್ಕಶ ಸ್ವರದಲ್ಲಿ ಹೇಳಿದ,

“ಆಯಾಗ ನಿನ್ನೆ ಮಾಡಿದ್ದುಗೀನ ಎದರಿಸಿಬಿಟ್ಟು, ಅವರ್ಮನೆ ಎಕ್ಕ ಉಟ್ಟೋಗ.” ಉಳಿದವರೇನೂ ಮೂತಾಡಲಿಲ್ಲ. ಆ ರಾತ್ರಿ ಅವರಾರಿಗೂ ನಿನ್ನೆ ಬರಲಿಲ್ಲ.

೧೫

ಬೇಸಿಗೆ ಕಳೆದು ಮಳೆಗಾಲ ಬಂದಿತು. “ಹಾಳು ಮಳೆ” ಎಂದು ಇವರೆಲ್ಲರೂ ಮೂಗೆಳೆಯುತ್ತಿದ್ದರೂ, ಇಂದುವಿಗೆ ಮಾತ್ರ, ಅದು ವಸಂತ ಕಾಲದಂತಿತ್ತು. ಹಗಲೂ, ರಾತ್ರಿ ಮುತ್ತುಹಿಡಿದಂತೆ, ಬಿಟ್ಟುಬಿಟ್ಟು ಬಾರಿಸುವ ಮುಂಗಾರಿಯ ಮಳೆಯಲ್ಲಿ ತೊಯ್ದು, ಅವರೆಲ್ಲರಿಗೂ ಜೀವಾರಾಗಿದ್ದಿತು. ಬೆಳಿಗ್ಗೆಯೆಲ್ಲಾ ಕಷ್ಟ ಅಲ್ಲದರೂ, ರಾತ್ರಿ ಯಾವ ಚಿಂತೆಯೂ ಇಲ್ಲವೆ ನಿನ್ನೆ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದರು. ಆ ಸರೆ ಮಳೆ ಸುರಿಯ ಲಾರಂಭಿಸಿದವೇಳೆ ಅನಕಾಶ್ಯ ಅನಕಾಶವಿಲ್ಲವಾಯಿತು. ಹಂಚು ಹಾರಿ ಹೋದವರೂ ಜರಡಿಯಂತೆ, ಬಿಟ್ಟು ನೀರನ್ನೆಲ್ಲಾ, ಜಗಲಿಯ ಮೇಲೆ ಮಲಗಿದವರ ಮೇಲೆಯೇ ಕರೆಮುತ್ತಿತ್ತು. ತೊಯ್ದು ಬಟ್ಟೆ ಒಣಗಲು ಅವಕಾಶವೇ ಇರಲಿಲ್ಲ. ಅದಕ್ಕೆ ಪೋಷಕವಾದಂತೆ ಹಗಲೂ ರಾತ್ರಿ ಇಳಿ ಬೆಳಿಗ್ಗೆ ಹತ್ತುಗಂಟಿಯಾದರೂ ಸೂರ್ಯನ ಮುಖ ಕಾಣುತ್ತಿರಲಿಲ್ಲ. ಕಂಡರೂ, ಆ ಸೂರ್ಯನು ಕಾಪುಕೊಡದೆ, ಭಾರವಾದ ಮೋಡದ ಮರೆಯಲ್ಲಿ ಅಡಗಿ, ಸೂರ್ಯನು ಹೆಣವಂತೆ ಕಾಣಿಸುತ್ತಿತ್ತು. ಗಟ್ಟಿಮುಟ್ಟಾಗಿ, ರೋಗ ವನ್ನೇ ಬೆದರಿಸಿ ಬೆಳೆದ ಆ ಹುಡುಗರೂ, ನೆಗಡಿ, ಕೆಮ್ಮು ಎಂದು ನರಳಲಾರಂಭಿಸಿ, “ಹಾಳುಕೆಗಾಲ ಎಂದ್ಯುಗೀತದೋ” ಎಂದು ಶಪಿಸು ತ್ತಿದ್ದರು.

ಇಂದುವಿನ ಪಾಲಿಗೆ ಮಾತ್ರ ಅದಾಪುದೂ ಕಷ್ಟವಿದ್ದಂತಿರಲಿಲ್ಲ. ಭಾರವಾಗಿ, ಕರ್ರಿಗೆ ಕಾಡಾನೆಗಳ ಹಿಂಡಿನಂತೆ ಮುಗಿಲನ್ನು ತುಂಬಿದ

ಮೋಡಗಳು, ನೆಲವನ್ನು ನಡುಗಿಸುವ ಗುಡುಗು, ಕತ್ತಲನ್ನು ಕತ್ತಲಾಗಿ ಸಿದ ಕಾರ್ಗಾಲದ ಮುಗಿಲಿನಲ್ಲಿ, ಆಕಾಶದ ಒಂದಂಚಿನಿಂದ, ಇನ್ನೊಂದು ಅಂಚಿನವರೆಗೆ, 'ಛಿಲ್ಲೆಂದು' ಕಣ್ಣು ಕೋರೈಸಿ ಸೆಳೆದು, ಅಲ್ಲಿ, ಇಲ್ಲಿ, ಗಳಿಗೆ ಗೊಂದುಬಾರಿ, ಗಳಿಗೆಗೊಂದು ಕಡೆ ಚಿಮ್ಮುವ ಮಿಂಚುಗಳನ್ನು ನೋಡಿ, ನವಿಲಿನಂತೆ ಹರ್ಷದಿಂದ ಕುಣಿದಾಡುತ್ತಿದ್ದಳು. ಬೀದಿಯ ಕೆಂಪು ಕೆಸರಿನಲ್ಲಿ ನೊರೆಗಟ್ಟಿ ಹರಿವ ನೀರನ್ನು ಕಂಡು ಹಿಗ್ಗುತ್ತಿದ್ದಳು. ಚರಂಡಿಯಲ್ಲಿ ಹರಿವ ನೀರಿನಲ್ಲಿ, ಮೆಟ್ಟಲಮೇಲೆ ಕುಳಿತು, ಕಾಲಾಡಿಸುತ್ತ, ಕಾಲನ್ನು ಕೊಚ್ಚಿಕೊಂಡು ಹೊಗಳಲೆಳೆಸುವ ನೀರಿನ ವೇಗವನ್ನು ನೋಡಿ, ಹಿಗ್ಗಿನಿಂದ ಕೇಕೆ ಹಾಕುತ್ತಿದ್ದಳು. ಸೂರಿನಿಂದ ಹನಿಹನಿಯಾಗಿ ಜಿನುಗುವ ನೀರಿಗೆ, ಚಾತಕಿಯಂತೆ ನಾಲಿಗೆಯೊಡ್ಡಿ, ತೊಟಕ್ಕೆಂದು ಬಿದ್ದ ನೀರನ್ನು ಹೀರಿ ಚಪ್ಪಾಳೆ ತಟ್ಟುತ್ತಿದ್ದಳು. ಮಳೆ ನಿಂತಾಗ, ಮನೆಯ ಮುಂದೆ, ಹಸಿಯ ಮಣ್ಣಿನ ಮೇಲೆ ಕಾಲು ಚಾಚಿ, ಕೈಗಳಿಂದ ಹಸಿಯ ಮಣ್ಣನ್ನು ಬಗೆದು, ಕಾಲುಗಳ ಮೇಲೆ ಗೋಪುರಾಕಾರವಾಗಿ ಗುಬ್ಬುಚ್ಚಿಯ ಗೂಡು ಕಟ್ಟಿ, ಕುಬೇರನ ಅಲಕಾವತಿಯನ್ನು ನಿರ್ಮಿಸಿದ ವಿಶ್ವಕರ್ಮನಂತೆ, ಹರ್ಷದಲ್ಲಿ ಹೂವಾಗುತ್ತಿದ್ದಳು.

ಉಳಿದವರಿಗೆ ಹೇಗೋ, ಅವಳಿಗೆ ಮಾತ್ರ ವರ್ಷಮುತ್ತು, ಹರ್ಷಮುತ್ತುವಾಗಿತ್ತು.

ಆದರೆ ಅವಳ ಆಟ, ಕಣ್ಣಿನಿಗೆ ಪ್ರಾಣಸಂಕಟವಾಗಿತ್ತು. ಒಂದು ಮಳೆಗಾಲಕ್ಕೆ ತನ್ನ ಆವನನ್ನು ಬಲಿಗೊಟ್ಟೆಂದಿನಿಂದ, ಮಳೆಗಾಲವೆಂದರೆ ಕಣ್ಣು ಹೆದರಲಾರಂಭಿಸಿದ್ದ. 'ನಿರ್ಮಾ ಗಾಡಬ್ಯಾಡ' ಎಂದು ಎಷ್ಟು ಹೇಳಿದರೂ ಅವಳು ಕೇಳುತ್ತಿರಲಿಲ್ಲ. ಅವಳ ಸಂತೋಷವನ್ನು ಕಂಡು, ಇವನಿಗೂ ಗಟ್ಟಿಯಾಗಿ ಗದರಿಸಿ, ಅವಳ ಆನಂದಕ್ಕೆ ಭಂಗತರಲು ಇಷ್ಟವಿರಲಿಲ್ಲ. ಉಳಿದವರು ಏನೆಂದರೂ ಲೆಕ್ಕಿಸದ ಇಂದು, ಇವನು ಒಂದು ಬಾರಿ ಗಟ್ಟಿಯಾಗಿ ಗದರಿದರೆ, ಎರಡೆರಡು ದಿನ ಮಂಕಾಗಿ ಕೂಡುತ್ತಿದ್ದುದು, ಅವನಿಗೇ ಅನುಭವವಾಗಿ, ಅವಳನ್ನು ಗದರಿಸಲು ಹೆದರುತ್ತಿದ್ದ. ಅವಳು ಅವನ ಬಾಳಿನ ನಗೆಮಲ್ಲಿಗೆ. ಏತಕ್ಕಾದರೂ

ಅದನ್ನು ಬಾಡಿಸಲು ಅವನಿಗೆ ಕೊನೆಯಲ್ಲಿ. ಇದರ ಜೊತೆಗೆ, ಅವಳು ಮಳೆನೀರಿನೊಂದಿಗೆ ಚಿನ್ನಾಟವಾಡುತ್ತಾ ಓಗ್ಗಿ ಕುಣಿದಾಡುವುದನ್ನು ಕಂಡು, ಅವನ ಹೃದಯವೂ ಹಗುರಾಗುತ್ತಿತ್ತು. ಎಷ್ಟೋ ಬಾರಿ, ಸಾಂಕ್ರಾಮಿಕವಾದ ಅರಳ ಆನಂದದ ಉತ್ಸಾಹಕ್ಕೆ ಇವರೂ ಬಲಿಯಾಗಿ, ಅವಳೊಂದಿಗೆ ಮಳೆನೀರಿನಲ್ಲಿ ಆಟವಾಡುತ್ತಿದ್ದ. ಅವಳು ತನ್ನ ಮೇಲೆ ಮಳೆನೀರನ್ನು ತೂರಿದಾಗ, ಕಾಮನ ಹಬ್ಬದ ಓಕುಳಿಯನ್ನೆ ರಚಿಸಿಕೊಂಡನಂತೆ, ಹುಚ್ಚಾಗಿ ಕೇಕೆ ಹಾಕುತ್ತಿದ್ದ. ಮಳೆಯಲ್ಲಿ ಜೂಗರಿಸುತ್ತ, ಚಳಿಯಡಗಿಸಲು ಗೋಣಿಯಪಟ್ಟಿ ಹೊದ್ದು, ಬೀಡಿ ಕುಡಿಯುತ್ತಾ ಕುಳಿತ ತನ್ನ ಗೆಳೆಯರ ಮೇಲೂ ನೀರೆರಚಿ, ಅವರೂ ಉತ್ಸಾಹಗೊಂಡು, ತಮ್ಮೀರ್ವರ ವಸಂತೋತ್ಸವದಲ್ಲಿ ಪಾಲುಗೊಳ್ಳುವಂತೆ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದ.

ಎಷ್ಟು ಉತ್ಸಾಹವಿದ್ದರೂ, ಎಷ್ಟು ಆನಂದವಿದ್ದರೂ ಮಳೆಗಾಲದ ಭೀತಿ, ಅವನೊಳಗೆ ಕುಟ್ಟಿ ಹುಳುವಿನಂತೆ ಕೊರೆಯುತ್ತಲೇ ಇತ್ತು. ಅದಕ್ಕಾಗಿ, ಇಂದುವನ್ನು ಗದರಿಸಲಾಗದ ಸಂಕಟಕ್ಕಾಗಿ, ಮಳೆಗಾಲವನ್ನೇ ಶಪಿಸುತ್ತಿದ್ದ.

ಕಡೆಗೊಂದು ದಿನ ಇವನ ಹೆದರಿಕೆಯನ್ನು ನಿಜಮಾಡುವುದಕ್ಕೇ ಎನ್ನುವಂತೆ, ಮೈ ಕೆಂಡವಾಗಿ ಮಲಗಿದಳು ಇಂದು. ಮೈಯೊಳಗೆ ಏರುವ ಬಿಸಿಗೆ, ಮೂಗಿನ ಹೊಳ್ಳೆಗಳನ್ನು ಹೊಯ್ಯುತ್ತಾ ಮಲಗಿದವಳನ್ನು ಕಂಡು ಕಣ್ಣು ಸಿಡಿಲು ಬಡಿದವನಂತಾದ. ಗಾಳಿಯಲ್ಲಿ ಹರ್ಷದಿಂದ ಹಾರಾಡುತ್ತಿದ್ದ ಹಕ್ಕಿಗೆ ಗುಂಡಿನೇಟು ಬಿದ್ದಂತಾಯಿತು. ಮುಗಿಲಿನಲ್ಲಿ ತೂಗುತ್ತಿದ್ದ ಕಾರ್ಮೋಡ ಅವನ ಹೃದಯವನ್ನೇ ಪ್ರವೇಶಿಸಿದಂತಾಯಿತು. ತನಗೇ ನಾರಿಜ್ಜರ ಬಂದವನಂತೆ, ಕಣ್ಣು, ಬಿಸುಸುಯ್ದು ಪಾತಾಳಕ್ಕಿಳಿದು ಹೋದ.

ಅವನಿಗೆ ಆಡುವ ಹುಡುಗಿಯನ್ನು ಆಡಿಸುವುದು ಗೊತ್ತಿತ್ತೇ ವಿನಾ, ಹಾಸಿಗೆ ಹಿಡಿದ ಹುಡುಗಿಯನ್ನು ಶುಶ್ರೂಷೆ ಮಾಡುವುದು ಗೊತ್ತಿರಲಿಲ್ಲ.

ಉಳಿದವರೂ "ನೀರ್ಮಾ ಗಾಡಿದಾಳೆ, ವಸಿ ಮೈ ಬೆಚ್ಚಾಗದೆ" ಎಂದು ಮೊದಲ ಎರಡು ದಿನ ಸಮಾಧಾನ ಮಾಡಿಕೊಂಡರು. ಆದರೆ, ಮೊದಲ

ಎರಡುದಿನ ಅವರು ತಂದುಕೊಟ್ಟ ಆಹಾರವನ್ನು ಸ್ವಲ್ಪವಾದರೂ ತಿನ್ನುತ್ತಿದ್ದ ಇಂದು, ಮಾರನೆಯ ದಿನದಿಂದ, ಆಹಾರವನ್ನೂ ಬಿಟ್ಟುಬಿಟ್ಟಿಳು. ಯಾರೆಷ್ಟು ಬಲವಂತ ಮಾಡಿದರೂ, ಕಣ್ಣನೇ, ಹೃದಯವನ್ನು ಸಿಗಿಯುತ್ತಿದ್ದ ನಿಷ್ಕಲತೆಯಲ್ಲಿ ಕ್ಷುಬ್ಧನಾಗಿ ಗದರಿಸಿದರೂ, ಅತ್ತಿಳೇ ವಿನಾ, ಅನ್ನವನ್ನು ತಿನ್ನಲಿಲ್ಲ. ಮೂರು ದಿನಕ್ಕೇ ಅರಳಿದ ಹೂವಿನಂತೆ ಕಳಕಳಿಸುತ್ತಿದ್ದ ಹುಡುಗ, ಬಿಸಿಗಿಟ್ಟ ಎಳೆಯ ಬಾಳೆಯ ಎಲೆಯಂತೆ ಕಂದಿಹೋದಳು.

ಇಂದು ಕಣ್ಣನ ಪ್ರಾಣವಾದಂತೆ, ಆ ಹುಡುಗರೆಲ್ಲರ ಹೃದಯವಾಗಿದ್ದಳು. ಪ್ರೀತಿಯನ್ನರಿಯದ ಅವರ ಹೃದಯವಲ್ಲವಳು ತನ್ನ ತಿಂಗಳ ಬೆಳಕಿನಂಥ ನಗುವಿನಿಂದ, ಅನಂತಪ್ರೇಮದ ನೆಲೆಯನ್ನು ಮೂಡಿಸಿದ್ದಳು. ಅವಳು ಮಲಗಿರುವನ್ನೇ ಕಂಡು, ಉಸಿರು ಕಟ್ಟಿದಂತಾದ ಹುಡುಗರಿಗೆ, ಕಣ್ಣನ ವ್ಯಥೆಯನ್ನು ಕಂಡು, ಕರುಳು ಕತ್ತರಿಸಿವಂತಾಯಿತು. ಇಂದುವಿನ ಜೊತೆಗೆ ಕಣ್ಣನೂ ಊಟ, ನಿದ್ರೆ ಬಿಟ್ಟು ಕುಳಿತುಬಿಟ್ಟ. ಯಾರೆಷ್ಟು ಬಲವಂತ ಮಾಡಿದರೂ ಕುಳಿತಕಡೆಯಿಂದ ಕದಲಲಿಲ್ಲ.

ಜ್ವರ ಬಂದು ಮಲಗಿದ ಹುಡುಗ, ಜ್ವರದ ಬಿಸಿಗೆ ತುಟಿಯೊಣಗಿ, ಮುಖ ಕುಂದಿ, ಬೆಂಕಿಯ ಮೇಲೆ ಮಲಗಿದಂತೆ, ವ್ಯಥಿಸಡುತ್ತಿದ್ದರೆ, ಕಣ್ಣು ಭೂತದರ್ಶನವಾದವನಂತೆ, ಬರಿಗಣ್ಣು, ಬಿದುಗಣ್ಣುನಾಗಿ, ನಿದ್ರೆಗೆಟ್ಟು ಉರಿಗಣ್ಣುನಾಗಿ, ಅವಳ ಜ್ವರದ ತಾಪವನ್ನೆಲ್ಲಾ ತಾನೇ ಅನುಭವಿಸುತ್ತಿರುವಂತೆ ಬೇಯುತ್ತಿದ್ದ. ಅವಳ ಬೇಸೆಯಲ್ಲಿ ಅವನ ಬೇಸಶಕ್ತಿಯೆಲ್ಲಾ ಕುಂತಿವಾಗಿ ಹೋದಂತಾಗಿತ್ತು. ಅವನಿಗೆ ಮಾರನಾಡಲು ಕೂಡಾ ಶಕ್ತಿಯಿದ್ದಂತಿರಲಿಲ್ಲ. ಆಗಾಗ, ಎಲ್ಲವೂ ಒಣ ಟಿಪ್ಪಣಿಗಳನ್ನು ಬಿಗಿಯಾಗಿ ಹಿಡಿದು, ಜ್ವರದ ತಾಪಕ್ಕೆ ತೂಗುವ ಅವಳ ಎದೆಗೆ ತಿನ್ನೆಯನ್ನೊರಗಿಸಿ ಕಂಬನಿಗರೆಯುತ್ತಿದ್ದ. ಒಮ್ಮೊಮ್ಮೆ ದುಃಖ ಎದೆ ಬಿರಿದು ಬಂದಾಗ, ಬಿಕ್ಕಿಬಿಕ್ಕಿ ಅಳುತ್ತಿದ್ದ. "ಇಂದೀ, ಇಂದೀ, ನನ್ನಿಟ್ಟೋಗ್ನೀಯಾ?" ಎಂದು ಅವೇಶದಿಂದ ಹೊರಳಾಡುತ್ತಿದ್ದ. ಆಗಾಗ ಅವಳು ಯಕನಾಗಿ, ಸುತ್ತ ಕಲಿತ ಗೆಳೆಯರ ಮೋರೆಯನ್ನು ನೋಡಿ, ಹತ್ತಿರವಿದ್ದ

ಕೆಯರ ಕುತ್ತಿಗೆಗೆ, ಜೋತುಬಿದ್ದು “ಮುನ್ನಾ, ನನ್ನಾಯಿಗೆ ಬರೆ ಕೈಕು ಕಣೋ. ಆನತ್ತು ಸುನ್ನರಲಾರ್ದೆ ಇಂದೀನ ಬೊಯ್ದುಬಿಟ್ಟೆ. ಒಂಟೋಯ್ಯಾಳಲ್ಲೋ ಮುನ್ನಾ” ಎಂದು ಅಳುತ್ತಿದ್ದ. ಅವನನ್ನು ಕಂಡಿಯುವುದೇ ಕಷ್ಟವಾಯಿತು ಅವರಿಗೆ. ಈ ಇಬ್ಬರಿಗೂ ಏಳಾತದಲ್ಲಿ ವರೆಲ್ಲರಿಗೂ ಮತಿ ಮಸಣಿಸಿದಂತಾಗಿತ್ತು.

ಹೀಗೆ ನಾಲ್ಕುದಿನ ಕಳೆದ ಮೇಲೆ, ಒಂದು ದಿನ ಆರ್ಮ್ಯಗಂ, ತಲೆ ಕುನ್ನು ಕೆರೆದುಕೊಂಡು ಹೇಳಿದ—

“ಹಿಂಗಳ್ತಾ ಕೂತ್ರಿ ಏನಾಯ್ದೆ ಕಣ್ಣಾ. ಯಾರಾದ್ರೂ ಡಾಕ್ಟೆರಿಗೆ ಕೂರ್ನಿ ನನಿ ಔಸ್ತ ಕೊಡ್ತಿದ್ರೆ ತೇಲ್ಪೋತಾಳೆ. ಅದ್ವಿಟ್ಟು ಅಳ್ತಾ ಕೂತ್ರಿ ಒಂದೀನೂ ಬದಕಾಕಿಲ್ಲ, ನೀನೂ ಸತ್ತೋಯ್ತೀಯ.”

ಅವನ ಮಾತು ಕೇಳಿ ಕಣ್ಣು ಏನೂ ಉತ್ತರ ಕೊಡದೆ ತಲೆಯಾಡಿದ. ಆರ್ಮ್ಯಗನಿಗೆ ಅದು ಅರ್ಥವಾಗಲಿಲ್ಲ.

“ಯಾಕೆ, ಅಂಗಾಗಾಕಿಲ್ವಾ?”

“ನಿಂಗೊತ್ತಿಲ್ಲಾ ಆರ್ಮ್ಯಗ. ಡಾಕ್ಟರ್‌ಗಳೆಲ್ಲಾ ದೈಯ ಇದ್ದಾಗೆ. ಗಾತೆತ್ತಿದರೆ ಕಾಸು ಅಂತಾರೆ. ನಮ್ಮತ್ತೆಲ್ಲೆತ್ತೆ ಕಾಸು? ಕಾಸಿಲ್ಲೆ ಔಸ್ತ ಕೂಡಾಕಿಲ್ಲಾಂತ ಒಬ್ಬಾನ್ನೆ ನಮ್ಮಮ್ಮನ್ನ ನುಂಗಿಬಿಟ್ಟೆ.”

“ಯಾಕೆ, ಸರ್ಕಾರಿ ಆಸ್ಪತ್ರೆ ಇಲ್ವಾ? ಅವರಪ್ಪನ ಮನೆ ಗಂಟೊಕ್ಕಾಂತಾ?” ಆರ್ಮ್ಯಗನಿಗೆ ಕಣ್ಣಿನ ಮಾತು ಹಿಡಿಯಲಿಲ್ಲ.

“ಆಸ್ಪತ್ರೆ ಔಸ್ತ ಕುಡಿದು ಬದುಕಿದೋನ್ಯಾರು? ನಮ್ಮಂಥೋರ್ನು ಒಂದ್ರೆ, ಔಸ್ತಾಂತ ಬರೀ ನೀರೊಯ್ಯಾರೆ. ಅದೂ ಬೈಕೊಂಡು. ಆ ಔಸ್ತ ಕುಡಿದೋನು ಕಂಡಿತ ಉಳಿಯಾಕಿಲ್ಲ. ಅಲ್ಲಿ ಒಳ್ಳೆ ಔಸ್ತ ಕೂಡಾದೆಲ್ಲಾ ಗಾರ್ನಲ್ಲಿ ಬಂದೋರ್ನೆ, ರೊಪ್ಪಾಗಿ ಬಿಟ್ಟೆ ಆಕ್ಕೊಂಡು ಬಂದೋರ್ನೆನೇ. ಇಲ್ಲೆ ಓದ್ರೆ ಬಾಗ್ನು ಕಾಯ್ದೇಕು, ಇಲ್ವಾ ಕಹಿನೀರು ಕುಡಿದು ಕಾಯ್ದೇಕು—ನಮ್ಮ ಕುಪ್ಪು ಸತ್ತಂಗಿ.” ಮುನಿಸ್ವಾಮಿ ತನ್ನ ಅನುಭವವನ್ನು ಹೇಳಿದ.

“ನನ್ನಿಂದೂ ಸಾಯೋದಾದ್ರೆ ಅಂಗಿ ಸತ್ತೋಗ್ಗಿ. ಅಂತಿಂತ ಕೆಟ್ಟು ಇರಲು ಕುಡಿದು ಬಾಯಿ ಕೆಡಿಸಿಕೊಂಡ್ಯಾಕೆ ಸಾಯ್ದೇಕು” ಎಂದ ಕಣ್ಣು

“ಅದೋಡಾಕಿಂತ, ಅವಳಿಗೇ ಓಗ್ಗಿಟ್ಟಿ, ನಾನೂ ಎಲ್ಲಾರೂ ಉರ್ದು ಹಾಕೊಂಡು ಸತ್ತೋಯ್ತೀನಿ”

ಅವನವರೆಗೂ ವಾತನಾದದ ಕಂದಸ್ವಾಮಿಗೆ ಇವ್ವಕ್ಕಿದ್ದಂತೆ ಸ್ಫೂರ್ತಿ ಬಂದಂತಾಯಿತು. ಹೇಳಿದ,

“ಅವರ್ಯಾರೂ ಬ್ಯಾಡ ಕಣ್ಣ. ಅಲ್ಲೊಬ್ಬು ಪಂಡಿತ್ರವೈ. ಬಾಳ ಒಳ್ಳೇರು. ಅವರವನ ನಮ್ಮಿಂದೀನ ಕಂಕೊಂಡೋ ಗಾಸ.”

“ಯಾರೆಷ್ಟು ಒಳ್ಳೇರಾದ್ರೂ, ನಮ್ಮಂತೊರೆಲ್ಲ ಔಸ್ತ ಕೊಡ್ತಾರೆನೋ.” ನಿರುತ್ತಾಹದಿಂದ ಕಣ್ಣ ಹೇಳಿದ.

“ನಿಂಗಳ್ವೇ ಗೊತ್ತಿರಾದು. ಅವರವನಾಚಾರ ನಿಂಗೊಂತಿಲ್ಲ. ಒಂದಿನ ಎಂಗಾಯ್ತು ಅಂತೀಯ. ನಾನು ಅಕ್ಕಿಪೇಟೇಲಿ ಬರ್ರಾಇವೈ. ಯಾವನೋ ಒಬ್ಬು ಮೈನ್ಯಾಲೆ ಸೈಕಲ್ ಬುಟ್ಟುಟ್ಟು. ಬಿದ್ದೇಟೆಗೆ ನಂಗೆ ಬುಲ್ಲೇನೆ ಬಿಚ್ಚಂಗಾಗಿತ್ತು. ಮೈಯೆಲ್ಲಾ ರಾನಾ ರಕ್ತ. ಸುತ್ತಮುತ್ತ ಜನ ಗೇರಾಯಿಸಿದ್ರು. ಟೆಸ್‌ಪುಸ್ ಅಂತ ಅದೇನೇನೋ ಎಳ್ಳ. ನಾಯಿ ಕುನ್ನಿ ಸತ್ತಿ ಗದ್ದ ಮಾಡೋಜನಾ ಸುನ್ನಾ ಗೋದ್ರ. ಅದ್ಯಾಕೆ ಎಷ್ಟೋ ಜನ ನನ್ನೇ ಬೈದ್ರು, ಕಣ್ಣು ನೆತ್ತಿಮ್ಯಾಲಿಟೊಂಡೋಡ್ಡೀಯಾಂತ. ನೀನು ಸತ್ತಾಳಿ ಬದುಕಿದ್ಯಾಂತ ಕೂಡಾ ಒಬ್ಬರ ಕೇಳಿಲ್ಲ. ನನ್ನೆ ಒಂದ್ಯಡೆ ಪ್ರಾಣಓಗಾ ಅಂತ ನೋವು, ಮ್ಯಾಲಿವರ ಬೈಗ್ಯು. ಸಾಕಾಗೋಗಿತ್ತು. ಆ ಹೊತ್ತಾಗ ಅಂಗಿಲಿದ್ದೀನಯ್ಯ ಬಂದು, ಜನಾನೆಲ್ಲಾ ‘ಆತನ್ನ ಅಂಗೆ ಬಿಟ್ಟ್ರಾ, ಟೀಸ್ಸೆ ಗೊಯ್ಯಬೇಕಾಗಿತ್ತು’ ಅಂತ ಗದ್ದ ಮಾಡಿ, ನನ್ನ ಕರಕೊಂಡೋಗಿ, ಗಾಯಎಲ್ಲಾ ತೊಳೆದು ಔಸ್ತ ಆಕಿ, ಮ್ಯಾಲೆ ಎಲ್ಲು ದಿನಕ್ಕೆ ಮುಲಾಮು ಕೊಟ್ಟಿದ್ದ. ನಮ್ಮ ಇಂದೀನ ಆತನವ ಕರಕೊಂಡೋದ್ರೆ ಕಂಡ್ರು ಔಸ್ತ ಕೊಡ್ತಾನೆ. ನಮ್ಮಾತು ಕೇಳು ಕಣ್ಣ. ಇಂದೀ ಸಾಯೊದೂ ಬ್ಯಾಡ, ನೀನುರೂ ಕೊಳ್ಳೋದೂ ಬ್ಯಾಡ.”

ಅವನ ಮಾತು ಕೇಳಿ ಕತ್ತಲು ಕವಿದ ಅವನ ಹೃದಯದಲ್ಲಿ ಆಸೆಯ ಹೊಂಗಿರಣ ಮೂಡಿತು.

“ನಿಜಾನಾ ಕಂದಾ ?” ಕಣ್ಣ ಇನ್ನೂ ನಂಬಲಾಗದೆ ಕೇಳಿದ.

“ಸುಳ್ಳಾದ್ರೆ ನೀನ್ಮಾಡಿದ್ದು ಮಾಡಿಸ್ಕೋತೀನಿ. ಆಯ್ತಾ?” ಎಂದು ಕಂದಸಾಮಿ ಮರುಸವಾಲು ಹಾಕಿದ.

ಕೂಡಲೇ ಎಲ್ಲರೂ ಸೇರಿ, ಮಳೆ ಕೊಂಚ ಬಿಟ್ಟು ಕೂಡಲೇ, ತಮ್ಮ ಬಳಿ ಇವ್ವ ಹೊದಿಕೆಯನ್ನೆಲ್ಲಾ ಹೊದಿಸಿ, ಇಂದುವನ್ನು ವೈದ್ಯರ ಬಳಿ ಕೊಂಡೊಯ್ದರು.

ಕಂದಸಾಮಿ ಕೊಟ್ಟ ಭರವಸೆ ಸುಳ್ಳಾಗಲಿಲ್ಲ.

೧೮

ಮತ್ತೆ ಇಂದು ಕಣ್ಣು ತೆರೆದು ಅಡತೊಡಗಿದಳು. ಇನ್ನೂ ಮಳೆ ಬರುತ್ತಿದ್ದರೂ, ಅವರೆಲ್ಲರಿಗೂ ಹಿತವಾದ ಬಿಸಿಲು ಕಾಯುತ್ತಿರುವಂತೆ ತೋರಿತು. ಕಣ್ಣುಸಿಗಂತೂ—ಅವಳು ಹಾಸಿಗೆ ಹಿಡಿದಾಗ ಒಂದು ತರಹ ಹುಚ್ಚು ಹಿಡಿದಿದ್ದರೆ, ಈಗ ಮತ್ತೊಂದು ತರಹ ಹುಚ್ಚು ಹಿಡಿದಂತಾಗಿತ್ತು.

ಯಾರೆಷ್ಟು ಬೈದರೂ ಸರಿಯೆ ಎಂದು, ಹೋಟೆಲುಗಳ ಬಳಿ, ಕಾಡಿ, ಬೇಡಿ, ದಿನಕ್ಕೆ ಒಂದು ಮೂರು ಬಾರಿ, ಇಂದುವಿಗೆ ಬಿಸಿಯಾಗಿ ಕಾಫಿ ತಂದು ಹುಯ್ಯುತ್ತಿದ್ದ. ಬೀದಿಯಲ್ಲಿ ಸಿಕ್ಕ ಕಾಗದದ ಚೂರುಗಳನ್ನಾರಿಸಿ ತಂದಿಟ್ಟುಕೊಂಡು, ವೈದ್ಯರು ಹೇಳಿದಂತೆ, ಇಂದು ಕೇಳಿದಾಗ, ಮುಸಿವ್ವಾಮಿ ಎಲ್ಲಿಂದಲೋ ಸಂವಾದಿಸಿ ತಂದುಕೊಟ್ಟ ಸಿಗರೇಟು ಡಬ್ಬ ದಲ್ಲಿ ಬಿಸಿನೀರು ಕಾಯಿಸಿ ಕುಡಿಸುತ್ತಿದ್ದ. ನಾಲ್ವರೂ ಸೇರಿ, ಬೆಂಗಳೂರಿಲ್ಲಾ ಅಂತೆ, ಕಲೆತ ಮದ್ದಿಯನ್ನೆಲ್ಲಾ ಖರ್ಚು ಮಾಡಿ, ಹೇಗಾದರೂ ಒಂದೆರಡಾಣೆ ಹುಟ್ಟಿಸಿಕೊಂಡುಬಂದು, ಎರಡು ಮೊತ್ತು ಅವಳಿಗೆ ಹಾಲು ಹಾಕುತ್ತಿದ್ದರು.

ಒಂದು ದಿನ, ಅವರ ಗುಂಪಿನಲ್ಲಿ, ಸಣ್ಣ ಪುಟ್ಟ ಸಾಮಾನುಗಳನ್ನು ಎಗರಿಸುವುದರಲ್ಲಿ ಕೈಪಳಗಿಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಿದ್ದ ಪಳಸ, ಎಲ್ಲಿಂದಲೋ, ಚಳಿಯಲ್ಲಿ ನಡಗುತ್ತಿದ್ದ ಇಂದುವಿಗೊಂದು ಒಂದು 'ಸ್ಟೆಟರ್' ಹಿಡಿಸಿಕೊಂಡು ಬಂದ. ಅದನ್ನು ಕಂಡು ಅವರೆಲ್ಲರೂ ನಿಬ್ಬೆರಗಾದರು.

“ಇದೆಲ್ಲೋ ಪಳ್ಳಿ?” ಮೃದುವಾದ ಉಣ್ಣೆಯ ಸ್ಟೆಟರನ್ನು ಮುಟ್ಟಿನೋಡುತ್ತಾ ಕಣ್ಣು ಕೇಳಿದ.

“ಇಂಗೇ ಎಲ್ಲೋ ಇತ್ತು ತಂದೆ.”

“ಯಾರು ಕೊಟ್ಟು?”

“ಯಾರಾದ್ರೂ ಕೊಡ್ತಾರಾ? ಅದೂ ನಮ್ಮಂತೋರೆ, ಅಲ್ಪಾಯೋ ಮನೇಲಿ ಹಿತ್ತಲಿ ಒಣಗಾಕೆದು. ನಮ್ಮಂದೀಗಿಲ್ಲಿ ಅಂತ ಆಂಗ್ ಕೈಯಾಗಿಡಕೊಂಬದೆ.”

“ಮನೆಆಳ ನನ್ನಗ್ಗೆ ಕತ್ತನ ಮಾಡಾಕಿಟ್ಟುಬುಟ್ಟು?”

“ಮತ್ತೇನಾಡಾದು. ಕೇಳಿದ್ರೆ ಕೊಡಾಕಿಲ್ಲ, ಕೊಂಡ್ಯೊಳ್ಳಾಕೆ ನಮ್ಮನ ಕಾಸಿಲ್ಲ. ಹೆಂಗಾರಾ ಜೀವ ಹಿಡಕೊಂಡಿರಬೇಕಲ್ಲ ಮತ್ತೆ.”

“ನಿನಗ್ಯಾಕೊಡಬೇಕು ಏಳು. ನಿನ್ನನ ಕಾಸಿಲ್ಲೋದು ಅವರ ತಪ್ಪೆ?”

“ಅಲ್ಲ, ನಾನಿಂಗುಟ್ಟಿದ್ದು ನನ್ನಪ್ಪೆ?”

ಅವರ ತರ್ಕಕ್ಕೆ ಉತ್ತರ ಕೊಡುವ ವಿಚಾರಶಕ್ತಿ ಕಣ್ಣನಿಗಿರಲಿಲ್ಲ. ಎಷ್ಟೋ ಬಾರಿ ಅವನಿಗೂ ಬೇಡಿದುದನ್ನು ಪಡೆಯಲಾಗದೆಹೋದಾಗ ಹಾಗೇ ಅನಿಸಿತ್ತು. ಅವನನ್ನು ಸಾಯುವ ಮೊದಲು ಹೇಳಿದ ‘ದುಡ್ಡಿಲ್ಲೋರು ಬಿಕ್ಕಿ ಬೇಡೋದು ತಪ್ಪಲ್ಲ, ಸುಳ್ಳೇಳೋದು, ಕತ್ತನ ಮಾಡೋದು ತಪ್ಪು’ ಎಂದ ಮಾತು, ಅವನ ಮನಸ್ಸು ಆ ದಾರಿಯಲ್ಲಿ ಹರಿಯಲು ಅಡ್ಡನಾಗಿತ್ತು. ಅವರ ಜೊತೆಗೆ ಪೋಲೀಸರ ಹೆದರಿಕೆಯೂ ಇತ್ತು. ಅದೇ ಮಾತನ್ನೇ ಹೇಳಿದ,

“ಹಿಂಗೇ ಮಾಡಿ, ಎಂದಾರ ಪೋಲೀಸೋರ ಕೈಗೆ ಸಿಕ್ಕು, ನಿನ್ನೆಯ್ಯ ಬಿಡಸ್ತಾರೆ.”

“ಸಿಕ್ಕೋರೆಲ್ಲಾ ಒದೀತಾರೆ. ಅವ್ರೂ ಒದೀಲೇಳು. ಪುಗಸಟ್ಟಿ ಒದಿಸ್ಕೊಳ್ಳೋಕೆಂತ ಮಜಾ ಮಾಡಿ ಒದಸೆಕ್ಕೊಳ್ಳೋದು.”

“ಕೆಟ್ಟಾರೀಗ್ಗಿದ್ದುಟ್ಟಿ ಪಳ್ಳಿ ನೀನು. ಇಂಗಾದ್ರಾಗಾಕಿಲ್ಲ. ಇನ್ನಾವತ್ತಾರ ಇಂತ ಕೆಟ್ಟು ಮಾಡಿದ್ರೆ, ನಾನೇ ನಿನ್ನ ಚರ್ಮ ಸುಲ್ಲು ಬಿಡ್ತೀನಿ. ಕತ್ತನ ಯಾಕೋ ಮಾಡ್ಬೇಕು, ತಿಂದು ಸೊಕ್ಕು. ಎಲ್ಲೊತ್ತು ತೊಟ್ಟೇಲಿ ಅನ್ನಾ ಸಿಕ್ಕಾಕೆಲ್ಲಾ, ಊಟ ಆಯ್ತು. ಇಲ್ಲುಲಗಾಕೆ ಮನೆ

ಆಯ್ತು. ಎಲ್ಲಾರ ಅನ್ನ ಪನ್ನ ಸಿಕ್ರೆ ಅದೂ ಆಗೋಯ್ತು. ಮತ್ಸುಳ್ತನ ಮಾಡೋದ್ಯಾಕೆ? ನಾನೇ ಪ್ಪಲ್ಲ ”

“ನಿನ್ನಾತು ಕೇಳಿದ್ರೆ ಸುಯೋವಯ್ಯ ಇಂಗೇ ಇಷ್ಟೇಕ ಯ್ತು. ನನ್ನೇನಾಸೆ ಇಲ್ಯಾ. ನಾನೇನ್ನರಾಸ. ಎಲ್ಲಂಗ್ಗನೂ ಒಂದಿನನಾರಾ ಸುಕ್ಕಾಗಿರಬ್ಯಾಡ್ಲಾ?”

“ಸುಕ್ಕಾಗಿರಬೇಕಾಗಿದ್ರೆ ಪತಕೊಂಬರಬೇಕಾಗ್ತು. ಬೀದೀಲಿ ಉಟ್ಟು ಬಂಗ್ಲೇಲಿರಬೇಕಂದ್ರೆ ಎಂಗೆ?”

“ಎಲ್ಲಿ ಮಾತೇ ಕಣ್ಣು. ನಾನಿಂಗೇ ಉಟ್ಟೇಕೂಂತ ಯಾರಾರೂ ಕಾಲಿಗ್ಬಿದ್ದು ಕೇಳೊಂದಿದ್ದಾ? ಯಾರೋ ಉಟ್ಟುಸಿಬಿಟ್ಟು. ಉಟ್ಟಿದ್ದು. ಇಂಗೂ ಅಷ್ಟು ದಿನ ಆಯ್ತು. ಎಲ್ಲು ದಿನ ಮಜಾನೂ ಮಾಡಿ ಓಗ್ಗಿಡಾದು ಬಂದಂಗೆ. ಅದ್ರಾಗೆಲ್ಲಾ ತಪ್ಪೇನೈತೆ?”

“ಯಾವೋನು ಸಂಗಿಡಲ್ಲಾ ಎಳ್ಳೊಟ್ಟಿದ್ದು; ನನ್ನೊತೇಲಿರ್ದೇಕೂಂದ್ರೆ ಈ ಚಾಲೆಲ್ಲಾ ಬಿಟ್ಟುಬಿಡು. ಗೊತ್ತಾಯ್ತು. ಇವತ್ತೊನೆ, ನಿನ್ನ ಕಳ್ಳಾಟೈ”

“ಇಲ್ಲಂದ್ರೆ....”

“ಇಲ್ಲಿಂದ ಓಡಿಬಿಡ್ತೀನಿ. ಎಟೆಂಗೆ ಬೀತ್ತದೆ ಮರೆತೋಯ್ತಾ?”

ಪಳನಿ ಮಾತು ಬಿಳಿಸಿದರೆ, ಮರೆತುಕೊಡ ಪ್ರಸಂಗ ಆಗಲೇ ನೆನಪಿಗೆ ಬರುವಂತಾಗಬಹುದೆಂದು ಹೆದರಿದ. ಸುಮ್ಮನಿದ್ದು ಮಾತು ಮುಗಿಸಲಿತ್ತಿ ಸಿದ. ಆದರೆ ಕಣ್ಣಿನಿಗೆ ಅದು ಬೇಕಾಗಿರಲಿಲ್ಲ. ಅವನ ವಾದವನ್ನು ಕಂಡು ರೇಗಿ ಕೇಳಿದ—

“ಕತ್ತನ ಮಾಯೋಕೆ ನೀನೇನು ಕೊರಮನೆಗೆ ಹುಟ್ಟಿದ್ಯಾ ಲಾಡಿನುಗನ?”

ಆ ಮಾತು ಕೇಳಿ ಪಳನಿಗೂ ಸ್ವಲ್ಪ ರೇಗಿತು—

“ಯಾರಿಗೆ ಹುಟ್ಟಿದ್ದೇಂತ ನೀನು ಕಂಡಿದ್ಯಾ? ಕಂಡಿದ್ರೆ ಎಲ್ಲಾರ ಕೈಲೂ ಹಾದಗಿತ್ತಿಮಗನೆ ಅಂತ ಯಾಕೆ ಉಗಸ್ತೋಬೇಕಾಗಿತ್ತು ನಾವು? ಯಾವಳೋ ಹಾದ್ರ ಮಾಡಿದ್ರೆ ಅದು ನನ್ನಪ್ಪಾ? ಹಾಳ್ಳುಕೆನುಕ್ಕು

ಯಾರೋ ಸುಕ ಪಟ್ಟದ್ದಕ್ಕೆ ನಾವೀಗ ಅನುಭವವೇಕೆ? ಇಷ್ಟುದಿನ ಎಂಗೋ ಆಯ್ತು. ಇನ್ನು ನನ್ನ ಕೈಲಿ ಅಂಗಿರಾಕಾಗಾಕಿಲ್ಲ.”

ಕಣ್ಣಿನಿಗೆ ಅವನ ಪ್ರಶ್ನೆಗೆ ಹೇಗೆ ಉತ್ತರ ಕೊಡಬೇಕೆಂದು ಹೊಳೆಯಲಿಲ್ಲ. ಬೇಸರವಾಗಿ ಹೇಳಿದ—

“ಹಂಗಿರಕಾಗೆ ಓದಿ ಇಲ್ಲಿಂದ ಒಂಟೋಗು. ನಿನ್ನ ಕಕ್ಕೊಡನೆ ನಮ್ಮಿಂದೀಗೆ ಬ್ಯಾಡ” ಎಂದು, ಅವನು ತನ್ನ ಕೈಯಲ್ಲಿ ಕೊಟ್ಟ ಸ್ವೆಟರನ್ನು ಅವನ ಮುಖಕ್ಕೆ ಒಗೆದ. ಪಳನಿಗೆ ಆ ಮಾತು ಕೇಳಿ ಚಾಟಿಯಿಂದ ಹೊಡೆದ ಹಾಗಾಯಿತು. “ಇಂದಿಗೆ ಇದು ಬೇಡ” ಎಂದದ್ದು ಕೇಳಿ, ಬೇರಾವ ಮಾತಿಗೂ ಬೆದರದಿದ್ದ ಅವನು ನೆತ್ತಗಾದ. ಅವರಿಬ್ಬರಾಡುವ ಮಾತನ್ನೂ ಸುಮ್ಮನೆ ಕುಳಿತು ಕೇಳುತ್ತಿದ್ದಳು ಇಂದು. ಪಳನಿ ಇಂದು ವನ್ನೇ ಪ್ರಶ್ನೆ ಮಾಡಿದ—

“ನಿನಗಿವು ಬ್ಯಾಡವ್ವಾ ಇಂದೀ?”

ಇಂದು ಅವನ ಪ್ರಶ್ನೆಗೆ ತಾನು ಉತ್ತರ ಕೊಡದೆ, ಕಣ್ಣಿನ ಮುಖವನ್ನು ನೋಡಿದಳು. ಕಣ್ಣು ತಲೆಯಲ್ಲಾ ಡಿಸಿದ.

“ಊಹಾ. ನಂಗವ್ಯಾಡ” ಎಂದಳು ಇಂದು, ನಿರ್ಧಾರವಾಗಿ ತಾನೂ ತಲೆಯಲ್ಲಾ ಡಿಸಿ.

ಆ ಮಾತು ಕೇಳಿ ಪಳನಿ ಸಾತಾಳಕ್ಕಿಳಿದುಹೋದ. ಆ ಸ್ವೆಟರನ್ನುವನು, ಮೂರು ನಾಲ್ಕು ಗಂಟೆ ಹೊಂಚು ಕಾದು, ಇಂದುವನ್ನು ಆತ್ಮರೈಗೊಳಿಸಿ ಸಂತೋಷಪಡಿಸಬೇಕೆಂದು ತಂದಿದ್ದ. ಆದರೆ ಅವಳೇ ಬೇಡವೆಂದ ಕೂಡಲೇ ಅವನ ಕರುಳನ್ನು ಕತ್ತರಿಸಿದಂತಾಯಿತು. ಅವನ ಬಿಗುಹೆಲ್ಲ ಭಗ್ನವಾಗಿಹೋಯಿತು. ಕಣ್ಣಿಲ್ಲಿ ನೀರು ಹಾಕಿ—

“ಅಂಗನ್ನೇಡಾ ಇಂದಿ. ನೀನಿಕ್ಕೆಕೊಳ್ಳುಕೇ ತಂದದ್ದು” ಎಂದು ಅಂಗಲಾಚಿದ.

“ಅಂಗಂದ್ರೆ ಅಣ್ಣನ್ನು ಕೇಳು. ಅವನು ಬ್ಯಾಡಾಂದ್ರೆ ನಾನಿಕ್ಕೆ ಕೊಳ್ಳುಕಿಲ್ಲ” ಎಂದು ಇಂದು ಪಳನಿ ಕೊಡಬಂದ ಸ್ವೆಟರನ್ನು ದೂರ ತಳ್ಳಿದಳು. ಪಳನಿ ಶರಣಾಗತನಾದ.

೧೪೧

“ಕಣ್ಣಾ ಇನ್ನೇಲಿಂಗ್ಯಾಡಾಕಿಲ್ಲ. ಇಂದೀಗಿದ್ದ ತೊಟ್ಟೊಂತ ಎಳ್ಳುಡು.”

“ಕಂಡ್ತ ಮಾಡಾಕಿಲ್ವಾ?”

“ಊಹೂ.”

“ಅಂಗಂತ ಇಂದೀನ್ನುಟ್ಟ ಆಣೆ ಮಾಡ್ಬುಡು. ಒನ್ನೊತ್ತೀನಿ.”

ಕಾದ ಸೀಸದ ರಸವನ್ನಾದರೂ ಹಿಂದು ಮುಂದೆ ನೋಡದೆ ಕುಡಿಯುತ್ತಿದ್ದನೇನೋ ಪಳನಿ. ಆದರೆ ಇಂದುವನ್ನು ಮುಟ್ಟಿ ಕಳ್ಳತನ ಮಾಡುವುದಿಲ್ಲವೆಂದು ಆಣೆ ಮಾಡುವುದು ಕಷ್ಟವಾಯಿತು. ಯೋಚಿಸಿ, ಯೋಚಿಸಿ, ಕಡೆಗೊಮ್ಮೆ ಬೇರೆ ದಾರಿಯಿಲ್ಲವೆಂದು, ಇಂದುವಿನ ಕೈಯನ್ನು ಹಿಡಿದು—

“ಇಂದೀ, ನಿನ್ನಾಣೆಗೂ ಇನ್ನಾಕೈ ಕಳ್ಳತನ ಮಾಡಾಕಿಲ್ಲಾ” ಎಂದ.

“ಅಂಗಾದ್ರೆ ಇಂದಿ ಅದನ್ನ ತೊಟ್ಟೊತಾಳೆ. ಆಲ್ವೇನೇ ಇಂದಿ?”

“ಹೂ, ನೀನೇಳಿದ್ರೆ ಇಟ್ಟೊತ್ತೀನಿ” ಎಂದು ಸ್ವೆಟರನ್ನು ತೆಗೆದು ಕೊಂಡಳು. ಪಳನಿಗೆ ಅರ್ಧರಾತ್ರಿಯಲ್ಲಿ ಬಿಸಿ, ಅರ್ಧರಾಜ್ಯ ಕೊಟ್ಟಷ್ಟು ಸಂತೋಷವಾಯಿತು. ಸಂತೋಷದಲ್ಲೇ ಹೇಳಿದ—

“ಎಲ್ಲಾದ್ಯೂ ಈ ರಂಡೇದೇ ದರ್ಬಾರಾಗೋಯ್ತು. ಚೋಟುದ್ದ ಅವೈ. ಅವೈಳ್ಳಂಗೆ ಕೇಳ್ವೇಕು.”

“ಊಮತ್ತೆ. ನಮ್ಮಿಂದಿ ದೇವ್ರದ್ದಂಗೆ” ಎಂದ ಕಣ್ಣ ಹೆಮ್ಮೆಯಿಂದ.

“ಆಗೋಯ್ತಲ್ಲಾ ಇದ್ದಿ ನ್ಯಾರೂ ಎಳ್ಳೇಡ ಕಣ್ಣ” ಎಂದ ಪಳನಿ.

“ಅಂಗೇ ಆಗ್ಲಿ” ಎಂದ ಕಣ್ಣ.

೧೨

ಎಂದೂ ತನಗೆ ಇಂಥದು ಬೇಕು ಎಂದು ಕಣ್ಣನನ್ನಾಗಲಿ, ಯಾರನ್ನಾಗಲಿ ಕೇಳದಿದ್ದ ಇಂದು ಆ ದಿನ ಮಧ್ಯಾಹ್ನ ಬಾಯಿಬಿಟ್ಟು ಕೇಳಿದಳು—

“ನಂಗಾಹಣ್ಣು ಬ್ಯಾಡಣ್ಣು” ಎಂದಳು ಗೋಡೆಯತ್ತ ಮುಖ ಮಾಡಿ. ಕಣ್ಣಿನಿಗೆ ಅಡನ್ನು ಕಂಡು, ತನ್ನ ಮೇಲೆ, ಆರ್ಮ್ಯೂನ ಮೇಲೆ— ಎಲ್ಲರ ಮೇಲೂ ಸಿಟ್ಟು ಬಂತು.

“ಬಾಯ್ತುಚ್ಚೊಂಡಿರಾಕಾಗಾಕಿಲ್ಲೇನಲ್ಲಾ ? ನಿನ್ನೇಳಿದಲ್ಲಾ ?” ಎಂದ.

“ನನ್ನೇಳಿಲ್ಲ. ತಪ್ಪಾಯ್ತು. ನಿನ್ನೆ ಕೇಳಿದ್ದು ತಂದೊಡ್ಡು” ಎಂದ ಆರ್ಮ್ಯೂನ ಗುತ್ತಾ.

“ತಂದೊಡ್ಡು ಕೊಡ್ತೀನಿ, ನೀನ್ಯಾವೋನು ಹೇಳೋಕೆ?” ಎಂದು ತಟಕ್ಕನೆ ಮೇಲೆದ್ದು ಹೊರಡಲನುವಾದ ಕಣ್ಣು.

“ಆಟ ಬಿಟ್ಟಿಟ್ಟೇ ಒಂಟೋಯ್ತೀಯಾ ಕಣ್ಣು?” ಪಳನಿ ಕೇಳಿದ.

“ಈಗ್ಗಂದ್ವಿಟ್ಟೀನಿ. ನನ್ನೆಲ್ಲು ಕಾಯಿ ಹಣ್ಣಾಗದೆ. ಆಟ ಕೆಡಿ ಸ್ವಾಭಿಡ. ಲೇ ಕಂದ, ನಿನ್ನಾವಾ ಕಾಸೇನಾದ್ರೂ ಐತಾ?”

“ಎಲ್ಲೈತೆ. ಬೆಳಗ್ಗೆ ಎಲ್ಲೋ ಮೂರ್ಛಾಸು ಸಿಕ್ಕಿತ್ತು. ಬೀಡಿ ತಗೊಂಡೆ” ಕಂದಸಾಮಿ ಪೇಳಿದುದನ್ನು ಕೇಳಿ ಕಣ್ಣು, ಪಳನಿಯ ಕಡಿ ನೋಡಿದ. ಅವನೂ ಇಲ್ಲವೆಂದು ತಲೆಯಾಡಿಸಿದ. ಮುನಿಸಾಮಿಯದೂ ಅದೇ ಹಾಡಾಯಿತು.

“ಎಲ್ಲಾ ಬೇವಾರ್ನಿ ನನ್ನಕ್ಕು. ಸಮಯಾದ್ರೆ ಕಾಸಿರಾಕಿಲ್ಲ” ಎಂದು ಕಣ್ಣು ಹಾಗೇ ಹೊರಡಲನುವಾದ.

“ನನ್ನವ ಆರ್ಮ್ಯೂನಿ ತಗೋ ಕಣ್ಣು” ಎಂದು, ಅದುನರೆಗೂ ಸುಮ್ಮನಿದ್ದ ಆರ್ಮ್ಯೂನ, ಉಡಿದಾರಕ್ಕೆ ಕಟ್ಟಿದ್ದ, ಸಣ್ಣ ಚೀಲದಲ್ಲಿದ್ದ ಮೂರು ಕಾಸಿನ ಬಿಲ್ಲೆಗಳೆರಡನ್ನು ತೆಗೆದು ಕಣ್ಣಿನ ಕೈಗೆ ಕೊಡಹೋದ.

“ನಿನ್ನಾಸು ನಂಗೆ ಬ್ಯಾಡ” ಎಂದ ಕಣ್ಣು ರಚ್ಚಿನಿಂದ.

“ನನ್ನೆಲ್ಲಾ ಗೊತ್ತೈತೆ. ತಮಾಷೆಗಂದ್ರೆ ಸಿಟ್ಟಾಗ್ತೀಯಲ್ಲಾ ಕಣ್ಣಾ. ಇಂದಿ ನನ್ನಂಗಿ ಆಲ್ವಾ?”

“ಅಂಗಾದ್ರೆ ಕೊಡು” ಎಂದು ಕಣ್ಣು ಅವನು ಕೊಟ್ಟುದನ್ನು ತೆಗೆದು ಕೊಂಡ.

“ಲೇ ಅಲ್ಪ ಆರ್ಮ್ಯುಗ. ನನ್ನಗನೆ, ಕಾಸ್ತಡಗಿಕೊಂಡು ಬೆಳಗ್ಗೆ ನಿಂದಾ ನಂಗೇ ಬೀಡೀಗೆ ಬೋಳಿಸಿದೇನ್ಲಾ?” ಎಂದು ಕೇಳಿದ ಕಂದಸ್ವಾಮಿ.

“ಬೆಳಗ್ಗೆ ಯಾವೋನ್ತಾವ ಇತ್ತು?”

“ಮತ್ತೀಗೆಲ್ಲಿಂದ ಬಂತು. ಆಕಾಸ್ತಿಂದ ಉದುರಾ?”

“ನಿಮ್ಮಜ್ಜಿ ತಲ್ಯಾಗುದರ್ದದೆ ಕೂರೆ. ಅಲ್ಲಾ ಕುರುಡ ಕೂತೀರೋ ದಿಲ್ಯಾ, ಕಾಶಿ ಇತ್ತೀಶ್ವರನ ಗುಡಿ ತಾವ.”

“ಊ.”

“ಅವನ್ಮುಂದೆ ಈವತ್ತೆರಡು ಮೂರಾಣೆ ಕಾಸು ಬಿದ್ದಿದ್ದು. ಪಕ್ಕಾಗೆ ಇರ್ದಿದ್ದಲ್ಲಾ ಆಯಮ್ಮ ಅವಳೂ ಇವಲಿಲ್ಲ. ಅಂಗೇ ಕರ್ವಿಗಿರ್ದೀಂತ ಆರ್ಯಾಸ್ತಗೊಂಡ್ಬಂದೆ.”

“ಥೂ ಅಲ್ಯಾಬಡ್ಡಿಮಗ್ಗೆ, ತಿರುಪೇರಾವ ಕಾಸು ಹೊಡದ್ಯಾ. ಶಿವರಾತ್ರಿಗೆ ಏಕಾಸೀಗ್ಗಂಟ್ಟಿದ್ದಂಗಾಯ್ತು” ಎಂದ ಮುನಿಸಾಮಿ, ಉರುಳಿ ಉರುಳಿ ನಗುತ್ತ.

“ಅವನೇನು ಗೇಯ್ದು ದುಡಿದಿದ್ಯಾ ? ಶಿವ ಕೊಟ್ಟ, ಶಿವಾ ತಗೊಂಡ. ನಾನೂ ಅವನಂಗೇ ‘ಕಾಸಿಲ್ಲೋರಿಗೆ ನೀನೆ ಶಿವಾ’ ಅಂದ್ಬಟ್ಟೆ. ತೀರೋ ಯ್ತಲ್ಲಾ” ಎಂದ ಆರ್ಮ್ಯುಗ ನಗುತ್ತಾ.

“ಎಲ್ಲಾ ಕಳಾಗೋದ್ರಿ ನನ್ನಕ್ಕಾ ನೀವು. ಆಮೇಲೆ ಬಂದು ವಿಚಾರಿಸ್ಕೊಂಶೀನಿ” ಎಂದು, ಆರ್ಮ್ಯುಗನ ಮಾತಿಗೆ ತಾನೂ ನಗುತ್ತ, ಕಂದಸ್ವಾಮಿಯು ಕಿವಿಯಲ್ಲೆಟ್ಟುಕೊಂಡಿದ್ದ ಬೀಡಿಯ ತುಂಡನ್ನು ಎಳೆದು ಕೊಂಡು, ಹಚ್ಚಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಾ, ‘ಇಂದೀ, ಈಗ ಹಣ್ಣುರೀನಿ’ ಎಂದು ಹೇಳಿ ಕಣ್ಣು, ಹಣ್ಣು ತರಲು ಹೊರಟ.

ಜಗಲಿಯಿಂದ ಮೆಜೆಸ್ಟಿಕ್ ಚೌಕಕ್ಕೆ ಹೋಗುವ ದಾರಿಯಲ್ಲಿ ಕಣ್ಣು, ಇನ್ನೆಲ್ಲಾದರೂ ಮೂರುಕಾಸು, ಆರುಕಾಸು ಸಿಕ್ಕುವುದೇನೋ ಎಂದು ಬೇಡಿ ನೋಡಿದ. ಆದರೆ ಬೇಡಿದ್ದೊಂದೇ ಆಯಿತೇ ವಿನಾ, ಬೇರೆಲ್ಲೂ ಮೂರುಕಾಸು ಕೂಡಾ ಹುಟ್ಟಲಿಲ್ಲ. ಕಡೆಗೆ ಇದ್ದ ಆರುಕಾಸನ್ನೇ ಹಿಡಿದು ಹೆಣ್ಣಿನ ಅಂಗಡಿಯ ಬಳಿ ಸಾರಿದ.

ಹಣ್ಣಿನ ಅಂಗಡಿಯಲ್ಲಿ ಬಗೆಬಗೆಯ, ಬಣ್ಣ ಬಣ್ಣದ ಹಣ್ಣುಗಳನ್ನು ಗೋಪುರವಾಗಿ, ಮೆಟ್ಟಿಲು ಮೆಟ್ಟಿಲಾಗಿ ಏರಿಸಿದ್ದರು. ದ್ರಾಕ್ಷಿಹಣ್ಣಿನ ಗೊಂಚಲುಗಳನ್ನು ತೋರಣದಂತೆ ಕಟ್ಟಿದ್ದರು. ಎಷ್ಟುತರಹ ಹಣ್ಣುಗಳು. ಅವನ್ನು ನೋಡಿಯೇ ಕಣ್ಣಿನ ಕಣ್ಣು ಕೋರೈಸಿ, ಅವನ ನಾಲಿಗೆಯ ಮೇಲೆ ಸೀರಾಡಿತು. ಅಲ್ಲಿದ್ದ ಒಂದೊಂದು ಜಾತಿಯ ಹಣ್ಣನ್ನೂ, ಮೂಟೆ ಗಟ್ಟಿ ತೆಗೆದುಕೊಂಡು ಹೋಗಿ ಕೊಡಬಹುದಾದರೆ, ಇಂದು ಎಷ್ಟು ಕುಣಿದಾಡಬಹುದೆಂದು ಹಾಗೆಯೇ ಊಹಿಸಿದ. ಊಹೆಗೇ ಅವನ ತಲೆ ಗಿಮ್ಮಂದಿತು. ಆ ಊಹೆ, ಬರೀ ಊಹೆಯಾಗಿಯೇ ಬಾಳಿ ಅಳಿಯ ಬೇಕಾದ ಊಹೆ. ಅವನ ಕೈಯಲ್ಲಿಿದ್ದುದು ಆರುಕಾಸು. ಅದಕ್ಕೆ ಒಂದಾದರೂ, ಆ ಸುಂದರವಾದ ಹಣ್ಣು ಬರುತ್ತದೋ ಇಲ್ಲವೋ ಎಂದು ಅನುಮಾನವಾದಾಗ, ಇನ್ನು ಮೂಟೆಗಟ್ಟಿ ಒಯ್ಯುವುದಕ್ಕುಂಟೆ. ತೆನಳಲಾಗದ ಹೆಳವ, ಆಗಸಕ್ಕೆ ಹಾರಬಯಸಿದಂತಿತ್ತು ಅದು. ಅಂಥ ಬಯಕೆ ಸತ್ಯವಾಗುವುದುಂಟೆ? ಆದರೂ ಏನಾದರೂ ಒಂದು ಅದ್ಭುತವಾಗಿ, ಒಂದೇ ಒಂದುದಿನದ ಮೆಟ್ಟಿಗಾದರೂ ಹಾಗಾಗಬಹುದಾದರೆ.....”

ತಂಗಿಗೆ ಹಣ್ಣು ಕೊಳ್ಳಬಂದ ಕಣ್ಣು, ಅಂಗಡಿಯ ಮುಂದೆ ನಿಂತು ಕನಸು ಕಾಣುವುದರಲ್ಲಿ ತನ್ಮಯನಾಗಿದ್ದ. ಕಡೆಗೆ ಅಂಗಡಿಯವನೇ ಅವನನ್ನು ಎಚ್ಚರಿಸಿದ.

“ಏ, ಏನೇಕೋ .....

ಕಾಣುತ್ತಿದ್ದ ಕನಸಿನ ಪಾಲಿಗೆ, ಆ ಕೂಗು ಕತ್ತರಿಯಾಗಿ, ಕನಸು ಕಡಿದು, ಎಚ್ಚರವಾದ ಕಣ್ಣು. ಅವನ ಮೂರ್ಖತನಕ್ಕೆ ಅವನಿಗೇ ನಗು ಬಂತು. ‘ಮಂಕುಡ್ಡಿಮಗ್ಗೆ’ ಎಂದು ತನ್ನನ್ನು ತಾನೇ ಬೈದುಕೊಂಡ.

“ಏ, ಯಾಕಂಗೆ ತಿದಿಯೋ ಬಕ್ರಾ, ಏನೇಕು?” ಅಂಗಡಿಯವನೇ ಮತ್ತೊಮ್ಮೆ ಕೇಳಿದ.

“ಎಂತದಾರ ಒಂದೊಳ್ಳೆ ಅಣ್ಣು ಕೊಡಿ” ಎಂದು, ಕಣ್ಣು ಅವನ ಮುಂದೆ, ತನ್ನ ಬಳಿ ಇದ್ದ ಆರುಕಾಸನ್ನಿಟ್ಟು. ಆರುಕಾಸು ಕೊಟ್ಟು, ಹಣ್ಣು ಕೇಳುವ ಈ ಚಿಂದಿಯವನ ಧಾಪ್ಪರ್ಯಕ್ಕೆ ಅಂಗಡಿಯವನಿಗೆ ನಗು ಬಂತು. ಕಣ್ಣಿನನ್ನು ನೋಡಿ ತಾತ್ಪಾರವಾಗಿ ನಗುತ್ತಾ ಹೇಳಿದ—

“ಎಲ್ಲಾರ ಪಾಕಂಪೊಪ್ಪು ಎನೋ ಹೋಗು. ಆರುಕಾಸಿಗೆ ಹಣ್ಣು ಖರೀದಿಲ್ಲ.”

“ಅಂಗನ್ಪಾಡಿ, ಎಂಥದಾರ ಒಂದೊಳ್ಳೆ ಹಣ್ಣುಟ್ಟುಡಿ. ಪುಣ್ಯ ಬರದೆ.”

“ಕೊಟ್ಟುಡಾಕೆ ನಾನು ಭತ್ರ ಇಟ್ಟೆಲ್ಲ. ನಿನ್ನ ಆರುಕಾಸು ತಗೊಂಡು ಹೋಗು. ಇಲ್ಲೆಹೋದ್ರೆ ಇನ್ನಷ್ಟು ದುಡ್ಡಗಿ.”

“ನನ್ನವ ಅಷ್ಟೆ ಇರೋದು. ಎಚ್ಚೆ ಇದ್ರೆ ಮೊದ್ಲೇ ಕೊಡ್ತಾಇದ್ದೆ. ನನ್ನಂಗೀಗೆ ಹಣ್ಣೆನ್ನೋ ಖಾಯಿಷ್ ಆಗಿದೆ.”

“ಒಂದ್ವಲ ಹೇಳಿದ್ರೆ ಗೊತ್ತಾಗಲ್ವೇನೋ ಬಚ್ಚೆ, ಹೋಗೊ. ಸುಮ್ಮೆ ನಿಂತೊಂಡು ಬರೋ ಗಿರಾಕಿಗೆ ಅಡ್ಡ ಮಾಡಬ್ಯಾಡ.”

“ನಾನಡ್ಡಾ ನಿಂತ್ಯಳ್ಳಾಕೆಲ್ಲ. ಒಂದಣ್ಣು ಕೊಟ್ಟುಡಿ. ಒಂಟೋ ದೀನಿ.”

“ಅದಲ್ಲಾ ಕಣೋ ದಾಸಯ್ಯ ಅಂದ್ರೆ ಗೋಡೆ ಹಿಂದೆ ಹೋಗಿ ‘ಟಿಂಗ್’ ಅಡ್ಡಂತೆ. ಒಂದ್ವಲ ಹೇಳಿದ್ದಲ್ಪಾ. ಹೋಗೋ”. ಕೇಳಿದಷ್ಟು ಹಣಕೊಡುವ ಗಿರಾಕೆಗಳಿಗೆ ದಬಾಯಿಸುವುದು ಅಭ್ಯಾಸವಾದ, ಹಣ್ಣಿನಂಗಡಿಯವನು, ಅಷ್ಟು ಮಾತಾಡಿದ್ದಕ್ಕೇ ಸಹನೆ ಸತ್ತು ಹೇಳಿದ. ಕಣ್ಣು ಮತ್ತೇನೋ ಮಾತಾಡುವುದಕ್ಕೆಹೋದ. ಅದರೆ ಅದಕ್ಕೆ ಅವಕಾಶ ಕೊಡದೇ ಅವನು—

“ಇನ್ನೊಂದಫಾ ಮಾತಾಡಿದ್ರೆ ಮುಸಡೀ ಮೇಲೆ ಹೊಡೀತೀನಿ. ಹೋಗಿಲ್ಲಂದ, ಬೇವಾರ್ಸಿ ನನ್ನಗ್ಗೆ ” ಎಂದ.

ಅವನು ಬೈದಿದ್ದನ್ನು ಕೇಳಿ ಕಣ್ಣಿನಿಗೆ ಹೊಟ್ಟಿಯಲ್ಲಿ ಕೆಂಡವನ್ನು ಕಲಸಿದಂತಾಯಿತು. ಆದರೂ ತನ್ನ ಸಿಟ್ಟಿನಿಂದ, ಇಂದುವಿನ ಬಯಕೆ ಯನ್ನು ಕೆಡಿಸಲು ಇಚ್ಛಿಸದೆ, ಸರಿದುಹೋಗುತ್ತಿದ್ದ ಸಹನೆಯನ್ನು ತಡೆದು

“ನಿಮ್ಮಂತೋರೇ ಗರೀಬರ ಮ್ಯಾಲೆ ರೇಗಿದ್ರೆಂಗಿ....”

ಅಂಗಡಿಯವನಿಗೆ ವಾಗ್ವಾದವನ್ನು ಮುಂದುವರಿಸಲು ಇಚ್ಛೆ ಇರಲಿಲ್ಲ. ಈ ಚಿಂದಿಯ ಭಿಕಾರಿಯ ಹತ್ತಿರ, ಐದು ಬೆರಳಿಗೂ ಹತ್ತು

ಉಂಗರವಿಟ್ಟು, ನವಾಬಗಿರಿ ನಡೆಸುವ ತಾನು, ಅವನೊಂದಿಗೆ ಮಾತಾಡುತ್ತಾ ಕೂಡುವುದೇ? ಎಂಥವರಾದರೂ ಸರಿಯೆ, ಸ್ವಲ್ಪ ಚೌಕಾಸಿ ಮಾಡಿದರೂ, ಮಡಗ್ಗಿಟ್ಟೋಗಿ ಸಾರ್, ನೀವು ಹಜ್ರೆ ಸೋಲಾಬ ಬಂದಿಲ್ಲ' ಎಂದು 'ಗರಂ' ಆಗಿ ಹೇಳುತ್ತಿದ್ದ ತಾನು ಇವನ ಕೈಲಿ ಚರ್ಚೆ ಮಾಡುವುದೇ—

“ಹೋಗೋ ಅಂದ್ರೆ, ನಿನ್ನ...” ಎಂದು ಹಲ್ಲು ಕಡಿಯುತ್ತಾ, ಅಂಗಡಿಯ ಮುಂದೆ ನಿಂತ ಕಣ್ಣಿನ ಎದೆಗೆ ಕೈಹಾಕಿ, ಕಸುವಿನಿಂದ ದಬ್ಬಿದ. ಅಸಿರಿಕ್ಷಿತವಾದ ಆ ನೂಕುವಿಕೆಗೆ ಕಣ್ಣು ತೂಗಿಬಿದ್ದ. ಕಾಲು-ರಸ್ತೆಯ ಕಲ್ಲಿನ ಅಂಚು, ಅವನ ಬೆನ್ನಿಗೆ ಬಲವಾಗಿ ಬಡಿದು, ವೈಯ್ಯಲ್ಲಿ ನೋವು ಮಿಂಚಿನಂತೆ ಚಿಮ್ಮಿತು. ತುಳಿದ ಹಾವಿನಂತೆ ಸಿಡಿದೆದ್ದ ಕಣ್ಣು. ಉಕ್ಕಿದ ಸಿಟ್ಟಿನಲ್ಲಿ ಎಲ್ಲವೂ ಮರೆತುಹೋಯಿತು.

“ಯಾಕೋ ದಬ್ಬಿದ್ದು .....ಮಗ್ಗೆ ? ನಿನ್ನೇನು ಧರ್ಮಾ ಕೊಡೂಂತ ಕೇಳಿದ್ದಾ ? ಅಂಗ್ಲಿ ಬಿಟ್ಟು ಇಳಿ, ತೋರಸ್ತೀನಿ. ಸುಮ್ಮಿದ್ರೆ ಕೈ ನಾಡ್ತೀಯಾ ”

“ಸಕಡ್ರೆ ಉಸ್ಕು ” ಎಂದು ಕೂಗಿ ಕೆರಳಿದ ಅಂಗಡಿಯವನು, ಕೆಳಗೆ ಧುಮುಕಿ, ಮೇಲೆ ಬೀಳಬಂದ ಕಣ್ಣಿನ ಮುಸುಡಿಯ ಮೇಲೆ ಮುಷ್ಟಿಯಿಂದ ಗುದ್ದಿದ. ಏಟಿನ ಜೋರಿಗೆ ಕಣ್ಣಿನ ನೆತ್ತಿಯಲ್ಲಿ ಮಿಂಚು ಗಳು ಸುತ್ತಿದಂತಾಯಿತು. ತಾನು ಮುಷ್ಟಿಕಟ್ಟಿ ನುಗ್ಗಿದ. ಆದರೆ ಅಷ್ಟರಲ್ಲೇ ಇನ್ನೆಬ್ಬರು ಅವನ ಕೈಹಿಡಿದರು. ಯಾರೋ ಅವನ ಬೆನ್ನಿನಮೇಲೆ ಗುದ್ದಿದರು. ಮತ್ತೊಬ್ಬರು ಕಾಲು ಎಳೆದು ಕೆಡವಿದರು. ಕೆಳಗೆ ಬಿದ್ದು ತಲೆ ಎತ್ತುತ್ತಿದ್ದ ಕಣ್ಣಿನ ತಲೆಯನ್ನೇ ಪಾಪಾಸು ಹಾಕಿದ ಕಾಲಿನಿಂದ ರೂಡಿಸಿದ ಅಂಗಡಿಯವನು. ಆ ಹೊಡೆತಕ್ಕೆ ಕಣ್ಣು ನಾಲಿಗೆಯನ್ನು ಕಚ್ಚಿದ. ಅವನ ಮೂಗು, ಬಾಯಿಗಳಿಂದ ರಕ್ತ ಸುರಿಯಲಾರಂಭಿಸಿತು. ಮೊಳಕೈಯ್ಯಿಂದ ಸುರಿಯುತ್ತಿದ್ದ ರಕ್ತವನ್ನು ಜಿಜ್ಞಾಸೆಗೊಂಡು, ವೆಟ್ಟು ತಗಲಿದ ಕಾಡುಹಂದಿಯಂತೆ ಕಣ್ಣು, ಕೂಡವಿಕೊಂಡು ಮೇಲೆದ್ದ. ಯಾರೋ ಅವನ ಕಣ್ಣುಗಳಲ್ಲಿಯೇ ಉಗಿದರು. ಯಾರೋ ಅವನ ತೋಳು

ಗಳೆರಡನ್ನೂ ತಿರುಚಿ, ಹಿಡಿದುಕೊಂಡಿದ್ದರು. ಅಂಗಡಿಯವನು, ಅಸಹಾಯಕನಾಗಿ ನಿಂತ ಅವನ ಮುಖವೋಲೆಗಳಿಗೆ, ಹಿಂಗೈಯಿಂದ ಪ್ರಹರಿಸುತ್ತಿದ್ದ, ತನ್ನ ಸಿಟ್ಟು ತೀರುವವರೆಗೆ. ಸುತ್ತಮುತ್ತ ಜನ ಘೇರಾಯಿಸಿದರು. ಅಂಗಡಿಯವನ ಉಗುಳು ಕಣ್ಣನ್ನು ತುಂಬಿಬಿಟ್ಟದರಿಂದ, ಕೈಗಳನ್ನೂ ಯಾರೋ ಬೆನ್ನ ಹಿಂದಕ್ಕೆಳೆದು ಹಿಡಿದುಕೊಂಡದ್ದರಿಂದ, ಕಣ್ಣಿನಿಗೇನೂ ಕಾಣಿಸುತ್ತಿರಲಿಲ್ಲ. ಅಷ್ಟರಲ್ಲೇ ಪೋಲೀಸಿನವನೊಬ್ಬನು ಬಂದು, ಹಿಡಿದಿದ್ದವನಿಂದ ಕಣ್ಣಿನನ್ನು ಬಿಡಿಸಿದ. ಒಂದು ಕೈಬಿಟ್ಟಮೇಲೆ ಕಣ್ಣು, ಅಂಗಿಯ ತುದಿಯಿಂದ ಕಣ್ಣುಮೂಗುಗಳನ್ನು ಒರಸಿ ಕೊಂಡ. ಒರಸಿಕೊಂಡಷ್ಟೂ ವೇಗವಾಗಿ ಹರಿಯುತ್ತಿತ್ತು ರಕ್ತ. ಪೋಲೀಸಿನವನನ್ನು ಕಂಡ ಕೂಡಲೇ ಕಣ್ಣಿನಲ್ಲಿ ಉಳಿದಿದ್ದ ಶಕ್ತಿಯೆಲ್ಲವೂ ಸತ್ತುಹೋಯಿತು. ಕತ್ತುಮುರಿದ ಹಕ್ಕಿಯಂತೆ, ಪೋಲೀಸಿನವನ ಕೈಯಲ್ಲಿ ಭಾರವಾಗಿ ಜೋಲಿದ. ಸುತ್ತ ಕಲೆತು, ತಲೆಗೊಂದು ಮಾತಾಡುತ್ತಿದ್ದ ಜನದ ಮಾತು ಒಂದೂ ಅವನಿಗೆ ಅರ್ಥವಾಗಲಿಲ್ಲ. ಕಿವಿಯಲ್ಲೇನೋ ಮೊರೆಯುತ್ತಿತ್ತು. ತಲೆಯಲ್ಲಿನ್ನೂ ಮಿಂಚುಗಳು ಹೊಳೆಯುತ್ತಲೇ ಇದ್ದವು. ಕಣ್ಣಿನಿಂದಲೂ ಕಿಡಿಗಳು ಸುರಿಯುತ್ತಿದ್ದವು. -

“ನಿಮ್ಮೆಲಸಕ್ಕೆ ನೀವು ಹೋಗಿ ಸಾರ್. ಆಗಿಹೋಯಿತಲ್ಲ. ಟ್ರಾಫಿಕ್‌ಗೆ ಅಡ್ಡಿ ಮಾಡಬೇಡಿ.”

ಆ ಮೊರೆತದಲ್ಲೂ ಎಲ್ಲಿಯೋ ಕೇಳಿದಂತಿತ್ತು ಆ ಪೋಲೀಸಿನವನ ಧ್ವನಿ. ಆದರೆ ಅದ್ಯಾವುದೂ ಅವನಿಗೆ ಬೇಕಾಗಿರಲಿಲ್ಲ. ಅಂತಿಮ ತೀರ್ಮಾನವನ್ನು ಕೇಳಿದ ಖೈದಿಯಂತಿದ್ದ ಕಣ್ಣು. ಅವನು ಅಂದಿನವರೆಗೂ ಪೋಲೀಸಿನವರ ಕೈಗೆ ಸಿಕ್ಕಿರಲಿಲ್ಲ. ಅವರ ಹೆಸರಿಗೇ ಹೆದರಿ, ಭೂಮಿಯಲ್ಲಿ ಹುದುಗುತ್ತಿದ್ದ. ಹುಲಿ ಎಂದರೆ ಹೆದರುವವನ ಎದುರಿಗೆ ಹುಲಿಯೇ ಬಾಯಿ ತೆರೆದು ನಿಂತಂತಾಯಿತು. ತನ್ನ ಕಥೆ ಮುಗಿಯಿತು ಎಂದುಕೊಂಡ. ತಾನು ತರುವ ಹಣ್ಣಿಗಾಗಿ ಕಾದು ಕುಳಿತ ಇಂದುವಿನ ನೆನಪು ನುಗ್ಗಿ ಬಂತು. ಹಣ್ಣು ತರುವುದಿರಲಿ, ಅವಳ ಮುಖ ಕೂಡಾ ನೋಡುವಂತಿಲ್ಲ ಇನ್ನು. ಪೋಲೀಸರ ಕೈಗೆ ಸಿಕ್ಕು, ಜೈಲಿಗೆ ಹೋಗಲಿರುವವನಿಗೆ ತಂಗಿ

ಎಲ್ಲಿ, ಸ್ನೇಹಿತರಲ್ಲಿ? ಇನ್ನೆಂದೋ ಅವರ ಮುಖ ನೋಡುವುದು. ತಾನು ಪೋಲೀಸರ ಕೈಯಿಂದ ವಾರಾಗಿ ಬರುವ ವೇಳೆಗೆ ತಾನೆಲ್ಲೋ ಅವರಲ್ಲಿ? ಒಂದು ಸಲ ಇಂದೂಗೆ ಹೇಳಿ, ಮತ್ತು ಕೊಟ್ಟು ಬರಬಹುದಾದರೆ...? ಆಮೇಲೆ ಗಲ್ಲಿಗೇರಿಸಿದರೂ ಸರಿಯೆ.

ಕ್ರೋಧ, ಅಸಹಾಯಕತೆ, ನಿರಾಶೆಗಳ ಮಡಲಿನಲ್ಲಿ ಮೂಡಿದ ಮಾರ್ದವತೆಯೂ ವಿಷವಾಗಿ ಬಂತು. ಬಲಾತ್ಕಾರವಾಗಿ ಬೇವಿನಸೊಪ್ಪು ಜಗಿಯಬೇಕಾಗಿ ಬಂದವನಂತೆ, ನೆನಪುಗಳನ್ನು ಮೆಲಕುಹಾಕುತ್ತಿದ್ದ.

ಪೋಲೀಸನವನು ಅಂಗಡಿಯವನನ್ನು ಕೇಳಿದ: “ಎನ್ನಾಡಿದ ಇವನು?”

ಪೋಲೀಸನವನ ಪರಿಚಯವಿದ್ದ ಅಂಗಡಿಯವನು ಹೇಳಿದ—
 “ಇವರ ಬಳಿ ನಿಂಗೊತ್ತಿಲ್ಲವಾ ರಾಜಪ್ಪ. ಎಲ್ಲುಟ್ಟಾರೋ. ಭಾರಿ ಕೊಂಡ್ಲೊ ಕ್ಲೋರಾಿಗೆ ಹಣ್ಣು ಕೇಳಾಕೆ ಬರತ್ತಾರೆ, ಮೂರು ಕಾಕು ಹಿಡಿದು. ಕಣ್ಣು ಸ್ವಲ್ಪ ಅತ್ತಾಗಿತ್ತಾಗೆ ಆದ್ರೆ, ಕೈಯಿಗೆ ಸಿಕ್ಕಿದ್ದನ್ನೆ ತ್ಯಾಂಡೋಡೋಗತ್ತಾರೆ. ಏನಂತಿ ಕಳ್ಳಡ್ಡಿಮಕ್ಕು. ಲಾಕಸ್ಸು ಲಿಟ್ಟುಕೊಂಡು, ಎರಡು ದಿನ ಮೈ ಕಾಯಿಸಿದ್ದೆ ಹುಚ್ಚೆನೋಗ್ರದೆ. ಹಂಗಿವಾನೆ ನೋಡು. ಬಾಯಾಗೆ ಬಿಟ್ಟೆ ಇಟ್ಟರೆ ಕರಗೋದಿಲ್ಲ! ಇವನು...” ಪೋಲೀಸನವನು ತಡೆಯ ದಿದ್ದರೆ, ಮತ್ತೆ ಕಣ್ಣಿನಿಗೆ ಏಟು ಲೀಳುತ್ತಿತ್ತು. ಹೆದರಿ ಪೋಲೀಸನವನ ಮೈಯ್ಯಕ್ಷೇಪ ಹುದುಗಿದ ಕಣ್ಣು.

“ಇವರೆಲ್ಲಾ ಕಳ್ಳರೇ. ನಡೆರ ಗಾಂಧಿ ಹಾಗೆ. ಹಣ್ಣಂಗಡಿ ಹತ್ತ ಬಂದರೆ ಹಾಗೆ, ಒಸನ ಹತ್ತಿರ ಸಾಮಾನು ತರಿಸಿಂತ ಬರತ್ತಾರೆ. ಸ್ವಲ್ಪ ಎಚ್ಚರ ತಪ್ಪಿದರೆ, ಸಿಕ್ಕಿದ್ದನ್ನು ಹಾರಿಸಿಬಿಡತ್ತಾರೆ. ಹದ್ದಿದ್ದ ಹಾಗೆ. ನಾನು ಹೇಳ್ತೀನಿ ಕೇಳಿ- ಸ್ವೇಪನ್ನಿಗೆ ಕರೆದುಕೊಂಡು ಹೋಗಿ, ಚೆನ್ನಾಗಿ ಮೈ ಮೇತ್ತಗೆ ಮಗವಿ.” ಗುಂಪಿನಲ್ಲಿದ್ದವನೊಬ್ಬ ಹೇಳಿದ.

“ಎಲ್ಲೋ ಬಿಟ್ಟು ಕೂಳು ಬಿದ್ದಿದೆ. ಮೈ ಸೊಕ್ಕು ಇನ್ನು ಹೇಗೆ ತೀರಬೇಕು ಹೇಳಿ. ಅಲ್ಲಲ್ಲಿ ಕಳ್ಳತನ ಮಾಡೋದೇ ಇವರ ಕಸಬು. ಅವನ ಮುಖ ನೋಡಿ-ಮೈಲಿ ದೂರಕ್ಕೂ ಕಳ್ಳಾಂತ ಕಾಣ್ತದೆ” ಮತ್ತೊಬ್ಬ ಸೇರಿಸಿದ.

“ನಾನಿವತ್ತು ಹುಷಾರಾಗಿದ್ದೆ, ಸಿಕ್ಕುಬಿದ್ದ” ಎಂದ, ಅಂಗಡಿಯವನು ತನ್ನ ಸಾಮರ್ಥ್ಯವನ್ನೂ, ಜಾಣ್ಮೆಯನ್ನೂ ತಾನೇ ಮೆಚ್ಚಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಾ.

ಎಲ್ಲರ ಬಾಯ್ಲೂ ಒಂದೇ ಮಾತು, ತೀರ್ಮಾನದ ಮಾತು— ಇವನು ಕಳ್ಳ. ಇದ್ದಕ್ಕಿದ್ದಂತೆ ಕಣ್ಣಿನಲ್ಲಿದ್ದ ಅಸಹಾಯಕತೆ, ನಿರಾಶೆ ಎಲ್ಲವೂ ದಳ್ಳುರಿಯಾಗಿ ಉರಿದ ಕ್ರೋಧದಲ್ಲಿ ಮರೆಯಾಗಿ ಹೋಯಿತು. ಸುತ್ತ ನಿಂತವರು ಮನುಷ್ಯರಲ್ಲ. ಕಾಡಿನ ವೃಗಗಳು. ಇವರಿಗೆ ನ್ಯಾಯ, ಅನ್ಯಾಯ ಯಾವುದೂ ಬೇಕಿಲ್ಲ. ಹೇಗಾದರೂ ಸರಿ—ತನ್ನಂಥವರನ್ನು ಬೇಟೆಯಾಡಲೆಂದೇ ಶಪಥ ತೊಟ್ಟಿದಾರೆ ಇವರು.

ಇವರಿಗೆ ನಾನೇನೂ ಅನ್ಯಾಯ ಮಾಡಲಿಲ್ಲ. ಯಾರನ್ನೂ ಹೊಡೆಯಲಿಲ್ಲ, ಬೈಯಲಿಲ್ಲ, ಕಳ್ಳತನ ಮಾಡಲಿಲ್ಲ. ಆದರೂ ಇವರ ದೃಷ್ಟಿಯಲ್ಲಿ ನಾನು ಕಳ್ಳ. ಅಷ್ಟು ಏಟು ತಿಂದ ತನ್ನ ಬಗ್ಗೆ ಒಬ್ಬರಾದರೂ, ಒಂದಾದರೂ ಕನಿಕರದ ಮಾತಾಡಲಿಲ್ಲ. ನೀನೇನು ಮಾಡಿದೆ ಎಂದು ಕೇಳುವಷ್ಟು ತಾಳ್ಮೆಯೂ ಇವರಿಗಿಲ್ಲ. ತನ್ನಂತಹವರ ಬಗ್ಗೆ ಇವರಿಗಿರುವುದೊಂದೇ—ಆಗಮ್ಯ ರಕ್ತದಾಹ!

ತಟಕ್ಕನೆ ಅವನ ಮನಸ್ಸು ಸೆಟೆದು ಹೇಳಿತು—“ಇದೊಂದುಬಾಂವಿನಾಗುವುದೋ ಆಗಲಿ. ಒದುಕಿಬಂದರೆ ಸೇಡುತೀರಿಸುತ್ತೇನೆ.”

ಸುತ್ತ ನಿಂತ ಬಬ್ಬೊಬ್ಬರ ಮನೆಯನ್ನು ಹೇಗೆ ಲೂಟಿ ಮಾಡಿ, ಬೆಂಕಿ ಹಚ್ಚಿ, ಒಬ್ಬೊಬ್ಬರನ್ನು ಮೈ ರಕ್ತಕೇಳುವಂತೆ ಸಾಯಬಡಿದು, ಕರುಳು ಬಗೆದು ಕತ್ತಿಗೆ ಬೋಮಾಳಿ ಹಾಕಿಕೊಳ್ಳುವ ಕನಸು ಕಾಣತೊಡಗಿತು, ಉನ್ಮತ್ತವಾದ ಅವನ ಮನಸ್ಸು. ಈ ಜಗತ್ತಿನಲ್ಲಿ ತನ್ನ ಪಾಲಿಗೆ ಸತ್ಯ, ಕರುಣೆ, ಪ್ರೀತಿ ಒಂದೂ ಇಲ್ಲ. ಇವರಿಗೆ ರಕ್ತ ಬೇಕಾಗಿದೆ. ಅವರ ರಕ್ತವನ್ನೇ ಅವರಿಗೆ ಕುಡಿಸುತ್ತೇನೆ ಎಂದು ಶಪಥ ತೊಡುತ್ತಿತ್ತು ಅವನ ಮಿದುಳು.

ಅಂಗಡಿಯವನು ಪೋಲೀಸಿನವನಿಗೆ ಒಂದು ಸಿಗರೇಟು ಕೊಟ್ಟು, ತಾನೇ ಅದನ್ನು ಆವಸಿಗಾಗಿ ಹೊತ್ತಿಸಿ, ವ್ಯಾಪಾರಕ್ಕೆಟ್ಟಿದ್ದ ಹಣ್ಣಿನಲ್ಲಿ ಎರಡನ್ನು ಪೋಲೀಸಿನವನಿಗೆ ಕೊಟ್ಟ.

“ನನಗ್ಯಾಕೆ ಇದು?” ಎಂದು ಕೇಳಿದ-ವೋಲೀಸನವನು.

“ಇಲ್ಲಿ ತಗೊಂಡೋಗು ರಾಜಪ್ಪ. ಮನೇಲಿ ಮಕ್ಕಿಲ್ವಾ. ತಿನ್ನವೆ. ಎಷ್ಟೋ ಹೆಣ್ಣು ಕೊಳೆತು ನಷ್ಟ ಆಗುತ್ತೆ. ನಿನಗೆ ಕೊಟ್ಟರೆ ನಷ್ಟವೇ?” ಎಂದ ಅಂಗಡಿಯವನು.

ಹಾಗೆಂದು ತನಗೊಂದು ಹೆಣ್ಣು ಕೊಡಬಾರದಿತ್ತೆ? ತನ್ನ ಇಂದಿ ಮಗುವಲ್ಲವೇ? ಊಹು—ತಾನವರ ದೃಷ್ಟಿಯಲ್ಲಿ ಮನುಷ್ಯನಲ್ಲ, ತನ್ನ ಇಂದಿ ಮಗುವಲ್ಲ—ತಾವೆಲ್ಲಾ ಒಂದೇ, ಕಂಡಲ್ಲಿ ಕೊಲ್ಲಬೇಕಾದ ಪಶು. ಇರಲಿ ತೋರಿಸುತ್ತೇನೆ ಎಂದಿತು ಅವನ ಪುಕ್ಕುಬ್ಬವಾದ ಮನಸ್ಸು.

ಏಕೋ ಅವನಿಗೆ ತಾನು ಕಳ್ಳತನ ಮಾಡಬಾರದೆಂದು ಪಳನಿಗೆ ಹೇಳಿದ ಮಾತು ನೆನಪಿಗೆ ಬಂತು. ಕಳ್ಳತನವೇಕೆ, ಕೊಲೆಮಾಡಿದರೂ ತಪ್ಪಲ್ಲ ಎನಿಸಿತು ಈಗ. ಇವರೇ ತಮ್ಮ ಅಸಹನೆ, ಅನ್ಯಾಯ, ಪಶುತನ ದಿಂದ ತನ್ನನ್ನು ಆ ದಾರಿಗೆ ತಳ್ಳುತ್ತಿರುವಾಗ, ತಾನು ಹೋಗುವುದು ತಪ್ಪಲ್ಲ.

“ಎಂಗಿದ್ದ್ರೂ ಸಿಕ್ಕೋರೆಲ್ಲಾ ಒದೀತಾರೆ. ಪುಗಸಟ್ಟೆ ಒದಿಸ್ಕೊಳ್ಳಾ ಕಿಂತ ಮಜಾ ಮಾಡಿ ಒದಿಸ್ಕೊಳ್ಳಾದು” ಎಂದು ಹೇಳಿದ ಪಳನಿಯು ಮಾತು, ಮತ್ತೆ ಮತ್ತೆ ಅವನ ಎದೆಯಲ್ಲಿ ಮಾರ್ದನಿಗೊಡಲಾರಂಭಿಸಿತು.

ವೋಲೀಸನವನು ಗುಂಪನ್ನು ಬಿಡಿಸಿ, ಕಣ್ಣಿನನ್ನು ಕರೆದುಕೊಂಡು ಹೊರಟ. ಬಲಿಗೆ ಹೋಗುವ ಕುರಿಯಂತೆ ಕಣ್ಣು ಅವನನ್ನು ಹಿಂಬಾಲಿ ಸಿದ—ಹತ್ತಿರವಿದ್ದ ಉಪ್ಪಾರಪೇಟೆ ವೋಲೀಸು ಸ್ವೇಷನ್ನಿನಲ್ಲಿ ತನಗಾಗಿ ಲಿರುವುದನ್ನು ಊಹಿಸುತ್ತಾ.

ವೋಲೀಸನವನು ತನ್ನನ್ನು ಮೆಜಿಸ್ಟ್ರಿಕ್ ಚೌಕದಿಂದ, ನೇರವಾಗಿ ಉಪ್ಪಾರಪೇಟೆ ವೋಲೀಸ್ ಸ್ವೇಷನ್ನಿಗೆ ಕರೆದುಕೊಂಡುಹೋಗಬಹುದೆಂದು ನಿರೀಕ್ಷಿಸಿದ್ದ ಕಣ್ಣು. ಆದರೆ ಅವನು ಹಾಗೆ ಮಾಡದೆ, ಮೆಜಿಸ್ಟ್ರಿಕ್

ಟಾಕೀಸಿನ ಇದಿರುಗಡೆಯ, ರೈಲ್ವೆ ಸ್ಟೇಷನ್ನಿಗೆ ಹೋಗುವ ರಸ್ತೆಯಲ್ಲಿ ಕರೆದುಕೊಂಡು ಹೊರಟ. ಎಲ್ಲಿಗೆ ಕರೆದುಕೊಂಡುಕೋಗುತ್ತಾನೋ, ತಾನು ಊಹಿಸಿದುದಕ್ಕಿಂತ ದಟ್ಟನ ಶಿಕ್ಷೆ ಮತ್ತುವುದು ಕಾದಿದೆಯೋ ಎಂದು ಹೆದರಿಕೆಯಾಯಿತು ಕಣ್ಣಿಗೆ. ಆದರೆ ಎಲ್ಲಿಗೆಂದು ಕೇಳುವ ಧೈರ್ಯವೂ ಅವನಿಗಿರಲಿಲ್ಲ. ಸುಮ್ಮನೆ ಹಿಂಜಾಲಿಸಿದ.

ಮೆಜೆಸ್ಟಿಕ್ ಸಿನಿಮಾವ ಇದಿರು ರಸ್ತೆಯಲ್ಲಿ ಅಷ್ಟುದೂರ ನಡೆದು, ಪೋಲೀಸಿನವನು ಕಣ್ಣನೊಡನೆ, ತುಳಸಿ ತೋಟವನ್ನು ಹೊಕ್ಕು, ಹುಲ್ಲಿನಮೇಲೆ ಕುಳಿತು, ಕಣ್ಣನಿಗೂ ಕೂಡಲು ಸನ್ನೆಮಾಡಿದ. ಕಣ್ಣ ಕುಳಿತುಕೊಂಡಮೇಲೆ, “ಅವನ ಕೈಬಿಟ್ಟು” ಎಲ್ಲಾರಾ ಓಡೋಗೋಕೆ ನೋಡಿದೆ, ನಿನ್ನ ಮೈಚರ್ಮ ಸುಲಿದು ಉಪ್ಪಾಕ್ಪಿಡ್ಡೀಸಿ” ಎಂದು ಎಚ್ಚರಿಸಿದ. ಕಣ್ಣ ಮಾತನಾಡದೆ ಕುಳಿತುಕೊಂಡ. ಸ್ವಲ್ಪ ಹೊತ್ತು ಅವನೂ ಮಾತಾಡಲಿಲ್ಲ. ಬಲಿಯುತ್ತಿದ್ದ ಸಂಜೆಗತ್ತಲಿನಲ್ಲಿ ಅವನು ಸೇದುತ್ತಿದ್ದ ಸಿಗರೇಟಿನ ತುದಿಯ ಕೆಂಡ ಮಂಕಾಗಿ ಹೊಳೆಯುತ್ತಿತ್ತು.

“ಲೇ, ನಿನ್ನೆಸು ಕಣ್ಣಾ ಅಲ್ಲೇನೋ?” ಮಾತಾಡದೆ ಕುಳಿತಿದ್ದವನು, ಇದ್ದಕ್ಕಿದ್ದಂತೆಯೇ ಕೇಳಿದ. ಅವನು ಆ ಪ್ರಶ್ನೆಯನ್ನು ಕೇಳಿದ ಕೂಡಲೇ ಕಣ್ಣನಿಗೆ ಒಂದು ರಾತ್ರಿ, ಯಾವುದೋ ತಪ್ಪಿಸಿಕೊಂಡುಕೋದ ಹುಡುಗಿಯನ್ನು ಹುಡುಕಿಕೊಂಡು, ತಾವು ಮಲಗಿದ್ದಲ್ಲಿಗೆ ಬಂದ ಪೋಲೀಸಿನವನ ನೆನಪಾಯಿತು. ಹಾಗೇ ಆದಿನ ತನ್ನ ಗೆಳೆಯರು “ಕಣ್ಣ ನಿನ್ನೇನೋ ಗಾಸಾರ ಕಾದೈತೆ. ನಿನ್ನೆಸು ಎಲ್ಲು ಮೂರ್ಖನ ಏಳೊಂದೋದ” ಎಂದು ಎಚ್ಚರಿಸಿದುದೂ ನೆನಪಿಗೆ ಬಂತು. ಅಂದಿನಿಂದಲೂ ಆ ಹೆದರಿಕೆ ಅವನ ಹೃದಯದಲ್ಲೊಂದು ಕಡೆ ಇದ್ದೇಇತ್ತು. ಈಗ ಅದು ಇಂದ್ರಜಾಲದ ಭೂತದಂತೆ ನೆಲದಿಂದ ನೀಲಿಯವರೆಗೆ ಬೆಳೆಯಿತು.

“ಹೂ” ಉಸಿರು ಕಟ್ಟಿದವನಂತೆ ಕಣ್ಣ ಉತ್ತರಕೊಟ್ಟ.

“ನಿನ್ನಂಗಿ... ಅವಳೆಸರೇನು?”

“ಇಂದೀ...”

“ಚೆನ್ನಾಗಿ ದಾಳೇನೋ ಅವಳು.”

ಇವನಿಗೇಕೆ ಇಂದಿಯ ವಿಚಾರ. ತನ್ನ ಜೊತೆಯಲ್ಲಿದ್ದಳೆಂದು. ಅವಳನ್ನು ಹಿಡಿದುಕೊಂಡುಬರುತ್ತಾರೆಯೇ? ಪೋಲೀಸರ ಕೈಯಲ್ಲಿ, ಇಂದಿ! ಕಲ್ಪನೆಗೇ ಕಂಗೆಟ್ಟುಹೋದ ಕಣ್ಣು

“ಅನೇನೂ ತಪ್ಪಾಡ್ತಿಲ್ಲ. ನಾಸ್ಸುಕೈದೀನಲ್ಲ. ಬೇಕಾವ್ರೆ ನನ್ನ ಸೂಕ್ತಾಕ್ಟಿ. ನಿಮ್ಮ ಸರ್ಕುಕ್ಕೆ ಅವಳ್ಳಾಲ್ವೆ ಮಾತ್ರ ಕೈಮಾಪ್ತೇಡಿ. ಅರೀಯೋಕು. ಒಂದೇಟು ಬಿದ್ರೆ ಸತ್ತೇಹೋಯ್ತಾಳೆ” ಎಂದು ಅಂಗಲಾಚಿದ ಕಣ್ಣು.

“ನಿನ್ನಂಗೀ ಮೇಲೆ ಅಷ್ಟು ಪ್ರೀತಿ ಇವ್ರೆ, ಈ ಕಸಬಿಗೆ ಯಾಕೆ ಇಳಿದೆ?”

“ನಾನೇನೂ ತಪ್ಪಾಡ್ತಿಲ್ಲ.”

“ಹಣ್ಣು ಕದಿಯೋದು ತಪ್ಪಲ್ಲ? ನಿನ್ನೊಂದ್ರಾತು ಕೇಳ್ರೀನಿ ನಿಜ ಹೇಳ್ತೀಯಾ?”

“ಹೂ ”

“ನಿನ್ನಂಗಿ ಆಣೇಗೂ?”

“ನನ್ನಿಂದಿ ಆಣೇಗೂ ನಾನು ಸುಳ್ಳೇಳಾಕಿಲ್ಲ. ಎಂಗಿದ್ದು ಇಡಕೊಂಡೋಗ್ರೀರ. ಸುಮ್ಮನು ಕಳ್ಳಂವ್ರ, ತಿಳ್ದುತಿಳ್ದು ನಾನಾಕೆ ಸುಳ್ಳೇಲ್ಲ?”

“ಹಾಗಾದರೆಸರಿ. ನೀನಿವತ್ತು ಕಳ್ಳತನ ಮಾಡಲಿಕ್ಕೆ ಬಂದಿದ್ದೀಯಾ? ನೀನು ಸುಳ್ಳು ಹೇಳಿದರೆ ನನಗೆ ಗೊತ್ತಾಗುತ್ತೆ.”

“ನನ್ನಂಗಿ ಆಣೆ ಇಟ್ಟೆಲ್ವಾ. ನಾನು ಕತ್ತನಕ್ಕೆ ಬಂದಿರ್ದಿಲ್ಲ. ನಮ್ಮಿಂದೀಗೆ ಜರಾ ಬಂದು ಸುತ್ಕಾಗಿದ್ದು. ಎಂದೂ ಇಲ್ಲೋಳು ಇವತ್ತು ಅಣ್ಣಾ ಅಪ್ಪೇಕು ಅಂದ್ರು. ಆರ್ಮ್ಯಗನ್ನನ ಆರ್ಮ್ಯಸಿತ್ತು. ಅಣ್ಣರೋನಾಂತ ಬಂದೆ. ಆನನ್ಯಗನ ಬಾಯಾಗೆ ಆರ್ಮ್ಯಸಿತ್ತು. ಅಣ್ಣೂ ಕೊಡಲಿಲ್ಲ, ಪೋಲೀಸ್ಕೂ ಕೊಟ್ಟಿಟ್ಟ.”

“ನಿನ್ನ ಮಾತು ಯಾರಾವರೂ ನಂಬ್ತಾರೇನೋ ಕಣ್ಣಾ?”

“ನಂಬಾಕಿಲ್ಲ. ನಂಗೊತ್ತೈತೆ. ಯಾರಾದ್ರೂ ನಂಬಾಕೆ ನಾನೇನು ದೊಡ್ಡನುಸಾ. ಬೇವಾರ್ಸಿ ಬಡ್ಡಿಮಗ ನಾನು. ಅಪ್ಪ ಅಮ್ಮ ಇಲ್ಲೋನು.

ಅದೈ ಕಂಡೋರೆಲ್ಲಾ ಒದೀತಾರೆ. ಏನೇಳ್ತು ಸುಳ್ಳೂಂತಾರೆ. ಅದೈ ನಾನೇನ್ನಾಡ್ಡಿ.”

ಪೋಲೀಸಿನವನು ಕತ್ತಲಲ್ಲಿ ಕಣ್ಣಿನ ಕೆದರಿದ ತಲೆಗೂದಲನ್ನು ನೇವರಿಸಿದ. ಅವನ ಹಸ್ತಸ್ಪರ್ಶದಿಂದ ಕಣ್ಣು ಹೃದಯದಲ್ಲಿ ಏನೂ ಆದ ಹಾಗಾಗಿ, ಗಟ್ಟಿಯಾಗಿ ಅಳಲಾರಂಭಿಸಿದ.

“ಏ, ಸುಮ್ಮಿರು” ಎಂದು ಗದರಿಸಿದ ಅವನು. ಕಣ್ಣು ಹೆದರಿ ತಟಕ್ಕನೆ ಅಳು ನಿಲ್ಲಿಸಿಬಿಟ್ಟ. ಸ್ವಲ್ಪಹೊತ್ತು ಪೋಲೀಸಿನವನು ಏನೂ ನಾತಾಡಲಿಲ್ಲ. ಕಣ್ಣನೂ ಸುಮ್ಮನೆ ಕುಳಿತಿದ್ದ.

“ಸಿನ್ನಂತೋರ್ನ ನಾನು ಬಾಳ ಜನ ಹುಡುಗರ್ನು ಕಂಡಿದೀನಿ. ಇವತ್ತಲ್ಲಾ ನಾಳೆ, ಎಲ್ಲಾರೂ ಜೈಲಿಗೆ ಹೋಗೋರೆ, ಅದು ನಿನ್ನ ತಪ್ಪಲ್ಲ. ನಿಮ್ಮ ಕಸುಬಿನ ತಪ್ಪು. ಬಿಟ್ಟು ಕೂಳು ತಿಂದು ಬೆಳೆದರೆ, ಅದು ಕಲಿಸೋದು ಕಳ್ಳತಾನಾನೇ?”

“ಹೊಟ್ಟೆಲ್ಲೋರು ನಾವು ತೊಟ್ಟೀಲಿ ತಿನ್ನೆ ಮತ್ತೇನ್ನಾಡಬೇಕು? ಯಾರಾದ್ರೂ ಕರದಿಕ್ಕಾರ ನಮ್ಮೆಲ್ಲಾ.”

“ಯಾರಾದರೂ ಏಕೆ ಕೊಡಬೇಕು ನಿನಗೆ? ಏನು, ಕೇಡಾಗಿದೆ ನಿನಗೆ? ಕೈಕಾಲು ಗಟ್ಟಿಯಾಗಿಲ್ವಾ. ದುಡಿಯೋಕಾಗಾಕಿಲ್ಲ.” ಒಂದು ಗಳಿಗೆ ಇದ್ದಕ್ಕಿದ್ದಂತೆ ಮಾತು ನಿಲ್ಲಿಸಿ, ತಟಕ್ಕನೆ ಕೇಳಿದ “ನಿನ್ನ ಸ್ವೇಷನ್ನಿಗೆ ಕರೆದುಕೊಂಡುಹೋದ್ರೆ ಏನಾಗುತ್ತೆ ಗೊತ್ತೆ?”

“ಹೂ, ಸ್ವೇಷನಲ್ಲಿ ಕೂಡ್ಕೊಂಡು ಚೆನ್ನಾಗಿ ಒದೀತಾರೆ....”

“ಆಮೇಲೆ?”

“ಜೈಲ್ಲಾ ಕ್ತಾರೆ.”

“ಹೂ. ಜೈಲಿಗೆ ಹಾಕ್ತಾರೆ. ನೀನೆಂದಾದರೂ ಜೈಲಿಗೆ ಹೋಗಿದೀಯಾ?”

“ಇಲ್ಲ.”

“ಅದರ ವಿಷಯ ನಿನಗೆ ಗೊತ್ತಿಲ್ಲ ಕಣ್ಣು. ಒಂದ್ವಲ ಜೈಲಿಗೆ ಹೋದೋರು ಮತ್ತೆ ಮತ್ತೆ ಜೈಲಿಗೆ ಹೋಗ್ತಾ ಇರೋದೆ. ತೊಟ್ಟಿ ಕೂಳು

ಮೈಗಂಟದಂತೆ, ಜೈಲಿನಲ್ಲಿರೋದು ಮೈಗೆ ಒಂಟಿಹೋಗುತ್ತೆ, ಎರಡುಸಲ ಆಯಿತೂಂದ್ರೆ. ನಿನ್ನಂಥೋರು ಎಷ್ಟು ಜನಾನ ನಾನು ನೋಡಿದೀನಿ ಕಣ್ಣು. ಮೊದಲು ಸಲ ತಿಳಿದೋ, ತಿಳಿಯದೆಯೋ, ತಪ್ಪು ಮಾಡಿಯೋ, ಮಾಡದೆಯೋ ಜೈಲಿಗೆ ಹೋಗುತ್ತಾರೆ. ಒಂದೆರಡು ಸಲ ಹಾಗಾದ್ರೆ, ಆಮೇಲೆ ಜೈಲಿನ ಅನ್ನವೇ ರುಚಿಯಾಗಿ, ಹೊರಗೆ ಬಂದ್ರೂ, ಜೈಲಿಗೆ ಹೋಗುವ ದಾರಿಯನ್ನೇ ಹುಡುಕುತ್ತಾರೆ. ಒಂದುಸಲ ಕದ್ದ ಕೈ ಹತ್ತು ಸಲ ಕದಿಯುತ್ತೆ. ಕಳ್ತನ ಕಲಿಯೋದು, ಹೆಂಡಾ ಕುಡಿಯೋದು ಅಭ್ಯಾಸ ಮಾಡೋದೂ ಎರಡೂ ಒಂದೆ. ಒಂದುಸಲ ಬಂದ್ರೆ ಬಿಡೋ ಕಾಗೋದಿಲ್ಲ.

“ಯಾಕೆ?”

“ನೀನಿವಾಗ ದುಡಿಯೋದು ಬಿಟ್ಟು, ತೊಟ್ಟಿ ಅನ್ನ ಯಾಕೆ ತಿನ್ನಿ ಹೇಳು. ಕಷ್ಟ ಇಲ್ಲೆ ಸಿಕ್ಕದೆ ಅಂತ ಅಲ್ವೆ. ಅದೂ ಹಂಗೇ. ನೀನು ಕಷ್ಟಪಡದೆ, ಕಂಡೋರು ದುಡಿದದ್ದನ್ನೆ ಲಪಟಾಯಿಸಿ ಮಜಾಮಾಡೋದು ಸುಖ ಅಲ್ವೆ. ಒಂದು ದಿನ ಕದ್ದರೆ, ನಾಲ್ಕುದಿನ ಸುಖವಾಗಿರಬಹುದು ಅಂತ. ಆದ್ರೆ ಆ ಫಜೀತಿ ಮನುಷ್ಯನಾಗಿ ಹುಟ್ಟಿದವನಿಗೆ ಬೇಡ. ಒಂದು ಸಲ ನಮ್ಮ ವಸ್ತುನಲ್ಲಿ ದಾಖಲಾದರೆ, ಆ ಮನುಷ್ಯನ ಹಣೆಬರಹ ಮುಗಿದಂತೆಯೇ. ಎಲ್ಲಿ ಸಿಕ್ಕಿದರಲ್ಲಿ ಒದೀತೀವಿ, ಬೈಯ್ತೀವಿ. ನಾಯಿ ಹಾಗೆ ಯಾರೂ ಕಾಣ್ತೆ ತಿರುಗಬೇಕಾದ್ರೆ ಒಂದ್ಸಲ ಕಳ್ಳ ಅನಿಸಿ ಕೊಂಡೋನು.”

“ಕೆಟ್ಟು ಅಂತ ತಿಳಿದೂ ಕಳ್ತನ ಮಾಡ್ತಾರಾ?” ಅರ್ಥವಾಗದೆ ಕಣ್ಣು ಕೇಳಿದ.

“ಮದ್ದಿಕ್ಕಿ ಜನರನ್ನು ಕೊಲ್ಲೋದು ಕೆಟ್ಟವಲ್ವಾ?”

“ಹೂ.”

“ಅದು ಕೆಟ್ಟದೂಂತ ದಿಳಿದ್ರೂ, ಕಲಿತ ಮೇಲೆ ಅದು ‘ಅವರಿಗಿಡು, ಇವರಿಗಿಡು, ನಿನ್ನ ಗಂಡನಿಗಿಡು, ಮಕ್ಕಳಿಗಿಡು’ ಅನ್ನುತ್ತಂತೆ ಆ ವಿದ್ಯೆ. ಕಳ್ತನಾನೂ ಹಾಗೇ. ಒಂದ್ಸಲ ಮಾಡಿದ್ರೆ, ‘ಆ ಮನೇಲಿ ಮಾಡು, ಈ

ಮನೇಲಿ ಮಾಡು' ಅನ್ನುತ್ತೆ. ಅದಕ್ಕೆ ಆ ವಿದ್ಯ ಕಲೀಬಾರದು. ದುಡೀದೆ, ಸಿಕ್ಕಿದ ಅನ್ನ ತಿನ್ನುತ್ತಿದ್ದರೆ, ಸೋಮಾರಿತನ ಬರುತ್ತೆ. ಸೋಮಾರಿತನ ಏನೂ ಕೆಲಸ ಇಲ್ಲದೆ ಹೋದರೆ ಕಳ್ಳತನ ಮಾಡು ಅನ್ನುತ್ತೆ. ಅದಕ್ಕೆ ವೈನ ದುಡಿಸಬೇಕು. ತಿನ್ನೋ ಅನ್ನಾನ ಗೆಯ್ದು ತಿನ್ನ ಬೇಕು ಕಣ್ಣ. ನೀನೇನು ನಾಯಿಾನ? ಯಾರ್ಯಾರೋ, ಅವರಿಗೇನು ರೋಗ ಇತ್ತದೋ ಅವರ ಎಂಜಲಿಲ್ಲಾ ತಿನ್ನೋಕೆ? ನಾಯಿಗೆ ಯಾರಾದ್ರೂ ಗೌರವ ಕೊಡ್ತಾರೆ? ನಾಯಿ ಹಂಗೆ ಇರೋರೂ ಅಷ್ಟೆ. ಯಾರೂ ಗಾರ್ಡ್ ಕೊಡೋಲ್ಲ. ಬೈಯ್ತಾರೆ, ಒದೀತಾರೆ. ಇಷ್ಟೆಲ್ಲ ಅನುಭವಿಸೋಕಿಂತ ಮೂಟೆ ಹೊತ್ತು ಜೀವನ ಮಾಡೋದು ವೇಲಲವ್ವಾ? ದುಡಿದರೆ ಕಾಸು ಸಿಗುತ್ತೆ. ಇಸತ್ತಿನ ಹಾಗೆ ಯಾರಾದ್ರೂ ಮಾತಾಡಿದರೆ ಎಣಿಸ್ಕೋ ಅಂತ ಮುಖದ್ದೇಲೆ ಕಚ್ಚಿಕೊಳ್ಳೋ ಹಾಗೆ, ಕಾಸು ಎಸೀಬಹುದು. ನನ್ನ ಮಾತು ಅರ್ಥವಾಯಿತೆ ಕಣ್ಣಾ?"

“ಹೂ” ಮಂತ್ರಮುಗ್ಧನಂತೆ ಅವನ ಮಾತನ್ನು ಕೇಳುತ್ತಿದ್ದ ಕಣ್ಣ ಹೇಳಿದ.

“ಏಳು ಹಾಗಾದರೆ ಹೋಗೋಣ” ಎಂದ ಅವನು. ಕಣ್ಣನನ್ನು ಕವಿಸ ಇಂದ್ರಜಾಲ ಸಿಡಿದುಹೋಯಿತು. ನೋಲಿಸಿನವನು ತನ್ನಲ್ಲಿ ಅಷ್ಟು ವಿಶ್ವಾಸದಿಂದ ಆಡಿದ ಮಾತು ಕೇಳಿ, ಅವನ ಹೃದಯದಲ್ಲೊಂದು ಆಸೆ ಮೂಡಿತು.

“ಆಯ್ಯಾ ನೀವು ಕ್ವಾಪ ಮಾಡ್ಕೊಳಲಲ್ಲಂದ್ರೆ ಒಂದ್ನಾತು ಕೇಳ್ತೀನಿ.”

“ಏನು?”

“ಎಂಗಾದ್ರೂ ಜೈಲಿಗೆ ಕರಕೊಂಡೋಗ್ಗೀರಾ? ಬರೋದು ಎಷ್ಟು ದಿನ ಆಗ್ತದೋ ಏನೋ. ಒಂವ್ವಲ ನಮ್ಮಿಂದೀನ ತೋರಿಸ್ತೀರ. ಆಮೇಲೇನಾರ ಮಾಡ್ತಿ” ಹೃದಯವನ್ನೇ ತೆಗೆದು ಹರವಿದಂತಿತ್ತು ಅವನು ಬೇಡಿದ ರೀತಿ.

“ಧೂ ಮಂಕುಬಡ್ಡಿಮಗನೆ. ನಾನೇಕೆದ್ದು ನಿನಗರ್ಥ ಆಗ್ಲಿಲ್ಲ. ನಿನ್ನ ಜೈಲಿಗೆ ಹಿಡುಕೊಂಡು ಹೋಗೋಲ್ಲ. ಬಿಟ್ಟಿಟ್ಟದೀನಿ. ನಾಳೆನಿಂದ ಎಲ್ಲಾದರೂ ಕೆಲಸ ಮಾಡೋ ಮನಸ್ಸು ಮಾಡು. ಮತ್ತಿಂಥ ಘಜೀತಿಗೆ ಸಿಕ್ಕಿಕೋಬೇಡ.”

ಆ ಮಾತು ಕೇಳಿದವನೇ ಕಣ್ಣು ಕರಗಿದ ಮೇಣದಂತೆ ಪೋಲೀಸಿ ನವನ ಕಾಲಿನ ಮೇಲೆರಗಿದ. ಬೂಟುಗಾಲುಗಳನ್ನು ತಬ್ಬಿ ಮುತ್ತಾಡಿದ.

“ಲೇ—ಇನ್ನು. ಬೂಡ್ಡು ಕೆಡ್ಡದೆ ಏಕೋ. ನೆಟ್ಟಗೆ ಓಡು ಈಗ. ಇನ್ನೊಂದ್ಕೆಲ ಯಾರ ಕೈಗೂ ಸಿಗಬಾರದು”

“ಅಯ್ಯಾ, ನನ್ಮಾತೆ ಬಾಳ ದಯಾ ಮಾಡಿದ್ದಿ. ಮರೆಯಾಕಿಲ್ಲ. ” ಯಾಕಯ್ಯಾ. ಎಲ್ಲಾರಿಗೆ ನಿಮ್ಮೂ ನನ್ನ ಕಂಡ್ರೆ ಹಿಡಕಂಡು ಮಡಗ್ಬೇಕು ಅನ್ನಾಕಿಲ್ಲಾ?”

“ಊಹು ”

“ಯಾಕೆ?”

“ಎಷ್ಟುಕೈತ್ತೀಯೋ? ನಿನ್ನ ಹೆಸರಿನೋನೆ, ನಿನ್ನ ವಯಸ್ಸಿನೋನೆ ನನಗೂ ಒಬ್ಬ ಮಗಾ ಇದ್ದ. ಸತ್ತೋದ, ಹಾಳಾದೋನು. ಇನ್ನ ಇಲ್ಲಿಂದ ಹೋಗ್ತೀಯೋ ಒದೀಬೇಕೋ” ಮೃದುವಾಗಿ ಮಾತಾಡಿದ ಅವನು ತಟಕ್ಕನೆ ಕೆರಳಿ ಹೇಳಿದ. ಕಣ್ಣು ಬಿಲ್ಲಿನಿಂದ ಬಿಟ್ಟು ಬಾಣದಂತೆ ಓಡಿದ.

ಅಷ್ಟುದೂರ ಹೋಗುತ್ತಿದ್ದ ಕಣ್ಣಿನನ್ನು, ಏನೋ ಜ್ಞಾಪಿಸಿಕೊಂಡು ಕೂಗಿದ ಆತ—“ಲೇ ಕಣ್ಣಾ ” ಮತ್ತೇನೋ ವಕ್ರಿಸಿತೆಂದು ಹೆದರುತ್ತಲೇ ಬಂದ ಕಣ್ಣು. “ಏನಯ್ಯಾ?” ಎಂದು ಕೇಳಿದ.

“ನಿನ್ನಂಗೀಗೆ ಹಣ್ಣು ತಗೊಂಡು ಹೋಗಾಕಿಲ್ಲಾ. ಮತ್ತೇಹೋಯ್ತು. ಬೆಪ್ಪನ್ನಗನೆ.” ಎಂದು, ತನ್ನ ಜೇಬಿನಲ್ಲಿದ್ದ ಅಂಗಡಿಯವನು ಕೊಟ್ಟ ಹಣ್ಣುಗಳನ್ನು ತೆಗೆದು ಕಣ್ಣನಿಗೆ ಕೊಟ್ಟ ಆತ.

“ನಿಮ್ಮಗೀಗೆ ಬ್ಯಾಡ್ವಾ?” ಎಂದು ಕೇಳಿದ ಕಣ್ಣು.

“ಇರಲಿ ತಗೊಂಡು ಹೋಗೋ ಸುಮ್ಮೆ .... ಅಂದ ಹೆಂಗೆ ಕಣ್ಣು, ನಿನ್ನಂಗೀ ಹೆಸರೇನು?”

“ಇಂದೀ ಇಂದೀ” ಎಂದು ಕೂಗಿ ಹೇಳುತ್ತಾ, ಎರಡೂ ಕೈಯಲ್ಲಿ ಹಣ್ಣು ಹಿಡಿದು ಓಡಿದ ಕಣ್ಣು.

ತನ್ನ ಬಾಳ ದಿಗಂತದ ಮೇಲೆ ಕವಿದ ಕಾರಾಗೃಹವಾಸದ ಕರಾಳ ಛಾಯೆಯಿಂದ ಬಿಡುಗಡೆಯಾಗಿ ಬಂದ ಕಣ್ಣು. ಆ ಗಳಿಗೆಯಲ್ಲಿ ಅವನ ಹೃದಯದಲ್ಲಿ, ಅವನ ಕರುಣೆ ಹರ್ಷದ ಹೊನಲನ್ನು ಹರಿಯಿಸಿದ್ದಿತು. ಆದರೆ ಎರಿಬಂದ ಹರ್ಷದ ಉಕ್ಕು, ಸ್ವಲ್ಪ ಹೊತ್ತಿನ ಬಳಿಕ ಇಳಿದು ಹೋಯಿತು. ಅದು ಇಳಿದುಹೋದಂತೆ ಅವನು ಹೇಳಿದ ಮಾತು ನೆನಪಾಗಿ, ಹಿಂದೊಂದು ಗಳಿಗೆ ಎಷ್ಟು ಹಗುರವಾಗತ್ತೋ ಅಷ್ಟೇ ಭಾರ ವಾಯಿತು ಅವನ ಹೃದಯ.

“ನೀನು ನಾಯೀನಾ, ಎಂಜಲು ತಿನ್ನೇಕಾ?” ಮುಳ್ಳಿನಂತೆ ಮುರಿಯುತ್ತಿತ್ತು ಮಾತು, ಅವನ ಮನಸಿನಲ್ಲಿ.

ಹೊಡಸಿಕೊಂಡ ದಡೆವು, ಎಂದಿನಂತೆಯೇ ಪಸಿವು ಅವನನ್ನು ಯಾಂತ್ರಿಕವಾಗಿ ಉಳಿದವರೊಂದಿಗೆ, ಎಂಜಲು ತೊಟ್ಟಿಯತ್ತ ಎಳೆದು ಕೊಂಡುಹೋಯಿತು. ಕವಿದ ಕತ್ತಲಿನಲ್ಲಿ, ಒಂದು ಗಳಿಗೆ ಹಸಿವೊಂದು ವಿನಾ ಉಳಿದಾವುದೂ ನೆನಪಿಲ್ಲದಂತಾಯಿತು ಕಣ್ಣಿಗೆ. ಎಲ್ಲರಂತೆ ತಾನೂ ಒಂದು ಎಂಜಲು ಹಾಳೆಯನ್ನೆಳೆದುಕೊಂಡು ತಿನ್ನಲು ಕೂತ. ಒಂದು ತುತ್ತು ಗಂಟಲೊಳಗೆ ಇಳಿದಿತು. ಕತ್ತಲಲ್ಲಿ ಹುಡುಗರೊಂದಿಗೆ, ತೊಟ್ಟಿಗೆ ನುಗ್ಗಿದ ನಾಯಿಯೊಂದನ್ನು, ಯಾರೋ ಅಟ್ಟಿದುದರಿಂದ, ಅದು ಕುಯ್ಯುಡುತ್ತಾಹೋಗಿ, ಅಷ್ಟುದೂರದಲ್ಲಿ ನಿಂತು ಬಗುಳಲಾರಂಭಿಸಿತು. ಅದರ ಬಗುಳುವಿಕೆಯನ್ನು ಕೇಳಿದ ಕೂಡಲೇ, ಬಾಯೊಳಗಿದ್ದ ಅನ್ನ ಕಹಿಯಾಗಿಹೋಯಿತು. ಉಗಿದುಬಿಟ್ಟ. ಅವನ ಪಕ್ಕದಲ್ಲಿ ಕುಳಿತು, ತಾನೂ ಒಂದು ಎಂಜಲುಹಾಳೆಯಿಂದ ಆಯ್ದು ತಿನ್ನುತ್ತಿದ್ದ, ಇಂದುವನ್ನು ಕೇಳಿದ

“ಇಂದೀ ಸಂದಾಕೈತಾ ಅದು?” ಅವನ ಧ್ವನಿಯಲ್ಲಿ ಅವಳ ಅರಿವಿಗೆ ನಿಲುಕದ ಬಿಗಿತವಿತ್ತು,

“ಹೂ ” ಎಂದು ತಲೆಯಾಡಿಸಿದಳು ಅವಳು, ತೃಪ್ತಿಯಿಂದ ಊಟ ಮಾಡುತ್ತಾ, ಕಣ್ಣು ಸ್ವಲ್ಪಹೊತ್ತು ಮತ್ತೆ ಅವಳನ್ನು ಮಾತಾಡಿಸದೆ ನೋಡುತ್ತಿದ್ದ.

“ಯಾರ್ಯಾರ ಎಂಜ್ಞೋ, ಅವರಿಗೆ ಎಂಥೆಂಥ ರೋಗಾನೋ....”

ಇಂದು, ಜಗತ್ತನ್ನೇ ಮರೆತು ಉದರಾರಾಧನೆಯಲ್ಲಿ ತಲ್ಲೀನಳಾಗಿದ್ದಳು. ಆ ಮಾತು ನೆನಪಿಗೆ ಬಂದು, ಊಟ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದ ತಂಗಿಯನ್ನು ಕಂಡು ಕಣ್ಣಿನ ಮೈ ಗಡಗಡ ನಡುಗಿತು. ತಟಕ್ಕನೆ ಅವಳ ಕೈಯ ಎಲೆಯನ್ನು ಕಿತ್ತುಕೊಂಡ.

“ಅಣ್ಣಾ ಅಸ್ವಾಗ್ನದೇ. ನಂಗದು ಬೇಕು ” ಎಂದಳು ಇಂದು. ಅವಳ ಮಾತು ಕೇಳಿದ ಕೂಡಲೇ ಅವಳ ಹಸಿವು ಭೂತಾಕಾರವಾಗಿ ಅವನ ಕಣ್ಣದಿರು ನಿಂತಿತು. ಅವಳಿಗೆ ಅನ್ನ ಹಾಕುವ ದಾರಿಯಾವುದು? ಮಾತನಾಡದೆ ಕಣ್ಣು, ಎಲೆಯನ್ನು ಅವಳ ಕೈಗೆ ಕೊಟ್ಟು. ಅವನ ಕಣ್ಣಿನಿಂದ ನೀರು ಧಾರಾಕಾರವಾಗಿ ಹರಿಯುತ್ತಿರುವುದನ್ನು ಅವಳು ಕಾಣಲಿಲ್ಲ. ಅವಳು ಊಟ ಮಾಡುವುದನ್ನು ನೋಡಲಾಗದೆ ಕಣ್ಣು ಮೊಳಕಾಲಲ್ಲಿ ಮುಖ ಹುದುಗಿಸಿ ಗೋಡೆಗೆ ಒರಗಿಕೂತ.

ವೋಲೀಸಿನವನ ಅನಿರೀಕ್ಷಿತ ಕರುಣೆ, ಅವನ ಬಾಳಿನಲ್ಲಿ ಅವನರಿಯದ ಹಾಲಾಹಲವನ್ನು ಮೂಡಿಸಿ, ಅವನನ್ನು ಬಳಲಿಸುತ್ತಿತ್ತು. ಸುಮ್ಮನೆ ಕಡೆದ ವಿಗ್ರಹದಂತೆ ಕುಳಿತಿದ್ದ.

ಹೋಟಲಿನ ಹಿತ್ತಲ ಬಾಗಿಲು ತೆರೆದ ಕರ್ರೆಂಬ ಸದ್ದಾಯಿತು. ಕಣ್ಣು ಕುಳಿತಿದ್ದಂತೆಯೇ ತಲೆ ಎತ್ತಿ ನೋಡಿದ. ಹೋಟಲಿನ ಲೋಟ ತೊಳೆಯುವ ಆಳು, ತೊಟ್ಟಿಯಿಂದ ಆಯುತ್ತಿದ್ದವರನ್ನು ನೋಡುತ್ತಿದ್ದವನು, ಸುಮ್ಮನೆ ಗೋಡೆಗೊರಗಿ ಕುಳಿತ ಕಣ್ಣಿನನ್ನು ನೋಡಿ ‘ಲೇ, ಇಲ್ಪಾರೋ’ ಎಂದ.

“ಎನು?” ಎಂದ ಕುಳಿತಲ್ಲಿಂದಲೇ ಕಣ್ಣು. ಎಳಲು ಕೂಡಾ ಅವನಿಗೆ ಶಕ್ತಿ ಇದ್ದಂತಿರಲಿಲ್ಲ.

“ಕೂಗಿದ್ದೆದ್ದು ಬರಕಾಗಲ್ವೇನೋ, ನನ್ನಗನೆ. ಬಿಟ್ಟು ಕೂಳ್ಳಿದ್ದೆ ಹೈಯಂಗಾಡ್ತದೆ ನಿನ್ನೆ. ಅಲ್ಲಾತ್ಕಂಡೇನು ಕಡೀತಿದೀಯಾ? ಎದ್ದೆಂದು

ಎಲ್ಲ ಕೊಡ ನೀರಾದ್ರೂ ಸೇದ್ಕೊಟ್ಟು ಹೋಗು.” ಹೋಟಲಿನ ಹುಡುಗ ಕೂಗಿದ, ಅಧಿಕಾರ ವಾಣಿಯಿಂದ.

ಇಷ್ಟು ದಿನವೂ ಅವನು ಈ ಹುಡುಗರಿಂದ ಆಗಾಗ ತನಗೆ ಬೇಕಾದ ಕೆಲಸವನ್ನೇನಾದರೂ ಮಾಡಿಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಿದ್ದ. ಸೌದೆ ಸೀಳಿ ಕೊಡುವುದು, ಬೇಕಾದಾಗ ಒಂದೆರಡು ಬಂದಿಗೆ ನೀರು ಸೇರುವುದು, ಅವನ ಕಾಲಿಗೆ ಎಣ್ಣೆ ತಿಕ್ಕುವುದು ಮೊದಲಾದ ಸೇವೆಯನ್ನು ಹುಡುಗರು ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದರು. ಅದು ತಪ್ಪೆಂದಾಗಲಿ, ಅದನ್ನು ಪ್ರತಿಭಟಿಸಬೇಕೆಂದಾಗಲಿ, ಅವರಿಗೆ ಎಂದೂ ತೋರಲಿಲ್ಲ.

ಆದರೆ ಈದಿನ ಅದೇಕೋ ಕಣ್ಣಿನಿಗೆ, ಅವನ ಅಧಿಕಾರವಾಣಿ ಅಸಹ್ಯವಾಗಿ ತೋರಿತು. ಅವನೊಳಗೆ ಯಾವುದೋ ಶಕ್ತಿ ಕೆರಳುತ್ತಿತ್ತು. ಅದು ಅವನನ್ನು ಕೇಳಿತು. “ನೀನೇಕೆ ಅವನ ಸೇವೆ ಮಾಡಬೇಕು? ಆ ಮಾತಿಗೆ ಉತ್ತರ ಕೊಡಲಾರದೆ, ಮಾನವಾಗಿ ಕುಳಿತಿದ್ದ ಕಣ್ಣ.

“ಇತ್ಯಾರ್ಲೇ ಎಷ್ಟುಲ ಕೂಗೋದು ?

“ನಾನ್ವರಾಕಿಲ್ಲ, ಬೇಕಾದ್ರೆ ನೀನ್ನೇದ್ಕೊಟ್ಟು ” ಎಂದ ಕಣ್ಣ.

“ಲವಡಿ ಮಗನೆ, ಆಗ್ಲೆ ಅಷ್ಟು ಕ್ಷಂಭಟ್ಯಾ ಎಂಜಲೆಲೇಲಿ ತಿನ್ನೋದು ಮರತೋಯ್ಯಂತ ಕಾಣಸ್ತದೆ ”

“ಯಾಕೋ ಬಾಳ ಬೊಯ್ತಿ. ನಿಂಗೆ ಎಂಜಲು ಲೋಟ ತೊಳೆಯೋದು ಮರತೋಯ್ಯಾ ?” ಕಣ್ಣ ಕೆರಳಿ ಪ್ರತ್ಯುತ್ತರ ಕೊಟ್ಟು. ಆ ಸಂಜೆ ವೋಲೀಸಿನವನ ಕರುಣೆಯ ಅಮೃತವರ್ಷದಲ್ಲಿ ಮರಿಯಾದ, ಅವನ ಹೃದಯದಲ್ಲಿ ಜಗತ್ತಿನ ಮೇಲೆ ಹುಟ್ಟಿದ ಕ್ರೋಧ, ಕೆದರಿ ಹೆಡೆಯಾಡ ತೊಡಗಿತು.

“ಅಲ್ಮುರಿದುಬಿಡ್ತೀನಿ ಬಡ್ಡಿಮಗ್ಗೆ. ಎಂಗಂದ್ರಂಗ ಮಾತಾಡ್ತೀಯಾ ?” ಎಂದು ಹೋಟಲ ಹುಡುಗ ಕಣ್ಣನ ಮೇಲೆ ಮುಂದುವರಿದ. ಕಣ್ಣ ಮಿಗದ ಬೇಟಿ ತಗಲಿದ ಬೇಟಿಯ ನಾಯಂತೆ, ಎದ್ದುನಿಂತ. ಕಣ್ಣನಿಗೆ ಆದಿನ ಆದುದನ್ನು ಅವನ ಬಾಯಿಂದಲೇ ಕೇಳಿದ ಅವನ ಸ್ನೇಹಿತರು, ಮತ್ತೆಲ್ಲಿ ಏನು ಆಗುವುದೋ ಎಂದು ಹೆದರಿದರು. ಆಯ್ಕುಗ

“ಏ, ಅವನಂತೆಗೋಗೋಗೊಡ ಇವತ್ತು. ನಿಂಗ್ಬೇಕಾದ್ರೆ ನಾನು ನೀರು ಸೇದಿಕೊಡ್ತೀನಿ.” ಎಂದ, ಅಡ್ಡಬಂದು.

“ಯಾವಾನಾದ್ರೂ ಇವತ್ತು ನೀರು ಸೇದ್ಯೊಟ್ಟಿ, ಅವನೆಣ ವಾಲುತ್ತೀನಿ. ಅದೇನು ಕೊಸೀತಾನೋ ಕೊಸೀಲಿ. ಗುತ್ರಂದ್ರೆ ಎದ್ರಿಬಿಡ್ತೀನಿ ಅಂತ ತಿಕ್ಕಂಡವ್ರೇನೋ ಎಲ್ಲಾ. ನಾನೂ ಸುಮ್ಮಿ ರೋಗಂಟಿ ಮನ್ನ.” ಎಂದು, ಕಣ್ಣು ನೀರು ಸೇದಲು ಹೋಗುವೆನೆಂದ ಆರುಗನನ್ನು ತೋಳು ಹಿಡಿದು ಎಳೆದ.

“ನೀನೊಬ್ಬ ಕೆಟ್ಟರೋದು ಸಾಲ್ದೆ, ಎಲ್ಲಾರ್ನೂ ಕೆಡ್ತೀಯೆ?” ಹೋಟಲ ಹುಡುಗ ಕೇಳಿದ.

“ಯಾರ್ನಮಾಚಾರ ಕಟ್ಟೊಂಡು ನಿನ್ನೇನು. ನಿನ್ನ ಚಾಕ್ರಿ ಬೊಗಕೋಗೋ!” ಕಣ್ಣು ಸೆಟೆದು ಉತ್ತರಕೊಟ್ಟ.

ಕಣ್ಣು ಹೀಗೆ ಮಾತನಾಡಿದುದನ್ನು ಅವನೆಂದೂ ಕೇಳಿರಲಿಲ್ಲ. ಅವನಿಗೂ ರೇಗಿತು. ಹತ್ತಿರ ಬಿದ್ದಿದ್ದ ಸೌದೆಯ ಸೀಳನ್ನು ಕೈಲಿಹಿಡಿದು, ಹಿತ್ತಲಬಾಗಿಲಿನಿಂದ ಬೀದಿಗೆ ಇಳಿದ. ಚೆನ್ನಾಗಿ ತಿಂದು ಬೆಳೆದ ಅವನ ತೋಳೂ ಜಗಳಕ್ಕೆ ಕರೆಯುತ್ತಿತ್ತು.

“ನಿಮ್ಮಲ್ಲಿ ತಿನ್ನಾಕೆ ಬಿಟ್ಟದ್ದು ತಪ್ಪಾಯ್ತು. ಹೆಚ್ಚುಂಟ್ಲಿಟ್ಟಿ. ಇವತ್ತಾಡ್ತೀನಿ ತಾಳು”

“ಹೋಗೋ, ತೊಟ್ಟಿ ನಿಮ್ಮಪ್ಪಂದಲ್ಲ, ನೀನೇನು ದುಡ್ಡು ತಂದಾಕ್ತಿಯಾ, ಇದ್ರಾಗೆ.”

“ಹೋಟಲ ಆಳು ಸೌದೆಯ ಸೀಳನ್ನು, ಗುರಿ ನೋಡಿ, ರೊಯ್ಯೆಂದು ಕಣ್ಣನಮೇಲೆ ಬೀಸಿದ. ನಿಂತಿದ್ದ ಕಣ್ಣು, ಬೀಸಿ ಬರುವ ಕಟ್ಟಿಗೆಗೆ ಸಿಗದೆ, ತಟ್ಟನೆ ಕುಳಿತು, ಹಾಗೇ ಆ ಹೋಟಲವನ ಮೇಲೆ ಕುಪ್ಪಳಿಸಿದ. ಅವನ ಮೇಲೆ ಬಿದ್ದ ಜೋರಿಗೆ, ಹೋಟಲ ಹುಡುಗ ನೆಲಕ್ಕುರುಳಿದ. ಕಣ್ಣು ಅವನ ಎದೆಯನ್ನು ಹತ್ತಿಕುಳಿತು, ಅವನ ಕುತ್ತಿಗೆ ಯನ್ನು ಹಿಡಿದು—

“ಇನ್ನೊಂದ್ನಲಾ ಬೊಯ್ತಿಯಾ ನನ್ನಗನೆ. ತೊಟ್ಟೀಲಿ ತಿನ್ನೋ ರೂಂತ ಎಲ್ಲಾ ದೌಲತ್ತಾಡ್ತೀರಾ?”

ಅದುವರೆಗೂ ಅವನೊಳಗೆ ಕಟ್ಟಿ ಮೊರೆಯುತ್ತಿದ್ದ ರೋಷ, ರೇಗಿಸಿದ ಸರ್ಪದಂತೆ ಚಿಮ್ಮಿತು. ಮುಷ್ಟಿಯಿಂದ ಅವನ ಪಕ್ಕಿಗೆ ಗುದ್ದಲಾರಂಭಿಸಿದ. ಅವನ ಕಣ್ಣಿಗೆ ಕೆಳಗುರುಳಿದ ಹೋಟಲು ಹುಡುಗ, ತನ್ನನ್ನು ಅಸಹಾಯಕನನ್ನಾಗಿ ಹೊಡೆದು, ರಕ್ತ ಕಾರಿಸಿದವರ ಪ್ರತೀಕದಂತೆ ಕಂಡ. ಹಿಂದೊಂದು ದಿನ ಅವನನ್ನು ಅಟ್ಟಿಸಿಕೊಂಡು ಬಂದು, ಮೇಲೆ ಹಾರಿದ ನಾಯಿಯ ನೆನಪಾಯಿತು ಕಣ್ಣಿನಿಗೆ, ಅದೇ ಕ್ರೋಧ ಕವಿದು ಅವನ ಕಣ್ಣು ಕುರುಡಾಯಿತು.

ಉಳಿದವರು ಹಾಗೇ ಬಿಟ್ಟರೆ ಏನಾಗುವುದೋ ಎಂದು ಹೆದರಿ, ಕಣ್ಣಿನನ್ನು ಎಳೆದುಕೊಂಡರು. ಮಣ್ಣಿನಿಂದಿದ್ದ ಹೋಟಲ ಹುಡುಗ ಗುರುಗುಟ್ಟುತ್ತಾ ಕಣ್ಣಿನತ್ತ ನೋಡಿದ.

ಸಿಟ್ಟಿನಿಂದ ಬೆಂಕಿಯ ನಾಲಗೆಯಂತೆ ಉರಿಯುತ್ತಿದ್ದ ಕಣ್ಣು—
“ಬರ್ತಿಯಾ ಇನ್ನೊಂದ್ಲ”

ಎಂದು ತನ್ನ ತೋಳು ಹಿಡಿದವರ ಕೈಯನ್ನು ಕೊಸರಿದ. ಜೀವಂತ ಜ್ವಾಲೆಯಂತೆ ಉರಿಯುತ್ತಿರುವ ಕಣ್ಣಿನನ್ನು ಕೆಣಕಲು ಮತ್ತೆ ಅವನಿಗೆ ಧೈರ್ಯವಾಗಲಿಲ್ಲ. ‘ಇಲ್ಲಿ ನೋಡೋತೀನಿ’ ಎಂದವನೇ ಒಳಗೆ ಹೋಗಿ ಬಾಗಿಲು ಹಾಕಿಕೊಂಡ.

“ಅದೇನ್ನೋಡೋತಾನೋ ನೋಡ್ಕಲ್ಲ” ಎಂದು ತಾತ್ಸಾರವಾಗಿ ಬಾಗಿಲಿನತ್ತ ಉಗುಳಿದ ಕಣ್ಣು. ಆ ಕ್ರೋಧದಲ್ಲಿ ಅವನಿಗೆ ಎಲ್ಲವೂ ಮರೆತುಹೋಗಿ, ಹಸಿವು ಕೂಗಿತು. ತೊಟ್ಟಿಯಿಂದ ಎಲೆಯೊಂದನ್ನೆಳೆದುಕೊಂಡು, ತೊಟ್ಟಿಯಲ್ಲಿ ಬಿದ್ದುದನ್ನಾರಿಸಿಕೊಂಡು ತಿನ್ನಲಾರಂಭಿಸಿದ.

“ಕಣ್ಣಾ ಇವತ್ಯಾಕೊ ನಿನ್ನಾಸಾರ ಸೆಟ್ಟಲ್ಲ. ಹೋತ್ತವ ಎಲ್ಲ ಜಗ್ಗಾನೇ ಆಗ್ತೆ.” ಎಂದ ಆರ್ಮುಗ.

“ಇಂಗೆಲ್ಲ ಕ್ವಾಪಾ ಮಾಡ್ಯಾಬಾರ್ಡು ಕಣ್ಣಾ. ತೊಟ್ಟೆಲಷ್ಟು ಅನ್ನ ಅಯ್ಯಾಗಿ ಎಲ್ಲೊತ್ತು ಸಿಗ್ತದೆ. ಅದನ್ನಾಕೆ ಕೆಡಿಸ್ಕೊಬೇಕು.” ಎಂದ ಕಂದಸ್ಯಾಮಿ.

“ನೀನೂ ಬುದ್ಧಿ ಎಳಾಕ್ಷಂದೇನೋ ಕುನ್ನೀ” ಎಂದು ಘರ್ಜಿಸಿ ಕೇಳಿದ ಕಣ್ಣು. ಅವನ ಕಣ್ಣು ಕೂರಾದ ನೋಟಕ್ಕೆ ಕತ್ತರಿಸಿ ಕಂದಸಾಮಿ, ಆರುಗನ ಹಿಂದೆ ಸರಿದ.

“ಬೇಷ್ಮಾಡ್ಡೆ ಕಣ್ಣು, ಒಂದೊಂದ್ಲ ಹಿಂಗ್ನೋರಿಸ್ತೆ ಓದೆ, ನಾವೂ ಮನಸ್ಸನ್ನೋದೇ ಮರತೋಯ್ದೆ ಈ ಜನಕ್ಕೆ” ಎಂದು ಪಳನಿ ಕಣ್ಣು ಮಾಡಿದುದನ್ನು ಸಮರ್ಥಿಸಿದ.

ಕಣ್ಣು ನಿಗೆ ಅದಾವುದೂ ಬೇಕಿರಲಿಲ್ಲ. ಕಣ್ಣುರಳಿಸಿ ತನ್ನ ತಂಗಿಯನ್ನು ಅರಸಿ “ಇಂದೀ, ಮಲ್ಗಾಕೆ ಓಗಾಣ ಬಾ” ಎಂದು ಕರೆದ. ಅದುವರೆಗೂ ಜಗಳವಾದುದನ್ನು ಗಾಬರಿಯಿಂದ ನೋಡುತ್ತಾ, ಅಣ್ಣನ ಹತ್ತಿರ ಬರಲು ಧೈರ್ಯ ಸಾಲದೆ ದೂರ ನಿಂತಿದ್ದ ಇಂದು, ಅವನು ಕೂಗಿದ ಕೂಡಲೇ ಓಡಿ ಬಂದಳು. ಹತ್ತುವರ್ಷದ ಹುಡುಗಿಯನ್ನು, ಹುಲ್ಲು ಹೊರೆಯಂತೆ ಹೆಗಲಮೇಲೆ ಹಾಕಿಕೊಂಡ ಕಣ್ಣು. ಸಂಜೆಯ ಜಗಳದಲ್ಲಿ ಕಾಲುರಸ್ತೆಯ ಕಲ್ಲಂಚು ತಗಲಿ ನೊಂದ ಬೆನ್ನು ಹೊರಲಾರೆ ಎಂದಿತು. ಹಾಗೇ ಕೆಳಗಿಳಿಸಿ, ಅವಳ ಕೈಹಿಡಿದುಕೊಂಡು ಹೋದ.

ಯಾವ ಯಾವುದೋ ಭಾವನೆಯಲ್ಲಿ ಸಿಲುಕಿ, ಅವನ ಮನಸ್ಸು ಬುಟ್ಟಿಯಲ್ಲೆಟ್ಟ ಹಾವಿನಂತೆ ಬುಸುಗುಟ್ಟುತ್ತಿತ್ತು.

* * * *

ಹೋಟಲ ಆಳು, ಹುಡುಗರಮೇಲೆ ಕುದಿಯುವ ನೀರನ್ನು ಎಸೆದು ಮರುದಿನವೇ ತನ್ನ ಹಗೆ ತೀರಿಸಿಕೊಂಡ. ಬಿಸಿನೀರಿನ ಬಾಣಕ್ಕೆ ಬಲಿಯಾಗಿ ನೆಲದಲ್ಲೊರಗಿದ ಇಂದುವನ್ನು ಎತ್ತಿತಂದು ಮಲಗಿಸಿದ ಕಣ್ಣು. ನೋವು ತಡೆಯಲಾರದೆ, ಹೊರಳುತ್ತಿರುವ ಇಂದುವಿನ ನೋವು ಹಿಂಡುವ ಮುಖವನ್ನು ದಿಟ್ಟಿಸಿ ನೋಡಿದ.

ಅಷ್ಟು ವರ್ಷಗಳ ಅವನ ಜೀವನ ಅವನ ಕಣ್ಣೆದಿರು ಮಿಂಚಿತು.

ಒತ್ತಿಹಿಡಿದು, ತಟಕ್ಕನೆ ಕೈಬಿಟ್ಟ ಉಕ್ಕಿನ ಪಟ್ಟಿಯ ಸುರಳಿಯಂತೆ, ಅವನ ಕಣ್ಣು ಕೊರೈಸುವಂತೆ ವೇಗವಾಗಿ, ಅವನ ಬಾಳೆಲ್ಲವೂ ಅವನ ಕಣ್ಣೆದಿರು ಕಂಡಿತು.

ಆ ವೇಗಕ್ಕೆ, ಅದರ ತಾಪಕ್ಕೆ, ಅವನ ತಲೆ ಸುತ್ತುತ್ತಿತ್ತು. ಮಂಜಾದ ಕಣ್ಣಿನಿಂದ, ನರಳುತ್ತಾ ಮಲಗಿದ ಇಂದುವನ್ನು ನೋಡ ತೊಡಗಿದ. ಇಂದು, ಅವನ ತಂಗಿ, ಅವನ ಹೃದಯ, ಕುದಿಸಲಿರುವ ಬೊಂಬೆಗಳ ಹೊರಲಾಗದ ಉರಿ ಹೊರೆ ಹೊರತ್ತಾ ನರಳುತ್ತಿದ್ದಾಳೆ. ನಿಕ್ಕುರಿನ ಜೇಬಿನಲ್ಲಿದ್ದ ಬೀಡಿಯನ್ನು ತೆಗೆದು ಹೊತ್ತಿಸಿ ಗೋಡೆಗೆ ಒರಗಿಕೊಂಡ.

೨೦

ಇಂದು ನೋವಿನಿಂದ ನರಳುತ್ತಿದ್ದಳು. ಅವನ ಹೃದಯವನ್ನೇ ಎಳೆಎಳೆಯಾಗಿ, ಹರಿತವಾದ ಚೂರಿಯಿಂದ ಕತ್ತರಿಸುವಂತೆ, ನರಳುತ್ತಿದ್ದಳು. ಯೋಚಿಸಿ ಬೇಸತ್ತು ಅವನು ರೇಗಿ “ಸುಮ್ಮೇ ಮಲಕ್ಕೋ” ಎಂದು ಕಿರುಚಿದ.

ಒಂದು ಗಳಿಗೆ ಚಿಂತಿಸಿ ಸ್ತಬ್ಧವಾಗಿದ್ದ ಮಿದುಳು, ಮತ್ತೆ ಕೆರಳಿ ಹೇಳಿತು—

“ನಿನ್ನ ಸಿಟ್ಟಿಗಾಗಿ, ಈ ನೋವಿಗೆ ಗುರಿಯಾದಳು ಇಂದು. ಅವಳ ಮೇಲೆ ರೇಗುತ್ತೀಯಾ?” ತನ್ನೊಳಗೇ ಕೇಳಿ ಬಂದ ಆ ಮಾತು ಕೇಳಿ, ಮುಖಕ್ಕೆ ಘಟ್ಟಿಸಿದಂತಾಯಿತು ಕಣ್ಣಿನಿಗೆ. ಸುತ್ತವ ತಲೆಯನ್ನು ಹಿಡಿದು, ಎರಡೂ ಮುಷ್ಟಿಯಲ್ಲಿ ತಲೆಯ ಕೂದಲನ್ನು ಬಿಗಿ ಹಿಡಿದು, ನರಳುವಿನಂತೆ ನರಳುತ್ತಿರುವ ಇಂದುವನ್ನು ನೋಡಿದ. ಅವನಿಗೆ ಅವನು ತಿಳಿಯದ ಏನೋ ಆಗುತ್ತಿತ್ತು. ತಲೆಯೊಳಗೆ ಏನೇನೋ ಭೋರ್ಗರೆದು ಬರುತ್ತಿದ್ದವು.

ಇಂದು ಒಂದು ಬಾರಿ ನರಳಿ ಕೂಗಿದಳು “ಅಣ್ಣಾ”

ಆ ಮಾತು ಕೇಳಿ ಎಂದಿನಂತೆ ಕಣ್ಣಿನ ಹೃದಯದಲ್ಲಿ ಹೂವರಳದೆ, ಹಿಮ ಸುರಿದಂತಾಯಿತು.

“ಅಣ್ಣಾ” ಅವಳು ನಿನ್ನ ತಂಗಿ. ಎಂಥ ಅಣ್ಣ ನೀನು. ನಾಚಿಕೆಯಾಗುವುದಿಲ್ಲ. ಇವರಮೇಲೆ ರೇಗುತ್ತಿ? ನಿನ್ನ ಮೇಲೆ ಸಿಟ್ಟು ಬರುವು

ದಿಲ್ಲವೇ? ಅವಳಿಗೆ ಯಾರ ಹಿಂಸೆಯೂ ಇಲ್ಲದೆ ಎರಡು ಹೊತ್ತು ಅನ್ನ ಹಾಕಲು ಶಕ್ತಿಯಿಲ್ಲದ ನೀನು ಎಂಥ ಅಣ್ಣ” ಯಾರೋ ವಿಕಟವಾಗಿ ನಕ್ಕು ಕೇಳಿದರು.

“ತೊಟ್ಟಿಯಿಂದ ತಿನ್ನುವ ಈ ನಾಯಿಯ ಬಾಳು ಎಷ್ಟುದಿನ? ಕಣ್ಣು, ನಿನ್ನಂತೆ ನಿನ್ನ ತಂಗಿಯನ್ನು ನಾಯಿಯನ್ನಾಗಿ ಮಾಡಿದೆ. ಈ ಸುಖ ಕೊಡಲೆಂದೇ ನೀನು ಅವಳನ್ನು ತಂಗಿ ಎಂದು ಎತ್ತಿಕೊಂಡದ್ದು”—ನುತ್ತೆ ಯಾರೋ ಕಂಬನಿ ಇಟ್ಟು ಕೇಳಿದರು ಕಣ್ಣಿನನ್ನು.

“ದುಡಿದುಹಾಕು, ದುಡಿದು ತಿನ್ನು” ಇದಿರಡೇ ಮಾತನ್ನೇ ಖಡ್ ಖಡ್ ಎಂದು ಕಾದಕಬ್ಬಿಣವನ್ನು ಸುತ್ತಿಗೆಯಿಂದ ಜಡಿಯುತ್ತಿರುವಂತೆ ಜಡಿಯುತ್ತಿದ್ದರು, ಅವನ ಮಿದುಳಿನಲ್ಲಿ.

“ನೀನು ದುಡಿದು, ನೀನು ದುಡಿದು ತಂದ ಅನ್ನವನ್ನು ತಂಗಿಗೆ ಹಾಕಿದ್ದರೆ, ಅವಳು ಕುದಿನೀರಿಗೆ ಸಿಕ್ಕಿ ಪ್ರಾಣಬಿಡುವ ಅವಸ್ಥೆ ಬರುತ್ತಿತ್ತೆ?” ಎಲ್ಲಿಯದೋ ಒಂದು ಕರ್ಕಶ ಧ್ವನಿ ಹಂಗಿಸಿ ಕೇಳಿತು.

“ಚಾಕ್ರಿ ಮಾಡೋದು ನಮ್ಮಾತಿ ಜನಗ್ಯ ಹಣೇಲಿ ಬರ್ದಿಲ್ಲ ಕಣ್ಣು, ನಾವು ಬೇಡಿ ತಿನ್ನಲು ಹುಟ್ಟಿದವರು”—ಯಾರೋ ಹೆಂಗಸು ಅಳುತ್ತಾ ಹೇಳಿದಳು ಆ ಮಾತನ್ನು. ಅವಳ ಅಳುವ ಬಾಯಿನಲ್ಲಿ ಒತ್ತಿ ಹಿಡಿದು, ಮತ್ತೊಂದು ವ್ಯದುವಾದ ಗಂಭೀರ ಸ್ವರ ಹೇಳಿತು—

“ಬಿಕ್ಕೆ ಬೇಡುವುದು ಪಾಪ, ಬಿಕ್ಕೆ ಬೇಡುವುದು ಅವಮಾನ. ಕಣ್ಣಾ, ನೀನು ಗಂಡಸು ಮಗ ಅಲ್ಲೆ? ಅಳುವವರು ಗಂಡಸರಲ್ಲ”

ಆದರೊಂದಿಗೇ ಬಿರೆತು ಬಂದ ಧೃತಕಂಠ ಹೇಳಿತು—

“ತೊಟ್ಟೀಲಿ ನಾಯಿಗಳ ಹಾಗೆ ತಿನ್ನೋರೆನ್ನ ಜನ, ನಾಯಿಗಳನ್ನು ಕಂಡಹಾಗೇ ಕಾಣುತ್ತಾರೆ. ಗೌರವ ಕೊಡೋದಿಲ್ಲ. ಒದೀತಾರೆ ಬೈಯುತ್ತಾರೆ. ಇದಕ್ಕಿಂತ ಮೂಟೆ ಹೊತ್ತು ಬದುಕುವುದು ಮೇಲಲ್ಲವೇ?”

ನೂರಾರು ಶಬ್ದಗಳು ಅವನ ಸುತ್ತ ಕೇಳಿಯೂ ಕೇಳಿಸದಂತೆ ಪಿಸುಗುಟ್ಟುತ್ತಿದ್ದವು. ಅವಕ್ಕೆ ಶ್ರುತಿ ಹಿಡಿದಂತೆ, ಇಂದು “ಅಣ್ಣಾ ಅಣ್ಣಾ” ಎಂದು ಮುಲುಗುತ್ತಿದ್ದಳು.

ಅವನ ಕಣ್ಣೆದಿರು ಮುದ್ದಾದ ಮುಖವೊಂದು ತೇಲಿ ಬಂದಿತು. ಥಳಥಳ ಜೋಡಿ ನಕ್ಷತ್ರದಂತೆ ಹೊಳೆಯುವ ಕಣ್ಣುಗಳು ಕಣ್ಣನನ್ನೇ ದಿಟ್ಟಿಸಿ ನೋಡುತ್ತಾ ಕಂಬನಿ ದುಂಬಿದವು.

“ನನಗೂ ಹೀಗೆ ಮಾಡಿದ್ದಾ ಕಣ್ಣಾ”

ಅತ್ತಿತ್ತ ಸುಳಿಯಲು ಅವಕಾಶವಿಲ್ಲದೆ, ಸುತ್ತಿಸಿ ಸುತ್ತಿಸಿ, ಹತ್ತು ನಾಲಿಗೆಯ ಚಾಟಿಯಿಂದ ಹೊಡೆದಂತಾಯಿತು ಕಣ್ಣನಿಗೆ.

“ಇಂದೂ ಇನ್ನೇಲಂಗ್ಯಾಡಕೆಲ್ಲ” ಎಂದು ಚಿಟ್ಟನೆ ಚೀರಿ, ಕುಳಿತಿ ದ್ದವನು ಮೇಲೆದ್ದು ನಿಂತ.

ಅವನ ಮೈಯಿಂದ ಬೆವರು ಧಾರಾಕಾರವಾಗಿ ಬಸಿಯುತ್ತಿತ್ತು. ತನ್ನನ್ನೇ ತಾನು ನೋಡಿಕೊಂಡ ಕಣ್ಣು—

ಅಗಲವಾದ ಎದೆ, ತೆಳುವಾವರೂ ಉಕ್ಕಿನ ತಂತಿಯಂತೆ ಬಿಗಿದ ತೋಳುಗಳು, ಸ್ಥಿರವಾಗಿ ನಿಂತ ತುಂಬುತೊಡೆ—

ತನಗೆ ತಾನೇ ಹೇಳಿಕೊಂಡ ಕಣ್ಣು—

“ನಾನು ನಾಯಿಯಲ್ಲ, ಗಂಡಸು!”

ಅವನ ನೆತ್ತಿಯಲ್ಲಿ ಏನೋ ಬೆಳಕು ಹೊಳೆಯಿತು. ತನಗೆ ತಾನೇ ಮೂರು ನಾಲ್ಕು ಬಾರಿ ಹೇಳಿಕೊಂಡ “ನಾನು ಗಂಡಸು, ನಾನು ಗಂಡಸು, ಜಗತ್ತನ್ನೇ ಮಣಿಸಿ ದುಡಿಯ ಬಲ್ಲೆ”

ತನ್ನ ಮೈ ಅಗಾಧವಾಗಿ ಬೆಳೆದು, ನೆತ್ತಿ ಮುಗಿಲನ್ನು ಸೋಕುವು ದೇನೋ ಎನಿಸಿತು ಕಣ್ಣನಿಗೆ. ತನ್ನನ್ನಿನ್ನು ಯಾರೂ ತುಳಿಯಲಾರಥ ಎನಿಸಿತು. ಈ ಸಂತೋಷದಲ್ಲೇ ಕೂಗಿ ಹೇಳಿದ—

“ಇಂದೀ ನಾನು ಗಂಡಸು. ನಾನು ದುಡ್ಡು ಹಾಕ್ತೇನೆ. ನೀನು ತೊಟ್ಟೀಲಿ ತಿನ್ನಬ್ಯಾಡ.”

ನೋವಿನಿಂದ ಬಾಡಿದ ಇಂದುವಿನ ಕಣ್ಣು, ನಿಧಾನವಾಗಿ ಅಗಲವಾಗಿ ನೇಸರನ್ನು ಕಂಡ, ಕಮಲದಂತೆ ತೆರೆಯಿತು, ಕಣ್ಣಿನ ಕೂಗನ್ನು ಕೇಳಿ.

ತ. ರಾ. ಸು. ಅವರ ಕೃತಿಗಳು

೧.	ರಕ್ತತರ್ಪಣ	(ಕಾದಂಬರಿ)	೧	೮	೦
೨.	ಪಾರಿಜಾತ	(,,)	೧	೧೫	೦
೩.	ಬೇಡದ ಮಗು	(,,)	೧	೧೫	೦
೪.	ಮುಂಜಾನಿನಿಂದ ಮುಂಜಾವು	(,,)	೨	೧೨	೦
೫.	ಪುರುಷಾನತಾರ	(,,)	೧	೧೫	೦
೬.	ಜ್ವಾಲಾ	(ನಾಟಕ)			ಅಚ್ಚಿನಲ್ಲಿ
೭.	ಸಾಹಸಜೀವಿ ಸಿಂದಾಬಾದ್				,,

